JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
HISTORICKÝ ÚSTAV

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Hmotná kultura raně novověkého měšťanského domu na příkladu hromadného nálezu ze studny domu čp. 55 na Latránu v Českém Krumlově.

Vedoucí práce: doc. PhDr. Rudolf Krajíc, CSc.

Autor práce: Mgr. et Bc. Michal Preusz
Studijní obor: Archeologie
Ročník: 2.

2010

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice 29. července 2010

Anotace:

Preusz Michal

Diplomová práce 2010

Diplomová práce se z archeologického úhlu pohledu zabývá hmotnou kulturou měšťanského domu čp. 55 na Latránu v Českém Krumlově. V roce 1998 na dvorku městského domu byla objevena studna, která poskytnula bohatý a rozmanitý soubor raně novověkých artefaktů z keramiky, skla, kůže, kovu a dřeva. Vedle toho byly objeveny také zvířecí kosti a odebrány rostlinné makrozbytky. Na základě komparativního studia především s domácí odbornou literaturou, písemnými a ikonografickými prameny se pokouší vnést archeologicky zjištěné poznatky do historického kontextu a snaží se přispět nejen ke katalogizaci nálezů, ale i přesnější dataci souboru a poznání každodenního života v městském domě v Českém Krumlově v 16. až 18. století.

Abstract:

Preusz Michal
Thesis 2010

This thesis in archeological point of view deals with civilization of burgher house No. 55 in Latrán – Český Krumlov. In the backyard of municipal house a well was revealed
in the year 1998, which secured plentiful and varietal collection of early modern ceramic, glass, leader, metal and wooden artefacts. Beside that also animal bones were founded and botanical macro-remnants were detracted. On the basisof comparative research especially with scientific literature and written and iconographic sources the thesis tries to set archeological findings into historical kontext and to upgrade archeological find classification and also to make dating of the set more accurate and thereby to learn everyday life in burgher house in Český Krumlov from 16th to 18th century.

Poděkování:

Děkuji především vedoucímu diplomové práce doc. PhDr. Rudolfu Krajícovi, CSc., jemuž vděčím za rady, připomínky a podporu. Poděkování patří také lidem, kteří se vyjádřili svými postřehy ke zkoumanému souboru jako Mgr. Hynek Látal, PhDr. Jaromír Žegklitz, PhDr. Eva Černá, PhDr. Olga Drahotová, PhDr. Jaromír Beneš, Mgr. Lenka Kovačíková, prof. PhDr. Václav Bůžek, CSc., Mgr. Anna Kubíková, doc. PhDr. Pavel Vařeka atd.

Velký dík patří mým spolužákům, přátelům a obzvlášť mé rodině, kteří mě podrželi i v těžkých situacích a díky nimž, jsem mohl tuto práci dodělat.

1 Obsah

1. Obsah 5
2. Úvod 7
3. Měšťanská domácnost jako badatelské téma 9
4. Metodika práce 12
5. Písemné prameny - heuristika 13
6. Dějiny městského domu čp. 55 na Latránu 15
6.1. Dějiny městského domu od 80. let 16. století do počátku 18. století 21
6.2. Přední dům 17
6.3. Zadní dům 19
7. Archeologické nálezové prostředí – studna 24
7.1. Dějiny archeologického výzkumu studní 24
7.2. Studna městského domu č.p. 55 na Latránu v Českém Krumlově 27
7.3. Studna v širším historickém kontextu 31
7.4 Zásyp studně a otázka stratigrafických vrstev 29
8. Keramika 33
8.1 Vysvětlivky 33
9. Analýza keramiky 95
9.1. Barva střepu 98
9.2. Fragmentálnost stolní a kuchyňské keramiky 97
9.3. Zastoupení kuchyňské a stolní keramiky 100
10. Vyhodnocení jednotlivých skupin stolní 100
10.1. Džbány 100
10.2. Hrnce 105
10.3. Lampy 107
10.4. Miska 109
10.5. Mísy s talířovitým podokrajím a talíře 109
10.6. Mísy s třmenovými uchy 110
10.7. Nočníky 111

10.8. Pekáče 111
10.9. Poklice 112
10.10. Trojnožky 113
10.11. Umývadlo 114
11. Kachle 118
11.1. Řádkové kachle 118
11.2. Římsové nástavce 119
11.3. Vyhodnocení kachlů z vrstvy E 121
12. Hrnčíři v Českém Krumlově v 16. a na počátku 126
13. Sklo z městského domu čp. 55 na Latránu v Českém Krumlově 135
13.1. Katalog skla 135
13.2. Vrstva D 138
13.3. Vrstva E 139
13.4. Vyhodnocení skla z vrstvy E 139
14. Dřevo 145
14.1. Katalog 145
14.2. Vyhodnocení dřeva 146
15. Kovy 150
15.1. Katalog 150
15.2. Vyhodnocení kovů 150
16. Kůže 153
16.1. Katalog kůže 153
16.2. Vyhodnocení kůží 153
17. Zvířata v městské domácnosti čp. 55 na Latránu 158
18. Problematika náboženského vyznání na základě archeologických pramenů 162
18.1. Figurka ze slonové kosti 162
18.2. K otázce vyznání v městském domě 162
19. Závěr 165
20. Seznam použitých pramenů a literatury 171
20.1. Seznam internetových odkazů 171
20.2. Seznam literatury a editovaných dobových tisků 172
20.3. Seznam pramenů 171
21. Přílohy 184

2 Úvod

Již od 60. let lze pozorovat v Evropě rostoucí zájem o hmotnou kulturu raně novověkého období a kromě zájmu sběratelů k tomu výrazně přispěly množící se terénní archeologické výzkumy v jádrech měst, při nichž byly zkoumány početné novověké stratigrafie, které tvořily materiálově bohatou a dokumentárně cennou součást nálezových celků (Žegklitz – Smetánka 1989, 728). V roce 1998 proběhl podobný archeologický terénní výzkum na dvorku městského domu čp. 55 na Latránu v Českém Krumlově. Nejzajímavějším zjištěním bylo odkrytí studny tísnící se v jihozápadním rohu dvorku. V jednotlivých zásypových stratigrafiích 12 metrů hlubokého objektu byl objeven početný soubor artefaktů zhotovených z keramiky, skla, kovů, dřeva nebo kůže datovaný zběžně do 17. až 18. století především skrze nálezy v horních zásypových vrstvách (Beneš 1999, 16-17).

Bylo však jasné, že pouze archeologickou metodou lze získat z archeologických pramenů podrobné informace a přispět k přesnější dataci jednotlivých výrobků a především k důkladnějšímu poznání vývoje a proměn vybavení jednoho z českokrumlovských měšťanských domů (k tomu např. Neustupný 2007, 21-22). Zároveň se stalo cílem přispět k poznání každodenního života v měšťanských domácnostech na prahu novověku v jednom z nejznámějších a nejvýznamnějších rezidenčních poddanských měst v Čechách.

Český Krumlov v tomto ohledu lze chápat jako město, které se stalo výtvorem člověka nebo celé komunity a tvořilo se v průběhu dlouhé historie, což má za následek fyzickou
a duševní provázanost některých jeho struktur v čase. Materiálně prostorové struktury lze tedy pozorovat skrze dynamiku civilizačních změn zasahujících do života a podoby města a jeho součástí (k procesu civilizace srov. Elias 2006). Městský dům jako základní součást městského společensko-kulturního prostoru, v tomto ohledu představuje obydlí měšťanské rodiny rozrůstající se do podoby domácností, které lze chápat jako základní stavební jednotku měšťanské společnosti (srov. Van Dülmen 1999). Je tedy úkolem diplomové práce sledovat městský dům skrze jeho formování a užívání jeho obyvateli a zároveň podobnou cestou se pokusit o zařazení archeologických pramenů konkrétním uživatelům (Hrdlička 2007, 215-235).

Posuzování hmotných pramenů si však v tomto případě žádalo vytvoření podrobného kulturně-historického kontextu založeného na detailním poznání písemných a ikonografických pramenů, díky nimž by bylo možné studovat v mikroprostoru dějiny jednoho městského domu či kulturní úroveň jednotlivých domácností (srov. Petráň 1995). V širším měřítku šlo o sledování lokální řemeslné výroby a městského trhu s akcentem

na objevené artefakty a sledování inovací a kontinuity v jejich výrobě a výzdobě, což by mělo přispět k určení jejich původu, datace a funkčnímu zařazení a zároveň k poznání fungování okolí městského domu po stránce řemeslné, obchodní a kulturní (např. Trachtová 1991, 81-89). Navíc se tak otevírá možnost posoudit vypovídací hodnotu historických a archeologických pramenů, které mohou výrazně přispívat k poznání hmotné kultury raného novověku a jejímu významu v životě raně novověké společnosti (srov. Neustupný 2002, 141-152).

Hlavním záměrem předložené diplomové práce, proto má být zpřístupnění důležitého uzavřeného souboru raně novověkých hmotných pramenů, který může do budoucna platit za celek s vysokou vypovídací hodnotou. V tomto ohledu by nálezový soubor mohl postupně poskytnout důležité informace pro posuzování dalších podobně datovaných souborů z měšťanského prostředí raného novověku a přispět k syntetizujícímu pohledu na život a kulturu v raně novověkých městech pohledem archeologa (k tomu srov. Huml 1995; Richterová 1997).

3 Měšťanská domácnost jako badatelské téma

Měšťanské domácnosti představují významné kulturněhistorické téma více než jedno století (Winter 1895). Na základě specifické pramenné základny šlo od počátku především o sondy do některých vybraných domácností a o snahu postihnutí obecných rysů, které byly všem domácnostem společné. Teoretické a metodologické impulzy pronikající ze zahraničí znovu obnovily zájem o městské domácnosti až po roce 1989, kdy se soustavně začalo se studiem jejich kulturní úrovně především na základě písemných pramenů, a to i v jižních Čechách (Bůžek – Bůžková – Stejskalová 1990a, 65-80). Tento záměr vedl ke strukturálnímu pohledu a dílčímu odstranění zobecňujících informací. Přesto při stanovování sociální, profesní nebo kulturní stratifikace bylo více než jasné, že se vytrácí lokální jedinečnost některých domácností a také osudy jejich majitelů, které v mnoha případech lze označit za anonymní a doposud badateli přehlížené aktéry dějin.

Během posledních dvou desítek let na tento problém upozornili především historičtí antropologové, kteří se programově snaží psát dějiny měst skrze osudy, myšlení, konflikty, materiální podmínky, každodennost i vztahy jeho různých obyvatel. Zároveň se tak u nich vytrácí zájem o biografické střípky, ale cílí u městských domácností ke sledování širších (makro) vztahů ve vertikálně i horizontálně stratifikované společnosti (Bůžek 2006, 485-526). To do značné míry může vést ke studiu konkrétních městských domů v delším časovém vývoji a sledování konkrétních aktérů, kteří se podíleli na budování jednotlivých domácností, které v domě působily i jejich sociálního a kulturního okolí. V tomto případě pak nemá ani cenu ospravedlňovat domnělou reprezentativnost při výběru studované domácnosti. Naopak mikroskopický úhel pohledu na jakoukoliv domácnost skrze historické prameny vede k poznání jedinečnosti, subjektivity, rozmanitosti a mnohočetnosti (Hrdlička 2007, 220).

Dílčí a však velmi důležité téma v tomto pojetí představuje problematika působení jedince a hmotné kultury. V tomto ohledu se historický zájem zaměřil na hledání odpovědí na otázky spjaté s vývojem domácností skrze studium pozůstalostních inventářů, testamentů, svatebních smluv, trhových knih atd. (Pešek 1991, 30-42), což vedlo k výzkumům podoby a prostorovosti měšťanské domácnosti

a výzkumu jejího vybavení (např. Kodera 1997). Ve druhém sledu se objevuje dlouhodobý zájem zaměřený na řemeslnou produkci a artefakty jako výrobky pro potřebu domácností (již starší práce Janáček 1961).

Z přehledu otázek je více než jasné, že do této problematiky přináší další důležité informace archeologie raného novověku, která díky terénním výzkumům značně doplňuje a rozšiřuje informační základnu o archeologické prameny (Smetánka – Žegklitz 1990, 7-21). Komplexní pojetí fenoménu městské domácnosti se tak stává předmětem interdisciplinárního studia, na kterém se vedle historie, archeologie podílí i další disciplíny jako historie umění, stavební historie, environmentální archeologie aj. Ti všichni ke studiu používají své vlastní pracovní metody a dochází k jedinečným výsledkům, které lze navzájem porovnávat. Z mnoha úhlů pohledu tak dochází ke složení mozaiky interpretací, jak měšťanská domácnost mohla vypadat a fungovat.

Stav současné archeologie v ČR nedovoluje bohužel systematické a cílené terénní výzkumy vybraných městských domů a je odkázán především na informace ze záchranných akcí. Za přínos tohoto systému výzkumů lze považovat odkrývání raně novověkých nálezů a souborů z nejrůznějších, takřka náhodných prostředí. To vede badatele k výzkumům pestré škály nejrůznějších problematik. Vedle detailně prozkoumané problematiky domácností habánů (Pajer 2006), lze pozorovat ojedinělé sondy do domácností nejrůznějších řemeslníků a měšťanů jako rudolfínského lékaře Matyáše Borbonia z Borbenheimu na Koňském trhu v Praze (Huml 1995), brněnského erbovního měšťana Matouše Židlochovického (Jordánková – Sedláčková 2005, 119-143, 66-650), pasíře Prokopa v Táboře (Krajíc 1998), zbrojního písaře na Pražském hradě (Blažková – Dubská, G. 2007, 9-42) či výzkum v biskupově domě (Boháčová – Frolík – Chotěbor – Žegklitz 1986, 117-126).

Nakonec se podařilo ztotožnit několik archeologických nálezů i s českokrumlovskými měšťany, a to v radniční ulici čp. 27 s rožmberským slévačem stříbra Sebaldem Matighoferem (Erneé 2001, 27-42; Erneé - Gabriel 2001, 269-274), na náměstí svornosti v čp. 15 pak s pekařem Matesem Plankem (Erneé 1995, 456-457). To částečně koresponduje s hledáním jedinečnosti v písemných pramenech a studiem anonymních měšťanů, jejich rodin a domácností. Snad překvapivě terénní archeologické výzkumy a analýza nálezových celků může tlačit historiky k detailním analýzám písemných pramenů a studiu domácností, kterým nebyla věnována pozornost. Nejlepší je však studium jednoho badatele z mnoha úhlů pohledu a kladení si vlastních otázek.

Cílů práce se tu proto nabízí celá škála. Panuje zvýšený zájem o přiřazení nálezového celku konkrétnímu majiteli, což umožňuje rozkrýt sociální a kulturní prostředí, v němž ty, které artefakty byly používány. Za druhé lze v přesně určeném sociálním prostředí pozorovat inovace a kontinuitu v produkci artefaktů jako např. mezi pozdně středověkou a raně novověkou keramikou. S tím úzce souvisí kulturní transfer a šíření kulturních vzorů do měst a sledování nejen importů, ale i lokální tvorby. Výsledkem se stává poznání každodenního života v domácnosti a koneckonců celého habitu, který se týkal měšťana v konkrétním městském domě (Bourdieu 2000) a nakonec i rozpoznání symbolické role artefaktů v životě raně novověkého měšťana (Bouzek 2002, 34-40).

Zde je nutné zdůraznit, že studium artefaktů z raného novověku je v archeologii Českého Krumlova v počátcích. Částečně to koresponduje s vývojem poznání i jiných měst, kde se začínají shromažďovat větší nálezové celky a je snaha navázat na utříděný systém bádání o středověké hmotné kultuře. Za poslední tři desítky let se objevily v archeologii některé průkopnické studie, které naznačily směřování výzkumů. Nicméně i já se domnívám, že bez historického kontextu, který artefakty vřazuje do kategorií živé kultury a sleduje čas jejich používání, nelze se při studiu nálezových situací 16. a 17. století obejít.

4 Metodika práce

V následující diplomové práci jde o představení výzkumu písemných pramenů a stanovení vývoje držitelů městského domu a následně je přistoupeno k charakterizaci archeologické nálezové situace s akcentem na studni. Následuje deskripce a katalogizace jednotlivých nálezů koncipovaná podle materiálu, z něhož byl artefakt vyroben (keramika, sklo, dřevo, kov, kůže). Po každém katalogu artefaktů ze zmíněných materiálů následuje analýza a interpretace zjištěných dat. To vše přispívá ke složení mozaiky o městském domě a životě v něm. Již zde je nutné podotknout, že v diplomové práci se výběr studia omezil na keramiku, kachle, sklo, kov a částečně na dřevo, kůže a archeozoologii. Souběžně se zpracováním diplomové práce totiž běží určování rostlinných makrozbytků, archeozoologický výzkum, diatomární analýza atd., což opět patrně velmi pozmění některé zjištěné fakty. V neposlední řadě nutno podotknout, že stav některých materiálů jako sklo nebo kůže je žalostný a patrně jim nepomůže ani restaurátorský zásah. I to bylo limitujícím faktorem pro podrobnou analýzu těchto materií.

Řešení diplomové práce se odehrává ve dvou základních rovinách, jelikož se nelze při studiu raně novověkého období obejít bez detailního studia různých typů pramenů, a to písemných, ikonografických a hmotných (Bernheim 1908). Projekt proto počítá s interdisciplinárním přístupem ke sledované problematice a s komplexností analytického záběru počínaje analýzou keramiky, konče zařazením do přesného sociálního prostředí (ke vztahu historie a archeologie např. Neustupný 2002, 141-152; Žegklitz – Smetánka 1989, 728-738; Vašíček 2006). Měl by tak být vytvořen obraz vybavení městské domácnosti v Českém Krumlově, což by umožnilo vnést později problematiku do širších souvislostí vývoje nejen na domácí, ale také na evropské scéně, kde ve sledovaném časovém horizontu (1500-1648) nahradila pozdní středověk postupně renesance, manýrismus a rané baroko (Burke 2005).

5 Písemné prameny - heuristika

Poznání minulosti městského domu čp. 55 se neobešlo bez důkladné heuristiky a analýzy písemných pramenů. V první řadě proto výzkum probíhal ve Státním okresním archivu Český Krumlov (dále SOkA Český Krumlov), kde se nachází městské knihy seřazené ve fondu Archiv města Český Krumlov (dále AM ČK). Šlo především o využití jedné ze sirotčích knih (SOkA Český Krumlov, AM ČK, K-1, sirotčí kniha, inv. č. 184), knih testamentů (Tamtéž, K-1, pozůstalosti, kart. 196; 219; 204; Tamtéž, kniha testamentů, inv. č. 321), knih svatebních smluv, a vícero trhových knih. Dále výzkum směřoval do českokrumlovské pobočky Státního oblastního archivu v Třeboni (dále SOA Třeboň, pobočka Český Krumlov), kde se nachází fond označený jako Velkostatek Český Krumlov (dále Vs ČK). Zde jsou zařazeny četné rožmberské urbariální rejstříky a urbáře, které sloužily k evidenci odváděných poddanských poplatků do vrchnostenské kanceláře (Kalný 1976). Z nich byly využity urbáře a urbariální rejstříky z let 1500, 1504, 1510, 1530, 1554, 1585, Navíc zde je také uložena berní rula pro bechyňský kraj z roku 1654, která bohužel nebyla ještě edičně zpřístupněna (SOA Třeboň, pobočka Český Krumlov, Vs ČK, I 4R N. 1.; Kubíková 1982, 88-101). Naopak editovaným tiskem, byl zpřístupněn zásadní pramen vrhající světlo na skladbu domácnosti v městském domě čp. 55 v polovině 17. století, a to Soupis poddaných podle víry z roku 1651 (Soupis 1997).

Vedle primárních archivních pramenů bylo přistoupeno ke studiu cechovních artikulí, z nichž větší část byla již edičně zpřístupněna (srov. Čechura 1989a; Týž 1989b; Gross 1900-1901; Týž 1902). Tyto prameny umožnily vhled nejen do každodenního života řemeslníků, ale i do fungování českokrumlovských řemesel během 16. a 17. století. Částečně to umožnilo sledovat lokální výrobu a městský trh s nejrůznějšími artefakty, ať už šlo o keramiku domácích hrnčířů, boty českokrumlovských ševců, sklo jihočeských sklářů aj.

Jelikož během 90. let 20. století probíhaly výzkumy vybavení interiérů jihočeských měšťanských domácností na základě detailního studia pozůstalostních inventářů, závětí, šacuňků, svatebních smluv atd. jak bylo uvedeno výše, bylo následně možné některé nabyté poznatky dále komparovat s výsledky analýz archeologicky zjištěných pramenů a také s primárními archivními prameny vztahujícími

se k městskému domu čp. 55 na Latránu. Tento přístup umožnil sledovat rozdíly ve dvou úrovních.

V prvé řadě šlo o sledování rozdílu ve vypovídací hodnotě archeologických pramenů a pramenů historických, kdy lze předpokládat, že písemné prameny budou obsahovat především informace o dražších předmětech, zatímco prameny archeologické budou postihovat obzvláště levnější spotřební zboží. Očekávaným výsledkem mělo být postihnutí rozdílu a přispění k mezioborové diskuzi. V druhém případě šlo o malý pokus charakterizovat odlišnosti ve vybavení mezi jednotlivými českokrumlovskými domácnostmi, nicméně některé informace využité v práci vyplývají také z historických analýz domácností z jiných raně novověkých měst jako např. Domažlice, Jindřichův Hradec, Prachatice, Soběslav, Praha. Tento přístup umožnil sledování především sociální a kulturní úrovně městských domácností, které obývaly městský dům čp. 55 na Latránu. Jelikož však v diplomové práci šlo především o analýzu archeologických pramenů, bylo nutné tento výzkum výrazně omezit pouze na vybrané složky hmotné kultury, a to především na skleněné výrobky, lžíce, částečně keramiku jako např. umývadla a kachle. Jiné archeologicky zjištěné materiály se totiž v písemných pramenech kvůli své nízké pořizovací ceně výrazněji neodrážely.

Cílem analýzy písemných pramenů mělo být vytvoření sociálního a kulturního rámce, v širším slova smyslu historického kontextu, díky němuž bude možné archeologicky zjištěný nálezový celek lépe poznat a popřípadě přiřadit konkrétním lidem, kteří obývali městský dům čp. 55 v 16. až 18. století. Částečně tak lze hovořit o mikrosondě do úzkého prostoru městského domu a jeho okolí na základě výtečně dochovaných písemných pramenů, jež jsou uloženy v českokrumlovských archivech.

6 Dějiny městského domu čp. 55 na Latránu

Dějiny městského domu čp. 55 se rozpadají na dvě období. Na období, kdy o jeho existenci svědčí písemné prameny pouze nepřímo a na druhé, kdy je v písemnostech přímo nazýván či jsou jmenováni jeho tehdejší majitelé. Zájem badatele o vztah městského domu k samotnému poddanskému městu, které tvořilo sociální a kulturní rámec celého jeho vývoje, pomáhá překonat izolaci či samoúčelnost jeho studia jako obytné jednotky vytržené ze svého prostředí a zároveň překročit omezené vypovídací možnosti skromného počtu písemných pramenů, které se k dějinám městského domu dochovaly.

Dům byl založen nejspíše se samotným předhradím českokrumlovského hradu. První dochovaná písemná zmínka o předhradí pochází z urbáře rožmberských panství ze 70. let 14. století, přesto až v roce 1443 je přímo nazýváno jako *„předměstí ježto slove v Latrani“* (Kubíková 1999, 240). Od jeho založení až do poloviny 16. století zůstávalo předhradí samostatnou sídelní komponentou, která těsně sousedila s českokrumlovským hradem a vnitřním městem, od něhož byla oddělena řekou Vltavou.

Významný posun ve formě samosprávy zažili měšťané z vnitřního města 14. února 1494, kdy byli měšťané obdařeni privilegiem zaručujícím, *„právo královské městské se všemi právy, svobodami a obyčeji…tak, jakž jiná města královská… a měšťané jich mají…“*, které napříště opravňovalo skládat městskou radu z konšelů a purkmistra, svobodně odkazovat svůj majetek a založit úřad městského rychtáře (Truc 1982, 57-58). Naopak podhradský původ latránských nové výsady nepřinesl a vedl k vytvoření značné nerovnoprávnosti mezi oběma sousedícími skupinami. Spory propukly poté co Petr IV. z Rožmberka v roce 1503 zakázal latránským vyrábět bílé pivo a tuto výsadu ponechal pouze českokrumlovským měšťanům. Zásah do nejvýnosnějšího měšťanského podnikání vedl okamžitě ke značnému snížení příjmů v podhradí. Zděšení se však nadále prohlubovalo, protože dědictví sirotků z Latránu muselo být ukládáno na českokrumlovské radnici a krumlovští měšťané tuto povinnost zneužívali k přivlastnění si jejich majetku (Veselý 1993, 315-318). Dalším výrazným

zásahem do finančních příjmů byl zákaz Latránským živit se jako kramáři obchodem (Kubíková 1993, 185-186).

Množící se sváry latránských s měšťany z vnitřního města a hlavně zájem o posílení výroby piva vedlo vladaře domu červené pětilisté růže Viléma z Rožmberka v roce 1555 ke spojení Latránu s Českým Krumlovem do jednoho městského celku (Míka 1970, 116; Záloha 1972, 49-50). Rožmberský kronikář Václav Březan významnou událost popsal následovně: *„Pan vladař hodnú a milostivú paměť a výsadu městu Krumlovu učiniti ráčil, že Latrán k Městu Starýmu, aby jedno nerozdílné město bylo, připojil a přivtělil, vydav jim na to privilegium, jehož datum v středu u vigilii památky blahoslavené Panny Marie nanebevzetí léta ut supra 14. 8. 1555“* (Pánek 1985, 118). Latrán se tehdy stal neoddělitelnou městskou částí a jeho obyvatelé českokrumlovskými měšťany označovanými v písemnostech nadále *„z Latránu“*. Tato změna se i pro obyvatele městského domu čp. 55 stala velice významnou událostí, protože i oni se od tohoto roku těšily z výsad českokrumlovského královského práva a jejich život tak dostal nový společenský rozměr.

Také tento zásadní krok vedl ve druhé polovině 16. století k nárůstu populace rezidenčního poddanského města. Již koncem osmdesátých let se zde nacházelo více než 300 domácností (Bůžek 1990, 292). Ve vnitřním městě, na předměstích Latránu, Parkánu, v Rybářské ulici, na Plešivci a za Horní Bránou žilo přibližně 2000 městských obyvatel s rodinami, čeledí a služebnictvem. Český Krumlov se stal nejlidnatějším městem na rožmberském dominiu a výrazně se svým počtem obyvatel přiblížil největšímu královskému městu Českým Budějovicím a poddanskému Jindřichovu Hradci (Ledvinka 1995, 176).

Název Latrán se vztahoval od počátku nejen k městské části, ale i k hlavní ulici, která procházela celou touto čtvrtí (Kubíková 1999, 240). Byla důležitou komunikační spojnicí, která začínala u Lazebnického mostu latránskou bránou a ústila Budějovickou bránou ven z předhradí směrem ke královskému městu (Pánek 1985, 54; Kubíková 1986, 11-22). Na rozdíl od jiných městských předpolí, kde se příchozí setkával s chatrčemi a nuznými domky, stály v latránské ulici výstavní domy řemeslníků a nižších zámeckých úředníků a svou zástavbou Latrán připomínal spíše reprezentativní část vnitřního města, a to především pro svou blízkost k rožmberské rezidenci (Záloha, 1963, 64).

Výstavné průčelí městského domu čp. 55 směřovalo do latránské ulice, naopak zadní domovní trakt přiléhal ke klášterní zahradě. Tyto dva prostorové údaje hrály klíčovou roly při charakterizování domu v úředních písemnostech a možná také v ústním podání a nadále bylo možné sledovat i život jednotlivých majitelů.

První písemná zmínka o domě čp. 55 pochází ze sklonku 15. století. Roku 1492 vešla v platnost kupní smlouva mezi Kubou Kuklou a Linhartem Hůskou (obr. 2). Kuba Kukla s povolením své manželky Káči Kuklové prodal *„dům svůj v Latráně“* za sto kop a za dvaceti kop a dvě kopy litkupu a přidal mu k tomu tři kádě a dva stoly. Kuba Kukla si ponechal zadní domovní trakt pro svou rodinu. Ke svému životu si ponechal světnici obrácenou do dvorku s komorou nazad ke klášteru. Pod komorou si vyhradil ke svému užívání maštal a pod světnicí také zadní kout sladovny. Ponechal si také malou pavlač, po které se vcházelo ze dvora do světnice i se všemi krmítky, které se nacházely pod ní. Také horní síň v zadním traktu domu zůstala napříště v držení rodiny Kuklů, avšak sladovna nacházející se přímo pod ní připadla Linhatovi Hůskovi. Přestože se o dům do budoucna dělily dvě domácnosti, zůstával dům obytným celkem, o čemž svědčí. Střechu opravovali společným nákladem. Navíc Kubovi Kuklovi neměl Linhart nadále bránit ve svobodném průchodu. Pokud by jeden z nich chtěl příště dům prodat, aby prvně oslovil svého souseda (SOA Český Krumlov, Vs ČK, I 5AS 42i). Význam této kupní smlouvy zvýrazní další vývoj v obydlí. Není nutné příliš předbíhat, nicméně je důležité pozastavit se nad problematikou rozdělení domu právě na rozhraní středověku a nové doby. Kupní smlouva je dokladem, že dům byl prostorný a mohl sloužit hned dvěma domácnostem. Stavební dispozice zůstala neměnná.

6.1 „Přední dům“

Vývoj samostatného přední části domu lze vročit mezi léta 1492 a 1578. Poté co koupil dům Linhart Hůska zůstal v držení jeho rodiny více jak půlstoletí. Nejprve ho zdědil Linhartův syn Wolfgang, za jehož života v roce 1538 propuknul na Latránu zničující požár. Z historických zpráv není zřejmé, zda hořel také dům Wolfganga Hůsky, protože rožmberský kronikář Václav Březan tragickou událost retrospektivně vyhodnotil ve svém sumovním výtahu pouze útržkovitou zprávou, v níž poznamenal *„a toho roku okolo dvadcíti domů v městě Krumlově v Latráně shořelo“* (Kubíková

2005, 59). Ať už byl Wolfgang Hůska přímo postiženým či svědkem této tragické události, požár se stal jistě zážitkem, na který po zbytek svého života nezapomněl. Strach ze ztráty střechy nad hlavou byl počátkem novověku všudypřítomný, přestože vzápětí *„shořelým v Latráně“* přislíbil vladař Petr V. z Rožmberka podporu ve výši 50 zlatých, což byl sice velkorysý dar, nicméně pro nutné opravy téměř dvaceti domů zřejmě jen symbolický (Kubíková 2005, 172). Koncem čtyřicátých let Wolfgang zemřel a pozůstalá vdova Kateřina, aby zajistila své děti Jakuba, Ludmilu a Dorotu, se znovu vdala (SOkA ČK, AM ČK, K-1, sirotčí kniha, inv. č. 184, fol. 178). Novým manželem se jí stal sladovník Jiří, který začal používat přízvisko své manželky a psal se nadále také Hůska, snad kvůli větší prestiži sladovníka jaké se těšil její první manžel.

V roce 1553 se však Jiří rozhodl prodat dům zlatníkovi Kašparovi Libtnerovi. Smlouva byla zapsána do trhové knihy a dům byl prodán za 54 kop grošů, s tím že zlatník bude splácet dům vždy ke sv. Havlu po 15 kopách až do celkového zaplacení. Přitom bylo domluveno, že Kašpar bude mít svobodný průchod skrze dům „jakož jiný do domu jeho, bez všelijakých překážek jakož jiný, a potomkům jeho.“ Kateřině Hůskové pak chodil Kašpar Libtner splácet peníze následující roky 1554, 1555, 1557 a konečnou splátku donesl na českokrumlovskou radnici v roce 1560 (SOkA ČK, AMČK, K-1, trhová kniha, inventární číslo 336).

Po jeho smrti pozůstala vdova Voršila se sirotky, proto připadl dům švagrovi Urbanovi Šlechtovi, který byl panským kuchařem v zámecké rezidenci. V zámecké kuchyni, kterou vedl kuchmistr Matěj Piška, působil již v roce 1556 třináctičlenný sbor složený z kuchařů a kuchtíků. O rok později se skupina rozrostla ještě o jednoho člena a tehdy již není pochyb, že zde působil i Urban Šlechta (např. Hrdlička 2000, 242). V roce 1557 se mu totiž dostalo pocty účastnit se cesty Viléma z Rožmberka pro svou budoucí manželku Kateřinu Brunšvickou do Mündenu, při níž byl Urban pověřen dbát o kuchyni a řídit se příkazy vrchního regenta rožmberského panství Mikuláše Humpolce z Tuchoraze (Pánek 1985, 152-154). Ten mu přikázal připravovat spolu s kuchařem Čechem hodovní stůl pro velmože a jeho doprovod, což obnášelo také pravidelný nákup surovin. Jako pomocníky měli oba kuchaři přidělené dva pacholky, z nichž jeden se jmenoval Kohout. Pití pak obstarával šenk Petr. V reprezentativní výpravě však jejich vzhled připomínal spíše chudé Jihočechy, proto ve městě Duderstadtu, které se nacházelo v blízkém předpolí Mündenu, pospíchal na poslední chvíli pocestní písař koupit pro sebe a kuchaře Urbana dva nové saské klobouky, rukavice a boty

za celkovou sumu 24 krejcarů. To mělo vyřešit zásadní problém, že je nechtěli přijímat v jejich starých širokých kloboucích v tamějších hospodách (Frejlachová 1995, 28-29).

Zájem Urbana Šlechty o prostřené stoly se patrně odrážel i v jeho docházce do bujarých českokrumlovských hospod, v nichž se potkával s ostatními měšťany (srov. Stejskal 1997, 376-408). V roce 1574 se však zapojil v jedné z krčem do šarvátky, při níž byl vážně zraněn. Českokrumlovský hejtman Jetřich Slatinský ze Slatinky, který toho času zastupoval Viléma z Rožmberka okamžitě začal doléhat na městskou radu a napsal jí list, v němž připomínal, že *„velkej neřád se při městě anobrž i v městě se z strany šenkovních domů nachází, že mimo předešlé někdy nařízení přes uloženej čas aneb hodinu do puol i přes puol noci v šenkovních domích řemeslníci a jiného nízkého povolání pitím a žraním i jinými mnohými rozpustilostmi neřád provozují. Což předně proti pánu Bohu a potom proti dobrému řádu a vzdělání dobrého jest, skrze což potom mnohé nevážnosti, vraždy, jedni na druhé na ulici čekání, bitvy a rozličné půtky dějí. Což se teď nevelmi krátkých dnův kuchaři Jeho mti páně mistru Urbanovi Šlechtovi přihodilo, o čem všecko město ví, jak jest hanebně nenáležitě, nechci říci zrádně zbit, kamenován, ano bez snadu i vobrán“* (Gross). Následoval příkaz, aby se po městě neprocházeli řemeslníci, čeleď, městští mladíci a studenti ozbrojení kordy, tulichy, sekerami a čakany. Pokud by příkaz porušili, pak je čekala pokuta a dvě neděle v šatlavě. Navíc se mělo přísně dohlédnout na dodržování uzavíracích hodin v krčmách. (Bůžek – Hrdlička a kol. 1997, 232). Kuchař Urban Šlechta zemřel v roce 1578 a určení poručníci dům prodali Tomáši Deutschovi.

6.2 „Zadní dům“

Kuba Kukla si s manželkou ponechal zadní část domu. Jistě mu nečinilo problémy s nabytými penězi z prodeje přední části splácet poplatky za dům ve vrchnostenské kanceláři, o čemž svědčí dochované urbariální záznamy z let 1500, 1510 a 1530, kde však je napsáno pouze jeho jméno Kukla a vybraná částka (SOA ČK, Vs ČK, I 7Ralfa 186; I 7Gbeta N. 9/1; I 7Gbeta N. 9/2).

Část domu, kterou si ponechal Kuba Kukla, přešla po jeho smrti do vlastnictví jeho pozůstalé manželky Kateřiny. V roce 1541 i ona musela ulehnout na smrtelnou postel (např. Soukupová 1991, 113-136). Povinností bylo zajistit potomky, proto

přistoupila k sepsání poslední vůle. Ve své závěti se měšťanka nehodlala spokojit se stávajícími dluhy sester svého zesnulého muže. Patrně hlavním důvodem proč chtěla 2 kopy grošů získat zpět, byla potřeba rychle zajistit synovi peněžitou částku pro případ jejího náhlého úmrtí. Další nepatrné rozmnožení obnosu peněz měl přinést prodej černé sukně. Ve výčtu odkazovaných oděvů Kateřina Kuklová pokračovala a svému synovi předávala kožich, své ložní šaty i jejího muže. Z odkazovaného nádobí jmenovala pouze velkou mísu a mísu prostřední velikosti. Jistou hodnotu měly i dva štuky plátna, ale nejcennější předměty v domácnosti byly zřejmě součásti ochranné zbroje, a to přední a zadní plech, obojek, myšky, piklhaub a zbraň v podobě kuše s heverem (SOkA Český Krumlov, AM ČK, K-l, kniha testamentů, i. č. 321, fol. 301).

Díky konkrétním údajům o přesunu financí a jednotlivých předmětů mezi kšaftovníky se obsah závěti nestal strohým odevzdáním všeho majetku synovi jako hlavnímu dědici, což bylo obvyklou testamentární praxí jiných měšťanů (Stejskalová, 74). Naopak Kateřina Kuklová přistoupila i k urovnání vztahů se snachami, což nakonec vedlo k zajištění finančního obnosu. Podle výčtu odkázaných předmětů nebyla kulturní úroveň domácnosti Kuklů nijak oslnivá (Bůžek – Bůžková – Stejskalová 1990, 70-74).

Horní hranici luxusu představovala patrně zbroj a zbraň, které měly v závěti Kateřiny Kuklové snad nejvyšší hodnotu. Ještě v první polovině 16. století bylo mezi pěšími střelci na bojištích docela velké množství střelců z kuší, což byly podle pozůstalostních inventářů hojně rozšířené zbraně v měšťanských domácnostech. Ještě v roce 1547 se doporučovalo zemské hotovosti, *„kazdy aby mel predni a zadni kus, obojcek, peklhaubec a kdoz muoz i mysku a k tomu dobrou savli neb sarsoun, rucnici dlouhou, vostip, suduci neb cepy“* (České sněmy 24. března 1547). Brzy však zastaralé kuše nahradily mnohem drtivější zbraně palné a kuše se rychle staly uměleckým doplňkem pozdně renesančních lovů a her (Klučina 2004, 610). Také zbroj procházela rychlým vývojem, protože vždy byla uzpůsobena specifické bojové činnosti. Střelci začali postupně odkládat myšky chránící loket i další pláty na rukou, aby mohli obratněji pohybovat pažemi a mířit. Jejich obvyklá pěchotní půlzbroj složená z předního a zadního plechu, obojku a přilbice se nakonec mezi lety 1579 a 1588 vytrácí a zůstává pouze ve výbavě pikenýrů. Po roce 1547 nahradila nejčastější formu přilby peklhaubec ochranná přilbice šturmhaub (Romaňák – Dangl 1986, 56-57). Vojenská výbava, kterou

Martin Kukla obdržel od své matky, zřejmě patřila již jeho otci a do následující poloviny 16. století vstupovala na svém nositeli jako zastaralá.

Martin po smrti své matky zděděný dům prodal Štěpánovi Mittasovi (SOkA ČK, AMČK, K-1, trhová kniha, inv. č. 336, fol. 38). Ten si ho dlouho neponechal a již v roce 1545 prodal dům kožešníkovi Blažkovi (SOkA ČK, AMČK, K-1, trhová kniha, inv. č. 336, fol. 142). Patrně od poloviny 50. let žil v domě sladovník Jiří Schwarz. Přestože v roce 1568 prodal dům dalšímu sladovníkovi Jiřímu Lobtascherovi, ještě v roce 1571 při sepisování své poslední vůle věděl, že na domě v Latráně, který kdysi prodal, má nějaký dluh. Mimo to dlužil po okolí za černé sukno, pivo a několik žejdlíků vína. To však byly pouze malé částky, oproti tomu co mu dlužili jiní. Jiří Lobtascher mu za dům v Latránu dlužil toho roku ještě 230 kop. Českokrumlovský zedník Hans Gostch mu dlužil za pole, o čemž svědčila doma uložená řezaná cedule. Další z řezaných cedulí pamatovala na dluh za pivo. Schwarzovi však dlužili lidé také za strych obilí, dokonce i klíčné na dům, které se platilo při převodu domů. Peníze mu dlužili lidé z Chvalšin, Dolního Dvořiště i Prahy. Ušetřené a navrácené peníze pak hodlal rozdělit mezi své příbuzné (SOkA ČK, AM ČK, K-1, pozůstalosti, kart. č. 219).

Také druhý sladovník Jiří Lobtascher, který koupil v roce 1568 dům, na sklonku svého života přistoupil k sepsání poslední vůle. Shodou okolností to bylo ve stejném roce jako sladovník Jiří Schwarz. Lobtascher však patrně nedisponoval příliš vysokým peněžitým obnosem kvůli vysokému dluhu na domě. Veškerou svou zbylou hotovost se snažil použít na urovnání dluhu v netolickém mlýně. Vymazal dluhy svých sester a zbylé peníze dal chudobinci. Nakonec své manželce Kateřině odkázal vše movité a nemovité a 14 kop na splacení malých i velkých dluhů (SOkA ČK, AM ČK, K-1, pozůstalosti, kart. č. 204). V roce 1580 přikoupil tuto část domu Tomáš Deustch.

6.3 Dějiny městského domu od 80. let 16. století do počátku 18. století

V 70. a 80. letech 16. století se prohloubily styky domácího obyvatelstva s cizinou natolik, že do Čech byli ve velkém zváni severoitalští malíři, architekti a obchodníci. Jejich úkolem bylo zprostředkovat domácímu prostředí módní renesanční styl života. V rámci tohoto procesu přišel na počátku 70. let do Českého Krumlova

zedník Tomáš Deutsch, který podle svého přízviska pocházel patrně z Tyrolska. Uplatnění nabyl snadno, protože byl znalý vyhlášeného italského renesančního stavitelství, po kterém byla na jihu Čech obrovská poptávka. Není vyloučeno, že se podílel spolu s dalšími stavebníky Hansem Gotschem a Hansem Haasem na výstavbě českokrumlovského pivovaru i několika menších zakázkách, které mu vynášely slušný výdělek (Šmrha 1938, 6-7).

O dva roky později se Tomáš Deutsch poprvé ženil. Se svou budoucí manželkou Kateřinou osobně navštívil českokrumlovskou radnici, aby mohli přistoupit k sepsání svatební smlouvy. Společně se usnesli, že cokoli budou mít movité, nemovité a co také v budoucnosti nabudou, sobě navzájem předávají. Pokud by jeden z páru zemřel, pak ten druhý mohl svobodně dál užívat veškerý majetek a dle libosti s ním nakládat shodně s nařízením zemských práv (SOkA ČK, AM ČK, K-1, kniha svatebních smluv, inv. č. 334, fol. 492). V roce 1578 se Tomáš Deutsch ve městě definitivně zabydlil, když koupil přední dům čp. 55 na Latráně. Zednické řemeslo kvetlo dál a v roce 1580, proto mohl přistoupit ke koupi zadní části domu a obě části domu se po dlouhé době opět spojili v rukou jednoho majitele. V roce 1585 odváděl poplatky z domu, ze tří dědin, několika luk a dvou zahrádek.

Ne vše se však v zedníkově životě vyvíjelo ideálně. Nejprve mu zemřela první manželka. Proto se odhodlal k druhé ženitbě a vstoupil v druhé manželství s Johanou. V roce 1610 ho postihla další velká rána, když na Latráně opět vypuknul požár. Kronikář Václav Březan si poznamenal do své kroniky, že *„26. maji, v středu po sv. Urbanu, v noci na čtvrtek v deset hodin německých*[1] *hořelo v Latráně na Krumlově. Shořelo Štajnšnajderovi, Honzovi kominíkovi*[2] *a jiní podle domové; i kde pan Homut*[3] *byl, tam naproti zámku asi jedenácte domů. Veliká škoda stala se“* (Pánek 1985, 614). Oheň pohltil některé domy na Latráně a na prvním hradním nádvoří (Kubíková 1993, 264-265). Ani Tomáš Deutsch s manželkou se katastrofě nevyhnuli, když jim jejich dům vyhořel.

1 Ve 22 hodin.

2 Jan Hagen ze Švorcpachu, osobní komorník Petra Voka.

3 Jiří Homut z Harasova, v 90. letech 16. století rožmberský kancléř.

V roce 1613 se už cítil zedník natolik slabý a nemocný, že přistoupil k sepsání testamentu, k čemuž ho opravňoval statut měšťana z Krumlova z Latránu. Nejprve přikázal své manželce, aby jeho mrtvé tělo křesťanským způsobem nechala beze vší nádhery pohřbít do země. Navíc se přiznal, že díky své dlouhé nemoci upadnul do dluhů kolem 494 kop grošů a 100 tolarů, které se snažil jmenovitě vypsat a přikázal je splatit. Dva zlaté nechal odevzdat na stavbu kostela sv. Martina a chudým lidem v chudobinci odkázal malou chmelnici se vším příslušenstvím. Vše ostatní, čím ho dle jeho slov Bůh obdařil, jako dům, pozemky, zahradu, hotovost a vše movité a nemovité nic nevyjímaje kromě toho výše uvedeného v soupisu dluhů odkázal své manželce Johaně, která s tím nadále mohla pracovat svobodně dle své nejlepší vůle (SOkA ČK, AM ČK, K-1, pozůstalosti, kart. č. 196). Pozůstalá vdova Johana se v roce 1615 znovu provdala. Jejím novým mužem se stal sladovník Vít Šítal. Od Šítalových dědiců v roce 1620 koupil dům Ondřej Mang (SOkA ČK, AM ČK, K-1, kniha trhových smluv).

V roce 1633 se přiženil ke vdově Lucii pozůstalé po Ondřejovi Mangovi sladovník Tomáš Steiner (SOkA ČK, AM ČK, K-1, kniha svatebních smluv, inv. č. 334), který v roce 1639 odkázal dům svému synovi Jeronýmovi. Při sepisování poddaných v roce 1651 byl devětadvacetiletý sladovník Jeroným Steiner představeným ryze katolické domácnosti, kterou tvořil spolu se svou osmadvacetiletou manželkou Juliánou, osmnáctiletou děvečkou Marjánou a jedenáctiletou Marjánou, která byla buguoyskou poddanou (Soupis 1997, 303). Podle berní ruly v roce 1654 pracoval v domě pivovar a dům byl oceněn na nejvyšší možnou cenu. Jakožto movitý měšťan mohl si Jeroným Steiner dovolit vedle provozování svého řemesla ještě chovat dobytek (SOA, Vs ČK, I 4RN.1a). Steinerova rodina bydlela v domě až do počátku 18. století.

7 Archeologické nálezové prostředí – studna

Při archeologickém výzkumu dvorku městského domu čp. 55 na Latránu v Českém Krumlově došlo k objevení studny. Ta se stala základním zdrojem archeologických zjištění. Jednak samotnou studnu lze v tomto případě považovat za objekt mimořádné vypovídací hodnoty, kterému bude nyní věnována samostatná kapitola. Její zásyp a obzvláště objevené artefakty či ekofakty v ní uložené platí za jedinečný zdroj informací pro studium měšťanských domácností, řemesel a každodennosti v poddanském městě na prahu novověku, jimž bude věnován zbytek práce. Následující řádky by měly osvětlit problematiku, jaký význam má pro archeologii středověku a raného novověku studium studní a odpadních jímek a v tomto kontextu představit studnu při městském domě čp. 55. Záměrem je představit podobu samotného objektu i charakter jeho zásypu. Na závěr jde o krátké postihnutí obrazu studně na prahu novověku v širším historickém kontextu.

7.1 Dějiny archeologického výzkumu studní

Studny, cisterny, kašny, vodovody, odpadní jímky jsou zkoumány v mnoha středověkých a raně novověkých městech a staly se velkým tématem archeologie středověku a raného novověku (Fehring 2000, 171-174). V českém prostředí začaly studny a odpadní jímky poprvé odkrývat amatérští badatelé již ve druhé polovině 19. století, kdy byly objeveny studně a odpadní jímky v moravských městech Olomouci (Jeittelles 1871; 1872) a Brně (Rzehak, 1896; 1897; 1904; 1909). Zatímco olomoucké nálezy byly spojovány s nálezy „kolových staveb“, brněnské nálezy odpadních jímek byly spojovány se stavebními obětinami. V obou případech se interpretace rodily pouze z úzké znalosti problematiky, proto se staly poplatné romantickým představám doby. Z kritického odborného hlediska jim začala být věnována soustavná pozornost až od 50. let 20. století, kdy došlo k archeologickým výzkumům studní v Brně (Novotný 1959), Olomouci (Burian 1964), Starém Městě (Hochmanová – Vávrová 1958), Veselí nad Moravou (Dohnal 1964). Podrobný výzkum středověké studny proběhl v Kutné Hoře

(Smetánka 1961) a následoval také výzkum románské studny na Pražském hradě (Borkovský 1946). Objeveny byly studně v Sezimově Ústí a na Hradišťku u Davle (Richter 1963, 208, 223).

Současně s přibývajícím množstvím středověkých studní a odpadních jam se předmětem zájmu badatelů stalo třídění a srovnávání jednotlivých nálezů těchto zahloubených objektů. Základním cílem bylo pozorovat kategorie, díky nimž by bylo možné rozlišit studny a odpadní jímky od sebe navzájem. Emanuel Opravil na základě opavských výzkumů rozlišil odpadní jímky od studní podle jejich zásypu a výplně stěn (1964). Podle jeho názoru byly středověké odpadní jámy charakteristické čtvercovým půdorysem a dřevěným bedněním po stranách. Jejich výplň tvořila bahnitá rozložená organická hmota. Naopak výplň studní byla sypká bez zahnívajícího organického materiálu. Brzy se objevila kritika této teorie, založená na nálezech čtvercové studny v Kutné Hoře a kruhových studní v Sezimově Ústí, jejichž výplň byla tvořena zahnívajícím materiálem (Nechvátal-Smetánka 1965, 262-263). Oddělovat studny od odpadních jam podle konstrukce pláště nebo podle druhu zásypu nebylo příliš šťastné (Nechvátal 1976, 124).

Důkaz pronikání fekálií z odpadních jímek do pitné vody ve studních v bezprostředním okolí později jen potvrdil, že výplně studní a odpadních jímek si mohou být značně podobné (Klápště 1983, 477). Je zajímavé, že archeologicky tak byl doložen základ volnomyšlenkářských, esoterických a spiritualistických proudů doznívajícího středověku a počátku nové doby, které zahrnovaly hádanky, přísloví, pořekadla a zastřené či otevřené narážky na hlavní hříchy, které patrně chápal poměrně omezený počet osob jisté kulturní úrovně. Příkladem může být olejomalba Pietra Breughela staršího Spor masopustu s postem z roku 1559, kde uprostřed náměstí u studny pije dívka z kbelíku vodu. V těsné blízkosti požírá prase exkrement a zprava krájí prodavačka ryby, které následně doporučuje nakupujícím. Kontakt fekálií a pitné vody, reflektovaný již společností na počátku novověku, se stal konečně také tématem sledovaným archeology a zároveň vrhl nové světlo na rozdíly mezi studní a odpadní jímkou.

Bylo patrné, že některé studny během času ztrácely vodu a byly zanášeny odpadem. Výsledkem tohoto postřehu bylo důkladné pozorování změny funkce studny v odpadní jímku (Krajíc 1998, 207). Tento jev odrážející složitou problematiku zániku studní souvisí s mnoha dílčími tématy, a to například s vynášením odpadu, který tvoří

zásadní zdroj archeologických poznatků (Neustupný 2007, 66-71), zaváděním vodovodů do městských domácností (Preusz 2010, 90-100) nebo s důsledky tragických událostí jako jsou požáry nebo vpády vojsk (např. Huml 1995, 8; Šebela – Vaněk 1985).

Problematika si zaslouží i nadále soustředěnou pozornost badatelů, protože studní a odpadních jímek během posledních třiceti let přibývá úměrně s probíhajícími archeologickými výzkumy v historických jádrech měst, např. Brně (Michna 1995, 209-216; Procházka-Himmelová 1995, 233-245; Procházka 1988, 83-95; Flodrová-Loskotová 1995, 551-561), Nymburku (Sakařová 1990, 453-454), Praze (Janská 1982, 149-159), Soběslavi (Krajíc 1989, 79-123; Týž 1990, 97-120); Klatovech (Vondráčková 1996, 134-159), Kašperských Horách (Frýda – Rožmberská 1991, 28-63), Plzni (Schneiderwinklová 2008, 175-196; Táž 2009, 199-206).

Na závěr je nutné připomenout, že závažným důvodem proč archeologie středověku a raného novověku věnuje problematice studní a odpadních jímek zvýšenou pozornost, je dlouhodobý zájem archeologů o vlhká nálezová prostředí. Při výzkumu všech archeologických lokalit jsou záměrně rozlišována místa s přirozeným půdním pokryvem a místa vlhká. Vysoká vlhkost a anaerobní prostředí má totiž vliv na uchování anorganických i organických materiálů, které se v přirozených podmínkách nedochovají. Informační potenciál nepočetných vlhkých lokalit v otevřené krajině je díky kvantitě a kvalitě dochovaných artefaktů obrovský, proto již v 80. Letech se angličtí badatelé začali cíleně zaobírat problematikou archeologie vlhkých poloh, tzv. Wetland Archaeology (Coles 1984; 1986; Coles – Lawson 1987). Specifické vlhké podmínky se však staly zájmem i sídelní archeologie. Zatímco řeky a potoky, u nichž se sídla nacházela, zpravidla nevytvářela pro uchování artefaktů potřebné anaerobní a stálé prostředí, opakem byly umělé objekty zapojené do vodohospodářství, mezi něž lze zahrnout především studny, cisterny, vodovody a dokonce také velké umělé nádrže jaké představovaly například rybníky. Proto toto prostředí začala česká archeologie systematicky zkoumat v širším kontextu (Beneš 1996, 172-174; Krajíc 2009, 261-300; Preusz 2010; Široký 2000, 345-410).

7.2 Studna městského domu čp. 55 na Latránu v Českém Krumlově

Studna byla ražena do skalního podkladu, který byl tvořen patrně biotetickou pararulou bez výraznějších stop zvětrávání. Prokazatelně byl skalní masiv zjištěn v hloubce - 8 metrů, nicméně lze předpokládat, že se nacházel i ve vyšších úrovních. Na roubení studny bylo použito místního lomového kamene. Provedení pláště bylo velice precizní a s jedinou výjimkou nebylo zjištěno žádné poškození. Mezi jednotlivými kameny se nacházely minimální mezery a nebylo nutné plášť studny zpevnit pojivem. Profil studny byl kruhový až do hloubky - 8, 30 metru kde přechází plášť do skalního podkladu. Od této úrovně bylo cca 40 % obvodu bez roubení, je však nutné podotknout, že tento stav nebyl způsoben poškozením objektu. Kameny byly v SZ a SV části uloženy na límci, který o několik metrů přesahoval kamenné roubení a zachovával tvar obloukové klenby. Ve zbytku profilu pokračuje kamenné roubení až na dno studny, přičemž po stranách dosedalo téměř kolmo na plochy vytvořené ražbou. Tím byla způsobena změna tvaru profilu objektu.

V hornině nebyly nikde zjištěny stopy po vývrtech, šlo tedy výlučně o ruční ražbu. Stopy po opracování nástroji byly znatelné na klenbě límce a na podkladu roubení na dně studny. Ve větší míře bylo při ražbě využíváno foliace a zejména ploch nespojitosti horniny. Ve spodní části se nacházelo množství výklenků způsobených takovým způsobem ražby a je možné předpokládat, že stejný charakter je zachován v celém objektu, a to i v částech upravených roubením.

Dno studny tvořila kompaktní hornina. Ve V části bylo roubení uloženo na obvodovém límci, který jej o cca 20 cm přesahoval směrem ke dnu studny. Na dně byla vytvořena mělká prohlubeň, která se z V směru pozvolna stupňovitě snižovala. Od Z bylo snížení bez stupňů. Tento stav byl pravděpodobně opět způsoben foliací horniny. V S směru se nacházel výklenek, jehož nejnižší bod je pod úrovní dna studny.

Roubení studny bylo poškozeno pouze v místě jeho přiložení ke skalnímu masivu v hloubce - 8, 30 metru. Zde došlo k uvolnění několika kamenů a následnému vypadnutí. Díky kvalitní skladbě ostatních elementů nedošlo k rozsáhlejší destrukci objektu (v průběhu prací byl prostor stabilizován dřevěnými hranoly).

Ústí studny na povrchu je ze S strany v těsné blízkosti obytného objektu. Ze situace je zřejmé, že pokud byl minimální přesah při ražbě cca 30 cm, nacházela se S stěna studny pod zdí přilehlého domu. Dá se předpokládat, že žádný objekt v době hloubení studny na povrchu nebyl.

Hladina vody byla zjištěna v hloubce - 9,50 metru. Jelikož nebyly k dispozici materiály k hydrogeologické situaci v okolí objektu, lze závěry vztahovat pouze k momentálnímu stavu v době provedení prací. Množství vody bylo snad odčerpáno zařízením s malým výkonem. Podle změn ve zvodnění zásypu a registrovaných přítoků při práci se jednalo patrně pouze o vodu, která byla akumulována ve vlastním zásypu a v prostorách mezi roubením a skálou. Hladina se po odčerpání viditelně nezvyšovala a nebyl zjištěn žádný aktivní přítok.

Na závěr je nutné připomenout, že absence aktivního přítoku dovoluje označit objekt za cisternu napájenou především povrchovou vodou. Bohužel kvůli neznalosti bližší lokální hydrogeologické situace nelze vyloučit, že šlo opravdu o studnu. Zásadním zjištěním bylo stanovení chronologické následnosti a předpoklad, že studna je starší nežli přilehlý obytný objekt. Ražba a kvalitní konstrukce pláště studně patrně souvisela s prací specializovaného odborníka, jakým mohl být studnař (Preusz 2010, 83-84). Jako archeologický pramen „in situ“ neměla studna čas podlehnout výraznějším postdepozičním procesům, proto se zachovala v téměř původní podobě. Dosud představuje ojedinělý archeologický doklad studně nebo cisterny na území památkové rezervace Český Krumlov.

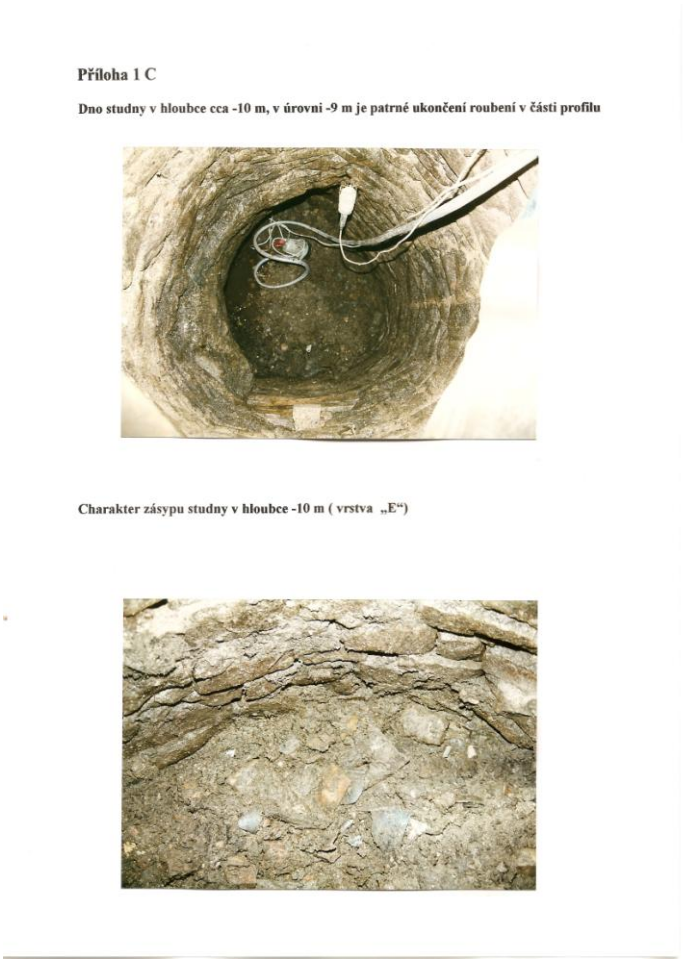

Obr. 1 Pohled do studny a na charakter jejího zásypu při archeologické výzkumu

7.3 Zásyp studně a otázka stratigrafických vrstev:

Patrně vlivem stavebních úprav, které probíhaly na dvorku, tvořila povrch zásypu studny vrstva z kusů betonu (A). Po jeho odstranění následovalo odstranění načervenalé hlíny až do hloubky - 7 metrů (B). V hloubce - 7 metrů se pokračovalo v odstranění tmavošedého zásypu do hloubky – 8 metrů (C). Zde navazovala světlá vrstva, která obsahovala výraznější příměsi písku (D). Ty se ve větším množství akumulovaly u pláště studny. Od hloubky – 8, 30 metru byla studna ražena do skalního podloží. V hloubce – 9, 30 metru se opět změnil charakter zásypu, který pokračoval i pod vodní hladinu v hloubce – 9, 50 metru (E). Kvůli značnému množství nálezů se zde nacházelo velice málo zásypu. Jeho barva byla tmavě šedohnědá a odstíny nebylo možné blíže rozlišit. Na úrovni – 11 metrů bylo ukončeno roubení studny ve zbytku profilu a v hloubce – 11, 20 metru se nacházelo dno.

Studna - Český Krumlov Latrán 55

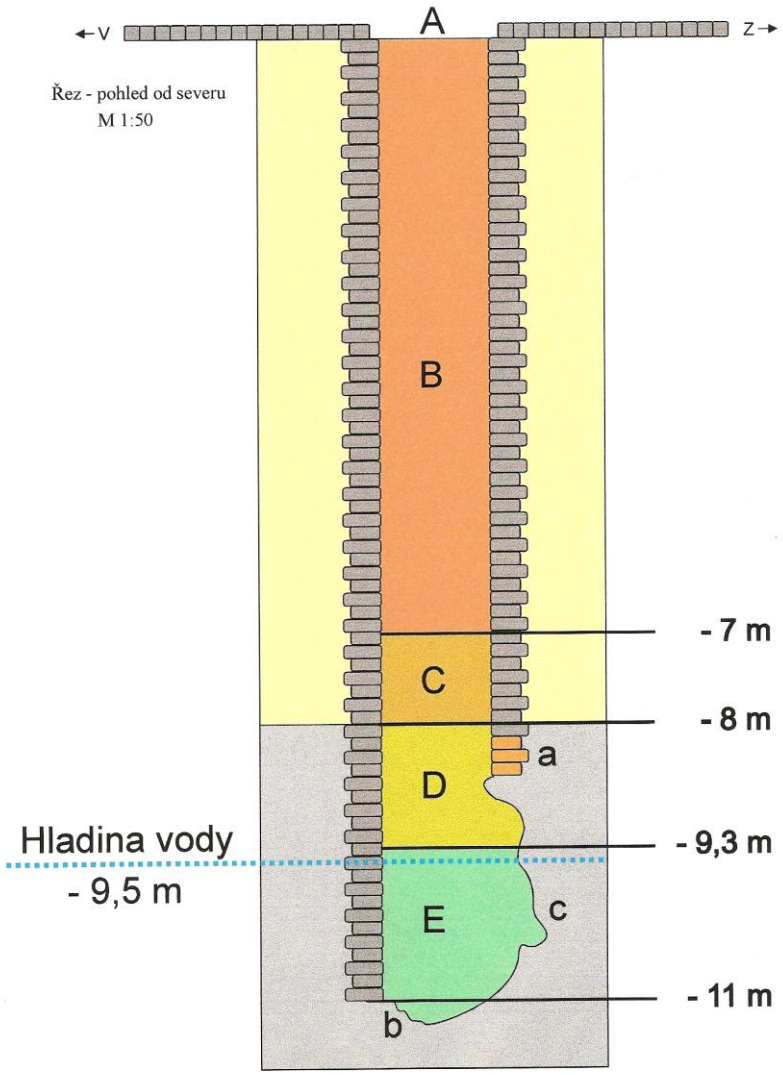

Obr. 2 Schématické znázornění studny při městském domě čp. 55

7.4 Studna v širším historickém kontextu.

Kulturní dějiny studní v Čechách přibližuje široká škála písemných a obrazových pramenů. Je tak možné proniknout k poznání typologie vodohospodářských zařízení, k ochraně vodních zdrojů i symbolickým významům studní. Lze také objasnit význam studny jako místa každodenního setkávání lidí či jejich postavení v cechovních nebo lidových zvycích (Lipp 1994, 119-130). Již od středověku byl základní životní jistotou měšťanova bytí jeho nemovitý a pozemkový majetek, proto se měšťan od samotného založení města a vyměření domovních parcel soustředil především na chod vlastní domácnosti, která mu byla domovem i místem, kde provozoval živnost (Hrdlička 2008, 139-165). Nutností pro zajištění života domácnosti bylo vybudovat vydatný a stálý zdroj vody, proto bylo na parcelách gotických domů přikročeno k hledání pramene spodní vody. Pro vyhloubená středověká zařízení se vžilo staročeské označení studnyczye, což byl zpočátku název pro vodní pramen vycházející z nitra země ve volné přírodě (Flajšhans 1926, 42). V husté městské zástavbě však nabyly studny nového smyslu zvlášť proto, že šlo o zařízení, která do značné míry umožnila napojit svou studenou vodou mnohohlavý nenasytný a stále rostoucí městský organismus.

V případě, že nebylo možné dojít vrtáním nebo ražbou studny k prameni spodní vody, nabízela se možnost svést vodu povrchovou do cisteren. V Českém Krumlově taková zařízení jistě fungovala, protože o tom svědčí například dodnes dochovaný pomístní název „Na Louži“. Také objekt nalezený na dvorku městského domu čp. 55 na Latránu, který zřejmě nedisponoval aktivním pramenem, lze následně považovat za cisternu. Na sklonku 16. století se pro takový objekt používalo označení „čisterna“, tedy nádrž na čistou vodu (např. Bible kralická 2007, Gn 37, 23).

Hojnost a čistota vody ve studních a cisternách byly nejdůležitější hygienické kategorie sledované lidmi na prahu novověku, o čemž svědčí především tehdejší lékařská literatura. Důležitým faktorem, který ovlivňoval čistotu vody, byl především charakter země v okolí objektu, o čemž jasnou představu podává poznámka Tomáše Jordána z Klausenburku, který určoval kvalitu vod *„pro příčinu přirození země skrze kterau tečau“* (Tomáš Jordán z Klausenburku 1580, 8). Myšlenkově se od něj neodlišoval ani lékař Ferdinanda I. Habsburského Jan Kopp z Raumentálu, který tvrdil,

že *„…studničná voda ze studnic (se dnem pískovatým, ne bahnitým) lepší bývá, nežli tekutá.“* (Zíbrt 1924, 135).

Zájem o čistotu vody byl prokázán také u některých archeologicky zkoumaných objektů. Jemným štěrkem nebo pískem bylo například pokryto dno studny nalezené v Ivančicích (Šebela - Vaněk 1985, 19). Studna (cisterna) v Českém Krumlově byla ražena do skalního podkladu podobně jako vodohospodářské objekty v jiných jihočeských městech jako v Táboře do syenitu nebo v Písku do zóny čečenského granodioritu a perlových rul. Pro zajištění čistoty vody v těchto objektech sloužily různé pomůcky, jako byl čtvercový odkalovač nalezený ve studni jednoho ze středověkých píseckých domů (Fröhlich – Koppová 1995, 3-4).

Výstavba studní ve středověku a na prahu novověku si žádala nejen hloubení, ale také kvalitní zpevnění stěn, za což si řemeslníci účtovaly nemalé peníze. Na výstavbě pevného pláště se podíleli většinou zedníci. V Jindřichově Hradci například v roce 1498 *z jara klenuli zedníci studnu u bírdovny celkovou výlohou 3 kopy 7 gr* (Teplý 1935, 116-117). Výdřevu obstarávali tesaři. Opravy studní měl většinou na starost mistr studnař. Pláště studní byly nejčastěji skládány z nasucho kladených kamenů, které se nacházely v nejbližším okolí. Jako pojivo mohl sloužit jíl, hlína nebo zřídka kdy malta (Široký 2000, 350). Ústí studny mohlo být vybaveno ohlubní, která oddělovala vnější prostor od rezervoáru pitné vody (Flajšhans 1926, 42). Kamenné nebo cihlové ohlubně byly při pozdějším vyrovnávání povrchů dvorků městských domů porušeny natolik, že v současnosti není možné je archeologicky odhalit, neboť z nich zůstala pouze suť. Proto o nadzemních částech nejhodnotnější údaje podávají ikonografické prameny. Významným pramenem v tomto ohledu je na počátku 17. století sepsaný Orbis pictus Jana Amose Komenského, kde pod heslem studna lze sledovat rozličná zařízení určená k čerpání vody ze studní. Při zkombinování okrouhlé kamenné ohlubně studně na obrázku a vahadlového systému se patrně dobereme přiblížení k původní podobě studně na dvorku městského domu na Latránu. Vodítkem v tomto ohledu může být jednak podoba studně vyskládané kamenem a nález části dřevěného vahadla a dvou věder na dně studně.

8 Keramika

Vysvětlivky

Popis artefaktů je proveden následujícím způsobem. První je pořadové číslo exempláře (1) -lze připomenout, že inv. čísla nebyla souboru doposud dána. Dále následuje 19/98 jako rok vyndání materie ze země. Pak následuje označení v rámci skupiny (např. D = džbán, PE = pekáč), zkratka je využívána v následné analýze s pořadovým číslem (D-1, MU-2 apod.). Dále pokračuje název artefaktu (džbán). Nálezová vrstva je většinou E, pokud není uvedeno jinak, např. u skla. Keramice z nálezových vrstev B, C, D nebyla věnována pozornost. Následuje údaj o počtu fragmentů (s: x), kde x označuje počet. V odstavci popis je rozvinut verbální popis. U celých a rekonstruovatelných nádob je označena nádoba verbálním popisem hrnec, trojnožka, nočník aj. U nádob ostatních je označení torzo.

Džbány:

1. **19/98 – D – džbán (vrstva E), s: 48**
   Popis: rek. džbán (zachováno cca 60 % nádoby); výrazněji profilovaný vně přehnutý okraj doplněný výlevkou; naproti výlevce je k hrdlu džbánu připojeno silné ucho, jehož druhý konec je připojen k tělu v místě největší výduti a zakončen volutou, v místě ohybu je ucho doplněno ozdobným výčnělkem s třemi důlky,
   Rozměry: výška nádoby 320 mm, průměr největší výduti 228 mm, průměr okraje cca 160 – 180 mm, průměr dna 156 mm; ucho: délka 170 mm, šířka 35 mm.

2. **19/98 – D – Torzo džbánu (vrstva E), s: 6**
   Popis: Torzo hrdla a části těla chladícího džbánu patrně kulovitého tvaru (zachováno cca 30 % celé nádoby); výrazně profilované hrdlo dosahuje výšky 40 mm; pod kónickým hrdlem doplněným výlevkou a ozdobeným vodorovným žlábkem těsně pod okrajem se nachází výrazné vodorovné žebro, z něhož vystupuje část mohutného ploše oválného ucha o délce 90 mm a šířce 30 mm s mělkým žlábkem na horní straně; tělo nádoby dosahovalo průměru v místě největší výduti 140 mm; zelená poleva pouze na hrdle, uvnitř hrdla vypálena do lesklé hnědé, dále se místy rozlévá v matných hnědých barvách po stěnách; vyrobeno z jemně plavené hlíny, barva světle okrová.

Rozměry: výška dochovaného torza 140 mm, průměr největší výduti 140 mm, průměr horního okraje 60 mm, průměr hrdla 25 mm; ucho: délka 90 mm, šířka 30 mm.

3. **19/98 – D – džbán (vrstva E), s: 23**

   Popis: rek. chladící džbán soudkovitého tvaru (zachováno cca 60 % nádoby); 50 mm vysoké hrdlo je výrazně profilováno; pod oválným ústím o výšce 30 mm se nachází výrazné vodorovné žebro, na které bylo připojeno velké ploše oválné ucho o šířce cca 25 mm dosedající druhým koncem k tělu nádoby v místě největší výduti; tělo o výšce 250 mm a průměru v místě největší výduti 190 mm; dno je mírně odsazeno patkou; zelená poleva se nachází pouze na hrdle a částečně se rozlívá po svrchní části těla, uvnitř ústí a místy v nádobě se glazura vypálila do žluta; vyrobeno z jemně plavené hlíny, světle okrová barva střepu; na vnější straně u ucha stopy očazení.

   Rozměry: výška nádoby 290 mm, průměr největší výduti 190 mm, průměr horního okraje 27 mm, průměr dna 110 mm; ucho: šířka cca 25 mm.

4. **19/98 – D – džbán (vrstva E), s: 2**

   Popis: rek. džbán vejčitého tvaru těla (zachováno ca 95% nádoby); válcovité hrdlo o výšce 50 mm; 5 mm pod okrajem vodorovný žlábek, další 20 mm pod okrajem a následující dva vodorovné žlábky člení hrdlo od těla nádoby; okraj vzhůru vytažený, téměř zahrocený; tělo o výšce 115 mm dosahuje průměru 100 mm, zdobeno v místě největší výduti žlábkem; páskové ucho o šířce cca 20 mm přiléhalo na hrdlo v místě druhého žlábku a na největší výduť těla nádoby; patka výrazně odsazena; barva zelená, ve žlábcích na hrdle výrazně tmavě zelená, uvnitř tmavožlutá; vyrobeno z jemně plavené hlíny, barva světle okrová.

   Rozměry: celková výška nádoby 175 mm, průměr největší výduti 100 mm, průměr horního okraje 75 mm, průměr dna 60 mm; ucho: šířka cca 20 mm.

5. **19/98 – D – džbán (vrstva E), s: 9**

   Popis: rek. džbán; vejčité tělo (zachováno ca 90% nádoby); válcovité hrdlo o výšce 55 mm; zdobeno čtyřmi mělkými žlábky od okraje do 20 mm pod okrajem, na vnější straně hrdlo opticky odděleno od těla nádoby dalšími 2-3 vodorovnými žlábky; okraj vzhůru vytažený; tělo o výšce 120 mm dosahuje průměru 110 mm; páskové ucho o šířce cca 25 mm přiléhalo na hrdlo 30 mm pod okrajem a na největší výduť těla nádoby; patka výrazně odsazena; barva zelená, uvnitř zelenožlutá; vyrobeno z jemně plavené hlíny, barva světle šedobílá.

   Rozměry: celková výška nádoby 190 mm, průměr největší výduti 110 mm, průměr horního okraje 75 mm, průměr dna 70 mm; ucho: šířka cca 25 mm.

6. **19/98 – D – džbán (vrstva E), s: 6**

   Popis: rek. džbán; vejčité tělo (zachováno ca 50% nádoby); válcovité hrdlo o výšce 60 mm; zdobeno čtyřmi mělkými žlábky 2-3 žlábky těsně pod okrajem, členěno od těla nádoby vodorovným žebrem; okraj vzhůru vytažený, téměř zahrocený; tělo o výšce 105 mm dosahuje

průměru 100 mm; ucho přiléhalo na hrdlo 20 mm pod okrajem a patrně na největší výduť těla nádoby; patka výrazně odsazena; barva zelená, uvnitř tmavožlutá; vyrobeno z jemně plavené hlíny, barva světle okrová.

Rozměry: celková výška nádoby 185 mm, průměr největší výduti 100 mm, průměr horního okraje 85 mm, průměr dna 75 mm.

7. **19/98 – D – džbán (vrstva E) – s: 20**

Popis: rek. džbán; vejčité tělo (zachováno cca 80% nádoby); válcovité hrdlo o výšce 50 mm; zdobeno dvěma žlábky 20 mm pod okrajem a členěno od těla nádoby vodorovným žebrem; okraj vzhůru vytažený; tělo o výšce 120 mm dosahuje průměru 110 mm; ucho o šířce cca 18 mm přiléhalo na hrdlo v místě žlábků a na největší výduť těla nádoby; patka výrazně odsazena; barva zelená, uvnitř zelenožlutá; vyrobeno z jemně plavené hlíny, barva okrová.

Rozměry: celková výška nádoby 190 mm, průměr největší výduti 110 mm, průměr horního okraje 85 mm, průměr dna 72 mm; ucho: šířka cca 18 mm.

8. **19/98 – D – Torzo džbánu (vrstva E) – s: 9**

Popis: Torzo džbánu; vejčité tělo (zachováno cca 40% nádoby); válcovité hrdlo o výšce 45 mm; zdobeno třemi mělkými žlábky těsně pod okrajem další 1-2 žlábky dělí hrdlo od těla; okraj vzhůru vytažený; tělo o výšce cca 125 mm dosahuje průměru ca 100 mm; páskové ucho o šířce cca 15 mm přiléhalo na hrdlo 15 mm pod okrajem; patka výrazně odsazena; barva zelená, uvnitř žlutozelená; vyrobeno z jemně plavené hlíny, barva světle okrová.

Rozměry: celková výška nádoby cca 180 mm, průměr největší výduti cca 100 mm, průměr horního okraje 85 mm, průměr dna 70 mm; ucho: šířka cca 15 mm.

9. **19/98 – D – Torzo džbánu (vrstva E) – s: 29**

Popis: torzo dna, těla a hrdla džbánu (zachováno 40 % nádoby); válcovité hrdlo o výšce 50 mm bylo 10 mm pod okrajem zdobeno na vnější straně vodorovným plošným žebrem, navíc další 1-2 žebra dělí hrdlo od těla nádoby; okraj vzhůru vytažený; tělo vejčitého tvaru dosahovalo šířky v místě největší výduti cca 160 mm; k hrdlu v místě plošné pásky bylo připojeno oválné ucho o šířce 20 mm, které dosedalo k tělu nádoby nejspíše v místě největší výduti; dno je výrazně odsazeno patkou; barva polevy zelená, uvnitř zelenožlutá s výraznými bublinkami; vyrobeno z jemně plavené hlíny světle okrové barvy.

Rozměry: výška původního džbánu cca 180 mm, průměr největší výduti 160 mm, průměr horního okraje 87 mm, průměr dna 70 mm; ucho: šířka 20 mm.

10. **19/98 – D – Torzo džbánu (vrstva E) – s: 18**

Popis: džbán; vejčité tělo (zachováno cca 70% nádoby); válcovité hrdlo o výšce 50 mm; zdobeno čtyřmi mělkými žlábky 15 mm pod okrajem, hrdlo odděleno na vnější straně od těla nádoby vodorovným žebrem; okraj vzhůru vytažený; tělo o výšce cca 140 mm dosahuje průměru 125 mm; ucho o délce 75 mm a šířce cca 20 mm přiléhá na hrdlo 15 mm pod okrajem a těsně

nad největší výdutí těla nádoby; patka výrazně odsazena; barva zelená, uvnitř tmavožlutá; vyrobeno z jemně plavené hlíny, barva světle okrová.

Rozměry: celková výška nádoby cca 200 mm, průměr největší výduti 125 mm, průměr horního okraje 85 mm, průměr dna 70 mm; ucho: délka 75 mm, šířka cca 20 mm.

11. **19/98 – D – Torzo džbánu (vrstva E) – s: 10**

Popis: Torzo těla a hrdla džbánu vejčitého tvaru (zachováno cca 40 % z celé nádoby); válcovité hrdlo o výšce 60 mm; zdobeno těsně pod hrdlem třemi vodorovnými mělkými žlábky, od těla nádoby hrdlo odděleno na vnější straně vodorovným žebrem; horní okraj vzhůru vytažený; průměr těla v místě největší výduti nádoby 110 mm; ucho o šířce 18 mm a délce 70 mm bylo připojeno 15 mm pod okrajem a v místě největší výduti; zelená poleva, uvnitř tmavožlutá; vyrobeno z jemně plavené hlíny, barva světle okrová.

Rozměry: výška torza 115 mm, průměr největší výduti 110 mm, průměr horního okraje 80 mm; ucho: délka 70 mm, šířka 18 mm.

12. **19/98 – D – džbán (vrstva E) – s: 7**

Popis: rek. džbán; kulovité tělo (zachováno cca 60% nádoby); válcovité hrdlo o výšce 30 mm; členěno na vnější straně od zbytku nádoby výrazným vodorovným žebrem; 10 mm pod okrajem vodorovný žlábek; okraj vzhůru vytažený; tělo o výšce 100 mm dosahuje průměru 130 mm; páskové ucho o šířce 20 mm přiléhalo na hrdlo a na největší výduť těla nádoby; patka výrazně odsazena; barva zelená, uvnitř tmavožlutá; vyrobeno z jemně plavené hlíny, barva světle okrová.

Rozměry: celková výška nádoby 145 mm, průměr největší výduti 130 mm, průměr horního okraje 60 mm, průměr dna 70 mm; ucho: šířka 20 mm.

13. **19/98 – D – džbán (vrstva E) – s: 1**

Popis: rek. džbán; kulovité tělo (zachováno cca 80 % nádoby); válcovité hrdlo o výšce 25 mm; na vnější straně doplněno 10 mm pod okrajem výraznou páskou; okraj vzhůru vytažený, téměř zahrocený; tělo o výšce 90 mm dosahuje průměru 100 mm; tělo zdobeno šikmo vedenými žlábky a vodorovným žlábkem v místě největší výduti; páskové ucho o délce 70 mm a šířce 20 mm přiléhá na pásku na hrdle a na největší výduť těla nádoby; na uchu se nachází úchyt, který mohl sloužit k uchycení kovového víčka; patka mírně odsazena; barva zelená, uvnitř téměř oranžová; vyrobeno z jemně plavené hlíny, barva světle okrová

Rozměry: celková výška nádoby 130 mm, průměr největší výduti 100 mm, průměr horního okraje 55 mm, průměr dna 60 mm; ucho: délka 70 mm, šířka 20 mm.

14. **19/98 – D – Torzo džbánu (vrstva E) – s: 2**

Popis: torzo džbánu; kulovité tělo (zachováno cca 10 % nádoby); válcovité hrdlo o výšce 25 mm; na vnější straně doplněno 10 mm pod okrajem výraznou páskou; okraj vzhůru vytažený, téměř zahrocený; tělo dosahuje průměru v místě největší výduti cca 100 mm; tělo bylo zdobeno šikmo vedenými žlábky a vodorovným žlábkem, který člení hrdlo od těla; ucho o šířce cca 15

mm přiléhalo na pásku na hrdle a na největší výduť těla nádoby; barva lesklá zelená, uvnitř tmavě zelená; vyrobeno z jemně plavené hlíny, barva světle okrová

Rozměry: výška dochovaného torza 90 mm, průměr největší výduti cca 100 mm, průměr horního okraje 85 mm; ucho: šířka cca 15 mm.

15. **19/98 – D – Torzo džbánu (vrstva E) – s: 1**

Popis: Torzo dna a těla džbánu vejčitého tvaru (zachováno cca 40 % původní nádoby); průměr těla v místě největší výduti 90 mm; šířka ucha 13 mm, dno výrazně odsazeno patkou; barva zelená, uvnitř hnědožlutá; vyrobeno z jemně plavené hlíny.

Rozměry: výška dochovaného torza 90 mm; průměr největší výduti 90 mm, průměr dna 65 mm; ucho: šířka 13 mm.

16. **19/98 – D – Torzo džbánu (vrstva E) - s: 1**

Popis: torzo miniaturního džbánu (zachováno cca 50 % nádobky); tělo kulovitého tvaru mohlo dosahovat výšky cca 50 mm a maximální průměr v místě největší výduti je 50 mm; v místě největší výduti bylo připojeno ucho o šířce 7 mm; patka výrazně odsazena; zelená poleva, uvnitř tmavožlutá; vyrobeno z jemně plavené hlíny, barva světle okrová.

Rozměry: výška dochované části 55 mm (původní cca 70 mm); průměr džbánu v místě největší výduti 50 mm, průměr dna 40 mm; ucho: šířka 7 mm.

17. **19/98 – D – Torzo džbánu (vrstva E) - s: 1**

Popis: Dno a spodní část těla miniaturního džbánku (zachováno cca 20 % nádoby); tělo patrně kulovitého tvaru mohlo dosahovat v místě největší výduti cca 55 mm průměru; dno bylo výrazně odsazeno patkou; poleva zelená, uvnitř žlutá; vyrobeno z jemně plavené hlíny, barva světle okrová.

Rozměry: výška dochovaného fragmentu 38 mm, průměr v místě největší výduti cca 55 mm; průměr dna 45 mm.

18. **19/98 – D – Torzo džbánu (vrstva E) - s: 4**

Popis: část hrdla a těla džbánu (celkem cca 40% nádoby); hrdlo o výšce 45 mm je zdobeno 1 vodorovným žlábkem těsně pod okrajem a 3 vodorovnými žlábky 15 mm pod okrajem, od těla je hrdlo odděleno vodorovným žebrem; tělo vejčitého tvaru dosahuje v místě největší výduti šířky 110 mm; k hrdlu ve výšce tří žlábků bylo připojeno oválné ucho o délce cca 60 mm a šířce 15 mm, druhý jeho konec dosedal na tělo v místě největší výduti; barva polevy lesklá sytě žlutá, uvnitř matnější žlutá; vyrobeno z jemně plavené hlíny světle okrové barvy.

Rozměry: výška torza cca 120 mm; průměr v místě největší výduti 110 mm; průměr horního okraje 70 mm; ucho: délka 60 mm, šířka 15 mm.

19. **19/98 – D – Torzo džbánu (vrstva E) - s: 4**

Popis: Dno, část těla a hrdla džbánu (celkem cca 40% nádoby); válcovité hrdlo bylo 10 mm pod okrajem vybaveno vodorovným plošným žebrem, dále bylo odděleno na vnější straně od zbytku těla nádoby vodorovným žebrem; okraj vzhůru vytažený; tělo kulovitého tvaru mohlo dosahovat výšky cca 130 mm a šířky v místě největší výduti cca 110 mm; k hrdlu v místě plošného žebra a v místě největší výduti nádoby bylo připojeno oválné ucho o šířce 20 mm; dno odsazeno výrazně od těla nejprve vodorovným žebrem, které tak vytváří jakousi nohu a posléze výrazně odsazenou patkou; barva polevy lesklá tmavě hnědá, uvnitř matná žlutá místy s bublinkami; vyrobeno z jemně plavené hlíny světle okrové barvy.

Rozměry: výška torza džbánu patrně cca 160 mm, průměr horního okraje byl patrně cca 60 mm, průměr v místě největší výduti cca 110 mm, průměr dna 75 mm; ucho: šířka 20 mm.

20. **19/98 – D – Torzo džbánu (vrstva E) - s: 2**

Popis: Dno a část těla džbánu (celkem 25% nádoby); tělo o šířce 110 mm v místě největší výduti bylo patrně vejčitého tvaru; dno bylo výrazně odsazeno od těla nádoby patkou; oxidačně pálený výrobek byl zdoben patrně hnědou polevou pouze v horní (nedochované) části nádoby, o čemž svědčí žlutá glazura uvnitř nádoby a malé skvrny hnědé polevy na povrchu těla; vyrobeno z jemně plavené hlíny světle okrové barvy.

Rozměry: výška torza 90 mm, průměr v místě největší výduti 110 mm, průměr dna 75 mm.

21. **19/98 – D – Torzo džbánu (vrstva E) - s: 1**

Popis: Dno a část těla džbánu (celkem 25% nádoby); tělo patrně vejčitého tvaru dosahovalo šířky 110 mm v místě největší výduti; dno bylo výrazně odsazeno od těla nádoby patkou; oxidačně pálený výrobek byl zdoben patrně žlutou polevou pouze v horní (nedochované) části nádoby, o čemž svědčí žlutá glazura uvnitř nádoby a malé skvrny žluté polevy na těle nádoby; vyrobeno z jemně plavené hlíny světle okrové barvy.

Rozměry: výška torza 80 mm, průměr v místě největší výduti 110 mm, průměr dna 75 mm.

22. **19/98 – D – Torzo džbánu (vrstva E) - s: 1**

Popis: dno a část těla džbánu (zachováno celkem cca 30 % původní nádoby); tělo vejčitého tvaru dosahovalo šířky v místě nevětší výduti cca 65 mm; dno bylo odsazeno výraznou patkou; glazován byl výrobek patrně pouze v horní (nedochované) části, uvnitř žlutá poleva; vyrobeno z jemně plavené hlíny světle okrové barvy.

Rozměry: výška torza 60 mm, průměr v místě největší výduti cca 65 mm, průměr dna 47 mm.

23. **19/98 – D – Torzo džbánu (vrstva E) - s: 6**

Popis: dno a část těla džbánu (zachováno cca 40 % původní nádoby); tělo kulovitého tvaru dosahovalo v místě největší výduti cca 120 mm šířky; zdobeno bylo plastickou blíže neidentifikovatelnou výzdobou; tělo bylo postavené na cca 25 mm vysoké kuželovité noze; dno odsazeno od nohy výraznou patkou; na povrchu lesklá hnědá poleva, uvnitř téměř žlutobílá lesklá poleva; vyrobeno z jemně plavené hlíny světle oranžové barvy.

Rozměry: výška torza cca 100 mm, průměr v místě největší výduti 120 mm, průměr dna 85 mm.

24. 19/98 – D – Torzo džbánu (vrstva E) - s: 1

Popis: dno a část těla džbánu (zachováno cca 30% původní nádoby); tělo vejčitého tvaru dosahovalo cca 110 mm šířky v místě největší výduti; dno je výrazně odsazeno od těla patkou; oxidačně pálený výrobek byl glazován nejspíše žlutou polevou pouze na svrchní části nádoby, o čemž svědčí žlutá skvrna na vnějším povrchu těla i hnědožlutá poleva uvnitř nádoby; vyrobeno z jemně plavené hlíny světle okrové barvy.

Rozměry: výška torza 90 mm, průměr v místě největší výduti cca 110 mm, průměr dna 80 mm.

25. 19/98 – D – Torzo džbánu (vrstva E) - s: 5

Popis: dno a část těla džbánu (zachováno cca 30% původní nádoby); tělo vejčitého nebo kulovitého tvaru dosahovalo cca 150 mm šířky v místě největší výduti, v místě největší výduti bylo připojeno ucho, které mohlo být doplněno žlábkem; dno bylo odsazeno výraznou patkou; vně i uvnitř byla nádoba doplněna zelenou glazurou; vyrobeno z jemně plavené hlíny světle okrové barvy.

Rozměry: výška torza 70 mm, průměr v místě největší výduti cca 150 mm, průměr dna 105 mm**.**

26. 19/98 – D – Torzo džbánu (vrstva E) - s: 1

Popis: dno a část těla džbánu (zachováno cca 20% původní nádoby); tělo vejčitého nebo kulovitého tvaru dosahovalo cca 105 mm šířky v místě největší výduti; dno bylo odsazeno výraznou patkou; uvnitř se nachází zelenožlutá poleva; vyrobeno z jemně plavené hlíny světle okrové barvy.

Rozměry: výška torza 60 mm, průměr v místě největší výduti cca 105 mm, průměr dna 80 mm.

27. 19/98 – D – Torzo džbánu (vrstva E) - s: 10

Popis: část okraje, těla, dna a ucho džbánu (zachováno cca 30 % nádoby); okraj vně přehnutý; 40 mm pod okrajem byla vodorovné plastické žebro; tělo bylo kulovitého tvaru; 20 mm pod okrajem a v místě největší výduti bylo připojeno mohutné ucho; redukčně pálený výrobek.

Rozměry: výška džbánu cca 300 mm, průměr v místě největší výduti cca 240 mm, průměr okraje 120 mm, průměr dna 175 mm; ucho: délka 140 mm, šířka 45 mm.

28. 19/98 – D – Torzo džbánu (vrstva E) - s: 19

Popis: části džbánu vejčitého tvaru (zachováno cca 40 % nádoby); okraj barva střepu okrová; uvnitř a vně zeleně glazováno. Válcovité hrdlo bylo zdobeno 10 mm pod okrajem vodorovnou páskou; na rozhraní těla a hrdla byla nalepena plastická lišta, horní okraj vzhůru vytažený; průměr těla v místě největší výduti nádoby cca 150 mm; ucho o šířce 30 mm dosedalo pod okrajem a v místě největší výduti; zelená poleva, uvnitř tmavozelená; vyrobeno z jemně plavené hlíny, barva světle okrová.

Rozměry: výška torza 70 mm, průměr největší výduti cca 150 mm, průměr dna cca 90 mm; ucho: šířka 30 mm.

29. **19/98 – D – Torzo džbánu (vrstva E) - s: 3**

Popis: část okraje džbánu (zachováno cca 2 % nádoby); okraj vně přehnutý; barva střepu okrová; vně zelená poleva, uvnitř žlutá.

Rozměry: výška fragmentu 45 mm, průměr okraje cca 180 mm.

30. **19/98 – D – Torzo džbánu (vrstva E) - s: 1**

Popis: část hrdla a těla džbánu (zachováno cca 1 % nádoby); tělo vejčitého tvaru; hrdlo a tělo odděleno vodorovnou jednoduchou nalepenou páskou; barva střepu okrová; oboustranná zelená poleva.

Rozměry: výška 50 mm, šířka 35 mm.

31. **19/98 – D – Torzo džbánu (vrstva E) - s: 1**

Popis: část okraje džbánu (zachováno cca 1 % nádoby); okraj vně přehnutý a tektonicky profilovaný třemi vodorovnými drážkami; barva střepu okrová s příměsí křemene; vně tmavě zelená poleva, uvnitř zelená poleva.

Rozměry: výška 35 mm, délka 90 mm.

32. **19/98 – D – Torzo džbánu (vrstva E) – s: 1**

Popis: část ucha džbánu (zachováno cca 1 % nádoby); páskové ucho bylo připojeno k hrdlu džbánu; tmavě zelená poleva; barva střepu okrová.

Rozměry: délka dochovaného fragmentu 50 mm; šířka 15 mm.

33. **19/98 – D – Torzo džbánu (vrstva E) – s: 1**

Popis: část ucha džbánu (zachováno cca 1 % nádoby); páskové ucho bylo připojeno k tělu džbánu; tmavě zelená poleva; barva střepu okrová.

Rozměry: délka dochovaného fragmentu 40 mm, šířka 15 mm.

34. **19/98 – D – Torzo džbánu (vrstva E) – s: 2**

Popis: dva fragmenty těla džbánu (zachováno cca 1 % nádoby); tělo džbánu bylo výrazně zdobeno rytou výzdobou; v jednom případě zlomek čítající 7 kruhů; v druhém ryté půlkruhy ve čtvercích; barva střepu téměř bílá; vně poleva světle zelená; uvnitř poleva žlutá.

Rozměry: výška fragmentu 50 mm, šířka 30 mm.

35. **19/98 – D – Fragmenty džbánu (vrstva E) – s: 2**

Popis: dva fragmenty z podhrdlí džbánu vyrobeného z fajánse (zachováno ca 2 % nádoby); bílá poleva s modrým dekorem, patrně rostlinný motiv; střep světle okrový.

Rozměry: délka 30 mm, šířka 20 mm.

Poznámka: habánská fajáns

Hrnce:

1. **19/98 – H – Hrnec (vrstva E) – s: 11**

   Popis: rek. hrnec (zachováno cca 70% nádoby); okraj šikmo vně vyhnutý, profilován do nepravého okruží; páskové ucho s náznakem žlábku, napojeno na okraj nádoby a v místě největší výduti; na podhrdlí dvě jemné vodorovné rýhy; barva střepu okrová; uvnitř s přesahem na okraj hnědá poleva; povrch nese stopy po provozu na ohni – barva černá.

   Rozměry: výška nádoby 120 mm, průměr největší výduti 160 mm, průměr hrdla 150 mm, průměr okraje 180 mm, průměr dna 108 mm.

2. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 25**

   Popis: část hrnce (zachováno cca 60 % nádob); okraj šikmo vně vyhnutý, profilován do nepravého okruží; na podhrdlí dvě jemné vodorovné rýhy; barva střepu světle okrová; uvnitř s přesahem na okraj žlutohnědá poleva; povrch nese stopy po provozu – barva červenočerná.

   Rozměry: výška nádoby 210 mm, průměr největší výduti 190 mm, průměr hrdla 160 mm, průměr okraje 170 mm, průměr dna 125 mm.

3. **19/98 – H – Hrnec (vrstva E) – s: 5**

   Popis: rek. hrnec (zachováno cca 50 % nádoby); okraj vně přehnutý; na podhrdlí dvě vodorovné rýhy; páskové ucho napojeno na okraj a v místě největší výduti; barva střepu okrová; uvnitř s přesahem na okraj a horní část ucha tmavohnědá poleva; povrch nese stopy po provozu – barva červenošedá.

   Rozměry: výška nádoby 150 mm, průměr největší výduti 120 mm, průměr hrdla 100 mm, průměr okraje 120 mm, průměr dna 88 mm; ucho: délka 70 mm, šířka 20 mm.

4. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 7**

   Popis: Část hrnce (zachováno cca 40 % nádoby); okraj vně přehnutý; na podhrdlí dvě širší vodorovné rýhy; barva střepu okrová; uvnitř s přesahem na okraj žlutohnědá poleva; povrch nese známky po provozu – barva šedá.

   Rozměry: výška nádoby 132 mm, průměr největší výduti 100 mm, průměr hrdla mm 90, průměr okraje 120 mm, průměr dna 65 mm.

5. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 2**

   Popis: Část hrnce (zachováno cca 40 % nádoby); okraj šikmo vně vyhnutý, profilován do nepravého okruží; na podhrdlí dvě jemné vodorovné rýhy; barva střepu okrová; uvnitř

s přesahem na okraj hnědá poleva; stopy po ohni pouze malé - jedná se nejspíš o nepoužitý výrobek.

Rozměry: výška nádoby 145 mm, průměr největší výduti 120 mm, průměr hrdla mm 110, průměr okraje cca 130 mm, průměr dna 87 mm.

6. 19/98 – H – Hrnec (vrstva E) – s: 20

Popis: rek. hrnec (zachováno cca 50 % nádoby); okraj vně přehnutý; na podhrdlí 3-5 mělkých vodorovných rýh; páskové ucho se žlábkem je připojeno k okraji a v místě největší výduti, kde bylo doplněno důlkem; barva střepu světle okrová; uvnitř s přesahem na okraj a ucho hnědá poleva; na povrchu stopy po užití na ohni – barva černošedá.

Rozměry: výška nádoby 220 mm, průměr největší výduti cca 180 mm, průměr hrdla 178 mm, průměr okraje 220 mm, průměr dna 130 mm; ucho: délka 100 mm, šířka 30 mm.

7. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 5

Popis: část hrnce (zachováno cca 60 % nádoby); okraj šikmo vně vyhnutý, profilován do nepravého okruží; na podhrdlí dvě vodorovné rýhy; páskové ucho bylo upevněno k okraji; barva střepu světle okrová; uvnitř s přesahem na okraj hnědá poleva; na povrchu stopy po ohni – barva šedá a černá.

Rozměry: výška nádoby 185 mm, průměr největší výduti cca 150 mm, průměr hrdla 140 mm, průměr okraje 160 mm, průměr dna 107 mm.

8. 19/98 – H – Hrnec (vrstva E) – s: 13

Popis: rek. hrnec (zachováno cca 90 % nádoby); okraj šikmo vně vyhnutý, profilován do nepravého okruží; na podhrdlí dvě mělké vodorovné rýhy; páskové ucho připojeno k okraji a pod místem největší výduti; barva střepu světle okrová; uvnitř s přesahem na okraj hnědozelená poleva; na povrchu lehké stopy po provozu – barva šedá.

Rozměry: výška nádoby 155 mm, průměr největší výduti 115 mm, průměr hrdla 105 mm, průměr okraje 125 mm, průměr dna 82 mm; ucho: délka 80 mm, šířka 25 mm.

9. 19/98 – H – Hrnec (vrstva E) – s: 15

Popis: rek. hrnec (zachováno cca 40 % nádoby); okraj vně přehnutý; podhrdlí nezdobeno; páskové ucho připojeno na okraj a patrně dosedalo v místě největší výduti; barva střepu světle okrová; uvnitř s přesahem na okraj a ucho hnědá poleva; na povrchu stopy po provozu – barva šedá.

Rozměry: výška nádoby 150 mm, průměr největší výduti 115 mm, průměr hrdla 105 mm, průměr okraje 125 mm, průměr dna 55 mm; ucho: šířka 20 mm.

10. 19/98 – H – Hrnec (vrstva E) – s: 16

Popis: rek. hrnec (zachováno cca 30 % nádoby); okraj vně přehnutý; dvě mělké vodorovné rýhy na podhrdlí; páskové ucho připojeno na okraj a v místě největší výduti; barva střepu okrová; uvnitř s přesahem na okraj hnědá poleva; na povrchu stopy po provozu – barva šedočerná.

Rozměry: výška nádoby 240 mm, průměr největší výduti cca 170 mm, průměr hrdla 130 mm, průměr okraje 150 mm, průměr dna 122 mm; ucho: délka 110 mm, šířka 30 mm.

11. 19/98 – H – Hrnec (vrstva E) – s: 15

Popis: rek. hrnec (zachováno cca 60 % nádoby); okraj šikmo vně vyhnutý, profilovaný do nepravého okruží; tři mělké vodorovné rýhy na podhrdlí; páskové ucho se žlábkem připojeno na okraj a v místě největší výduti; barva střepu okrová; uvnitř s přesahem na okraj zelenohnědá poleva; na povrchu stopy po provozu – barva černá.

Rozměry: výška nádoby 230 mm, průměr největší výduti 195 mm, průměr hrdla 190 mm, průměr okraje 220 mm, průměr dna 135 mm.

12. 19/98 – H – Hrnec (vrstva E) – s: 26

Popis: rek. hrnec (zachováno cca 60 % nádoby); okraj vně přehnutý; na podhrdlí 4 mělké vodorovné rýhy v různých rozestupech; páskové ucho připojeno k okraji nádoby a v místě největší výduti; barva střepu světle okrová; uvnitř s přesahem na okraj hnědá poleva; na povrchu naproti uchu stopy po použití – barva šedá.

Rozměry: výška nádoby 305 mm, průměr největší výduti 240 mm, průměr hrdla 200 mm, průměr okraje 220 mm, průměr dna 155 mm; ucho: délka 130 mm, šířka 32 mm.

13. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 4

Popis: Část těla a dno hrnce (zachováno cca 20 % nádoby); v místě největší výduti bylo připojeno ucho; barva střepu okrová; uvnitř hnědá poleva.

Rozměry: výška torza 130 mm, průměr největší výduti 135 mm, průměr dna 95 mm.

14. 19/98 – H – Hrnec (vrstva E) – s: 31

Popis: rek. hrnec (zachováno cca 70 % nádoby); okraj vně přehnutý; na podhrdlí 2 mělké vodorovné rýhy; páskové ucho připojeno k okraji a v místě největší výduti; barva střepu světle oranžová; uvnitř s přesahem na okraj a horní část ucha hnědá poleva; na povrchu zvláště naproti uchu stopy po ohni – barva šedá.

Rozměry: výška nádoby 230 mm, průměr největší výduti 180 mm, průměr hrdla 170 mm, průměr okraje 190 mm, průměr dna 125 mm; ucho: délka 115 mm, šířka 25 mm.

15. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 6

Popis: část hrnce (zachováno cca 40 % nádoby); okraj vně přehnutý; na podhrdlí 2 nepatrné mělké vodorovné rýhy; páskové ucho se nedochovalo, přesto je jasné, že bylo připojeno v místě

největší výduti; barva střepu oranžově okrová; uvnitř s přesahem na okraj hnědá poleva; na povrchu stopy po ohni – barva šedá.

Rozměry: výška nádoby odhadem cca 180 - 200 mm, průměr největší výduti 130 mm, průměr hrdla 120 mm, průměr okraje 140 mm, průměr dna 95 mm.

16. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 15

Popis: části hrnce (zachováno cca 40% nádoby); okraj šikmo vně vyhnutý, profilovaný do nepravého okruží; páskové ucho připojeno k okraji a v místě největší výduti; na podhrdlí jedna vodorovná mělká rýha; barva střepu okrová; uvnitř s přesahem na okraj hnědá poleva; na povrchu stopy po provozu – barva černá.

Rozměry: výška odhadem cca 230 – 250 mm, průměr největší výduti 170 mm, průměr okraje 180 mm, průměr dna 125 mm; ucho: délka 100 mm, šířka 35 mm.

17. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 18

Popis: části hrnce (zachováno cca 35 % nádoby); okraj šikmo vně vyhnutý, profilovaný do nepravého okruží; páskové ucho připojeno k okraji a v místě největší výduti, zdobeno dvěma žlábky; na podhrdlí dvě vodorovné mělké rýhy; barva střepu okrová; uvnitř s přesahem na okraj hnědá poleva; na vnější straně naproti uchu známky po provozu – barva černá.

Rozměry: výška odhadem cca 200- 230 mm, průměr okraje 200 mm, průměr největší výduti 190 mm, průměr dna 120 mm; ucho: délka 115 mm, šířka 30 mm.

18. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 37

Popis: části hrnce (zachováno cca 40 % nádoby); okraj vně přehnutý; okraj je naproti uchu doplněn o dvě promáčknutí vzdálené od sebe 60 mm, je tak zvýrazněno místo pro vylévání, nelze však přímo označit za funkční doplněk jaký představuje výlevka; k okraji a v místě největší výduti je připojeno páskové ucho, které je zdobeno dvěma žlábky a důlkem u kořene ucha; na podhrdlí se táhnou 2-3 vodorovné mělké rýhy; barva střepu oranžově okrová, uvnitř s přesahem na okraj hnědá poleva – červenomodrý odstín; naproti uchu nese výrazné stopy po provozu – barva černá.

Rozměry: výška nádoby odhadem cca 200 – 230 mm, průměr největší výduti 200 mm, průměr okraje 210 mm, průměr dna 140 mm; ucho: délka 125 mm, šířka 35 mm.

19. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 3

Popis: část těla a dno hrnce (zachováno cca 20% nádoby); barva střepu oranžově-okrová; uvnitř hnědá poleva, na těle stopy po provozu – barva šedá.

Rozměry: výška torza 65 mm, průměr dna 55 mm.

20. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 10 - dvojuchý

Popis: část dvojuchého hrnce (zachováno cca 60 % nádoby); okraj vně přehnutý; k okraji a v místě největší výduti připojena dvě pásková ucha naproti sobě ležící, zdobená vždy na horní straně jedním žlábkem; na podhrdlí dvě vodorovné mělké rýhy; barva střepu okrová; uvnitř s přesahem na okraj částečně glazováno žlutě – odstín okrový; na těle stopy po provozu na ohni – barva šedá.

Rozměry: výška torza 220 mm (odhadem cca 250 – 300 mm), průměr okraje 290 mm, průměr největší výduti 290 mm; uši: délka 120 mm, šířka 40 mm.

21. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 3

Popis: Torzo dna a těla hrnce (zachováno cca 20 % nádoby); barva střepu okrová, uvnitř hnědá poleva; na těle stopy po provozu.

Rozměry: výška torza 130 mm, průměr dna 125 mm.

22. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 13

Popis: Části hrnce (zachováno cca 40 % nádoby), okraj šikmo vně vyhnutý, profilovaný do nepravého okruží a doplněn výlevkou; na podhrdlí dvě mělké vodorovné rýhy; barva střepu světle oranžová; uvnitř s přesahem na okraj zelenohnědá poleva; povrch uvnitř nádoby se vlní a z vrcholů jednotlivých vln byla poleva sedřena častým používáním; na povrchu nese nádoba stopy po provozu – barva šedočerná.

Rozměry: výška nádoby cca 190 – 240 mm, průměr největší výduti 160 mm, průměr hrdla 150 mm, průměr okraje 170 mm, průměr dna 102 mm.

23. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 3

Popis: Popis: část těla a dno hrnce (zachováno cca 20% nádoby); barva střepu světle okrová; uvnitř hnědá poleva, na těle stopy po provozu – barva šedá.

Rozměry: výška torza 80 mm, průměr dna 65 mm.

24. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 3

Popis: Torzo dna a části těla hrnce (zachováno cca 10 % nádoby); barva střepu okrová; uvnitř hnědá poleva; na vnější straně těla stopy po provozu – barva černá

Rozměry: výška torza 90 mm, průměr dna 90 mm

25. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 5

Popis: Torzo dna a části okraje hrnce (zachováno cca 20 % nádoby); okraj vně přehnutý; na podhrdlí probíhala 1 nebo více vodorovných mělkých rýh; barva střepu okrová; uvnitř s přesahem na okraj žlutá poleva s hnědými skvrnami; na vnější straně stopy po provozu – barva šedá.

Rozměry: výška nádoby odhadem 130 – 150 mm, výška torza dna 40 mm, průměr dna cca 100 mm, průměr okraje cca 130 – 150 mm.

26. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 7

Popis: část těla a dna hrnce (zachováno cca 20 % nádoby); barva střepu oranžová – ostřivo zřejmě drcená cihla (barva červená); uvnitř hnědá poleva – odstín světle hnědá; na vnější straně dna skvrny hnědé glazury a na těle stopy po provozu – barva šedá.

Rozměry: výška 85 mm, průměr dna 100 mm.

27. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 15

Popis: část těla a dna hrnce (zachováno cca 30 % nádoby); podhrdlí bylo zdobeno evidentně 1 nebo více vodorovnými mělkými rýhami; uvnitř hnědá poleva; na vnější straně stopy po provozu – barva šedá.

Rozměry: výška torza 180 mm, průměr největší výduti 160 mm, průměr dna 105 mm.

28. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 5

Popis: Část okraj, těla a dna hrnce (zachováno cca 40 % nádoby); okraj šikmo vně vyhnutý, profilovaný do nepravého okruží; páskové ucho připojeno na okraj a v místě největší výduti; na podhrdlí 10 – 12 vodorovných mělkých rýh; barva střepu světle okrová s příměsí křemínku; uvnitř při okraji s přesahem na okraj a ucho zelená glazura; naproti uchu na těle stopy po provozu – barva černá.

Rozměry: výška nádoby cca 140-160 mm, průměr největší výduti cca 120 mm, průměr dna 100 mm.

29. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 28

Popis: Část dna, těla a okraje (zachováno cca 60 % nádoby); okraj vně přehnutý; páskové ucho bylo připojeno k okraji a v místě největší výduti; barva střepu okrová; uvnitř poleva hnědá – odstín žlutohnědý; na vnější straně těla stopy po provozu – barva šedočerná.

Rozměry: výška nádoby odhadem cca 220 – 260 mm, průměr nevětší výduti 160 mm, průměr dna 120 mm.

30. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 2

Popis: Část dna hrnce (zachováno 5 % nádoby); barva střepu okrová; uvnitř žlutá poleva; na těle stopy po provozu.

Rozměry: výška fragmentu 70 mm, průměr dna 90 mm.

31. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 9

Popis: Část dna a těla hrnce (zachováno cca 10 % nádoby); barva střepu oranžově-okrová; uvnitř hnědá poleva; na těle stopy po provozu – barva šedá.

Rozměry: výška torza 105 mm, průměr dna 110 mm.

32. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 2

Popis: část dna hrnce (zachováno cca 2 % nádoby); barva střepu šedá; uvnitř hnědá poleva – odstín šedohnědý; nese stopy po provozu – barva černá.

Rozměry: výška torza 25 mm, průměr dna 110 mm.

33. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 9

Popis: Dno a části těla, okraje a ucha hrnce (zachováno cca 50 % nádoby); okraj vně přehnutý; k okraji a v místě největší výduti bylo připojeno páskové ucho; na podhrdlí dvě vodorovné mělké rýhy; barva střepu světle okrová; uvnitř poleva hnědá; na těle stopy po provozu – barva šedá

Rozměry: výška cca 120 mm, průměr největší výduti 120 mm, průměr okraje 130 mm, průměr dna 95 mm; ucho: délka cca 80 mm, šířka 22 mm.

34. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 1

Popis: část dna hrnce (zachováno ca 2 % nádoby); barva střepu okrová; uvnitř hnědá poleva; na těle stopy po provozu – barva černá.

Rozměry: výška torza 35 mm, průměr dna 70 mm.

35. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 2

Popis: část dna hrnce (zachováno cca 2 % nádoby); barva střepu okrová; uvnitř hnědá poleva.

Rozměry: výška torza 20 mm, průměr dna cca 100 - 130 mm.

36. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 1

Popis: část dna hrnce (zachováno cca 2 % nádoby); barva střepu světle oranžová; uvnitř hnědá poleva – odstín oranžovohnědá; na těle stopy po provozu – barva černá.

Rozměry: výška torza 30 mm, průměr dna cca 80 - 100 mm.

37. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 1

Popis: část dna hrnce (zachováno cca 2 % nádoby); barva střepu okrová; uvnitř hnědá poleva; na těle stopy po provozu – barva černá.

Rozměry: výška torza 30 mm, průměr dna cca 120 mm.

38. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 1

Popis: část dna hrnce (zachováno cca 2 % nádoby); barva střepu světle oranžová; uvnitř hnědá poleva – oranžovohnědý odstín.

Rozměry: výška torza 3 mm, průměr dna cca 100 mm.

39. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 1

Popis: část dna hrnce (zachováno cca 2 % nádoby); barva střepu okrová; uvnitř hnědá poleva; na těle stopy po provozu – barva šedá.

Rozměry: výška torza 55 mm, část dna o šířce 25 mm.

40. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 1

Popis: část dna hrnce (zachováno cca 2 % nádoby); barva střepu okrová; uvnitř hnědá poleva; na těle stopy po provozu – barva černá.

Rozměry: výška torza 75 mm, část dna o šířce 10 mm.

41. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 20

Popis: téměř celý hrnec (zachováno cca 80 % nádoby); okraj vně přehnutý; k okraji a v místě největší výduti bylo připojeno páskové ucho, z něhož se dochovala pouze spodní část; na podhrdlí 6 vodorovných mělkých rýh; vyrobeno z jemně plavené hlíny světle okrové barvy; uvnitř s přesahem na okraj zelenožlutá poleva; na těle stopy po provozu – barva šedočerná.

Rozměry: výška 250 mm, průměr největší výduti 180 mm, průměr okraje 190 mm, průměr dna 125 mm; ucho: délka 110 mm, šířka cca 30 mm.

42. 19/98 – H – Hrnec (vrstva E) – s: 24

Popis: rek. hrnec; téměř celý hrnec zachovalý v profilu (zachováno cca 80 % nádoby); okraj šikmo vně vyhnutý, přechází v nepravé okruží; k okraji a v místě největší výduti je připojeno páskové ucho; na podhrdlí 2 vodorovné mělké rýhy; vyrobeno z jemně plavené hlíny světle okrové barvy; uvnitř s přesahem na okraj zelenožlutá poleva; na těle stopy po provozu – barva šedočerná.

Rozměry: výška 255 mm, průměr největší výduti 210 mm, průměr okraje 230 mm, průměr dna 140 mm; ucho: délka 90 mm, šířka cca 40 mm.

43. 19/98 – H – Hrnec (vrstva E) – s: 12

Popis: rek. hrnec zachovalý v profilu (zachováno cca 50 % nádoby); okraj vně přehnutý; k okraji a v místě největší výduti je připojeno páskové ucho, které je u kořene opatřeno důlkem; na podhrdlí 2 širší vodorovné mělké rýhy; vyrobeno z jemně plavené hlíny světle okrové barvy; uvnitř s přesahem na okraj zelenožlutá poleva; na těle stopy po provozu – barva šedočerná.

Rozměry: výška 225 mm, průměr největší výduti 165 mm, průměr okraje 155 mm, průměr dna 115 mm; ucho: délka 100 mm, šířka cca 30 mm.

Poznámky: na vnější straně těla bílé skvrny.

44. 19/98 – H – Hrnec (vrstva E) – s: 10

Popis: rek. hrnec; větší část hrnce (zachováno cca 70 % nádoby); okraj vně přehnutý; k okraji a v místě největší výduti je připojeno páskové ucho; na podhrdlí 3 vodorovné mělké rýhy;

vyrobeno z jemně plavené hlíny světle okrové barvy; uvnitř s přesahem na okraj zelenožlutá poleva; na těle stopy po provozu – barva černá.

Rozměry: výška 120 mm, průměr největší výduti 140 mm, průměr okraje 145 mm, průměr dna 100 mm; ucho: délka 100 mm, šířka cca 25 mm.

45. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 42

Popis: téměř celý hrnec (zachováno cca 70 % nádoby, chybí druhé ucho); okraj vně přehnutý; k okraji a v místě největší výduti byla připojena naproti sobě dvě pásková ucha; okraj byl vybaven boční výlevkou; na podhrdlí se táhly 3 vodorovné mělké rýhy; vyrobeno z jemně plavené hlíny světle okrové barvy; uvnitř s přesahem na okraj žlutá poleva; na těle stopy po provozu – barva šedá.

Rozměry: výška 305 mm, průměr největší výduti 180 mm, průměr dna 240 mm, průměr okraje 245 mm, průměr dna 155 mm; ucho: délka 120 mm, šířka cca 35 mm.

Poznámka: bílé skvrny na těle.

46. 19/98 – H – Hrnec (vrstva E) – s: 10

Popis: rek. hrnec (zachováno cca 90 % nádoby); okraj vodorovně vně vyhnutý; k okraji a pod místem největší výduti připojeno páskové ucho; na podhrdlí a v místě největší výduti se vždy táhnou dvě mělké vodorovné rýhy; vyrobeno z jemně plavené hlíny; barva střepu okrová; uvnitř s přesahem na okraj a ucho zelená poleva; na těle stopy po provozu – barva černá.

Rozměry: výška 160 mm; průměr okraje 130 mm; průměr největší výduti 150 mm; průměr dna 85 mm; ucho: délka 80 mm, šířka 25 mm.

47. 19/98 – H – Hrnec (vrstva E) – s: 5

Popis: rek. hrnec (zachováno cca 60 % nádoby); okraj vně přehnutý; naproti uchu doplněn výlevkou, k okraji a v místě největší výduti připojeno páskové ucho; na podhrdlí vodorovná jemná rýha; barva střepu okrová; uvnitř s přesahem na okraj zelená poleva.

Rozměry: výška 125 mm, průměr okraje 120 mm, průměr největší výduti 110 mm; průměr dna 75 mm; ucho: délka 70 mm, šířka 20 mm.

48. 19/98 – H – Hrnec (vrstva E) – s: 2

Popis: rek. hrnec (zachováno cca 80 % nádoby); okraj vně přehnutý; k okraji a v místě největší výduti připojeno páskové ucho; na podhrdlí dvě vodorovné jemné rýhy; barva střepu okrová; uvnitř s přesahem na okraj zelená poleva; na těle stopy po provozu – barva černá

Rozměry: výška 160 mm, průměr okraje 140 mm, průměr největší výduti 130 mm; průměr dna 105 mm; ucho: délka 100 mm, šířka 20 mm.

49. 19/98 – H – Hrnec (vrstva E) – s: 8

Popis: rek. hrnec (zachováno cca 80 % nádoby); okraj vně přehnutý; k okraji a v místě největší výduti připojeno páskové ucho; na podhrdlí vodorovná mělká jemná rýha; barva střepu okrová; uvnitř s přesahem na okraj zelená poleva; na těle stopy po provozu – barva černá

Rozměry: výška 165 mm, průměr okraje 155 mm, průměr největší výduti 140 mm; průměr dna 100 mm; ucho: délka 90 mm, šířka 30 mm.

50. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 7

Popis: část hrnce (zachováno cca 50 % nádoby); okraj vně vyhnutý formovaný do nepravého okruží; ucho bylo připojeno k okraji a v místě největší výduti; na podhrdlí dvě vodorovné mělké jemné rýhy; barva střepu okrová; uvnitř s přesahem na okraj zelená poleva; na těle stopy po provozu – barva černá

Rozměry: výška 115 mm, průměr okraje 100 mm, průměr největší výduti 100 mm; průměr dna 70 mm.

51. 19/98 – H – Hrnec (vrstva E) – s: 21

Popis: rek. hrnec (zachováno cca 70 % nádoby); okraj vně přehnutý; tělo kuželovitého tvaru; na podhrdlí výrazná vodorovná rýha; páskové ucho připojeno k okraji a k tělu nádoby, kde u kořene je doplněno o důlek; barva střepu výrazná oranžová; uvnitř s přesahem na okraj poleva odstínů zelené a u okraje zvláště lesklá.

Rozměry: výška 215 mm, průměr okraje 240 mm, průměr dna 155 mm; ucho: délka 110 mm, šířka 50 mm.

Poznámka: na stěnách velké množství šedé hmoty – potraviny, uhlíky?

52. 19/98 – H – Hrnec (vrstva E) – s: 1

Popis: rek. hrnec (zachována celá nádoba); okraj vně vyhnutý; ucho bylo připojeno k okraji a v místě největší výduti; na podhrdlí dvě vodorovné mělké jemné rýhy; barva střepu černá; redukční výpal.

Rozměry: výška 102 mm, průměr okraje 85 mm, průměr největší výduti 75 mm; průměr dna 60 mm; ucho: délka 73 mm, šířka 12 mm.

53. 19/98 – H – Hrnec (vrstva E) – s: 18

Popis: rek. hrnec (zachováno cca 80 % nádoby); okraj vně přehnutý; naproti uchu doplněn výlevkou; na podhrdlí dvě výrazné rovnoběžné vodorovné rýhy o šířce 7 a 7 mm; redukčně páleno; barva střepu světle šedá.

Rozměry: výška 270 mm, průměr okraje 230 mm, průměr největší výduti 210 mm, průměr dna 140 mm; ucho: délka 120 mm, šířka 30 mm.

Poznámka: uvnitř na stěnách výrazné stopy bílé barvy – potrava, mléko?

54. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 3

Popis: část hrnce (zachováno cca 30 % nádoby); okraj šikmo vně vyhnutý profilovaný do nepravého okruží; na podhrdlí dvě rovnoběžné vodorovné mělké rýhy; barva střepu světle okrová; uvnitř s přesahem na okraj žlutá poleva; nenese žádné známky po provozu.

Rozměry: výška 140 mm, průměr okraje 120 mm, průměr největší výduti 100 mm, průměr dna 80 mm.

55. 19/98 – H – Hrnec (vrstva E) – s: 9

Popis: rek. hrnec (zachováno cca 50 % nádoby); okraj šikmo vně vyhnutý zdobený prstováním; ucho připojeno k okraji a v místě největší výduti; barva střepu okrová; uvnitř s přesahem na okraj zelenožlutá poleva; na těle stopy po provozu – barva šedá.

Rozměry: výška 215 mm, průměr okraje 170 mm, průměr nevětší výduti 160 mm, průměr dna 120 mm; ucho: délka 100 mm, šířka 30 mm.

56. 19/98 – H – Hrnec (vrstva E) – s: 11

Popis: rek. hrnec (zachováno cca 30 % nádoby); okraj vně přehnutý; na podhrdlí vodorovná rýha; ucho připojeno k okraji a v místě největší výduti; barva střepu okrová; uvnitř s přesahem na okraj zelená poleva; na těle stopy po provozu – barva šedá.

Rozměry: výška nádoby 190 mm, průměr okraje 150 mm, průměr největší výduti 140 mm, průměr dna 110 mm; ucho: délka 100 mm, šířka 25 mm.

57. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 10

Popis: hrnec (zachováno cca 30 % nádoby); okraj šikmo vně vyhnutý, který přechází v nepravé okruží; na podhrdlí dvě rovnoběžné mělké rýhy; barva střepu okrová; uvnitř s přesahem na okraj zelená poleva; na těle stopy po provozu – barva černá.

Rozměry: výška nádoby 195 mm, průměr okraje 150 mm, průměr největší výduti 140 mm, průměr dna 115 mm.

58. 19/98 – H – Hrnec (vrstva E) – s: 24

Popis: rek. hrnec (zachováno cca 50 % nádoby); okraj vně přehnutý; na podhrdlí vodorovná rýha; ucho připojeno k okraji a v místě největší výduti; barva střepu okrová; uvnitř s přesahem na okraj zelená poleva; na těle stopy po provozu – barva šedá.

Rozměry: výška nádoby 260 mm, průměr okraje 210 mm, průměr největší výduti 190 mm, průměr dna 140 mm; ucho: délka 100 mm, šířka 40 mm.

59. 19/98 – H – Hrnec (vrstva E) – s: 13

Popis: rek. hrnec (zachováno cca 80 % nádoby); okraj vně přehnutý; na podhrdlí tři vodorovné rýhy; ucho připojeno k okraji a v místě největší výduti; barva střepu okrová; uvnitř s přesahem na okraj žlutozelená poleva; na těle stopy po provozu – barva šedá.

Rozměry: výška nádoby 165 mm, průměr okraje 140 mm, průměr největší výduti 130 mm, průměr dna 95 mm; ucho: délka 75 mm, šířka 20 mm.

60. 19/98 – H – Hrnec (vrstva E) – s: 13

Popis: rek. hrnec (zachováno cca 80 % nádoby); okraj vně přehnutý; na podhrdlí tři vodorovné rýhy; tělo kónického tvaru; ucho připojeno k okraji a k tělu; barva střepu okrová; uvnitř s přesahem na okraj světlezelená poleva.

Rozměry: výška nádoby 180 mm, průměr okraje 180 mm, průměr dna 145 mm; ucho: délka 90 mm, šířka 28 mm.

61. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 15

Popis: část hrnce (zachováno cca 50 % nádoby); okraj vně přehnutý; opatřen výlevkou; na podhrdlí dvě až tři vodorovné rýhy; barva střepu okrová; uvnitř s přesahem na okraj zelená poleva; na těle stopy po provozu – barva černá.

Rozměry: výška nádoby 225 mm, průměr okraje 190 mm, průměr největší výduti 170 mm, průměr dna 120 mm.

62. 19/98 – H – Hrnec (vrstva E) – s: 12

Popis: rek. hrnec (zachováno cca 30 % nádoby); okraj šikmo vně vyhnutý přechází v nepravé okruží; na podhrdlí dvě vodorovné rýhy; ucho připojeno k okraji a v místě největší výduti, u kořene opatřeno důlkem; barva střepu okrová; uvnitř s přesahem na okraj žlutozelená poleva; na těle stopy po provozu – barva černá.

Rozměry: výška nádoby 210 mm, průměr okraje cca 200 mm, průměr největší výduti 190 mm, průměr dna cca 110 mm; ucho: délka 100 mm, šířka 30 mm.

63. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E), s: 18

Popis: torzo hrnce (zachováno cca 50 % nádoby); okraj vně přehnutý; na podhrdlí jedna vodorovná mělká rýha; ucho připevněno k okraji a v místě největší výduti nádoby; uvnitř poleva zelená, barva střepu světle okrová, na těle stopy po provozu – barva šedá.

Rozměry: výška nádoby cca 180-230 mm, průměr okraje cca 170 mm, průměr největší výduti cca 160 mm, průměr dna 120 mm; ucho: délka cca 80 mm, šířka 25 mm.

64. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) s: 4

Popis: torzo hrnce (zachováno cca 40 % nádoby); okraj vně přehnutý; na podhrdlí dvě vodorovné rýhy; ucho chybí; barva střepu okrová; uvnitř s přesahem na okraj žlutozelená poleva; na těle stopy po provozu – barva šedá.

Rozměry: celková výška 125 mm, průměr okraje 95 mm, průměr největší výduti 95 mm, průměr dna 75 mm.

65. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 2

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 20 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru; barva střepu světle okrová; uvnitř žlutá poleva; na těle stopy po provozu – barva tmavě hnědá.

Rozměry: výška 50 mm, průměr dna 110 mm.

66. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 2

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 20 % nádoby); kruhové dno hrnce vejčitého tvaru; barva střepu světle oranžová; poleva žlutozelená; na těle stopy po provozu – barva šedá.

Rozměry: výška 20 mm, průměr dna 100 mm.

67. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 1

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 20 % nádoby); kruhové dno hrnce vejčitého tvaru; barva střepu světle okrová; uvnitř poleva tmavě zelená; na těle stopy po provozu – barva černá.

Rozměry: výška 55 mm, průměr dna 90 mm.

68. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 1

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 20 % nádoby); kruhové dno hrnce vejčitého tvaru; barva střepu světle oranžová; uvnitř žlutozelená poleva; na těle stopy po provozu – barva šedá.

Rozměry: výška 40 mm, průměr dna 85 mm.

69. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 2

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 20 % nádoby); kruhové dno hrnce vejčitého tvaru; barva střepu světle okrová; uvnitř žlutozelená poleva; na těle stopy po provozu – barva šedá.

Rozměry: výška 50 mm, průměr dna 90 mm.

70. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 1

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 20 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, barva střepu světle okrová, poleva žlutozelená.

Rozměry: výška 40 mm, průměr dna 120 mm.

71. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 4

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 20 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, barva střepu světle okrová, uvnitř tmavě zelená poleva.

Rozměry: výška 60 mm, průměr dna 85 mm.

72. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 1

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 20 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, barva střepu světle okrová, poleva žlutozelená.

Rozměry: výška 50 mm, průměr dna 50 mm.

73. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 2

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 20 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, barva střepu světle okrová, poleva uvnitř zelená.

Rozměry: výška 60 mm, průměr dna 75 mm.

74. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 3

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 20 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru; barva střepu světle okrová; poleva žlutozelená; na těle stopy po provozu – barva šedá.

Rozměry: výška 60 mm, průměr dna 80 mm.

75. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 1

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 40 % nádoby); kruhové dno hrnce vejčitého tvaru; barva střepu světle okrová; vnitřní poleva žlutá; pouze dno nese stopy po provozu – barva černá.

Rozměry: výška 65 mm, průměr dna 48 mm.

76. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 7

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 20 % nádoby); kruhové dno hrnce vejčitého tvaru; poleva zelená.

Rozměry: výška 110 mm, průměr dna 110 mm.

77. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 10

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 70 % nádoby); kruhové dno hrnce vejčitého tvaru; barva střepu světle okrová; poleva zelená.

Rozměry: výška 150 mm, průměr dna 180 mm.

78. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 2

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 20 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva žlutá.

Rozměry: výška 30 mm, průměr dna 120 mm.

79. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 3

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 20 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva žlutá.

Rozměry: výška 80 mm, průměr dna 90 mm.

80. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 1

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 20 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva žlutá.

Rozměry: výška 80 mm, průměr dna 80 mm.

81. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 2

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 20 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva zelená.

Rozměry: výška 40 mm, průměr dna 70 mm.

82. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 2

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 20 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva zelená.

Rozměry: výška 20 mm, průměr dna 145 mm.

83. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 2

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 20 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru; barva střepu světle okrová; poleva žlutozelená.

Rozměry: výška 40 mm, průměr dna 175 mm.

84. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 2

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 20 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva zelená.

Rozměry: výška 20 mm, průměr dna 75 mm.

85. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 4

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 20 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva zelená.

Rozměry: výška 60 mm, průměr dna 125 mm

86. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 2

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 20 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva zelená.

Rozměry: výška 80 mm, průměr dna 120 mm.

87. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 2

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 20 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva zelená.

Rozměry: výška 20 mm, průměr dna 110 mm.

88. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 13

Popis: Dno a část těla hrnce (zachováno cca 70 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva hnědožlutá, barva střepu: oranžově-okrová.

Rozměry: výška 140 mm, průměr dna 135 mm.

89. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 2

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 50 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva zelená.

Rozměry: výška 90 mm, průměr dna 110 mm

.

90. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 3

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 10 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva zelená.

Rozměry: výška 10 mm, průměr dna 62 mm.

91. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 1

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 30 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva žlutá.

Rozměry: výška 75 mm, průměr dna 110 mm.

92. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 2

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 20 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva zelená.

Rozměry: výška 10 mm, průměr dna 125 mm.

93. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 2

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 5 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva zelená.

Rozměry: výška 15 mm, průměr dna 85 mm.

94. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 12

Popis: Dno hrnce se čtyřikrát perforovaným dnem (zachováno cca 20 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva žlutá.

Rozměry: výška 20 mm, průměr dna 105 mm.

Poznámka: patrně se mohlo jednat o cedník.

95. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 1

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 20 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva zelená.

Rozměry: výška 50 mm, průměr dna 110 mm.

96. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 3

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 20 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva zelená.

Rozměry: výška 10 mm, průměr dna 120 mm

97. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 4

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 70 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva žlutá.

Rozměry: výška 140 mm, průměr dna 100 mm

98. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 2

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 40 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva zelená.

Rozměry: výška 60 mm, průměr dna 90 mm.

99. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 1

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 30 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva zelená.

Rozměry: výška 40 mm, průměr dna 100 mm.

100. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 1

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 20 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva zelená.

Rozměry: výška 30 mm, průměr dna 105 mm.

101. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 3

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 20 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva zelená.

Rozměry: výška 35 mm, průměr dna 110 mm.

102. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 2

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 30 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva žlutá.

Rozměry: výška 45 mm, průměr dna 80 mm.

103. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 1

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 20 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva zelená.

Rozměry: výška 40 mm, průměr dna 110 mm.

104. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 1**

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 5 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva zelená.

Rozměry: výška 5 mm, průměr dna 90 mm.

105. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 1**

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 20 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva zelená.

Rozměry: výška 30 mm, průměr dna 100 mm.

106. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 1**

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 20 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva zelená.

Rozměry: výška 30 mm, průměr dna 90 mm.

107. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 1**

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 20 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva žlutá.

Rozměry: výška 50 mm, průměr dna 85 mm.

108. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 1**

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 40 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva žlutá.

Rozměry: výška 90 mm, průměr dna 120 mm.

109. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 1**

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 25 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva zelená.

Rozměry: výška 50 mm, průměr dna 110 mm.

110. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 1**

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 5 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva zelená.

Rozměry: výška 10 mm, průměr dna 110 mm.

111. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 1**

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 5 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva žlutá.

Rozměry: výška 20 mm, průměr dna 80 mm.

112. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 1**

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 5 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva žlutá.

Rozměry: výška 25 mm, průměr dna 90 mm.

113. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 1**

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 5 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva zelená.

Rozměry: výška 20 mm, průměr dna 70 mm.

114. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 1**

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 5 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva zelená.

Rozměry: výška 10 mm, průměr dna 80 mm.

115. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 1**

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 5 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva žlutá.

Rozměry: výška 5 mm, průměr dna 70 mm.

116. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 28**

Popis: Torzo hrnce vejčitého tvaru (zachováno cca 60 % nádoby); okraj šikmo vně vyhnutý přechází do nepravého okruží; na podhrdlí dvě vodorovné rýhy; k okraji a v místě největší výduti bylo připojeno páskové ucho, které mělo u kořene důlek; barva střepu bílo-okrová; uvnitř žlutozelená poleva; tělo nenese stopy po provozu.

Rozměry: celková výška cca 260 – 300 mm, průměr okraje 170 mm, průměr největší výduti 160 mm, průměr dna 150 mm; ucho: délka 100 mm, šířka 32 mm.

117. **19/98 – H – Hrnec (vrstva E) – s: 15**

Popis: rek. hrnec vejčitého tvaru (zachováno cca 50 % nádoby); okraj šikmo vně vyhnutý přechází v nepravé okruží; k okraji a v místě největší výduti přiléhá páskové ucho, které je u kořene doplněno důlkem; barva střepu okrová; uvnitř s přesahem na okraj žlutozelená poleva; na těle stopy po provozu – barva šedočerná.

Rozměry: výška 215 mm, průměr okraje 155 mm, průměr největší výduti 155 mm, průměr dna 135 mm; ucho: délka 90 mm, šířka 32 mm.

118. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 4**

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 80 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva žlutá.

Rozměry: výška 225 mm, průměr dna 140 mm.

119. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 2**

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 50 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva žlutá.

Rozměry: výška 70 mm, průměr dna 90 mm.

120. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 6**

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 5 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva zelená.

Rozměry: výška 110 mm, průměr dna 78 mm.

121. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 5**

Popis: torzo hrnce vejčitého tvaru (zachováno cca 5 % nádoby); okraj vně přehnutý; k okraji a v místě největší výduti připojeno páskové ucho; barva střepu světle okrová; uvnitř a s přesahem na okraj poleva žlutá; na těle stopy po ohni.

Rozměry: výška cca 150 mm, průměr největší výduti 140 mm, průměr dna 110 mm; ucho: délka 70 mm, šířka 13 mm.

122. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 3**

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 5 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva žlutá.

Rozměry: výška 25 mm, průměr dna 120 mm.

123. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 3**

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 5 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva zelená.

Rozměry: výška 95 mm, průměr dna 80 mm.

124. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 2**

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 5 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru, poleva žlutá.

Rozměry: výška 50 mm, průměr dna 120 mm.

125. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 18**

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 5 % nádoby); kruhové dno hrnce vejčitého tvaru; ucho bylo připojeno v místě největší výduti a ukončeno důlkem; barva střepu světle oranžová; poleva žlutá; na těle stopy po provozu – barva šedá.

Rozměry: výška 250 mm, průměr dna 140 mm.

126. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 4**

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 5 % nádoby), kruhové dno hrnce vejčitého tvaru; barva střepu světle oranžová s příměsí slídy; poleva zelená.

Rozměry: výška 50 mm, průměr dna 150 mm.

127. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 1

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 10 % nádoby); barva střepu světle oranžová s příměsí slídy; poleva zelená; na těle stopy po provozu.

Rozměry: výška 30 mm, průměr dna 130 mm.

128. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 2

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 10 % nádoby); barva střepu světle okrová; poleva zelená; na těle stopy po provozu – barva šedá.

Rozměry: výška 10 mm, průměr dna 90 mm.

129. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s. 2

Popis: torzo hrnce vejčitého tvaru (zachováno cca 30 % nádoby); okraj šikmo vně vyhnutý do nepravého okruží; na podhrdlí jedna vodorovná rýha; barva střepu okrová; uvnitř s přesahem na okraj žlutozelená poleva; na těle stopy po provozu – barva šedočerná.

Rozměry: celková výška 110 mm, průměr okraje 80 mm, průměr největší výduti 70 mm, průměr dna 40 mm.

130. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 1

Popis: Dno hrnce (zachováno cca 20 % nádoby); zbytek vejčitého tvaru hrnce; barva střepu světle okrová; poleva žlutá; na těle stopy po provozu.

Rozměry: výška 75 mm, průměr dna 70 mm.

131. 19/98 – H – Hrnec (vrstva E) – s: 2

Popis: rek. hrnec; část hrnce (zachováno cca 70% nádoby); okraj vně přehnutý; kónicky se zužující tělo; páskové ucho s náznakem žlábku, napojeno na okraj nádoby a v místě největší výduti; na podhrdlí dvě jemné vodorovné rýhy; dno seříznuté strunou; barva střepu okrová; uvnitř s přesahem na okraj hnědá poleva; povrch nese stopy po provozu na ohni – barva černá.

Rozměry: výška nádoby 115 mm, průměr okraje 115 mm, průměr dna 85 mm; ucho: délka 65 mm, šířka 20 mm.

132. 19/98 – H – Hrnec (vrstva E) – s: 15

Popis: rek. hrnec (zachováno cca 70 % nádoby); okraj přehnutý; na podhrdlí tři mělké vodorovné rýhy; páskové ucho napojeno k okraji a v místě největší výduti; barva střepu tmavě šedá.

Rozměry: výška nádoby 180 mm, průměr největší výduti 100 mm, průměr okraje 195 mm, průměr dna 105 mm; ucho: délka 90 mm, šířka 25 mm.

133. **19/98 – H – Hrnec (vrstva E) – s: 7**

Popis: rek. hrnec (zachováno cca 70 % nádoby); okraj přehnutý; na podhrdlí dvě mělké vodorovné rýhy; páskové ucho napojeno k okraji a pod místem největší výduti; barva střepu světle šedá se slídou.

Rozměry: výška nádoby 210 mm, průměr největší výduti 170 mm, průměr okraje 200 mm, průměr dna 115 mm; ucho: délka 80 mm, šířka 27 mm.

134. **19/98 – H – Hrnec (vrstva E) – s: 9**

Popis: rek. hrnec (zachováno cca 70 % nádoby); okraj přehnutý; na podhrdlí dvě mělké vodorovné rýhy; páskové ucho napojeno k okraji a v místě největší výduti; barva střepu světle šedá se slídou.

Rozměry: výška nádoby 200 mm, průměr největší výduti 140 mm, průměr hrdla 130 mm; průměr okraje 150 mm, průměr dna 108 mm; ucho: délka 105 mm, šířka 15 mm.

135. **19/98 – H – Hrnec (vrstva E) – s: 8**

Popis: rek. hrnec (zachováno cca 70 % nádoby); okraj přehnutý; na podhrdlí tři mělké vodorovné rýhy; páskové ucho napojeno k okraji a v místě největší výduti; barva střepu světle šedá.

Rozměry: výška nádoby 210 mm, průměr největší výduti 140 mm, průměr okraje 180 mm, průměr dna 110 mm; ucho: délka 90 mm, šířka 25 mm.

136. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 6**

Popis: Hrnec (zachováno cca 70 % nádoby); okraj vodorovně vyhnutý; na podhrdlí jedna vodorovná rýha; páskové ucho napojeno k okraji a v místě největší výduti; barva střepu světle šedá.

Rozměry: výška nádoby cca 210-250 mm, průměr největší výduti 140 mm, průměr hrdla 130 mm, průměr okraje 200 mm, průměr dna 140 mm.

137. **19/98 – H – Hrnec (vrstva E) – s: 4**

Popis: rek. hrnec (zachováno cca 70 % nádoby); okraj přehnutý; na podhrdlí dvě vodorovné rýhy; páskové ucho napojeno k okraji a v místě největší výduti; barva střepu světle šedá.

Rozměry: výška nádoby 170 mm, průměr největší výduti 150 mm, průměr hrdla 145 mm, průměr okraje 165 mm, průměr dna 105 mm; ucho: délka 85 mm, šířka 24 mm.

138. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 6**

Popis: Hrnec (zachováno cca 70 % nádoby); okraj přehnutý; na podhrdlí jedna vodorovná rýha; páskové ucho napojeno k okraji a v místě největší výduti; jemně plavená hlína; barva střepu bílošedá.

Rozměry: výška nádoby cca 250-270 mm, průměr největší výduti 160 mm, průměr hrdla 155 mm, průměr okraje 175 mm, průměr dna 90 mm, ucho: délka 100 mm, šířka 25 mm.

139. 19/98 – H – Hrnec (vrstva E) – s: 23

Popis: rek. hrnec (zachováno cca 70 % nádoby); okraj přehnutý; na podhrdlí jedna až dvě vodorovné rýhy; na těle vlešťování; dvě pásková ucha napojena k okraji a vždy v místě největší výduti; barva střepu světle bílošedá.

Rozměry: výška nádoby cca 260 mm, průměr největší výduti 240 mm, průměr hrdla 130 mm, průměr okraje 250 mm, průměr dna 145 mm; ucho: délka 120 mm, šířka 35 mm.

140. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 8

Popis: Hrnec (zachováno cca 70 % nádoby); okraj vodorovně vyhnutý; na podhrdlí řetízkování; páskové ucho napojeno k okraji a v místě největší výduti; barva střepu světle šedá s příměsí slídy; tloušťka střepu 6 mm.

Rozměry: výška nádoby cca 290 - 320 mm, průměr největší výduti 230 mm, průměr hrdla 220 mm, průměr okraje cca 250 mm, průměr dna cca 140 mm; ucho: délka 135, šířka 40 mm.

141. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 4

Popis: Torzo dna hrnce (zachováno cca 40 % nádoby); barva střepu světle šedá.

Rozměry: výška nádoby cca 85 mm, průměr dna 115 mm.

142. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 1

Popis: torzo dna hrnce (zachováno cca 40 % nádoby); barva střepu světle šedá.

Rozměry: výška nádoby cca 100 mm, průměr dna 93 mm.

143. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 5

Popis: Popis: torzo dna hrnce (zachováno cca 40 % nádoby); barva střepu světle šedá.

Rozměry: výška nádoby cca 100 mm, průměr dna 120 mm.

144. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 8

Popis: torzo dna hrnce (zachováno cca 40 % nádoby); barva střepu světle bílošedá.

Rozměry: výška nádoby cca 140 mm, průměr dna 120 mm.

145. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 11

Popis: torzo dna hrnce (zachováno cca 40 % nádoby); barva střepu světle šedá.

Rozměry: výška nádoby cca 115 mm, průměr dna 125 mm.

146. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 9

Popis: torzo dna hrnce (zachováno cca 40 % nádoby); barva střepu světle bílošedá.

Rozměry: výška nádoby cca 145 mm, průměr dna 130 mm.

147. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 5**

Popis: torzo dna hrnce (zachováno cca 40 % nádoby); barva střepu světle bílošedá.

Rozměry: výška torza cca 35 mm, průměr dna 140 mm.

148. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 3**

Popis: torzo dna hrnce (zachováno cca 40 % nádoby); barva střepu světle bílošedá.

Rozměry: výška torza cca 75 mm, průměr dna 115 mm.

149. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 3**

Popis: torzo dna hrnce (zachováno cca 40 % nádoby); barva střepu světle šedá.

Rozměry: výška torza cca 110 mm, průměr dna 150 mm.

150. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 3**

Popis: torzo dna hrnce (zachováno cca 30 % nádoby); barva střepu světle šedá.

Rozměry: výška torza cca 45 mm, průměr dna 100 mm.

151. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 4**

Popis: torzo dna hrnce (zachováno cca 40 % nádoby); barva střepu světle bílošedá.

Rozměry: výška torza cca 60 mm, průměr dna 125 mm.

152. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 2**

Popis: torzo dna hrnce (zachováno cca 30 % nádoby); barva střepu světle šedá.

Rozměry: výška nádoby cca 85 mm, průměr dna 110 mm.

153. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 3**

Popis: torzo dna hrnce (zachováno cca 30 % nádoby); barva střepu světle šedá.

Rozměry: výška nádoby cca 145 mm, průměr dna 115 mm.

154. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 14**

Popis: torzo dna hrnce (zachováno cca 50 % nádoby); barva střepu oranžově světle šedá.

Rozměry: výška nádoby ? mm, průměr okraje 290, průměr dna 180 mm; ucho: délka 135, šířka 45 mm.

155. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 4**

Popis: torzo dna hrnce (zachováno cca 40 % nádoby); barva střepu světle šedá.

Rozměry: výška nádoby cca 165 mm, průměr dna 150 mm.

156. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 8**

Popis: torzo dna hrnce (zachováno cca 40 % nádoby); barva střepu světle hnědo šedá s příměsí písku.

Rozměry: výška nádoby cca 155 mm, průměr dna 150 mm.

157. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 16**

Popis: torzo dna hrnce (zachováno cca 40 % nádoby); barva střepu světle šedohnědá.

Rozměry: výška nádoby cca 210 mm, průměr dna 140 mm.

158. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 13**

Popis: torzo dna a okraje hrnce (zachováno cca 30 % nádoby); okraj vně přehnutý; barva střepu světle šedá.

Rozměry: průměr okraje 250, průměr dna 180 mm.

159. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 5**

Popis: torzo dna hrnce (zachováno cca 40 % nádoby); okraj hrnce vně přehnutý; jedna vodorovná rýha; barva střepu světle šedá.

Rozměry: výška nádoby cca 110-150 mm, průměr okraje 115 mm, průměr dna 85 mm.

160. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 1**

Popis: torzo dna hrnce (zachováno cca 5 % nádoby); dno perforováno jednou dírkou; barva střepu světle šedá.

Rozměry: výška nádoby 10 mm, průměr dna 125 mm.

161. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 2**

Popis: torzo dna hrnce (zachováno cca 10 % nádoby); barva střepu světle šedá.

Rozměry: výška nádoby 10 mm, průměr dna 160 mm.

162. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 1**

Popis: torzo dna hrnce (zachováno cca 5 % nádoby); barva střepu bílošedá.

Rozměry: výška nádoby 10 mm, průměr dna 80 mm.

163. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 3**

Popis: torzo dna hrnce (zachováno cca 20 % nádoby); barva střepu bílošedá.

Rozměry: výška nádoby 55 mm, průměr dna cca 180 mm.

164. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 1**

Popis: torzo dna hrnce (zachováno cca 15 % nádoby); barva střepu šedá.

Rozměry: výška nádoby 20 mm, průměr dna 125 mm.

165. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 2**

Popis: torzo dna hrnce (zachováno cca 5 % nádoby); barva střepu šedá.

Rozměry: výška nádoby 10 mm, průměr dna 130 mm.

166. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 1**

Popis: torzo dna hrnce (zachováno cca 20 % nádoby); barva střepu šedá.

Rozměry: výška nádoby 45 mm, průměr dna 100 mm.

167. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 1**

Popis: torzo dna hrnce (zachováno cca 20 % nádoby); barva střepu šedá.

Rozměry: výška nádoby 35 mm, průměr dna 110 mm.

168. **19/98 – A – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 1**

Popis: torzo dna hrnce (zachováno cca 15 % nádoby); barva střepu šedá.

Rozměry: výška nádoby 20 mm, průměr dna 110 mm; ucho: délka 23, šířka 5 mm.

169. **19/98 – A – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 1**

Popis: torzo dna hrnce (zachováno cca 30 % nádoby); barva střepu šedá.

Rozměry: výška nádoby 100 mm, průměr dna 100 mm.

170. **19/98 – H – Hrnec (vrstva E) – s: 5**

Popis: rek. hrnec vejčitého tvaru (zachováno cca 60 % nádoby); okraj šikmo vně vyhnutý přechází do nepravého okruží; na podhrdlí tři vodorovné mělké rýhy; k okraji a v místě největší výduti připojeno páskové ucho; barva střepu světle šedá.

Rozměry: výška nádoby 150 mm, průměr okraje 120 mm, průměr hrdla 100 mm, průměr největší výduti 110 mm, průměr dna 90 mm; ucho: délka 80 mm, šířka 25 mm.

171. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 16**

Popis: Torzo hrnce (zachováno cca 60 % nádoby); okraj vně přehnutý; na podhrdlí dvě vodorovné rovnoběžné rýhy; barva střepu světle okrová; uvnitř s přesahem na okraj žlutě glazováno; na těle nejsou stopy po provozu.

Rozměry: výška cca 130 mm, průměr okraje 120 mm, průměr hrdla 106, průměr největší výduti 120 mm, průměr dna 95 mm.

172. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 11**

Popis: Torzo hrnce (zachováno cca 60 % nádoby); okraj vně přehnutý; na podhrdlí jedna rýha 20 mm pod okrajem a dvě vodorovné rovnoběžné rýhy 40 mm pod okrajem; barva střepu světle okrová; uvnitř s přesahem na okraj zeleně glazováno; na těle stopy po provozu – barva šedá.

Rozměry: výška cca 220 mm, průměr okraje 180 mm, průměr hrdla 170, průměr největší výduti 175 mm, průměr dna 125 mm.

173. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 15

Popis: Torzo hrnce kulovitého tvaru (zachováno cca 70 % nádoby); okraj šikmo vně vyhnutý přechází do nepravého okruží; na podhrdlí dvě tenké vodorovné rýhy; další dvě vodorovné tenké rýhy v místě největší výduti; barva střepu světle okrová; uvnitř s přesahem na okraj světlezeleně glazováno.

Rozměry: výška 145 mm, průměr okraje 174 mm, průměr hrdla 159 mm, průměr největší výduti 164 mm, průměr dna 124 mm.

174. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 20

Popis: Torzo hrnce soudkovitého tvaru (zachováno cca 60 % nádoby); okraj vně přehnutý; na podhrdlí dvě tenké vodorovné rýhy; barva střepu světle okrová; uvnitř s přesahem na okraj žlutozeleně glazováno; na těle stopy po provozu – barva šedá.

Rozměry: výška cca 200 mm, průměr okraje 145 mm, průměr hrdla 125 mm, průměr největší výduti 135 mm, průměr dna 126 mm.

175. 19/98 – H – Hrnec (vrstva E) – s: 18

Popis: rek. hrnec (zachováno cca 60 % nádoby); okraj vně přehnutý; na podhrdlí dvě tenké vodorovné rýhy; barva střepu světle okrová; uvnitř s přesahem na okraj hnědozeleně glazováno; na těle stopy po provozu – barva šedočerná.

Rozměry: výška 310 mm, průměr okraje 259 mm, průměr hrdla 239 mm, průměr největší výduti 249 mm, průměr dna 149 mm; ucho: délka 80 mm, šířka 35 mm.

176. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 2

Popis: Torzo hrnce (zachováno cca 5 % nádoby); barva střepu okrová; uvnitř žlutozeleně glazováno – glazura je málo viditelná; na těle stopy po provozu – barva šedá.

Rozměry: výška torza 60 mm, průměr dna 105 mm.

177. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 5

Popis: Torzo hrnce (zachováno cca 5 % nádoby); barva střepu světle šedá až bílá – redukční výpal.

Rozměry: výška torza 90 mm, průměr dna 92 mm.

178. 19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 2

Popis: Torzo hrnce (zachováno cca 60 % nádoby); barva střepu světle šedá až bílá – redukční výpal.

Rozměry: výška torza 80 mm, průměr dna 112 mm.

179. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 2**

Popis: Torzo hrnce (zachováno cca 5 % nádoby); barva střepu světle šedá až bílá – redukční výpal.

Rozměry: výška torza 85 mm, průměr dna 153 mm.

180. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 1**

Popis: Torzo dna a těla hrnce (zachováno cca 6 % nádoby); barva střepu světle okrová; uvnitř hnědožlutě glazováno; na těle stopy po provozu – barva šedočerná.

Rozměry: výška torza 140 mm, průměr největší výduti 152 mm, průměr dna cca 112 mm.

181. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 7**

Popis: Torzo těla a dna hrnce (zachováno cca 20 % nádoby); k tělu v místě největší výduti bylo připojeno ucho doplněné u kořene důlkem; barva střepu bílo-růžová; uvnitř s přesahem na okraj světlezeleně glazováno.

Rozměry: výška více než 240 mm, síla střepu 7 mm.

182. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 11**

Popis: Torzo dna a těla hrnce (zachováno cca 20 % nádoby); barva střepu světle okrová; uvnitř žlutorůžová poleva; na těle stopy po provozu – barva šedočerná.

Rozměry: výška torza 100 mm, průměr dna 103 mm.

183. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 1**

Popis: Torzo dna a těla hrnce (zachováno cca 3 % nádoby); barva střepu světle okrová; uvnitř hnědožlutá poleva; na těle stopy po provozu – barva šedá.

Rozměry: výška torza 70 mm, průměr dna 130 mm.

184. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 9**

Popis: Torzo dna a těla hrnce (zachováno cca 30 % nádoby); barva střepu světle šedá až bílá – redukční výpal; na těle stopy po provozu – barva šedá.

Rozměry: výška torza 170 mm, průměr největší výduti 185 mm, průměr dna 145 mm.

185. **19/98 – H – Hrnec (vrstva E) – s: 20**

Popis: rek. hrnec (zachováno cca 40 % nádoby); tělo vejčitého tvaru; okraj vně přehnutý; ucho připojeno k okraji a v místě největší výduti; dno kruhové; barva střepu růžovo-okrová; oxidační výpal – režný výrobek.

Rozměry: celková výška 180 mm, průměr okraje 135 mm, průměr dna 105 mm; ucho: délka 90 mm, šířka 20 mm.

186. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 9 – zásobní hrnec - nakreslit**

Popis: Část okraje a těla hrnce (zachováno cca 30 % nádoby); tělo vejčitého tvaru; okraj vně přehnutý; na podhrdlí zdoben řetízkováním; barva střepu světle okrová; oxidační výpal – režný výrobek.

Rozměry: výška torza 240 mm, průměr okraje 300 mm, síla střepu 5 mm.

187. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 9 – zásobní hrnec - nakreslit**

Popis: část okraje, těla hrnce a část dna (zachováno cca 30 % nádoby); tělo baňatého tvaru; okraj vně přehnutý a výrazně profilovaný; barva střepu oranžově-okrová, u dna a v okraji se zdá, že uprostřed se táhne světle šedá linie hlíny; oxidační výpal – režný výrobek.

Rozměry: celková výška hrnce cca 280 mm, průměr okraje 260 mm, průměr dna 180 mm, síla střepu 5 mm.

188. **19/98 – H – Torzo hrnce (vrstva E) – s: 7**

Popis: část okraje a těla hrnce (zachováno cca 10 % nádoby); tělo vejčitého tvaru; okraj profilovaný do nepravého okruží; na podhrdlí dvě vodorovné mělké rýhy; barva střepu oranžově-okrová; oxidační výpal – režný výrobek.

Rozměry: výška torza 85 mm, průměr okraje 170 mm.

189. **19/98 – H – fragmenty hrnců (vrstva E) – s: 594**

Popis: další fragmenty hrnců vyrobených za nepřístupu vzduchu, které nebylo možné blíže zařadit k jednotlivým nádobám; zlomky okrajů a těl nádob.

190. **19/98 – H – fragmenty hrnců (vrstva E) – s: 200**

Popis: fragmenty hrnců vyrobených oxidačně, které byly následně polévány glazurou žlutých odstínů; zlomky okrajů a těl nádob.

191. **19/98 – H – fragmenty hrnců (vrstva E) – s: 626**

Popis: fragmenty hrnců vyrobených oxidačně, které byly následně polévány glazurou zelených odstínů; zlomky okrajů a těl nádob.

192. **19/98 – H – fragmenty hrnců (vrstva E) – s: 163**

Popis: fragmenty hrnců vyrobených oxidačně, které byly následně polévány glazurou hnědých odstínů; zlomky okrajů a těl nádob.

193. **19/98 – H – fragmenty hrnců (vrstva E) – 6**

Popis: fragmenty hrnců vyrobených oxidačně, které nebyly polévány glazurou; zlomky těl hrnců.

194. **19/98 – H – ucho hrnce (vrstva E) – 1**

Popis: ucho hrnce; k vně přehnutému okraji a v místě největší výduti bylo připojeno páskové ucho, u kořene ucha se nalézá značka, a to patrně pětilistá růže; barva střepu okrová; uvnitř byl hrnec zeleně glazován.
Rozměry ucha: délka 90 mm, šířka 30 mm.

195. 19/98 – H – fragment z ucha hrnce (vrstva E) – 1

Popis: ucho hrnce; k vně přehnutému okraji a v místě největší výduti bylo připojeno páskové ucho, na ohybu ucha se nalézá značka v podobě kříže; barva střepu okrová; uvnitř byl hrnec zeleně glazován.
Rozměry ucha: délka fragmentu 60 mm, šířka 35 mm.

Lampy:

1. **19/98 – L – torzo lampy (vrstva E) – s: 11**
   Popis: Patrně se jedná o nádobu na uhlíky (zachováno 70 % nádoby), tělo mísovitého tvaru, prořezávané stěny, dvě protilehlá ucha, z vnějšku zeleně glazováno, uvnitř barva šedá, tmavé skvrny; uprostřed dna se nachází pět perforací ústící do nožky, větší část nohy kruhového průřezu nezachována.
   Rozměry: celková výška torza nádoby 105 mm, průměr okraje 150 mm, průměr dna 80 mm; průměr perforací dnem 4 mm; torzo nohy: výška 7 mm, průměr 33 mm; ucho: délka 60 mm, šířka 15 mm.

2. **19/98 – L – torzo lampy (vrstva E) – s: 1**
   Popis: Fragment těla lampičky (zachována cca 30% nádoby); tělo nádoby mísovitého tvaru; na horní okraj fragmentu dosedala prořezávaná výzdoba; dno se postupně zužuje a pak ploché, kde měly být perforace; barva střepu okrová; vně zelená glazura; uvnitř nejsou patrné stopy použití.
   Rozměry: výška torza 40 mm, průměr dna cca 90 mm; noha: výška torza 15 mm.

Mísy s talířovitým podokrajím a talíře:

1. **19/98 – MT – Mísa s talířovitým podokrajím (vrstva E) – s: 19**
   Popis: rek. mísa s talířovitým podokrajím; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého podokrají, které je ukončeno téměř kolmo vytaženou hranou okraje, barva střepu světle okrová, uvnitř žlutě okrová poleva. (zachováno 95% nádoby)
   Rozměry: celková výška 110 mm; průměr okraje 365 mm; průměr dna 155 mm; šířka límce 60 mm.

2. **19/98 – MT – Mísa s talířovitým podokrajím (vrstva E) - s: 4**

Popis: rek. mísa s talířovitým podkrajím; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého podokrají, které je ukončeno téměř kolmo vytaženou hranou okraje, barva střepu světle okrová, uvnitř sytě žlutohnědá poleva, kterou zdobí hnědé skvrny. (zachováno 60% nádoby)

Rozměry: celková výška 60 mm; průměr okraje 230 mm; průměr dna 154 mm; šířka límce 36 mm.

3. **19/98 – MT – Mísa s talířovitým podokrajím (vrstva E) – s: 8**

Popis: rek. mísa s talířovitým podkrajím; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého podokrají, které je ukončeno téměř kolmo vytaženou hranou okraje, barva střepu světle okrová, uvnitř sytě žlutá poleva. (zachováno 40% nádoby)

Rozměry: celková výška 115 mm; průměr okraje 330 mm; průměr dna 135 mm; šířka límce 47 mm.

4. **19/98 – MT – Mísa s talířovitým podokrajím (vrstva E) – s: 17**

Popis: rek. mísa s talířovitým podokrajím; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého podokrají, které je ukončeno téměř kolmo vytaženou hranou okraje, barva střepu světle okrová, uvnitř sytě žlutá poleva, kterou zdobí zelené skvrny. (zachováno 50% nádoby)

Rozměry: celková výška 83 mm; průměr okraje 315 mm; průměr dna 120 mm; šířka límce 55 mm.

5. **19/98 – MT – Mísa s talířovitým podokrajím (vrstva E) – s: 3**

Popis: rek. mísa s talířovitým podokrajím; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého podokrají, které je ukončeno téměř kolmo vytaženou hranou okraje, barva střepu světle okrová, uvnitř žlutohnědá poleva. (zachováno 40% nádoby)

Rozměry: celková výška 63 mm; průměr okraje 235 mm; průměr dna 105 mm; šířka límce 35 mm.

6. **19/98 – MT – Mísa s talířovitým podokrajím (vrstva E) – s: 8**

Popis: rek. mísa s talířovitým podokrajím; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého podokrají, které je ukončeno téměř kolmo vytaženou hranou okraje, barva střepu světle okrová, uvnitř žlutozelená poleva. (zachováno 40% nádoby)

Rozměry: celková výška 72 mm; průměr okraje 270 mm; průměr dna 128 mm; šířka límce 45 mm.

7. **19/98 – MT – Mísa s talířovitým podokrajím (vrstva E) – s: 3**

Popis: rek. mísa s talířovitým podokrajím; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého podokrají, které je ukončeno téměř kolmo vytaženou hranou okraje, barva střepu světle okrová, uvnitř žlutozelená poleva. (zachováno 40% nádoby)

Rozměry: celková výška 75 mm; průměr okraje 320 mm; průměr dna 140 mm; šířka límce 45 mm.

8. **19/98 – MT – Mísa s talířovitým podokrajím (vrstva E) – s: 3**

Popis: rek. mísa s talířovitým podokrajím; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého podokrají, které je ukončeno téměř kolmo vytaženou hranou okraje, barva střepu světle okrová, uvnitř hnědá poleva. (zachováno 55% nádoby)

Rozměry: celková výška 58 mm; průměr okraje 195 mm; průměr dna 85 mm; šířka límce 30 mm.

9. **19/98 – MT – Mísa s talířovitým podokrajím (vrstva E) – s: 6**

Popis: rek. mísa s talířovitým podokrajím; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého podokrají, které je ukončeno téměř kolmo vytaženou hranou okraje, barva střepu světle okrová, uvnitř zelená poleva. (zachováno 90% nádoby)

Rozměry: celková výška 63 mm; průměr okraje 222 mm; průměr dna 105 mm; šířka límce 37 mm.

10. **19/98 – MT – Mísa s talířovitým podokrajím (vrtsva E) – s: 5**

Popis: rek. mísa s talířovitým podokrajím; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého podokrají, které je ukončeno téměř kolmo vytaženou hranou okraje; barva střepu světle okrová; uvnitř zelená poleva (zachováno 30% nádoby).

Rozměry: celková výška 82 mm; průměr okraje 280 mm; průměr dna 120 mm; šířka límce 40 mm.

11. **19/98 – MT – Talíř (vrstva E) – s: 4**

Popis: rek. talíř; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého límce; zdobeno promačkáváním těla; barva střepu světle okrová; uvnitř sytě žlutá poleva (zachováno 80 % nádoby)

Rozměry: celková výška 50 mm; průměr okraje 245 mm; průměr dna 115 mm; šířka límce 45 mm.

12. **19/98 – MT – Mísa s talířovitým podokrajím (vrstva E) – s: 6**

Popis: rek. mísa s talířovitým podokrajím; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého podokrají, které je ukončeno téměř kolmo vytaženou hranou okraje, barva střepu světle okrová, uvnitř světle modrá poleva. (zachováno 95% nádoby). Na vnější straně stopy po ohni.

Rozměry: celková výška 50 mm; průměr okraje 230 mm; průměr dna 95 mm; šířka límce 45 mm.

13. **19/98 – MT – Talíř (vrstva E) – s: 12**

Popis: rek. talíř; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého límce; barva střepu světle okrová; uvnitř malováno (zachováno 80 % nádoby)

Rozměry: celková výška 44 mm; průměr okraje 240 mm; průměr dna 100 mm; šířka límce 45 mm.

14. **19/98 – MT – Torzo mísy s talířovitým podokrajím (vrstva E) – s: 4**

Popis: torzo mísy s talířovitým podokrajím; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého podokrají, které je ukončeno téměř kolmo vytaženou hranou okraje, barva střepu světle okrová, uvnitř zelenožlutá poleva (zachováno 20% nádoby)

Rozměry: výška fragmentu 102 mm, (odhad celkové výšky 110 - 120 mm); odhad průměru okraje 365 mm; odhad průměru dna 155 mm; šířka límce 55 mm.

15. **19/98 – MT – Torzo mísy s talířovitým podokrajím (vrstva E) – s: 3**

Popis: torzo mísy s talířovitým podokrajím; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého podokrají, které je ukončeno téměř kolmo vytaženou hranou okraje; barva střepu světle okrová; uvnitř žlutá poleva (zachováno 15% nádoby)

Rozměry: výška fragmentu 80 mm, (celková výška cca 90 – 120 mm); průměr okraje cca 320 mm; průměr dna cca 140 mm; šířka límce 43 mm.

16. **19/98 – MT – Mísa s talířovitým podokrajím (vrstva E) – s: 7**

Popis: rek. mísa s talířovitým podokrajím; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého podokrají, které je ukončeno téměř kolmo vytaženou hranou okraje; barva střepu světle okrová; uvnitř žlutozelená poleva (zachováno 40% nádoby)

Rozměry: celková výška 110 mm; průměr okraje 285 mm; průměr dna 125 mm; šířka límce 46 mm.

17. **19/98 – MT – Talíř (vrtsva E) – s: 9**

Popis: rek. talíř; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého límce; barva střepu tmavě okrová; uvnitř tmavě zelená poleva (zachováno 60 % nádoby). Na vnější straně nádoby znaky po ohni.

Rozměry: celková výška 60 mm; průměr okraje 290 mm; průměr dna 100 mm; šířka límce 55 mm.

18. **19/98 – MT – Talíř (vrstva E) – s: 7**

Popis: rek. talíř; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého límce; barva střepu světle okrová; uvnitř malovaný (zachováno 50 % nádoby). Na vnější straně stopy po ohni.

Rozměry: celková výška 55 mm; průměr okraje 275 mm; průměr dna 120 mm; šířka límce 55 mm.

19. **19/98 – MT – Mísa s talířovitým podokrajím (vrstva E) - s: 2**

Popis: rek. mísa s talířovitým podokrajím; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého podokrají, které je ukončeno téměř kolmo vytaženou hranou okraje; barva střepu světle okrová; uvnitř žlutá poleva (zachováno 45% nádoby)

Rozměry: celková výška 50 mm; průměr okraje 173 mm; průměr dna 75 mm; šířka límce 35 mm.

20. **19/98 – MT – Talíř (vrstva E) – s: 3**

Popis: rek. talíř; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého límce; barva střepu světle okrová; uvnitř malovaný (zachováno 15% nádoby)

Rozměry: celková výška 25 mm; průměr okraje 235 mm; průměr dna 93 mm; šířka límce 45 mm.

21. **19/98 – MT – Mísa s talířovitým podokrajím (vrstva E) – s: 4**

Popis: rek. mísa s talířovitým podokrajím; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého podokrají, které je ukončeno téměř kolmo vytaženou hranou okraje; barva střepu světle okrová; uvnitř malovaná (zachováno 20% nádoby)

Rozměry: celková výška 50 mm; průměr okraje 175 mm; průměr dna 80 mm; šířka límce 35 mm.

22. **19/98 – MT – Torzo mísy s talířovitým podokrajím nebo talíře (vrstva E) – s: 2**

Popis: torzo talíře nebo mísy s talířovitým podokrajím; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého podokrají nebo límce;

nezachovala se hrana okraje; barva střepu světle okrová; uvnitř hnědá poleva (zachováno 20% nádoby)

Rozměry: výška fragmentu 42 mm; šířka fragmentu 162 mm; průměr dna 145 mm.

23. **19/98 – MT – Torzo mísy s talířovitým podokrajím (vrstva E) – s: 6**

Popis: torzo mísy s talířovitým podokrajím; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého podokrají, které je ukončeno téměř kolmo vytaženou hranou okraje; barva střepu světle okrová; uvnitř zelená poleva (zachováno 20% nádoby)

Rozměry: výška fragmentu 55 mm, (celková výška cca 65 – 80 mm); šířka fragmentu 137 mm; průměr okraje 245 mm; průměr dna 100 mm; šířka límce 58 mm.

24. **19/98 – MT – Mísa s talířovitým podokrajím (vrstva E) – s: 10**

Popis: rek. mísa s talířovitým podokrajím; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého podokrají, které je ukončeno téměř kolmo vytaženou hranou okraje; barva střepu světle okrová; uvnitř zelená poleva (zachováno 30% nádoby)

Rozměry: celková výška 66 mm; průměr okraje 245 mm; průměr dna 125 mm; šířka límce 42 mm.

25. **19/98 – MT – Torzo talíře nebo mísy s talířovitým podokrajím (vrstva E) – s: 1**

Popis: torzo talíře nebo mísy s talířovitým podokrajím; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého podokrají nebo límce; nezachovala se hrana okraje; barva střepu světle okrová; uvnitř zelená poleva (zachováno 50% nádoby). Na vnější straně nádoby znaky po ohni.

Rozměry: výška fragmentu 55 mm, šířka fragmentu 125 mm, (celková výška cca 60 – 70 mm); průměr okraje cca 210 – 230 mm; průměr dna 100 mm, šířka límce cca 30 – 40 mm.

26. **19/98 – MT – Mísa s talířovitým podokrajím (vrstva E) – s: 3**

Popis: rek. mísa s talířovitým podokrajím; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého podokrají, které je ukončeno téměř kolmo vytaženou hranou okraje, barva střepu světle okrová, uvnitř zelená poleva. (zachováno 30% nádoby)

Rozměry: celková výška 85 mm; průměr okraje 285 mm; průměr dna 105 mm; šířka límce 40 mm.

27. **19/98 – MT – Torzo mísy (vrstva E) – s: 5**

Popis: torzo mísy s talířovitým podokrajím; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého podokrají, které je ukončeno téměř

kolmo vytaženou hranou okraje, barva střepu světle okrová, uvnitř žlutá poleva. (zachováno 25% nádoby)

Rozměry: výška fragmentu 62 mm, šířka fragmentu 116 mm, (celková výška cca 70 – 90 mm); průměr okraje 252 mm; průměr dna 115 mm; šířka límce 30 mm.

28. **19/98 – MT – Mísa s talířovitým podokrajím (vrstva E) – s: 4**

Popis: rek. mísa s talířovitým podokrajím; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého podokrají, které je ukončeno téměř kolmo vytaženou hranou okraje; barva střepu světle okrová; uvnitř zelená poleva. (zachováno 40% nádoby)

Rozměry: celková výška 50 mm; průměr okraje 174 mm; průměr dna 74 mm; šířka límce 34 mm.

29. **19/98 – MT – Mísa s talířovitým podokrajím (vrtsva E) – s: 2**

Popis: rek. mísa s talířovitým podokrajím; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého podokrají, které je ukončeno téměř kolmo vytaženou hranou okraje; barva střepu světle okrová; uvnitř zelená poleva. (zachováno 20% nádoby)

Rozměry: celková výška 75 mm; průměr dna 115 mm; šířka límce 40 mm.

30. **19/98 – MT – Talíř (vrstva E) – s: 2**

Popis: rek. talíř; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého límce; bílé nástřepí bez polevy (zachováno 80 % nádoby)

Rozměry: celková výška 19 mm; průměr okraje 118 mm; průměr dna 65 mm; šířka límce 21 mm.

31. **19/98 – MT – Torzo talíře nebo mísy s talířovitým podokrajím (vrstva E) – s: 1**

Popis: torzo talíře nebo mísy s talířovitým podokrajím; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého límce nebo podokrají; tělo zdobenou promačkáváním; hrana okraje chybí; barva střepu okrová; uvnitř zelená poleva (zachováno 10 % nádoby)

Rozměry: výška střepu 79 mm, šířka střepu 112 mm, celková výška; průměr okraje; průměr dna; šířka límce.

32. **19/98 – MT – Torzo mísy s talířovitým podkrajím nebo talíře (vrstva E) – s: 4**

Popis: torzo mísy s talířovitým podkrajím nebo talíře; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého podokrají nebo límce; barva střepu světle okrová, uvnitř žlutá poleva. (zachováno 25% nádoby)

Rozměry: 4 malé střepy cca 40 x 40 mm.

33. **19/98 – MT – Torzo mísy s talířovitým podokrajím (vrstva E) – s: 4**

Popis: torzo mísy s talířovitým podokrajím; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého podokrají, které je ukončeno téměř kolmo vytaženou hranou okraje, barva střepu světle oranžová, uvnitř malovaný (zachováno 25% nádoby)

Rozměry: celková výška 60 mm; průměr okraje 165 mm; průměr dna 65 mm; šířka límce 24 mm.

34. **19/98 – MT – Torzo mísy s talířovitým podokrajím (vrstva E) – s: 3**

Popis: torzo mísy s talířovitým podokrajím; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého podokrají, které je ukončeno téměř kolmo vytaženou hranou okraje, barva střepu světle oranžová, uvnitř malovaný (zachováno 25% nádoby)

Rozměry: celková výška 43 mm; průměr okraje 155 mm; průměr dna 58 mm; šířka límce 20 mm.

35. **19/98 – MT – Torzo mísy s talířovitým podokrajím (vrstva E) – s: 1**

Popis: torzo mísy s talířovitým podokrajím; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého podokrají, které je ukončeno téměř kolmo vytaženou hranou okraje, barva střepu světle oranžová, uvnitř zelená poleva (zachováno 5% nádoby)

Rozměry: výška fragmentu 47 mm, šířka fragmentu 79 mm, šířka límce 36 mm.

36. **19/98 – MT – Torzo mísy s talířovitým podokrajím (vrstva E) – s: 2**

Popis: torzo mísy s talířovitým podokrajím; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého podokrají, které je ukončeno téměř kolmo vytaženou hranou okraje, barva střepu světle oranžová, uvnitř žlutá poleva, která je zdobena zelenými skvrnami (zachováno 5% nádoby). Na vnější straně stopy po ohni.

Rozměry: výška fragmentu 56 mm, šířka fragmentu 78 mm; šířka límce 39 mm.

37. **19/98 – MT – Torzo mísy s talířovitým podokrajím nebo talíře (vrstva E) – s: 1**

Popis: torzo mísy s talířovitým podkrajím nebo talíře; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého podokrají; hrana okraje nezachována; barva střepu světle okrová, uvnitř zelená poleva (zachováno 40% nádoby)

Rozměry: celková výška 25 mm; průměr dna 90 mm; šířka límce cca 25 – 30 mm.

38. **19/98 – MT – Torzo mísy s talířovitým podkrajím nebo talíře (vrstva E) – s: 2**

Popis: torzo mísy s talířovitým podkrajím nebo talíře; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého podokrají; hrana okraje nedochována; barva střepu světle oranžová, uvnitř zelená poleva (zachováno 3% nádoby)

Rozměry: výška fragmentu 43 mm, šířka fragmentu 85 mm; průměr dna 90 mm; šířka límce cca 25 – 30 mm.

39. **19/98 – MT – Torzo mísy s talířovitým podokrajím nebo talíře (vrstva E) – s: 2**
    Popis: torzo mísy s talířovitým podkrajím nebo talíře; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého podokrají; hrana okraje nedochována; barva střepu světle oranžová, uvnitř zelená poleva (zachováno 3% nádoby)
    Rozměry: výška fragmentu 50 mm, šířka fragmentu 58 mm; šířka límce 30 mm.

40. **19/98 – MT – Torzo mísy s talířovitým podokrajím (vrstva E) – s: 5**
    Popis: torzo mísy s talířovitým podkrajím; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého podokrají, které je ukončeno téměř kolmo vytaženou hranou okraje; barva střepu světle okrová, uvnitř hnědá poleva (zachováno 25% nádoby)
    Rozměry: celková výška cca 75 – 90 mm; průměr okraje cca 240 – 260 mm; průměr dna cca 90 – 110 mm; šířka límce cca 35 – 45 mm.

41. **19/98 – MT – Torzo mísy s talířovitým podokrajím (vrstva E) – s: 2**
    Popis: torzo mísy s talířovitým podkrajím; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého podokrají, které je ukončeno téměř kolmo vytaženou hranou okraje; barva střepu světle okrová, uvnitř malováno, chemicky poškozeno (zachováno 30% nádoby)
    Rozměry: celková výška cca 65 – 90 mm; průměr okraje cca 180 – 200 mm; průměr dna 85 mm; šířka límce 40 mm.

42. **19/98 – MT – Torzo mísy s talířovitým podokrajím nebo talíře (vrstva E) – s: 1**
    Popis: torzo mísy s talířovitým podkrajím nebo talíře; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého podokrají nebo límce; barva střepu světle okrová, uvnitř zelená poleva (zachováno 2% nádoby). Na vnější straně stopy po ohni.
    Rozměry: výška fragmentu 40, šířka fragmentu 65.

43. **19/98 – MT – Torzo mísy s talířovitým podokrajím (vrstva E) – s: 1**
    Popis: torzo mísy s talířovitým podkrajím; odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého podokrají, které je ukončeno téměř kolmo vytaženou hranou okraje; barva střepu světle okrová, uvnitř zelená poleva (zachováno 2% nádoby)
    Rozměry: výška fragmentu 34 mm, šířka fragmentu 120 mm.

44. **19/98 – MT – Torzo mísy s talířovitým podokrajím (vrstva E) – s: 3**

Popis: torzo mísy s talířovitým podkrajím; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého podokrají, které je ukončeno téměř kolmo vytaženou hranou okraje; barva střepu světle okrová, uvnitř hnědá poleva (zachováno 25% nádoby). Na vnější straně nádoby znatelné stopy po ohni.

Rozměry: celková výška 70 mm; průměr okraje 270 mm; průměr dna 110 mm; šířka límce 42 mm.

45. **19/98 – MT – Torzo mísy s talířovitým podkrajím (vrstva E) – s: 2**

Popis: torzo mísy s talířovitým podokrajím; stěny mají na vnější straně šikmý, ke dnu se zužující průběh, uvnitř je odsazení do podoby šikmo vně vyhnutého podokrají, které je ukončeno téměř kolmo vytaženou hranou okraje; barva střepu světle okrová, uvnitř žlutozelená poleva (zachováno 10% nádoby).

Rozměry: celková výška 80 mm; průměr okraje cca 365 mm; průměr dna cca 155 mm; šířka límce 47 mm.

46. **19/98 – MT – fragment z talíře (vrstva E) – s: 1**

Popis: část okraje talíře (zachováno 1 % nádoby); bílá poleva s dvěma rovnoběžnými proužky; střep slinutý; barva světle okrová.

Rozměry: délka 20 mm, šířka 10 mm.

Poznámka: habánská fajáns

Mísy se třmenovými uchy:

1. **19/98 – MU – Mísa se třmenovými uchy (vrstva E) – s: 7**

Popis: převážná část mísy rek. tvaru (cca 60 % nádoby); tělo se mírně kónicky zužuje od okraje ke dnu; okraj vně přehnutý, dvě třmenová ucha zdobená prstováním, napojení těla ke dnu, které je na okraji také prstováno, vyrobeno z hlíny, barva střepu šedočerná; barva nádoby šedočerná – redukční výrobek.

Rozměry: celková výška nádoby 125 mm, výška okraje 80 mm, průměr okraje 320 mm, průměr dna 268 mm; ucho výška 45 mm, délka 120 mm, šířka 30 mm

2. **19/98 – MU – Mísa se třmenovými uchy (vrstva E) – s: 12**

Popis: převážná část mísy rek. tvaru (zachováno cca 80% nádoby); tělo se mírně kónicky zužuje od okraje ke dnu; okraj dovnitř zatažený s jedním žlábkem; dvě třmenová ucha jednou prožlabená; barva střepu šedá s příměsí slídy; barva nádoby černá – redukční výrobek.

Rozměry: celková výška 145, výška 97 mm, průměr okraje 350 mm, průměr dna 260 mm; ucho: výška 48 mm, délka 110 mm, šířka 30 mm.

3. **19/98 – MU – Mísa se třmenovými uchy (vrstva E) – s: 16**

Popis: Převážná část mísy rek. tvaru (cca 60 % nádoby); tělo se mírně kónicky zužuje od okraje ke dnu; okraj šikmo vně vyhnutý na boku opatřen výlevkou; na podhrdlí jsou dvě vodorovné rýhy; naproti sobě jsou umístěna dvě třmenová ucha zdobená dvěma žlábky; dno po obvodu svého okraje zdobeno promačkáváním; barva střepu světlešedá s příměsí slídy; barva nádoby černá – redukční výrobek.

Rozměry: celková výška 165 mm, výška okraje 105, průměr okraje 400 mm, průměr dna 275 mm; ucho: výška 60 mm, délka 120 mm, šířka 30 mm.

4. **19/98 – MU – Mísa se třmenovými uchy (vrstva E) – s: 21**

   Popis: rek. mísa se třmenovými uchy (zachováno cca 60 % nádoby); tělo se mírně kónicky zužuje od okraje ke dnu; okraj dovnitř zatažený; ucha jsou opatřena na vrchní straně jedním žlábkem; barva střepu světle oranžová; barva nádoby šedočerná – redukční výrobek.

   Rozměry: výška 115 mm, průměr okraje 320 mm, průměr dna 255 mm; ucho: výška 40 mm, délka 125 mm, šířka 30 mm.

5. **19/98 – MU – 5: Torzo mísy se třmenovými uchy (vrstva E) – s: 6**

   Popis: fragmenty mísy se třmenovými uchy (zachováno ca 30 % nádoby); tělo se mírně kónicky zužuje od okraje ke dnu; okraj vodorovně vně vyhnutý; ucho je doplněno jedním žlábkem; barva střepu světle šedá s příměsí slídy a písku; barva nádoby šedočerná – redukční výrobek.

   Rozměry: výška cca 100 mm, průměr okraje 370 mm, průměr dna cca 280 mm, ucho: výška 45 mm, délka 105, šířka 25 mm.

6. **19/98 – MU – 6: Torzo mísy se třmenovými uchy (vrstva E) – s: 4**

   Popis: čtyři fragmenty okraje mísy se třmenovými uchy (zachováno cca 5 % nádoby); okraj dovnitř zatažený; barva střepu světle šedá; barva nádoby světle šedá – redukční výrobek

   Rozměry: výška fragmentu 60 mm, délka 125 mm.

7. **19/98 – MU – 7: Torzo mísy se třmenovými uchy (vrstva E) – s: 3**

   Popis: část okraje a ucho mísy se třmenovými uchy (zachováno cca 3 % nádoby); okraj vně přehnutý; barva střepu světle šedá; barva nádoby světle šedá.

   Rozměry: ucho: výška 45 mm, délka 110 mm, šířka 28 mm.

Miska:

1. **19/98 – MI – miska (vrstva E) – s: 1**

   Popis: miska (zachováno cca 50 % nádoby); okraj vzhůru vytažený ovalený; stěny se kónicky zužují ke kruhovému dnu; barva střepu růžovo-okrová; oxidační výpal – režný výrobek.

   Rozměry: celková výška 50 mm, průměr okraje 100 mm, průměr dna 80 mm.

Nočníky:

Pozn. Minimální počet nočníků byl rozlišen na základě studia okrajů, jelikož dna se v souboru nenacházela.

1. **19/98 – N – Torzo nočníku (vrstva E) – s: 3**
   Popis: část nočníku (zachováno cca 10 % nádoby); okraj typicky vně vyhnutý; tělo baňatého tvaru; okraj byl podepřen přilepením pilířku, který má u kořene důlek; barva střepu oranžová; uvnitř žlutozelená poleva přesahující na okraj, kde je tmavě zelená.
   Rozměry: výška torza 65 mm, průměr okraje 195 mm.

2. **19/98 – N – Torzo nočníku (vrstva E) – s: 2**
   Popis: část nočníku (zachováno cca 15 % nádoby); okraj typicky vně vyhnutý; tělo baňatého tvaru; okraj byl podepřen přilepením pilířku, který má u kořene důlek; barva střepu sytě oranžová; uvnitř žlutozelená poleva přesahující na okraj, kde je tmavě zelená.
   Rozměry: výška torza 60 mm, průměr okraje 195 mm.

3. **19/98 – N – Torzo nočníku (vrstva E) – s: 1**
   Popis: část okraje nočníku (zachováno cca 2 % nádoby); okraj vně vyhnutý; barva střepu oranžová; na horní straně okraje zelenohnědá poleva.
   Rozměry:výška torza 20 mm, průměr okraje 195 mm.

Pekáče:

1. **19/98 – PE – Pekáč (vrstva E) – s: 9**
   Popis: pekáč (zachováno cca 85% nádoby); obloukovitý tvar těla; podélnou horní hranu těla lemuje z vnější strany prstová páska; na jedné straně zakončený výlevkou; na druhé straně doplněn trubicovitou tulejí kruhového průřezu, která se na konci zužuje do límce; vyrobeno z jemně plavené hlíny; barva střepu okrová; oxidačně páleno a uvnitř zeleně glazováno – hnědozelený odstín; z vnějšku jsou patrné stopy po provozu.
   Rozměry: celková délka 360 mm, šířka 180 mm, výška 60 mm, tulej: délka tuleje 65 mm, průměr límce 25 mm, průměr otvoru 18 mm.

2. **19/98 – PE – Torzo pekáče (vrstva E) – s: 7**
   Popis: zlomky pekáče (zachováno cca 40% nádoby); obloukovitý tvar těla; podélnou horní hranu těla lemuje z vnější strany prstová páska; na jedné straně přechází nádoba ve výlevku; vyrobeno z jemné hlíny, oxidačně páleno a uvnitř zeleně glazováno – hnědozelený odstín; z vnějšku patrné stopy po provozu; na dně a těle se na šířku táhnou dvě rýhy patrně po drátech.
   Rozměry: výška 75 mm, šířka cca 200 mm.

3. **19/98 – PE – Torzo pekáče (vrstva E) – s: 9**

   Popis: Torzo pekáče (zachováno cca 70% nádoby); obloukovitý tvar těla; podélnou horní hranu těla lemuje z vnější strany prstová páska; na jednom konci nádoba přechází ve výlevku; vyrobeno z jemné hlíny; barva střepu světle oranžově okrová; uvnitř zeleně glazováno – odstín žlutozelený; z vnějšku jen nepatrné stopy po používání na ohni – barva šedá a červená.

   Rozměry: délka nádoby cca 220 mm, šířka cca 140 mm.

Poklice:

1. **19/98 – P – Poklice (vrstva E) – s: 3**

   Popis: 2/3 poklice (odlomená část okraje a těla - rek. v celém profilu); oblé tělo ukončeno oválným úchytem; okraj; vyrobeno z šedé hlíny s příměsí slídy, barva černošedá.

   Rozměry: celková výška 55 mm, průměr okraje cca 155 mm; knoflík: průměr 25 mm, výška 8 mm.

2. **19/98 – P – Poklice (vrstva E) – s: 2**

   Popis: 2/3 poklice (odlomená část okraje a těla – rek. v celém profilu); ploché tělo ukončeno oválným úchytem; okraj; vyrobeno z černé hlíny; barva černá.

   Rozměry: celková výška 60 mm, průměr okraje cca 145 mm; knoflík: průměr 35 mm, výška 12 mm.

3. **19/98 – P – Poklice (vrstva E) – s: 2**

   Popis: 2/3 poklice (odlomená část okraje a těla – rek. v celém profilu); ploché tělo ukončené kruhovým úchytem; okraj; vyrobeno z šedé hlíny s příměsí písku; barva tmavě šedá.

   Rozměry: celková výška 57 mm, průměr okraje cca 135 mm; knoflík: průměr 26 mm, výška 15 mm.

4. **19/98 – P – Poklice (vrstva E) – s: 1**

   Popis: 1/2 poklice (odlomená část okraje a těla – rek v celém profilu); ploché tělo ukončené kruhovým úchytem; okraj; vyrobeno z šedé hlíny; barva šedá.

   Rozměry: celková výška 52 mm, průměr okraje cca 150 mm; knoflík: průměr 31 mm, výška 12 mm

5. **19/98 – P – Torzo poklice (vrstva E) – s: 1**

   Popis: Oválné víčko; vyrobeno z tmavě šedé hlíny; barva černá.

   Rozměry: knoflík: průměr 30 mm, výška 17 mm.

6. **19/98 – P – Torzo poklice (vrstva E) – s: 1**

Popis: Kruhové víčko; vyrobeno z tmavě šedé hlíny; barva tmavě šedá.
Rozměry: knoflík: průměr 27 mm, výška 13 mm.

7. **19/98 – P – Torzo poklice (vrstva E) – s: 1**
   Popis: Kruhové víčko perforované; vyrobeno ze světlešedé hlíny; barva šedá.
   Rozměry: knoflík: průměr 27 mm, výška 14 mm.

8. **19/98 – P – Torzo poklice (vrstva E) – s: 1**
   Popis: Část okraje, vyrobeno z červené hlíny.
   Rozměry: šířka 50 mm, délka 60 mm.

9. **19/98 – P – torzo poklice (vrstva E) – s: 1**
   Popis: Část okraje, vyrobeno ze světle šedé hlíny.
   Rozměry: šířka 55 mm, délka 75 mm.

10. **19/98 – P – torzo poklice (vrstva E) – s: 1**
    Popis: knoflík z poklice; vyrobeno z jemně plavené hlíny; barva střepu okrová; vně lesklá zelená poleva.
    Rozměry: knoflík: průměr 25 mm, výška 25 mm.

Trojnožky:

1. **19/98 – T – Torzo trojnožky (vrstva E) – s: 12**
   Popis: část trojnožky (zachováno cca 70% nádoby, polámané nohy), tělo mísovitého tvaru se stěnami mírně se zužujícími ke dnu; dno mírně vypouklé; okraj přehnutý; na tělo napojena tulej kruhového průřezu, ke konci zúžena do límce; nohy kruhového průřezu, směrem ode dna nádoby se jejich průměr zužuje a u kořene jsou doplněny důlkem; barva střepu okrová, na těle i na nohách stopy po provozu – barva hnědočerná, uvnitř tmavě zelená poleva místy s přesahem na okraj.
   Rozměry: celková výška 120 mm (s nohama cca 190 mm), tělo výška 85 mm, průměr okraje 210 mm, průměr dna 140 mm; tulej: délka 120 mm, průměr 50 mm, límec na konci do průměru 30 mm, průměr otvoru 20 mm.

2. **19/98 – T - Trojnožka (vrstva E) – s: 5**
   Popis: Trojnožka (zachováno cca 70% nádoby); tělo mísovitého tvaru se stěnami mírně se zužujícími ke dnu; okraj přehnutý; dno mírně vypouklé; na tělo přilehá tulej kruhového průřezu; nohy kruhového průřezu, ke dnu nádoby se jejich průměr rozšiřuje; barva střepu oranžová, na těle i na nohách stopy po provozu – barva šedočerná, uvnitř zelenožlutá poleva přesahující na okraj nádoby.

Rozměry: celková výška 98 mm; tělo výška 53 mm, průměr okraje 120 mm, průměr dna 90 mm; tulej: délka 75 mm, průměr ? mm, průměr otvoru 6 mm.

3. **19/98 – T – Trojnožka (vrstva E) – s: 8**

   Popis: Trojnožka (zachováno cca 70% nádoby); tělo mísovitého tvaru mírně se zužující ke dnu; okraj přehnutý; dno ploché ke konci přechází šikmo v tělo; na tělo připojena tulej kruhového průřezu, ke konci zúžena do límce; nohy kruhového průřezu, ke dnu nádoby se jejich průměr rozšiřuje, u kořene jsou nohy doplněny důlkem; barva střepu béžová, na těle i na nohách stopy po provozu – barva černá, uvnitř zelená poleva přesahující místy na okraj nádoby.

   Rozměry: celková výška 145 mm; tělo: výška 80 mm, průměr okraje 260 mm, průměr dna 195 mm; tulej: délka 105 mm, průměr 50 mm, límec na konci do průměru 20 mm.

4. **19/98 – T – Trojnožka (vrstva E) – s: 12**

   Popis: Trojnožka (zachováno cca 70% nádoby); tělo mísovitého tvaru mírně se zužující ke dnu; okraj přehnutý; dno mírně vypouklé; na tělo připojena tulej kruhového průřezu, ke konci zúžena; nohy kruhového průřezu se směrem ke dnu rozšiřují, u kořene jsou nohy doplněny důlkem; barva střepu okrová, na těle stopy opotřebení – barva černošedá; uvnitř zelená glazura místy přesahující na okraj nádoby.

   Rozměry: celková výška 150 mm; tělo výška 75 mm, průměr okraje 210 mm, průměr dna 160 mm; tulej: délka 110 mm; průměr 37 mm, na konci 6 mm.

5. **19/98 – T – Torzo trojnožky (vrstva E) – s: 2**

   Popis: Torzo trojnožky, ze tří noh je zachováno pouze jedna, a to zlomená (zachováno cca 70% nádoby); tělo mísovitého tvaru mírně se zužující ke dnu; okraj přehnutý; dno mírně vypouklé; na tělo připojena tulej kruhového průřezu, ke konci zúžena; nohy kruhového průřezu ke dnu se rozšiřují; barva střepu oranžová, na těle, nohách a tuleji stopy po provozu – barva šedočerná; uvnitř a na okraji žlutá poleva.

   Rozměry: celková výška torza 85 mm (odhadovaná výška původní nádoby 110 mm), výška těla 50 mm, průměr okraje cca 140 mm, průměr dna cca 115 mm; tulej: délka 90 mm; průměr 26 mm, otvor 8 mm.

6. **19/98 – T – Trojnožka (vrstva E) – s: 11**

   Popis: Trojnožka (chybí 1/5 těla, 2 nohy zlomené v půlce); tělo mísovitého tvaru mírně se zužující ke dnu; okraj přehnutý; dno mírně vypouklé; na tělo je napojena tulej kruhového průřezu, která se konci zužuje v límec; nohy kruhového průřezu ke dnu se rozšiřující, z vnější strany doplněny 55 mm dlouhou drážkou; barva střepu oranžově-okrová s příměsí kamínků, na těle, nohách a tuleji stopy po provozu – barva černošedá; uvnitř žlutozelená poleva místy přesahující na okraj

   Rozměry: celková výška 165 mm, výška těla 65 mm, průměr okraje 250 mm, průměr dna 195 mm; tulej: délka 120 mm, průměr 48 mm, průměr límce 19 mm, průměr otvoru 10 mm.

7. **19/98 – T – Torzo trojnožky (vrstva E) – s: 6**

   Popis: Torzo trojnožky se zlomenou tulejí (zachováno cca 60% nádoby); tělo mísovitého tvaru mírně se zužující ke dnu; okraj přehnutý; dno mírně se zužuje a pak je ploché; na tělo je napojena tulej kruhového průřezu; ke dnu jsou napojeny vně prohnuté nohy kruhového průměru, které se směrem ke dnu nádoby rozšiřují; na těle a na tuleji stopy po provozu – barva černošedá; uvnitř zelená poleva přesahující na okraj nádoby.

   Rozměry: celková výška 140 mm, výška těla 75 mm, průměr okraje 230 mm, průměr dna 155 mm; tulej průměr u těla 35 mm.

8. **19/98 – T – Torzo trojnožky (vrstva E) - s:**

   Popis: Torzo trojnožky se zlomenou tulejí a zlomenýma nohama (zachováno cca 90 % nádoby); tělo mísovitého tvaru mírně se zužující ke dnu; okraj přehnutý; dno mírně vypouklé; na tělo je napojena tulej kruhového průřezu; ke dnu napojeny nohy kruhového průměru ke dnu nádoby se rozšiřují; barva střepu okrová, na těle a na nohách stopy po provozu – barva černošedá; uvnitř hnědá poleva přesahující na okraj a částečně i na vnější tělo nádoby.

   Rozměry: celková výška cca 120 mm, výška těla 55 mm, průměr okraje 200 mm, průměr dna 150 mm; tulej: průměr u těla 30 mm.

   Poznámka: na těle jsou dvě drážky strunou kolem dokola.

9. **19/98 – T – Torzo trojnožky (vrstva E) – s: 7**

   Popis: Torzo trojnožky s ulomenými konci noh (zachováno cca 85% nádoby); tělo mísovitého tvaru mírně se zužující ke dnu; okraj přehnutý s drážkou uprostřed, dno se mírně zužuje a pak je ploché; ke dnu jsou napojeny nohy kruhového průměru ke dnu nádoby se rozšiřují, na nohách cca 45 mm dlouhé drážky; na těle a na nohách stopy po provozu – barva černošedá; uvnitř zelená poleva přesahující místy na okraj nádoby.

   Rozměry: výška torza 95 mm (odhadem původní výška cca 110 mm), výška těla 55 mm, průměr okraje 175 mm, průměr dna 130 mm.

10. **19/98 – T – Torzo trojnožky (vrstva E) – s: 29**

    Popis: Torzo trojnožky s olámanýma nohama (zachováno cca 70% nádoby); tělo mísovitého tvaru mírně se zužující ke dnu; okraj přehnutý; dno mírně zaoblené; ke dnu jsou napojeny nohy kruhového průřezu, ke dnu nádoby se rozšiřují; k tělu připojena tulej kruhového průřezu, která se na konci zužuje v límec; na těle, nohách a tuleji stopy po provozu – barva černošedá; uvnitř zelená poleva přesahující místy na okraj nádoby, kde vytváří tmavě hnědozelený pruh.

    Rozměry: celková výška140 mm (s chybějícími částmi nohou cca 170 mm), výška těla 75 mm, průměr okraje 270 mm, průměr dna 235 mm, tulej: délka 105 mm, průměr u těla 43 mm.

11. **19/98 – T – Torzo trojnožky (vrstva E) – s: 8**

Popis: Torzo trojnožky se zlomenou tulejí a bez dvou nohou (zachováno cca 70% nádoby); tělo mísovitého tvaru mírně se zužující ke dnu; okraj přehnutý, dno mírně zaoblené; ke dnu byly napojeny nohy kruhového průřezu, ke dnu nádoby se rozšiřují; tulej kruhového průřezu je připojena na tělo; barva střepu okrová, nejsou patrné stopy po použití na ohni; uvnitř zelená poleva přesahující na okraj nádoby.

Rozměry: celková výška 105 mm, výška těla 45 mm, průměr okraje 150 mm, průměr dna 125 mm, tulej: průměr 30 mm.

12. **19/98 – T – Torzo trojnožky (vrstva E) – s: 2**

Popis: část trojnožky (chybí malá část těla, dvě nohy a jedna ve třetině zlomená, tulej v půlce zlomená); tělo mísovitého tvaru mírně se zužující ke dnu; okraj přehnutý; dno zešikmené a pak ploché; ke dnu nádoby byly napojeny tři nohy kruhového průřezu; barva střepu okrová; na těle, noze a tuleji stopy po použití na ohni – barva šedá; uvnitř žlutá poleva přesahující na okraj nádoby.

Rozměry: celková výška 55 mm (s chybějící části nohy cca 70 mm), výška těla 35 mm, průměr okraje 110 mm, průměr dna 90 mm; tulej: průměr u těla 20 mm.

13. **19/98 – T – Torzo trojnožky (vrstva E) – s: 12**

Popis: Torzo trojnožky s olámanýma nohama (zachováno cca 80% nádoby); tělo mísovitého tvaru mírně se zužující ke dnu; okraj nádoby přehnutý; na boku výlevka, dno mírně vypouklé; ke dnu nádoby napojeny tři nohy kruhového průřezu, které se směrem k tělu nádoby rozšiřují; k tělu připojena tulej kruhového průřezu, která se na konci zužuje v límec; barva střepu světle okrová; na těle silné stopy po provozu – barva černá; uvnitř zelená poleva přesahující na okraj nádoby.

Rozměry: celková výška 205 mm (s chybějícími částmi nohou cca 220 mm), výška těla 55 mm, průměr okraje 200 mm, průměr dna 165 mm; tulej: délka 130 mm, průměr 50 mm, průměr límce 20 mm, průměr otvoru 12 mm.

14. **19/98 – T – Torzo trojnožky (vrstva E) – s: 4**

Popis: část trojnožky (chybí 1/3 těla, jedna noha, větší část tuleje); tělo mísovitého tvaru mírně se zužující ke dnu; okraj nádoby přehnutý; dno mírně vypouklé; ke dnu nádoby připojeny nohy kruhového průřezu vně prohnuté, směrem ke dnu se rozšiřují; k tělu byla připojena tulej kruhového průřezu; barva střepu okrová; na těle a nohách stopy po provozu – barva šedočerná; uvnitř žlutozelená poleva místy přesahující na okraj nádoby.

Rozměry:celková výška 105 mm, výška těla 45 mm, průměr okraje 150 mm, průměr dna 125 mm; tulej, průměr u těla 25 mm.

15. **19/98 – T – Torzo trojnožky (vrstva E) – s: 11**

Popis: část trojnožky (chybí ½ těla, dvě nohy, jedna noha zlomená, zlomená v polovici tulej); tělo mísovitého tvaru mírně se zužující ke dnu; okraj nádoby přehnutý; dno mírně se zužující a pak ploché; ke dnu nádoby připojeny nohy kruhového průřezu vně prohnuté, směrem ke dnu se

rozšiřují; k tělu přilehá tulej kruhového průřezu; na těle naproti tuleji se nachází úchytka; barva střepu okrová; na těle, nohách a tuleji známky po provozu – barva černošedá; uvnitř zelená poleva místy přesahující na okraj nádoby.

Rozměry: celková výška 145 mm (odhad cca 150 mm), výška těla 60 mm, průměr okraje 245 mm, průměr dna 200 mm; tulej: délka dochované části 95 mm, průměr tuleje 50 mm.

16. **19/98 – T – Trojnožka (vrstva E) – s: 8**

Popis: Větší část trojnožky (zachováno cca 50% nádoby); tělo mísovitého tvaru mírně se zužující ke dnu; okraj nádoby přehnutý, na boku výlevka, dno se svažuje a pak ploché; ke dnu nádoby napojeny nohy vně prohnuté kruhového průřezu, které se směrem k tělu nádoby rozšiřují, na vnější straně u špičky vyříznut obdélníček; k tělu připojena tulej kruhového průřezu, která se na konci zužuje v límec; barva střepu okrová; na těle silné stopy po provozu – barva černá, na dně a nohách nikoli; uvnitř žlutá poleva přesahující na okraj nádoby.

Rozměry: celková výška 125 mm, výška těla 105 mm, průměr okraje 275 mm, průměr dna 165 mm; tulej: délka 145 mm, průřez 45 mm, průměr límce 17 mm, průměr otvoru 10 mm.

17. **19/98 – T – Torzo trojnožky (vrstva E) – s: 10**

Popis: část trojnožky (chybí ½ těla, dvě nohy, jedna zlomená, část tuleje); tělo mísovitého tvaru mírně se zužující ke dnu; okraj nádoby přehnutý; dno mírně vypouklé; ke dnu nádoby napojeny nohy vně prohnuté kruhového průřezu, které se směrem k tělu nádoby rozšiřují; k tělu přisazena tulej kruhového průřezu, která se na konci zužuje v límec; barva střepu okrová; na těle, nohách a tuleji stopy po provozu – barva černá; uvnitř zelená poleva přesahující místy na okraj nádoby.

Rozměry: celková výška 120 mm (odhad cca 130 mm), výška těla 70 mm, průměr okraje cca 200 mm, průměr dna 160 mm; tulej: délka 100 mm (odhad ca 110 mm), průměr 45 mm.

18. **19/98 – T – Torzo trojnožky (vrstva E) – s: 5**

Popis: část trojnožky (zachováno cca 30% nádoby), tělo mísovitého tvaru mírně se zužující ke dnu; dno se mírně svažuje a pak ploché; ke dnu nádoby napojeny nohy vně prohnuté kruhového průřezu, které se směrem k tělu nádoby rozšiřují, doplněny důlkem; k tělu přisazena trubicovitá tulej kruhového průřezu, která se na konci zužuje v límec; barva střepu okrová; na těle, nohách a tuleji stopy po provozu – barva šedočerná; uvnitř zelená poleva.

Rozměry**:** celková výška 140 mm (odhad cca 160 mm), výška těla 45 mm (odhad cca 65 mm), průměr okraje ? mm, průměr dna cca 200 mm; tulej: délka 125 mm, průměr 48 mm, průměr límce 22 mm, otvor 8 mm.

19. **19/98 – T – Trojnožka (vrstva E) – s: 1**

Popis: část trojnožky (chybí ¾ těla, dvě nohy), tělo mísovitého tvaru mírně se zužující ke dnu; dno mírně vypouklé; okraj nádoby přehnutý; ke dnu nádoby napojeny nohy vně prohnuté kruhového průřezu, které se směrem k tělu nádoby rozšiřují; k tělu přisazena trubicovitá tulej

kruhového průřezu, která se na konci zužuje v límec; barva střepu okrová; na těle, nohách a tuleji stopy po provozu – barva černošedá; uvnitř zelená poleva.

Rozměry: celková výška 100 mm, výška těla 50 mm, průměr okraje cca 130 mm, průměr dna cca 90 mm; tulej: délka mm 75 mm, průměr 35 mm, límec 15 mm, otvor 10 mm.

20. **19/98 – T – Torzo trojnožky (vrstva E) – s: 1**

Popis: Část trojnožky (chybí ½ těla, jedna noha a dvě zlomené), tělo mísovitého tvaru mírně se zužující ke dnu; dno mírně vypouklé; okraj nádoby přehnutý; ke dnu napojeny nohy kruhového průřezu, které se směrem ke dnu rozšiřují; k tělu přisazena trubicovitá tulej kruhového průřezu, která se na konci mírně zužuje v límec; barva střepu okrová; na těle, nohách a tuleji stopy po provozu – barva šedočerná; uvnitř zelená poleva přesahující na okraj nádoby, skvrna polevy na tuleji.

Rozměry: celková výška 100 mm (odhad cca 110 mm), výška těla 45 mm, průměr okraje cca 150 mm, průměr dna 115 mm; tulej: délka 80 mm, průměr 28 mm, průměr límce 20 mm, otvor 15 mm.

21. **19/98 – T – Torzo trojnožky (vrstva E) – s: 3**

Popis: Torzo trojnožky bez okraje (zachovaná cca 20% nádoby); tělo mísovitého tvaru mírně se zužující ke dnu; dno mírně vypouklé; ke dnu napojeny nohy kruhového průřezu, které se směrem ke dnu rozšiřují; k tělu přisazena trubicovitá tulej kruhového průřezu, která se na konci zužuje v límec; barva střepu okrová; na těla, nohách a tuleji stopy po provozu – barva černá; uvnitř žlutá poleva, skvrna na tuleji.

Rozměry: celková výška 110 mm (odhad cca 120 mm), výška těla 45 mm (odhad cca 55 mm), průměr dna cca 150 mm; tulej: délka 100 mm, průměr 45 mm, průměr límce 20 mm, otvor 10 mm.

22. **19/98 – T – Torzo trojnožky (vrstva E) – s: 6**

Popis: Torzo trojnožky (dochovaná cca 40% nádoby, bez tuleje a dalších částí); tělo mísovitého tvaru mírně se zužující ke dnu; dno se svažuje pak ploché; okraj nádoby přehnutý; ke dnu napojeny nohy kruhového průřezu, které se směrem ke dnu rozšiřují; k tělu připojena úchytka; barva střepu okrově-oranžová; na těle, nohách známky po provozu – barva černá; uvnitř zelená poleva mírně přesahující na okraj.

Rozměry: celková výška 130 mm (odhad cca 165 mm), výška těla 70 mm, průměr okraje cca 240 mm, průměr dna cca 170 mm.

23. **19/98 – T – Torzo trojnožky (vrstva E) – s: 4**

Popis: část trojnožky (zachována 50% těla, část tuleje, část nohy); tělo mísovitého tvaru mírně se zužující ke dnu; okraj nádoby přehnutý; dno se svažuje pak ploché; ke dnu napojeny masivní nohy kruhového průřezu, které se směrem ke dnu rozšiřují, doplněno drážkou cca 45 mm dlouhou a dvěma důlky po stranách; k tělu připojena trubicovitá tulej kruhového průřezu (na

konci se patrně zužovala v límec); barva střepu okrová; na těle, nohách, tuleji stopy po provozu – barva šedočerná; uvnitř a na okraji zelená poleva.

Rozměry: celková výška cca 160 mm (odhad cca 170 mm), výška těla cca 70 mm, průměr okraje 240 mm, průměr dna cca 180 mm; tulej: délka 100 mm (odhad cca 130 mm), průměr cca 50 mm.

24. 19/98 – T – Torzo trojnožky (vrstva E) – s: 3

Popis: část trojnožky (zachováno 50% těla, znatelné kořeny tří nohou a tuleje); tělo mísovitého tvaru se zužující ke dnu; okraj nádoby přehnutý; dno mírně vypuklé; ke dnu byly napojeny nohy kruhového průřezu; k tělu byla připojena tulej kruhového průřezu; barva střepu okrová; na těle, nohách a tuleji stopy po provozu – barva šedočerná; uvnitř a na okraji zelenožlutá poleva.

Rozměry: výška torza 50 mm (odhad cca 80 mm), výška těla 30 mm, průměr dna 80 mm; tulej: průměr 20 mm.

25. 19/98 – T – Torzo trojnožky (vrstva E) – s: 3

Popis: část trojnožky (zachována 1/6 těla, část tuleje, patrný kořen nohy); tělo mísovitého tvaru mírně se zužující ke dnu; okraj nádoby přehnutý; dno se mírně svažuje pak ploché; ke dnu byly napojeny nohy kruhového průřezu, doplněno důlkem; k tělu připojena tulej kruhového průřezu, doplněno důlky po stranách kořene tuleje; barva střepu okrová; na těle a tuleji znaky po provozu – barva šedočerná; uvnitř nádoby a na okraji zeleně glazováno.

Rozměry: výška těla cca 70 mm, průměr dna cca 130 mm; tulej: průměr 30 mm.

26. 19/98 – T – Torzo trojnožky (vrstva E) – s: 21

Popis: část trojnožky (zachováno 50% původní nádoby); tělo mísovitého tvaru mírně se zužující ke dnu; okraj nádoby přehnutý; po obou bočních stranách byla k okraji připevněna mohutná ucha 40 mm široká, u jejichž kořene při okraji byl vytvořen důlek; dno se mírně svažuje pak ploché; ke dnu přiléhaly nohy kruhového průřezu, které se směrem ke dnu rozšiřují, doplněny 65 mm dlouhou drážkou a dvěma perforovanými otvory na každé straně drážky; barva střepu oranžově-okrová; na těle stopy po provozu – barva černá; uvnitř nádoby a na okraji tmavě žlutooranžově glazováno; rytá výzdoba – dva pruhy vedle sebe v polovině výšky těla.

Rozměry: celkový výška 225 mm, výška těla 115 mm, průměr okraje? mm, průměr dna cca 300 mm.

27. 19/98 – T – Torzo trojnožky (vrstva E) – s: 3

Popis: část těla a tuleje trojnožky (zachováno cca 10% nádoby); tělo mísovitého tvaru mírně se zužující ke dnu; okraj nádoby přehnutý; dno se mírně svažuje; k tělu je připojena tulej kruhového průřezu; barva střepu světle okrová; glazováno zelenou polevou; na těle a na tuleji znaky po provozu – barva hnědočerná.

Rozměry: výška těla 40 mm, průměr okraje cca 140 mm; tulej průměr 23 mm u kořene.

28. 19/98 – T – Torzo trojnožky (vrstva E) – s: 1

Popis: část těla, nohy a tuleje trojnožky (zachováno cca 10 % původní nádoby); tělo mísovitého tvaru se zužuje směrem ke dnu; připojena je tulej kruhového průřezu; noha byla u kořene doplněna důlkem; barva střepu oranžová; glazováno částečně do zelena; na noze a na těle stopy po provozu – barva hnědočerná.

Rozměry: výška torza 60 mm, průměr dna cca 90-100 mm; tulej: průměr 25 mm

29. 19/98 – T – Torzo trojnožky (vrstva E) – s: 4

Popis: fragmenty těla, dna a nohy trojnožky (zachováno cca 5% nádoby); okraj nádoby přehnutý s drážkou; tělo mísovitého tvaru se zužuje ke dnu; dno se mírně svažuje pak ploché; ke dnu je připojena noha, která se směrem ke dnu rozšiřuje, u kořene nohy důlek; barva střepu okrová; glazováno uvnitř hnědou polevou se zelenými skvrnami, na vnější straně znaky po provozu – barva černá.

Rozměry: výška více než cca 150 mm, průměr okraje 230 mm.

30. 19/98 – T – Torzo trojnožky (vrstva E) – s: 4

Popis: část okraje, těla, dna a nohy trojnožky (zachováno cca 10% nádoby); okraj vně přehnutý s drážkou; tělo mísovitého tvaru se zužuje směrem ke dnu; dno se mírně svažuje a pak je ploché; k nádobě patří noha kruhového průměru, která se rozšiřuje směrem ke dnu nádoby, u kořene je doplněna důlkem; uvnitř a na okraji glazováno – barva žlutozelená s tmavými zelenými skvrnami; na dně a na těle nádoby stopy po provozu – barva černá.

Rozměry: výška těla nádoby 60 mm, průměr okraje 170 mm

31. **19/98 – T – Torzo trojnožky (vrstva E) – s: 5**

Popis: část dna a dvě olámané nohy trojnožky (zachováno cca 30% nádoby); dno téměř ploché; ke dnu byly připojeny nohy, které se směrem ke dnu rozšiřovaly; barva střepu okrová, uvnitř glazováno zelenou glazurou – zelenohnědý odstín; na nohách a dně znaky po provozu – barva černá.

Rozměry: výška dochovaného torza 60 mm, průměr dna 150 mm.

32. **19/98 – T – Torzo trojnožky (vrstva E) – s: 3**

Popis: Tři fragmenty z trojnožky (zachováno cca 20% nádoby); okraj vzhůru vytažený; dno se mírně svažuje; barva střepu okrová; uvnitř glazováno zelenou glazurou – žíhaný tmavě zelený odstín.

Rozměry: výška těla cca 40 mm; průměr dna cca 60 mm; průměr okraje 120 mm.

33. **19/98 – T – Torzo trojnožky (vrstva E) – s: 5**

Popis: Pět fragmentů z trojnožky (zachováno cca 10% nádoby); okraj vně přehnutý; dno se mírně svažuje a pak bylo ploché; barva střepu tmavě okrová; uvnitř glazováno žlutě – žlutohnědý odstín; na dně a místy stopy po použití.

Rozměry: průměr dna cca 120 mm; průměr okraje cca 200 mm.

34. **19/98 – T – Torzo trojnožky (vrstva E) – s: 2**

Popis: Dva slepené fragmenty trojnožky (zachováno cca 15% nádoby); okraj nádoby lehce vně přehnutý; tělo mísovitého tvaru; dno se mírně svažuje a je lehce odsazeno od těla nádoby; na dně je patrné místo, kde byla připojena noha kruhového průřezu; barva střepu okrová; uvnitř glazováno žlutě – tmavožlutý odstín; na těla a dně znaky po provozu.

Rozměry: výška těla 40 mm; průměr dna 100 mm; průměr okraje 130 mm.

35. **19/98 – T – Torzo trojnožky (vrstva E) – s: 2**

Popis: dva fragmenty trojnožky (zachováno cca 30% nádoby); dno se mírně svažuje a pak ploché; připojena jedna přelomená noha kruhového průřezu, která se směrem ke dnu nádoby rozšiřuje; barva střepu okrová; uvnitř žlutě glazováno – hnědožlutý odstín; na dně znaky po provozu (na dně navíc skvrna zelené glazury).

Rozměry: výška torza 70 mm; průměr dna 140 mm.

36. **19/98 – T - Torzo trojnožky (vrstva E) – s: 2**

Popis: dva zlomky trojnožky (zachováno cca 5 % nádoby); tělo mísovitého tvaru; okraj vzhůru vytažený; dno mírně se svažující pak ploché; barva střepu okrová; uvnitř zeleně glazováno; nejsou znaky po provozu, pouze zelená skvrna glazury na vnější straně dna.

Rozměry: výška fragmentu 15 mm; průměr dna cca 80 mm.

37. **19/98 – T – Torzo trojnožky (vrstva E) – s: 2**

Popis: dva zlomky okraje trojnožky (zachováno cca 2% nádoby); tělo mísovitého tvaru; okraj vzhůru vytažený; barva střepu šedá; uvnitř zeleně glazováno; nejsou znaky po provozu.

Rozměry: výška fragmentu 30 mm; průměr dna cca 100 mm.

38. **19/98 – T – Torzo trojnožky (vrstva E) – s: 2**

Popis: dva zlomky z trojnožky (zachováno cca 5 % nádoby); dno se mírně zužuje a pak je ploché; k tělu připojena zlomená noha kruhového průřezu; barva střepu byla patrně okrová – silný přepal při používání; uvnitř glazováno žlutě – odstín žlutohnědý; na dně a u kořene nohy znaky po provozu.

Rozměry: výška fragmentu 50 mm; průměr dna cca 130- 140 mm.

39. **19/98 – T – Torzo trojnožky (vrstva E) – s: 2**

Popis: dva fragmenty z trojnožky (zachováno cca 30 % nádoby); tělo bylo mísovitého tvaru; dno se mírně zužuje a pak je ploché; k tělu připojena trubicovitá tulej kruhového průřezu 35 mm u kořene, která je zlomená; ke dnu připojena noha kruhového průřezu vně mírně vyhnutá, která se směrem ke dnu nádoby rozšiřuje; barva střepu okrová; glazura žlutá – odstín tmavožlutý; na dně a tuleji znaky po provozu.

Rozměry: výška fragmentu 120 mm (odhad nádoby cca 150 mm); průměr dna 180 mm; průměr tuleje u kořene 35 mm.

40. **19/98 – T – Torzo trojnožky (vrstva E) – s: 1**

Popis: fragment okraje trojnožky (zachováno cca 1% nádoby); okraj vně přehnutý; dekorován vodorovným žlábkem; uvnitř a na okraji zelená glazura – odstín tmavě zelený; na těle nádoby patrné stopy po provozu – barva černá.

Rozměry: výška fragmentu 55 mm; průměr okraje cca 190 mm.

41. **19/98 – T – Torzo trojnožky (vrstva E) – s: 3**

Popis: Tři fragmenty trojnožky (zachováno cca 5% nádoby); tělo mísovitého tvaru; okraj vně přehnutý; dno se mírně svažuje a pak ploché; připojena noha kruhového průřezu ke dnu se rozšiřující; barva střepu okrová; uvnitř a na okraji glazováno žlutě – odstín tmavožlutý; na těle a dně stopy po provozu.

Rozměry: výška nádoby cca 120-130 mm; průměr okraje cca 110 - 140 mm

42. **19/98 – T – Torzo trojnožky (vrstva E) – s: 2**

Popis: dva fragmenty trojnožky (zachováno cca 5% nádoby); dno se mírně svažuje a pak ploché; připojeny dvě zlomené nohy kruhového průřezu, které se směrem ke dnu rozšiřují, u kořene obě doplněny důlkem; barva střepu okrová; uvnitř glazováno žlutě – odstín světle žlutý; vnější strana dna a nohy nesou znaky po provozu.

Rozměry: výška fragmentu 70 mm; průměr dna cca 110 – 140 mm.

43. **19/98 – T – Torzo trojnožky (vrstva E) – s: 2**

Popis: Dva slepené fragmenty dna (zachováno cca 15% nádoby); dno mírně se svažující pak ploché; barva střepu okrová; uvnitř žlutě glazováno – odstín tmavožlutý; na vnější straně dna znaky po provozu a skvrna zelené glazury.

Rozměry: výška fragmentu 10 mm; průměr dna 160 mm.

44. **19/98 – T – Torzo trojnožky (vrstva E) – s: 1**

Popis: fragment okraje trojnožky (zachováno cca 1% nádoby); tělo bylo mísovitého tvaru; okraj vzhůru vytažený ovalený; barva střepu oranžově okrová; uvnitř a na okraji zeleně glazováno – modrozelený odstín; vně těla znaky po provozu.

Rozměry: výška fragmentu 30 mm, šířka 60 mm.

45. **19/98 – T – Torzo trojnožky (vrstva E) – s: 1**

Popis: fragment okraje trojnožky (zachováno cca 1% nádoby); tělo mísovitého tvaru; okraj vně přehnutý; barva střepu okrová; uvnitř a na okraji zeleně glazováno – odstín žlutozelený; vně těla znaky po provozu.

Rozměry: výška fragmentu 60 mm; průměr okraje cca 180 mm.

46. **19/98 – T – Torzo trojnožky (vrstva E) – s: 4**

Popis: Čtyři fragmenty trojnožky (zachováno cca 15% nádoby); tělo mísovitého tvaru; okraj přehnutý; dno se mírně svažuje pak zřejmě ploché; k tělu je připojena trubicovitá tulej kruhového průřezu, která se rozšiřuje směrem od nádoby a na konci se naopak zužuje do límce; ke dnu je připojena jedna vně vyhnutá noha kruhového průřezu; vyrobeno z jemně plavené hlíny; barva střepu okrová; uvnitř a na okraji žlutě glazováno; na vnější straně těla, dně a tuleji stopy po provozu.

Rozměry: výška nádoby cca 190 mm; výška těla cca 90 mm; průměr okraje cca 200 mm; tulej: 130 mm délka, průměr tuleje v nejširším místě 55 mm, průměr límce 22 mm, průměr otvoru 18 mm.

47. **19/98 – T – Torzo trojnožky (vrstva E) – s: 1**

Popis: Fragment z trojnožky (cca 2% nádoby); tělo mísovitého tvaru; okraj vně přehnutý; dno se mírně svažuje; barva střepu okrová; uvnitř a na okraji glazováno žlutě; na vnější straně znaky po provozu.

Rozměry: výška fragmentu 65 mm; výška těla nádoby 50 mm; průměr dna cca 110 mm; průměr okraje cca 190 mm.

48. **19/98 – T – Torzo trojnožky (vrstva E) – s: 3**

Popis: tři fragmenty trojnožky (zachováno cca 10% nádoby); tělo mísovitého tvaru; okraj vně přehnutý; dno se svažuje a pak ploché; ke dnu byla připojena noha kruhového průřezu; barva střepu okrová; uvnitř a na okraji žlutě glazováno – zelenožlutý odstín; vně dna a těla stopy po provozu – barva šedá.

Rozměry: výška torza cca 60 mm; průměr dna cca 100 – 140 mm.

49. **19/98 – T – Neurčené fragmenty z trojnožek (vrstva E) – s: 24**

Popis: 24 neidentifikovatelných fragmentů z trojnožek.

Umývadlo

1. **19/98 – U – Umývadlo (vrstva E) s: 27.**

Popis: umývadlo (zachováno cca 90 % nádoby); dno ve tvaru půl oblouku obklopené stěnami; přední stěna je obdélná o výšce 100 mm; zadní stěna se pozvolna zvedá do výšky 240 mm a po stranách je obohacena dvěma velkými uchy; přední i zadní stěna jsou zdobeny figurálními náboženskými motivy; okraje nádoby jsou ploché a zdobené ornamentální výzdobou; barva střepu světle okrová; kromě zadní části zadní stěny a spodní části dna je celé umývadlo zeleně glazováno.

Rozměry: celková výška 245 mm, max. vzdálenost přední od zadní stěny 260 mm; přední stěna: výška 100 mm, délka 540 mm; zadní stěna: výška 240 mm, obvod zadní stěny 870 mm, síla střepu: 7 mm.

9 Analýza keramiky

Nalezený soubor novověké keramiky při městském domě čp. 55 na Latránu v Českém Krumlově lze považovat za reprezentativní vzorek z vybavení měšťanských domácností od druhé poloviny 16. století do 18. století. Nálezové celky rozdělené podle stratigrafických vrstev umožňují vhled do používaného keramického sortimentu nádob, které sloužily nejen ke zpracování, ukládání a požívání stravy či nápojů, ale také k osobní hygieně a svícení.

Keramických fragmentů se nalezlo ve studni čp. 55 ve vrstvě E celkem 3591 (z toho se nepodařilo identifikovat dohromady 1416 zlomků těl a okrajů hrnců a trojnožek). Z analyzovaného souboru bylo možné určit minimální počet nádob, a to celkem 327. Celá nádoba se v analyzovaném souboru nacházela pouze jedna, a to hrnec H-52, což může být vodítkem k pochopení procesu nakládání s odpadem v městském domě a vzniku stratigrafické vrstvy ve studni. Zdá se, že keramické nádoby byly rozbity ještě na povrchu a až následně byly některé jejich části naházeny do studny. To potvrzuje i fakt, že žádná jiná nádoba se nepodařila rekonstruovat úplně celá, protože vždy nějaké fragmenty chyběly. Rekonstruovatelných nádob zachovaných alespoň v profilu se našlo v souboru celkem 83. Dohromady tedy rekonstruovatelných a celých bylo 84, což tvořilo pouze 25,68 % z celkového počtu 327 nádob.

VRSTVA E	**Min. počet nádob**	**% z počtu ve vrstvě**
Džbány	25 (35)	7,6 %
Hrnce	188	57,5 %
Lampy	2	0,6 %
Mísy (tal. podokrají) a talíře	46	14,1 %
Mísy (třmenová ucha)	5 (7)	1,5 %
Miska	1	0,3 %
Nočníky	3	0,9 %
Pekáče	3	0,9 %
Poklice	10	3,1 %
Trojnožky	43	13,1 %
Umývadlo	1	0,3 %
Celkem	327	100 %

Tabulka minimálních počtů tvarů a fragmentárnosti stolní a kuchyňské keramiky:

Nejpočetněji byly ve vrstvě E zastoupeny hrnce, celkem 57,5 %. Ve vesnickém prostředí Srlína tvořily hrnce 68 % z posuzovatelných zlomků (Dohnal – Vařeka 1997, 84-106), což je velice podobné údaji z Českého Krumlova. V Praze na náměstí Republiky hrnce tvořily pouze 23 % z analyzovaného souboru (Vařeka 2002, 279).

Podobné procentuální zastoupení v souboru měly stolní nádoby jako talíře spolu s mísami s talířovitým podokrajím 14,1 % a v kuchyni používané trojnožky 13,1 %. Téměř 24 % mis s talířovitým podokrajím vykázal výzkum v Písku (Dohnal-Fröhlich 2000, výzkum je poznamenán výběrem typického zboží). V Praze to dokonce bylo 41 % (Dohnal – Vařeka 2002, 279).

Čtvrté místo díky 7,6 % v nálezovém celku početně zastoupily džbány používané ke konzumaci či přenášení nápojů. Těch bylo opět v Praze 16 % (Dohnal – Vařeka 2000, 279). Pak následovaly poklice 3,1 %, mísy se třmenovými uchy 1,5 %, nočník 0, 9 %, pekáče 0, 9 %, lampy 0, 6 %, miska 0,3 % a umývadlo 0,3 %.

9.1 Fragmentárnost stolní a kuchyňské keramiky

Vhled do ukrutnosti rozbíjení keramických nádob v 16. nebo 17. století by měl přinést výsledky adekvátní pro výzkum nakládání s odpadem v městských domácnostech v Českém Krumlově. Navíc přibližuje i stabilitu jednotlivých hrnčířských výrobků a jejich odolnost proti rozbití.

VRSTVA E	**Min. počet nádob**	**Fragmentů**	**Průměrný počet střepů na jednu nádobu**
Džbány	25 (35)	278	7,9
Hrnce	188	1335 (2727)	7,1
Lampy	2	12	6
Mísy (tal. podokrají) a talíře	46	207	4,5
Mísy (třmenová ucha)	5 (7)	69	9,9
Miska	1	1	1
Nočníky	3	6	2
Pekáče	3	25	8,3
Poklice	10	14	1,4
Trojnožky	43	201 (225)	4,7
Umývadlo	1	27	27
Celkem	327 (339)	3591 ks	10,6

Tabulka fragmentárnosti jednotlivých skupin stolní a kuchyňské keramiky

Zajímavým zjištěním je počet fragmentů v jednotlivých skupinách stolní a kuchyňské keramiky. S přihlédnutím k celkovému počtu fragmentů a ke stanovení minimálního počtu nádob vychází z tabulky průměrný počet střepů 10,6 na jednu nádobu v souboru. Jak bylo naznačeno výše, byl soubor rozbit již na povrchu a následně naházen do studny, jelikož se v nepoškozeném stavu dochoval pouze jeden koflík. Jak si tedy vedly jednotlivé skupiny nádob v odolnosti při rozbíjení na povrchu či ve studni ukazuje částečně tabulka fragmentárnosti stolní a kuchyňské keramiky. Samozřejmě nejvíc fragmentů keramiky bylo zjištěno u hrnců, a to celkem 2727. Bohužel zároveň takto početná skupina nádob představovala největší problém při identifikaci střepů, proto 1392 fragmentů se nepodařilo blíže zařadit. Průměrný počet střepů na jednu

nádobu u hrnců se zdá být při tak velkém počtu fragmentů reprezentativním výsledkem. Čím méně početná pak byla skupina jiných tvarů nádob, tím více se vytrácí reprezentativnost zjišťovaného průměru. Za ještě přijatelné lze považovat zjištění u džbánů, které měly nejtenčí a tudíž také nejkřehčí střep a mis se třmenovými uchy, které se sice vyznačovaly tlustým střepem, nicméně byly výrazně poničeny, protože byly rozložité. Podobně tomu bylo patrně také u umývadla nebo pekáčů. Roztříštěny byly také talíře a mísy s talířovitým podokrajím, ty však ve studovaném vzorku patřily k nejzachovalejším. Stejné údaje nakonec ukázala tabulka také pro trojnožky. Pro nočníky v tak malém počtu se samozřejmě ukázal malý poměr střepů na jednu nádobu. Je nutné podotknout, že se zachovaly pouze okraje těchto speciálních nádob a jejich dna a těla musela přijít jinam. Je jasné, že pro ně musela díky jejich tvaru platit přibližně stejná fragmentárnost jako pro hrnce. Za vůbec nejkřehčí lze označit lampy, které byly ve stěnách prořezávány a při dopadu do studny či ještě před tím, začaly tenké spoje praskat. Nakonec za relativně stabilní výrobky lze označit malé poklice, jejichž střep se rozšiřoval směrem ke knoflíku, a tudíž byly lámavé pouze u svých tenčích okrajů.

9.2 Barva střepu

V českokrumlovském souboru byly objeveny dva druhy kuchyňské a stolní keramiky. V prvé řadě šlo o zboží pálené za nepřístupu vzduchu, tedy redukčně. Při tomto postupu získal výrobek typický odstín v rozmezí barevnosti od kovově stříbrné až po černou. V závislosti na použité hlíně pak některé výrobky nabývaly na lomu střepu i bílošedé barvy. Patrně se dlouho jednalo o přežívající druh středověkého zboží, který se vůbec nelišil formou výpalu ani výzdobou. Na povrchu českokrumlovských hrnců se ojediněle uplatnilo řetízkování či vlešťování, jinak se pravidelně omezovala výzdoba na několik rovnoběžných vodorovných rýh na podhrdlí hrnců. Z nalezeného souboru je patrné, že se vedle typických soudkovitých hrnců začaly prosazovat i tvary středověku méně známé jako džbán, nízké poklice nebo rozložité mísy se třmenovými uchy.

Oxidačním výpalem byla zpravidla pálena jemně plavená hlína bez výraznějších příměsí. Vznikl tak zpravidla střep buď světle okrový, nebo světle oranžový, na který byla zpravidla nanášena poleva. Některé nádoby byly polévány z obou stran,

a to především nádoby picí jako džbány. Nejčastěji však byla poleva používána pouze uvnitř nádob, a to u hrnců, trojnožek, talířů, mis s talířovitým podokrajím, nočníků, protože tyto nádoby plnily speciální funkce a nebylo třeba je glazovat i zvenku.

VRSTVA E	**Min. počet nádob**	**Redukční výpal**	**Oxidační výpal**	**Poměr redukčního ku oxidačnímu výpalu**
Džbány	25 (35)	1 ks	24 (34) ks	1 ku 24
Hrnce	188	44 ks	144 ks	
Lampy	2	0 ks	2 ks	0 ku 2
Mísy s talířovitým podkrajím a talíře	46	0 ks	46 ks	0 ku 46
Mísy se třmenovými uchy	5 (7)	5 (7) ks	0 ks	5 (7) ku 0
Miska	1	0 ks	1 ks	0 ku 1
Nočníky	3	0 ks	3 ks	0 ku 3
Pekáče	3	0 ks	3 ks	0 ku 3
Poklice	10	9 ks	1 ks	9 ku 1
Trojnožky	43	0 ks	43 ks	0 ku 43
Umývadlo	1	0 ks	1 ks	0 ku 1
Celkem	327 (339)	59 (61) ks	268 (278) ks	

Tabulka poměru redukčního a oxidačního výpalu u jednotlivých kategorií stolní a kuchyňské keramiky

Problematika výpalu nádob je velkým tématem sklonku středověku a počátku novověku, protože zde může jít o jeden z klíčových fenoménů, kdy je v městském prostředí redukčně pálená keramika postupně vytlačována oxidační glazovanou keramikou. Na tento fakt upozornilo již několik badatelů (srov. Huml 1971, 224; Vařeka 2002, 244; Krajíc 1998, 175). Soubor z Českého Krumlova nakonec ukázal, že se nevymyká od jiných raně novověkých souborů kromě městského domu čp. 220 v Táboře, kde redukční keramika i během 16. a 17. století jasně převládala.

9.3 Zastoupení kuchyňské a stolní keramiky

Využití keramiky	Počet nádob	Procentuální zastoupení
Kuchyňská	244	74,6 %
Stolní	78	23,9 %
Ostatní	5	1,5 %

Tabulka procentuálního zastoupení stolní a kuchyňské keramiky v souboru

V tabulce procentuálního zastoupení stolní a kuchyňské keramiky v souboru se jasně ukázala převaha kuchyňského nádobí, které bylo zastoupeno celkem 74,6 %, nad stolní keramikou používanou při hodování s 23,9 %. Nočníky a lampy byly vřazeny mezi ostatní tvary.

10 Vyhodnocení jednotlivých skupin stolní a kuchyňské keramiky

10.1 Džbány

Významného zástupce dutého hrnčeného zboží, které putovalo do měšťanských domácností, představovaly džbány. Jejich výroba probíhala za rychlého setrvačného točení na hrnčířském kruhu, kdy bylo možné tvářit z vysoké či nízké kachlice typický konvexkonkávní profil (Štajnochr 2005, 729), který plynule přechází z vlastního těla džbánu v hrdlo. Tento plynulý přechod lze sledovat pouze u velkého džbánu (D-1). Druhým způsobem pozorovatelným na zbylých výrobcích bylo vyrobeno zvlášť tělo s patkou a zvlášť hrdlo. Jejich následné spojení však muselo být zpevněno nálepem, který se zpravidla řešil jedním stylem, a to napojením jednoduché pásky formované čepelí v místě spoje. Částečnou výjimku tvoří pouze džbány chladící, jejichž připojení bylo zpevněno až několik centimetrů mocnou páskou, jež vytvořila spojení úzkého

hrdla se zužujícím se tělem, což přispělo k vytvoření výrazné tektonické profilace hrdla typické právě pro tyto džbány (D-2, D-3).

Dalším výrazným místem na džbánu byl přechod těla v patku, i v tomto případě lze rozlišit dva způsoby jeho řešení. Zatímco patku tvářenou ohbím prstu při vytáčení lze pozorovat pouze ve dvou případech, a to především u rozměrných džbánů (D-1, D-25), častěji se využívalo výrazného tektonického oddělení patky od těla, což mělo sloužit k čistému uchopení při glazování, při němž si hrnčíř nenamočil prsty, a za druhé k lepší stabilizaci výrobku, proto se tato technika uplatnila především u menších džbánů (např. D-4 až D-13, D-19, D-23, D-28).

Posledním výrazněji sledovatelným prvkem je okraj nádoby, který byl u malých džbánů a jednoho z chladících tvořen pouze jednoduchým okrojením, což zanechalo horizontální plošku skrze šířku střepu (D-2, D-5, D-7 až D-12), který mohl přecházet až v ostrou hranu (D-4, D-6, D-13). Odlišné ukončení bylo nutné vytvořit u velkých džbánů, kde ostrá hrana byla i z důvodu ochrany a zpevnění okraje zaoblena (D-1). Výrazně odlišné bylo ukončení chladícího džbánu (D-3), jehož ústí se opět uzavíralo a čepelí byl vytvořen pouze vertikální ostrý okraj, do něhož mohla být případně vsazena zátka. Poslední rozdíl lze pozorovat u džbánu (D-27), jehož okraj byl vně přehnutý.

Při posouzení funkčních doplňků džbánů je nutné podotknout, že se ve všech případech jednalo o jednouché džbány. Podsazené ucho bylo vždy připojeno k hrdlu a v místě největší výduti nádoby, což při používání umožnilo radiální výkyv kolem těžiště nádoby. Džbány s uchem upevněným k okraji, jehož funkce snižovala možnost výkyvu džbánu, nebyly v souboru prokázány, přesto nelze vyloučit, že například torzo džbánu D-27 není pozůstatkem transportního džbánu. Mezi páskovými uchy se nacházely pouze dvě zdobená, v jednom případě volutou u kořene na největší výduti a páskou se žlábky v nejširším místě ucha (D-1), v druhém případě funkčním doplňkem, který mohl sloužit k uchycení kovového víčka (D-13). Voluta na konci ucha navíc může poukazovat na některou z modifikací rakouských džbánů, obzvláště solnohradských (Štajnochr 2005, 730). Nelze však vyloučit, že šlo o českokrumlovský výrobek.

Dalším funkčním doplňkem, který se uplatnil na dvou velkých džbánech, byla hubice (D-1, D-2). Vždy se jednalo o hubici laterální, tedy umístěnou na protilehlé straně k uchu (Štajnochr 2005, 732). Ostatní výrobky zůstaly v elementární modifikaci bez výlevky.

Ve výběru surovin hrála klíčovou roli jemně plavená hlína bez výraznějších příměsí, která mohla být uplatněna pro výrobu tenkostěnné keramiky na hrnčířském kruhu. U džbánů dosahovala tloušťka střepu většinou 2 až 3 mm, výjimku představoval pouze velký džbán D-1 o výšce 320 mm, jehož střep musel být nutně široký 5 mm. Výraznější příměs neobsahoval ani redukčně pálený džbán D-27. Barva střepu se pohybovala především v odstínech světle okrové barvy, u velkého džbánu D-1 pak světle oranžové.

Vedle lesklosti a pestré barevnosti glazur lze pozorovat uplatnění některých výzdobných prvků na tělech, hrdlech a funkčních doplňcích džbánů. Nejvýrazněji zdobenými exempláři byly džbány, na nichž se uplatnila plastická dekorace. Tělo velkého džbánu (D-1) bylo zdobeno několika uskupeními tvořenými vždy šesti nalepenými tečkami u sebe. Svou strukturou v linii největší výduti nejspíš znázorňovaly květy. Džbán D-23 byl vyzdoben nálepy blíže neidentifikovatelných postav nebo písmen.

Všechny oxidačně pálené džbány byly navíc namočeny do glazur, což je typické pro pokročilé raně novověké výrobky. Šlo patrně o posun oproti výrobkům pozdě středověkým, ale také částečně výrobkům vyráběným v první polovině 16. století (srov. Krajíc 1998, 176), kde lze hojně předpokládat jiné zdobení jako např. malování hlinkami na těla či podhrdlí nádob (srov. Krajíc 1998, 174). Hlavním důvodem, proč uplatnit polevu na džbánech, byla jejich funkce jako picích a reprezentativních nádob určených k nalévání moků. To vedlo k jejich neustálému používání a umývání, bylo proto nutné jejich povrch chránit. Velký počet výrobků byl vybaven oboustrannou polevou (např. D-5, D-12), protože šlo vesměs o nádoby určené k nalévání nebo popíjení piva a vína. Barevnost jejich polev na vnějším povrchu nádoby se pohybovala především v odstínech lesklé zelené, lesklé hnědé nebo lesklé žluté barvy. Uvnitř nádob se pak odstíny v barevnosti lišily výrobek od výrobku ve spektru světle žluté, žluté, žlutozelené, tmavě žlutozelené, zelené, hnědé aj., a navíc se na nich často objevovaly jinak barevné skvrny. U chladících džbánů D-2, D-3 byly zelenou polevou opatřeny pouze hrdla, uvnitř nádob se to projevilo hnědými a žlutými odstíny rozlitými i po vnitřních stěnách těla. Džbány D-20, D-21, D-24, D-26 zřejmě byly opatřeny polevou pouze uvnitř, a to převážně v odstínech žluté. Lze tedy konstatovat, že se polevy staly oblíbeným způsobem ochrany džbánů i jejich nepřehlédnutelným okrašlujícím prvkem.

Džbány v českokrumlovské měšťanské domácnosti – tvary, funkce, význam

Ve druhé polovině 16. století došlo u džbánů k výraznému posunu od nejrůznějších morfologických variant sklonku středověku k ustáleným typům nádob. První místo zaujímají džbány vejčitého tvaru, které tvoří ve studovaném souboru zároveň nejpočetnější oddíl (např. D-4 až D-11). Jejich okraje jsou většinou vzhůru vytažené a zakončené ploškou, někdy až ostré. Hrdlo většinou válcovitého tvaru velice zřídka vzdáleně připomíná límec. Hrdla pravidelně bývají zdobena vodorovnými žlábky nebo žebry. Zpravidla je na hrdlo připojeno oválné nebo ploše oválné ucho, které ve všech případech dosedá na tělo džbánu v místech největší výduti. Také největší výduť nádoby bývala zdobena žlábky. Dno bývalo zpravidla odsazeno patkou od zbytku těla nádoby. Ve většině případů se jedná o výrobky polévané zelenou glazurou nebo režné, v jednom případě byl výrobek žlutý (D-18). Objem se většinou přibližoval jednomu žejdlíku, tedy ½ litru. Šlo tedy patrně o nádoby určené ke konzumaci tekutin, jako byla voda nebo víno, které mohly být snadno omývány (Štajnochr, 2005, 733-738).

Vedle džbánů vejčitého tvaru jsou zastoupeny džbány kulovitého tvaru, které patrně vznikaly ve stylu německých kamenin. Také tento tvar se razantněji prosadil až během druhé poloviny 16. století. V mnohém kulovité džbány připomínají džbány vejčitého tvaru, přesto bývají nižší a širší (např. D-12). Většina oxidačně pálených výrobků byla následně glazována buď na zeleno nebo na hnědo. Dva exempláře navíc lze zařadit blíže mezi tzv. melounovité džbány, které obdržely svůj název podle typické výzdoby kulovitého těla šikmo vedenými žlábky od okraje ke dnu nádoby (D-13, D-14). Ekvivalentní nálezy pochází z městského prostředí Prahy nebo Brna (Jordánková - Sedláčková 2005, 137). Minimálně na jednom melounovitém džbánku mohlo být připevněno kovové víčko na pohyblivém závěsu, které chránilo ústí nádoby, aby si o ně mohl opřít piják svůj ret a pak k ústí opět přiklopit víčko. Takto vybavené nádoby sloužily často k popíjení piva (Štajnochr, 2005, 740 – 742). Výjimečným nálezem byl kulovitý džbán výrazněji posazený na kuželovité noze s odsazeným dnem, jelikož on jediný byl složitěji vyzdoben buď písmeny či postavami, což přes veškeré úsilí nelze prozatím blíže specifikovat. Nicméně jako jediný ze džbánů přináší doklad o cíleném uplatnění nějakého symbolického sdělení ve výzdobě.

Dva dochované exempláře, z toho jeden zrekonstruovaný v celém tvaru, patří mezi zástupce chladících džbánů (D-2, D-3), které jsou typické svým úzkým hrdlem. Jejich hlavní funkcí bylo udržovat stálou teplotu tekutiny jako pitné vody nebo oleje, proto se jedná o rozložité kulovité nádoby s co nejmenším vstupním otvorem (Štajnochr 2005, 746). Hrdlo je navíc v obou případech silně profilováno, kvůli očekávané velké váze plné nádoby. Jeden džbán je vybaven výlevkou a druhý má oválné hrdlo, do kterého patrně mohla být zasunuta zátka o velikosti jednoho palce. Z etnografických analogií mladšího období je patrné, že se jedná o výrobek podobný tzv. lahvicím uzavíraným čepem, které jsou v lidovém prostředí zvány čepáky. Jejich uzávěr mohl tvořit dřevěný kolík nebo textilní klůcek. Oba exempláře byly vybaveny velkými uchy, jež přiléhaly na výrazná žebra na hrdle a v místě největší výduti. Toto uchycení uch se vyskytovalo zpravidla i u ostatních objevených džbánů, protože umožňovalo přesnější manipulaci při vylévání radiálním výkyvem kolem těžiště nádoby. Ani to však nevylučuje, že vedle stolování byly tyto chladící džbány využívány k transportu tekutin v domácnosti.

Tři džbánky lze zahrnout mezi miniaturní nebo dětské nádobí. Jedná se o fragmenty zmenšenin kulovitých džbánů. Ve dvou případech šlo o výrobky zeleně glazované a v jednom případě o režnou nádobku. Není vyloučeno, že jejich funkce mohla být i jiná, nežli sloužit pro zábavu dětem, přesto se i v písemných pramenech nachází zmínky právě o „nádobí dětinském."

V analyzovaném souboru džbánů byly objeveny také fragmenty velkého nálevního džbánu, o jehož původu mnohé vypovídá především zakončení velkého ucha volutou. Etnografická literatura uvádí volutu za typický znak pro džbány pocházející z rakouských zemí a zvláště ze Solnohradska (Štajnochr 2005, 731). Přesto bez detailnější analýzy struktury střepu patrně nebude možné určit, zda může jít o výrobek jihočeský. Dalším důležitým znakem je silně stlačená hubice a zaoblený okraj. S ohledem na výzdobu a tvar okraje džbánu lze sice vyloučit možnost, že se zde jedná o moštový džbán známý z mladších období, avšak nemuselo se jednat pouze o užitkový výrobek. Tato zeleně glazovaná a honosná nádoba mohla být využita k distribuci svěcené tříkrálové vody nebo vody svaté s oblibou čerpané na jihočeských poutních místech jako byla například na Českokrumlovsku hojně navštěvovaná Dobrá Voda na úpatí Novohradských hor. V období po Tridentském koncilu podobné džbány

mohly představovat jedny z klíčových měšťanských nádob, které symbolizovaly katolickou eucharistii. Nelze však vyloučit i jeho všednější využití při stolování.

Po předložené analýze džbánů lze rámcově tyto exempláře datovat do druhé poloviny 16. až 17. století. Skrze analogické nálezy melounovitých džbánů možná i přesněji ke sklonku 16. století a na počátek 17. století. Všechny džbány lze řadit mezi výhradně novověké tvary, na kterých se stále častěji objevuje plastická a rytá výzdoba doplněná oboustrannou polevou, která je vlastní módním prvkům doznívající renesance. Nelze vyloučit ani jejich uplatnění v mladším raně barokním období. Přesto se zde nevyskytují tvary 18. století známé z etnografické literatury jako moštové džbány, džbány určené pro mléčné produkty, pro distribuci kávy aj. (Štajnochr 2005, 752-774). Většina džbánů vykazuje podobné znaky, některé jsou si nápadně podobné, a to především podoba tvarová a proporční, ve výzdobě, použití surovin i formě výpalu. Lze tedy předpokládat, že většina výrobků pochází z dílen lokálních českokrumlovských hrnčířů. Použitou surovinou byl odlišný pouze velký džbán s volutou na konci ucha D-1, ani v tomto případě nelze bez výbrusů striktně rozlišit, zda se jedná o výrobek domácí či importovaný. Druhým výrazněji odlišným džbánem je hnědý džbán s plastickou výzdobou D-23, nicméně ani v tomto případě nelze předpokládat, že by se jednalo o importovaný výrobek.

10.2 Hrnce

Nejčastějším morfologickým tvarem, který se vyskytoval v nálezovém souboru keramiky, byly hrnce jako početná součást kuchyňského nádobí. Mezi jednotlivými hrnci lze rozlišit dvě velké skupiny podle způsobu výpalu, a to oxidační a redukční exempláře. Z tabulky číslo 1 vyplývá zajímavá informace o poměru redukčních výrobků k oxidačním, zvláště s ohledem na vývoj keramického nádobí mezi středověkem a raným novověkem, kdy se redukční keramika z městského prostředí postupně vytrácí. Naprostá převaha zboží páleného v oxidačním prostředí nad výrobky pálenými v redukčním prostředí koresponduje například s výsledky analýz z Prahy, kde soubor datovaný již na přelom 15. a 16. století vykazoval známky cca 5 % zastoupení redukčních výrobků v nálezovém celku (Vařeka 2010, 244). Rozdílný poměr však panoval v domácnosti čp. 220 v Táboře, kde jasně dominovala redukční keramika

v poměru 1 ku 5 v domácnosti i během druhé poloviny 16. století (Krajíc 1998, 175). Zůstává otevřenou otázkou, zda se v Táboře nenacházela sociálně slabší domácnost. To však nelze podpořit zjištěním z vesnice Vojkova, zaniklé během válečných let na počátku 17. století, kde bylo také prokázáno, že 90 % keramiky tvoří oxidační keramika a o zbytek se dělí zakuřované zboží pálené v redukčním prostředí a polévaná červeně a bíle se pálící hrnčina zdobená podglazurní malbou, která představovala „sváteční zboží“ (Vařeka 2009, 49). Českokrumlovskou domácnosti v čp. 55 lze tedy považovat kolem roku 1600 patrně za velice vyspělou.

Mezi hrnci lze rozlišit několik velikostních variant. Lze pozorovat malé hrnce typu koflík, nejpočetnější skupinu však tvořily jednouché hrnce střední velikosti. Zatímco bezuché hrnce se v souboru nevyskytovaly, největší hrnce byly doplněny o dvě ucha H-20, H-139, H-45. Pouze ve dvou případech pak bylo u velkých hrnců zaznamenáno řetízkování na podhrdlí nádoby, které sloužilo nejen jako výzdoba, ale také ke zpevnění nádoby. Tyto zásobní hrnce byly tenkostěnné, nicméně jeden výrobek H – 140 patří do skupiny zakuřované keramiky pálené za nepřístupu vzduchu, zatímco hrnec H-186 byl pálen oxidačně a zároveň patří mezi několik málo neglazovaných režných výrobků, které soubor nabídl.

V oxidačně i redukčně páleném zboží převažovaly hrnce štíhlého soudkovitého těla s největší výdutí přibližně v polovině výšky nádoby, jako v případě hrnce H-53. Vejčitý tvar těla byl zaznamenán pouze sporadicky, například u tmavozeleně glazovaného hrnce H-46. Také kulovitý tvar v případě hrnce H-173 byl spíše výjimkou. Kónicky svažujícím se tvarem těla se vyznačovaly hrnce H-131 nebo H-51.

Je nutné připomenout ještě speciální druh nádobí, jaký představovaly cedníky, které vznikaly z hrnců perforací jejich den. V souboru z Českého Krumlova je lze předpokládat pouze ve dvou případech, nelze to však s jistotou potvrdit, protože obě torza H – 94 a H – 160 se dochovala ve špatném stavu.

Chronologicky důležitým faktorem u hrnců je v tomto případě podoba okrajů, protože se v souboru nevyskytují výrazněji profilované okraje a jejich podoba se výrazněji omezuje na různě tektonicky řešené vně přehnuté okraje, šikmo vně vyhnuté okraje přecházející v nepravé okruží a ve třech případech o prstovaný okraj. V místě podhrdlí se výzdoba eliminovala pouze na rovnoběžné vodorovné mělké rýhy v nejčastějším počtu 1 až 3. Specifickou formou výzdoby, ale i funkčního vylepšení, se stalo vlešťování povrchu redukčně páleného hrnce H-139, čímž byla výrazněji

snížena nasákavost jeho střepu. Jak již bylo výše naznačeno, u zásobních hrnců se zpravidla uplatnilo řetízkování. U oxidačně pálených výrobků se téměř ve všech případech prosadilo polévání vnitřku a okraje nádob v odstínech hnědé, žluté, zelené, tedy polev s příměsí železa, mědi nebo olova. Pásková ucha byla zpravidla připojena k okraji nádob a v místě jejich největších výdutí, i to mohlo být výrazným rozdílem oproti starším výrobkům, jejichž ucha bývala zpravidla připojena nad největší výdutí (Krajíc 1998, 180).

Funkčnímu určení odpovídal také použitý materiál, který vesměs tvořila jemně plavená hlína, někdy s minimální příměsí slídy nebo písku. Právě funkční určení nádobí patrně mělo vliv na omezení jeho výzdoby. V případě českokrumlovského souboru je zajímavé, že se nevyskytuje malovaná výzdoba jako linky, vlnice, klikatice, známé z jiných raně novověkých souborů (Pajer 2006, 83). Hrnce lze považovat za levný druh keramického zboží, jehož životnost byla krátká a spotřeba masová.

Za ojedinělé zajímavosti v celém souboru hrnců lze považovat výzdobu dvou fragmentů uch z hrnců H - 194 a H – 195. V prvním případě se totiž u kořene ucha v místě největší výduti nádoby nacházel kruhový otisk znázorňující pětilistou růži. Může jít o nějaký druh hrnčířské značky typické pro některého z českokrumlovských hrnčířů a nelze vyloučit, že má znak pětilisté růže co do činění právě s držiteli podobného erbu, a to pány z Rožmberka. V druhém případě se jednalo o křížek umístěný v ohybu ucha.

10.3 Lampy

Mezi méně časté keramické nálezy lze zařadit torza dvou lampiček. Jedenáct rozlišených fragmentů dokazuje, že tyto specifické nádoby měly těla mísovitého tvaru, která byla na stěnách zdobena prořezáváním. Nádoby byly posazeny na kónickou dutou nožku, kudy patrně proudil vzduch k perforovanému plochému dnu nádoby. Naproti sobě byla na tělech nádob uchycena dvě oválná ucha, umožňující uchopení nádoby nebo upevnění nehořlavého držáku. Podobná zeleně glazovaná nádoba s režným dnem, datovaná do 16. až 17., století byla vyzdvihnuta při archeologických výzkumech na Pražském hradě (Frolík - Smetánka 1997, obrázek mezi stránkami 128-129). Nepotvrzenou domněnkou tak zůstává, že těchto nádob by se v raně novověkých

souborech našlo jistě více. Již na příkladě českokrumlovského nálezu a analogie z Pražského hradu je jasné, že byly využívány v širším geografickém měřítku a v různých sociálních prostředích.

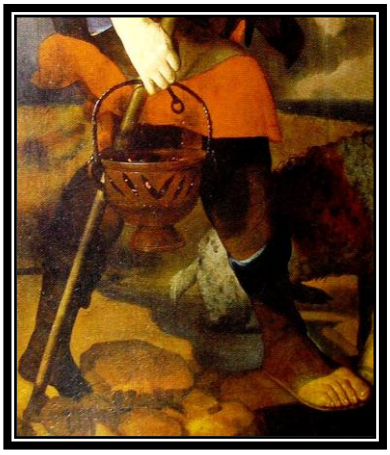

Obr. 3 Detail z obrazu Abrahám a Izák na cestě Christophera Paudiβe z let 1656 až 1658.

Další analogií může být také ikonografie, která vypovídá o funkci této nádoby, jako bylo vyobrazení bavorského malíře Christophera Paudiβe, který mezi léty 1656 až 1658 zpodobnil starozákonní motiv Abraháma a Izáka na cestě. Na tomto vyobrazení je nádoba naplněna rozžhavenými uhlíky. Obě ucha byla využita jako úchyty pro kovový držák, díky němuž byla nádoba přenosná a mohla být také zavěšena. S přihlédnutím k vypovídací hodnotě ikonografického pramene lze uvažovat, že se i v případě obou torz těchto nádob mohlo jednat o druh keramické lampy, která vrhala prořezávanými stěnami světlo.

Na počátku 17. století se mohlo přímo jednat o druh keramické noční lampičky, která byla v nabídce českokrumlovských hrnčířů, o čemž svědčí ekvivalentní německý název známý z rožmberských účtů z let 1605 a 1606, kdy bylo zaplaceno Jiříkovi hrnčíři *„za střípky na nachtlichty“* určené pro pokoje Petra Voka z Rožmberka (SOA Třeboň, CR – registratura, z Rožmberka, sign. 23 a, fasc. VI.). Tyto nachtlichty však mohly mít i jinou podobu vycházející ze středovkých tvarů (Nekuda – Reichertová 1968, 383). Podobný nález datovaný do 16. století byl učiněn v Praze na Karlově (Charvát – Charvátová 1981, 335). Za méně pravděpodobnou pak lze uvést možnost, že se jednalo o reprezentativní nádoby, které užívala pozdně renesanční společnost k odkapávání mokrého ovoce. K tomuto účelu bylo patrně zapotřebí nádob větších rozměrů. V případě, že by se opravdu jednalo o nějaký druh stolní či servírovací keramiky, patrně

by sloužila k podávání plodů o průměru cca 1 až 5 cm, jako jsou maliny nebo jahody aj. Posun poznání v tomto případě přinese širší srovnávací studium dalších hmotných dokladů a především ikonografií.

10.4 Miska

Ojedinělým exemplářem zastupujícím skupinu misek, je miska vyrobená z jemně plavené hlíny a pálená za přístupu vzduchu. Režný výrobek nebyl dále glazován. Může se jednat o misku užívanou na sypké materiály. Není vyloučeno, že se v ní nacházelo koření, léky, masti či podobné ingredience.

10.5 Mísy s talířovitým podokrajím a talíře

Během 16. století došlo k posunu hodnot a zvyků, které jsou pozorovatelné také v problematice konzumace potravin a stolování. Nárůst individualismu a vyšší hygieny při stolování v měšťanských domácnostech se projevil v mnoha rovinách (Burke 2005, 27). Lze připomenout například přibývání počtu židlí místo lavic, užívání příborů složených ze lžic, vidliček a nožů namísto používání rukou, ale navíc také změnu sortimentu keramických výrobků pokládaných před hodovníky. Velké společné mísy nahradily mísy menších rozměrů talířovitého tvaru a později talíře (Štajnochr 2006, 959-1046). Právě hostiny patřily ke klíčovým každodenním rituálům (Hrdlička 2000). Při těchto příležitostech se scházela společnost, ať už rodina, domácnost, příbuzní nebo větší skupiny pánů a přátel, což sloužilo k upevňování sociálních vztahů mezi jednotlivými lidmi nebo celými skupinami či korporacemi (Bůžek 2002, 229-264).

Postupně se upouštělo od používání velkých společných mís na úkor individualismu ve stolování. Výskyt mís s talířovitým podokrajím a talířů je zaznamenán ve Strážnici již v na konci první třetiny 16. století (Pajer 1983, 28). Vnitřní jednobarevná poleva je dosud považována za chronologicky starší nežli bohatě a zdobně řešené talíře, které se do jisté míry přibližují mladší lidové tvorbě (Scheufler 1961, 49-56, Landfeld 1950). Patrně nejdůležitějším pomůckou pro přesnější dataci bude do budoucna podrobné studium výzdoby jednotlivých talířů. Příkladem datačního

vodítka může být například promačkávaná výzdoba límců talířů M - 11 a M - 17, což je dekorativní způsob, který se rozšířil po Praze během druhé poloviny 16. století (Dohnal - Vařeka 2002, 280).

Ze souboru keramiky ze studny na Latránu v Českém Krumlově pochází velký počet talířů a mis s talířovitým podokrajím. Škála začíná velkou mísou M-1, kterou lze označit za čelední, protože mohla sloužit ke stolování celé domácnosti. Dále se zde vyskytovaly mísy menších rozměrů, které byly dozajista díky téměř kolmému okraji dobře uzpůsobené pro otírání spodní strany lžic při podávání tekutých pokrmů. Za módní a reprezentativní kusy stolního nádobí lze naopak považovat talíře bohatě malované vegetabilními motivy. Tyto malované talíře MT - 13, MT - 18, MT - 20, MT - 21, MT - 33 a MT - 34 byly vytvořeny z bílého nástřepí, na které byla nanesena červená poleva, do níž následně byly malovány rostlinné dekory nebo bílé linky. Není vyloučeno, že některé malované talíře sloužily pouze k dekoraci, čemuž nasvědčuje funkční doplněk, jakým byla úchytka na zadní straně jednoho z talířů MT-20. Kusy MT - 33 a MT – 34 částečně připomínají známé berounské zboží, nicméně není jisté, zda tyto výrobky nejsou lokálního původu. Mísy a talířky MT 37 až MT 39 pak lze zařadit do miniaturního nádobí.

10.6 Mísy se třmenovými uchy

Další skupinou mis, kterou bylo možné v nálezovém souboru zkoumat, byly mísy se třmenovými uchy. Šlo o nádoby, jejichž tělo se kónicky zužovalo od okraje ke dnu. Charakteristickým znakem byla dvě třmenová ucha posazená vždy proti sobě. Některé exempláře byly vybaveny výlevkou jako MU-3, proto lze usuzovat, že mísy sloužily především k přenosu tekutin a sypkých látek. Ve všech případech se jednalo o zakuřované keramické zboží pálené za nepřístupu vzduchu. Většina mis měla na lomu světle šedý střep, v jednom případě byl zaznamenán střep oranžový u MU-4. Ojediněle se vyskytovala příměs v podobě slídy či malých zrnek písku. Jelikož se jednalo o objemné a těžké nádoby pohybovala se tloušťka střepu v rozmezí 5 – 10 mm.

Výzdoba mis se třmenovými uchy byla podobná jiným keramickým výrobkům. S oblibou se patrně používaly dvě rovnoběžné vodorovné mělké rýhy na podhrdlí, které jsou však na nalezených exemplářích špatně rozeznatelné. Výjimkou nebylo ani zdobení

uch buď jedním nebo dvěma žlábky jako u MU-2, MU-3, MU-4 nebo dokonce prstováním u MU-1. Tato technika se částečně prosadila v místě napojení těla ke dnu nádoby u MU-1 a MU-3. Barva většiny výrobků se rozehrávala v odstínech světle šedé až šedočerné.

10.7 Nočníky

V souboru bylo identifikováno celkem 6 keramických střepů, které pocházely z celkem 3 nočníků. Jejich výroba probíhala podobně jako u hrnců, čímž nabyly typického baňatého tvaru. Jejich charakteristickým znakem byl jejich vyhnutý okraj, který tvořil po obvodu hrnce výraznou plochu. Kvůli stabilnosti byly okraje podepřeny výztužemi, které byly u kořene pevně přitisknuty hrnčířem k tělu nádoby. Nádoby byly vně režné, uvnitř a na okrajích glazovány. Využity byly především odstíny zelené a hnědé glazury.

Tento typ nádoby se vyskytoval již ve středověku, o čemž svědčí nález nočníku a dřevěné stoličky s vyřezaným kruhovým otvorem v Chebu, který spadá do 14. století (Petráň 1985, 667). Dokladem o využívání nočníků jsou také ikonografické prameny. Známé vyobrazení v knize Loď bláznů Sebastiana Brandta znázornilo ženu, která vylila nočník z okna na hlavu kolemjdoucího po ulici. Ani během 16. století nočníky neztratily svůj význam, protože chodit v noci na záchod na dvorku či v zahradě po tmě a v chladu nebylo nikterak příjemné. Přestože se začíná také při výrobě nočníků používat nových materiálů, a to hlavně cínu, o čemž svědčí dobové pozůstalostní inventáře, které uvádějí vedle obecných označení „noční hrnec“ také „cínový hrnec k loži“, které se přes den ukládaly z ložnic do sklepů a komůrek (Petráň 1995, 260), zůstává nejběžnějším materiálem patrně keramika, a to i po přelomu 16. století.

10.8 Pekáče

Mezi ryze raně novověké tvary patřily tři pekáče s obloukovitě prohnutými těly, zdobené ve všech případech podél okraje řetízkováním. Řetízkování se stalo technikou sdružující dekorativní a zpevňovací funkci, což přispělo k jeho rozšíření a využívání

od sklonku středověku až po zánik lidového hrnčířství (Scheufler 1972, 51). Českokrumlovské exempláře byly na jednom konci doplněny výlevkami a na protilehlém trubkovitými tulejkami, které se zužovaly v límec. To umožnilo obsluze do nich vsadit tyče a bezpečně s nimi manipulovat nad otevřeným ohněm či v peci (Scheufler 1972, 42), o čemž svědčí stopy po provozu na vnější straně těl dvou exemplářů. Co však bylo společným znakem všech tří pekáčů, byla zelená ochranná glazura, díky níž se předcházelo prosakování mastnot do vlastního střepu keramických nádob.

Analogické nálezy pekáčů pochází z mnoha raně novověkých keramických souborů. Nález pekáče v odpadní jímce čp. 220 v Táboře (Krajíc 1998, 16, 66, 182) je shodně zdoben a dosahuje podobných rozměrů, zdá se tedy, že raně novověké pekáče byly vyráběny podle uniformních pravidel, aby mohly být distribuovány do jakékoliv domácnosti, která disponovala otevřeným ohništěm nebo pecí. Z Ústí nad Labem čp. 43 pochází zajímavý renesanční pekáč, jehož tvar je v délce okraje prohnutý a páskové ucho nahradilo tulejku (Cvrková – Černá 2007, 79, 81). Nálezy pekáčů pocházejí také z odlišného sociálního prostředí, jaké představovala barokní zámecká kuchyně zámku v Bečově nad Teplou. I v tomto případě se rozměry pekáčů nápadně podobají, nicméně byla při jejich výrobě užita především žlutá poleva (Foster 2009, 83 – 84, 75). Pekáče během raného novověku se staly do značné míry unifikovaným tvarem lišícím se částečně rozměry, glazurou nebo funkčními doplňky, proto na základě jejich morfologie nelze v současnosti bohužel vytvořit přesnější relativní dataci českokrumlovských nálezů a lze je pouze rámcově vročit do druhé poloviny 16. a do 17. století.

10.9 Poklice

Hlavní funkcí poklic bylo uzavírat shora a po vnějším obvodu nádoby. V souboru bylo možné identifikovat celkem 14 fragmentů z 10 poklic. Z tohoto výčtu bylo možné rekonstruovat v celém profilu pouze 4 výrobky. Jejich tvar byl poměrně unifikovaný, protože šlo o výrobky ploché se zvýšeným středem, které měly uprostřed úchytku s knoflíkem. Většinou byly vyrobeny redukčně, o čemž svědčí také jiné soubory jako např. v Ivančicích (Šebela – Vaněk 1985, 22). Většina výrobků tomuto stavu odpovídala

i v Českém Krumlově a patrně sloužila jako přikrývadla pro hrnce pálené za nepřístupu vzduchu. Přesto si pozornost zaslouží malý knoflík poklice vyrobené oxidačním způsobem, který byl opatřen sytě zelenou polevou. Sloužil patrně k uzavření některé z reprezentativnějších nádob, jako byly nalezené zeleně glazované džbány nebo konvice.

Veškeré výrobky nejspíš patřily k produktům českokrumlovských hrnčířů ze širokého rozmezí 16. – 18. století. Největší nalezená poklice P-1 měla průměr okraje 155 mm, což značí, že poměrně často byly zakrývány hrnce středních a malých rozměrů. Druhotné zakouření redukčních pokliček svědčí o jejich používání ve styku s otevřeným ohněm. Tvary poklic plynule navázaly na středověké vzory, rozdíly je proto možné sledovat především v jejich nižších proporcích. I v dalším vývoji docházelo k opětovnému snižování, takže v 19. století byla většina pokliček plochých.

10.10 Trojnožky

Významnou skupinu kuchyňské keramiky tvořily v měšťanské domácnosti ve druhé polovině 16. a v 17. století trojnožky, přičemž je nutné podotknout, že se jedná o pomocný archeologický výraz pro pánve postavené na třech nohách, díky nimž bylo dno vyvýšeno nad vlastní topeniště. Termín trojnožka se však příliš neliší od terminologie počátku 17. století, kdy se užívalo označení *„třínohé nádoby“* (Komenský 2003). V nálezovém souboru bylo identifikováno více než 31 těchto nádob, které lze díky jejich charakteristické podobě nejdříve očekávat ve druhé polovině 16. století. Jejich podoba se relativně unifikovala a během následujících dvou staletí se staly také dalším z charakteristických výrobků lidového hrnčířství, kde se pro ně s oblibou začalo využívat označení hrobcová pánev.

V zásadě šlo o nádoby mísovitého tvaru s vně přehnutým okrajem. U několika výrobků byl okraj doplněn drážkou, kterou mohl obepínat drát ke zpevnění nádoby. Uvnitř byly nádoby vždy glazovány a někdy se poleva přelila i přes okraj. Naopak vnější povrch nádob ve většině případů nesl známky po provozu na otevřeném ohni, což se projevilo buď hnědočerným až černým zabarvením nebo připálením sazí ke dnu či na nohy nádob. K manipulaci s trojnožkami sloužily dva druhy tulejí. První byly trubicovité tuleje kruhového průřezu rozšiřující se směrem od těla nádoby, jež byly

vybaveny na konci límcem. Často byly v místech největšího průměru zdobeny žlábky. U menších výrobků se uplatnily rovné trubicovité tuleje. Za zajímavý morfologický prvek byla považována ucha připevněná k tělu pánví nalezených v bývalém kapucínském klášteře na náměstí Republiky v Praze (Dohnal – Vařeka 2002, 280; autoři předpokládali, že se na nádobě nacházela dvě ucha). V Českém Krumlově byla objevena téměř rekonstruovatelná rozměrná pánev T-26 s dvěma mohutnými uchy, průměr jejího dna dosahoval 300 mm a jednoznačně se jednalo o největší z trojnožek. V tomto případě ucha sloužila jako důležitý doplněk k manipulaci s těžkou a takto velikou nádobou.

Nohy u nádob se ve všech případech rozšiřovaly směrem ke dnu, byly prohnuté směrem ven. U některých nádob jako T-18 nebo T-23 se vyskytovaly důlky u kořene nohy nebo drážky, které do jisté míry omezovaly rozpínavost nádob při ohřevu. Dalším funkčním doplňkem vedle nohou a uch byly výlevky jako např. u trojnožek T-13 nebo T-16. Vždy byly umístěny na boku nádoby, aby mohl kuchař s nádobou a rozpáleným obsahem bezpečně manipulovat.

10.11 Umývadlo

S odkazem na antickou krásu těla a čistotu duše vzrostl během renesančního období zájem o osobní hygienu (Biow 2006). Tento jev se odrazil také ve hmotné kultuře měšťanských domácností 16. a počátku 17. století v jižních Čechách. Důležitou součástí domácností se stala umývadla v německy psaných pramenech 16. století, označovaná nejčastěji jako Handbecken nebo Handfass (Šporová 2000, 66), která se postupně začala prosazovat vedle oblíbených měděnic a nádržek s kohoutem, jaké jsou známé např. z habánských dílen (Pajer 2006, 89). Jejich tvar byl okrouhlý, oválný nebo ve tvaru mušle. Nejjednodušší bývaly vyrobeny ze dřeva, hlíny, cínu, železa a od 17. století z fajánse (Dufková 2003, 6). Keramická umývadla se definitivně vytratila během 18. století, kdy je nahradila tovární bělnina, fajáns a porcelán (Matoušek – Scheufler 1983, 193).

V Českém Krumlově se nacházely měděnice a umývadla nejčastěji v ložnicích měšťanských domů (Bůžek – Bůžková – Stejskalová 1990, 116). Často stávala na almaře nebo byla samostatně zabudována do stěny, k takovýmto variantám se nabízí

ekvivalentní renesanční návrhy na „umývadla ve zdi“ a „umývadla s almárkou“ z roku 1530 v díle Tři umývadla D. Hoppera (Kodera 1997, 63). Výjimkou nebyly ani samostatně přenosné exempláře, které byly používány při stolování, proto byly vybaveny dvěma uchy k přenášení. Z dobové lékařské literatury je zřejmé, že umývání rukou platilo za prevenci a přispívalo k utužování zdraví spořádaného hodovníka (Zíbrt 1890, 12). Z písemných zpráv je však patrné, že se některá umývadla v Českém Krumlově prodávala spolu s hliněnými nálevkami, o čemž svědčí například nákup vybavení do pokojů Petra Voka z Rožmberka v roce 1600 (Prokopcová 1986, 33).

Jedinečné informace o umývadlech přinášejí archeologické výzkumy, což se potvrdilo také při výzkumu studny při městském domě čp. 55 na Latránu v Českém Krumlově, kde bylo vyzdviženo celkem 27 fragmentů, z nichž bylo možné částečně rekonstruovat velké zeleně glazované umývadlo půlkruhového tvaru. Jeho přední stěna byla dlouhá 540 mm a byla vyzdvižena do výšky 100 mm a od rohů se dále postupně zvedala k zadní stěně vysoké 245 mm. Okraje umývadla byly zesílené a po stranách se součástí umývadla stala dvě velká ucha umožňující manipulaci s těžkou nádobou.

Obr. 4 Umývadlo z čp. 55 na Latránu zdobené figurálními náboženskými motivy

Patrně největší keramická nádoba v domácnosti měla také reprezentativní funkci, proto ji doplnila ornamentální výzdoba v podobě gerland, opakujících se kosočtverečných motivů či růžic. Nejdůležitější součást výzdoby však tvořily figurální motivy, z nichž se dochovalo pouze pět zobrazení z předpokládaných sedmi nebo osmi. Ústředním motivem ikonografické výzdoby umývadla se stalo ukřižování,

které je hlavním námětem křesťanského umění a zároveň vizuálním ohniskem křesťanské kontemplace.

Po pravici ukřižovaného Ježíše Krista se nacházelo vyobrazení panny Marie s Ježíškem, to může úzce souviset s novou úlohou svěřenou panně Marii na tridentském koncilu, protože na pátém sezení koncilu 17. 6. 1546 došlo k reformě mariologických problémů a k tomu posléze přispěla také konstituce o ospravedlnění „Cum quorundam" Pavla IV. z roku 1555. Nový kult byl posléze bráněn Jezuity, kteří šířili úctu k mariánským obrazům a zastávali se poutí. V měšťanských domácnostech patrně docházelo k antropologizaci výjevu panny Marie a soukromým pobožnostem. Mateřská panna Marie v rukách renesančních malířů a řemeslníků byla stále více naplňována mateřskými city a Ježíšek se tváří přikláněl ke své matce (Hall 1991, 329).

Po levici ukřižovaného byla znázorněna postava některého ze svatých. Ač nejsou jeho atributy dobře viditelné, lze předpokládat, že zde byl představen sv. Jan Evangelista, který se od raného středověku objevoval v tzv. kánonovém Ukřižování. Pod křížem po Kristově pravici se nacházela vždy Panna Maria, po levici sv. Jan Evangelista s knihou, jak znázornil např. Mistr Theodorik před rokem 1365 (Royt 2006, 89-92). Tento motiv byl zopakován také na přední stěně umývadla vedle posledního dochovaného vyobrazení Ježíška ve variantě Jezulátka. Jeho dětské nahé baculaté tělíčko bylo přikryto jemnou rouškou kolem pasu a kolem kadeřavých vlasů se rozsvítila svatozář. Pravou rukou žehnal, levou rukou držel říšské jablko na znak Pantokratóra vládce světa, jak ho zpodobnil Gregor Erhart kolem roku 1500 (Royt 2006, 95-97). Na základě pestré výzdoby lze usuzovat, že umývadlo pochází z období 80. let 16. století až první poloviny 17. století, na což upozorňují především pozdně renesanční a manýristické prvky, jako je například umisťování figur do ověnčených oválných rámců.

Další keramická umývadla byla v Čechách a na Moravě identifikována například při archeologickém výzkumu berounských dílen (Matoušek – Scheufler 1983, 195; Matoušek – Scheufler – Štajnochr 1985, 126-139). Ekvivalentní nálezy pochází také z Ostrožské Nové Vsi (Pajer 2006, 113), kde byla nalezena dvě umývadla s dvěma horizontálními uchy, opatřená elementární hlinkovou výzdobou, jejichž původ je možné hledat v okruhu západoevropského renesančního hrnčířství. Další nález pochází z Rottalovského domu v Kroměříži. Zeleně glazované umývadlo obdélníkového tvaru s předními rohy šikmo zkosenými (rozměry: 270 x 240 mm), obvodovými stěnami

nahoře zesílenými profilovaným okrajem, které vykazovaly výšku 65 mm vyjma zadní stěny, která byla vyšší, ale jejíž rozměr se bohužel nedal zjistit, bylo datováno do druhé poloviny 17. století (Chybová – Válka 1994, 326). Ani v jednom případě se však nejedná o tak honosný exemplář jako v případě umývadla z českokrumlovského nálezového celku, proto nejzajímavější srovnání přináší pohled na umývadlo s tordovanými uchy pocházející z Tyrolska ze samotného závěru 16. století, na jehož stěnách se uplatnila nejen figurální náboženská výzdoba, ale také výzdoba heraldická a ornamentální (Walcher-Molthein 1906, 37).

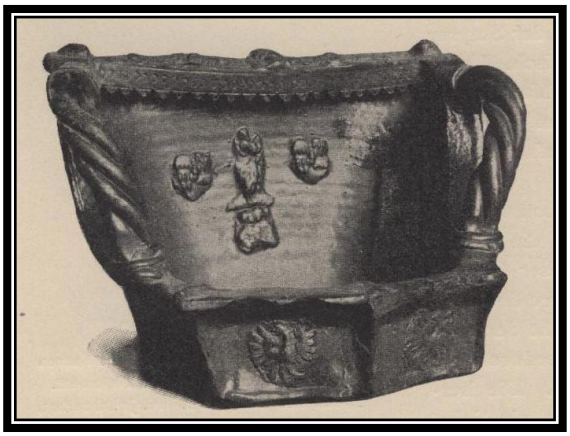

Obr. 5 Umývadlo pestrých glazur z Tyrolska ze závěru 16. století

11 Kachle

K analýze fragmentů kachlů byla použita metodologie Michala Erneého, kterou uplatnil při studiu kachlů z hradu a zámku v Českém Krumlově (Erneé 2008, 40-44). Podobný systém klasifikace kachlů by totiž měl přispět k detailnějšímu poznání lokální českokrumlovské problematiky v delším časovém horizontu. Je nutné připomenout několik zkratek, a to typ spoje D, kdy čelní vyhřívací stěna (dále ČVS) částečně překračuje komoru a roh mezi komorou a zadní plochou ČVS je vymazán a zarovnán. V druhé řadě CK 01 značí keramickou hmotu, která je vyrobena z vcelku jemně plavené hlíny, lom působí jednolitým, uspořádaným až slinutým dojmem, je čistý. Příměsi nad 0,2-0,4 mm se vyskytují pouze ojediněle. Objevují se cihlově červené částečky do 0,5 mm, bílé částečky 0,2 – 0,3 mm. Není patrná tuha. Množství příměsí se dá odhadovat na cca 5 % keramické hmoty. Na povrchu střepu jsou z příměsí patrné jen velmi drobné šupinky slídy nebo cihlově červené částečky.

11.1 Řádkové kachle

1. **Motiv profánní – podzim?**

- **Typ:** komorový, řádkový
- **Počet zlomků v souboru:** 1
- **Minimální počet jedinců** v souboru: 1
- **Keramická třída:** CK 01
- **ČVS:** fotograficky dokumentována. **Tvar:** čtverec. **Rozměry:** 165 x 165. **Plocha:** mm. **Síla:** 20 mm. **Přední strana:** glazovaná; barva zelená; povrch hladký, glazura místy opalizuje; stav dochování reliéfu: reliéf je ostrý, v detailech místy setřený či nedotlačený. **Lom:** barva světle oranžová, světle okrová. **Zadní strana:** barva: cihlově oranžová; povrch: hladký; jsou patrné stopy po očazení: do šedé až černé; stopy přepálení: ne; stopy tváření: stopy prstování v soustředných kruzích, otisk látky.
- **Komora:** je dochována z části. **Hloubka:** celková hloubka 68 mm, síla stěny komory 10 mm. **Vyhřívací otvor:** tvar otvoru blízký čtverci se zaoblenými rohy; rozměry: 125 x 125; **Záchytný otvor:** ne. Středový úhel: ne. **Jiná pozorování:** okraj komory je pro lepší zachycení po obvodu doplněn 10 mm širokým žlábkem.
- **Spoj ČVS a komory:** typ spoje D.

- **Ikonografický popis:** Čelní vyhřívací stěna je uzavřena okrajovou lištou, která stupňovitě ustupuje v celkem čtyřech schodech, což vymezuje a umocňuje ústřední a také jediný motiv obrazu. Ten tvoří oválný obličej zahalený do šátku, který je u obou uší svázán do uzlíků. Na hlavě pak nese jablka a trsy hroznového vína. K divákovi je obrácen čelem. Celkově působí postava jako baculatá, což umocňují nejen výrazné líce a velká brada, ale také knoflíkovitý nos a oválné čelo, nelze opomenout ani ovoce na hlavě a poněkud volně připevněný šátek.

2. Motiv dekorativní – ornamentální motiv s liliemi

- **Typ:** komorový, řádkový
- **Počet zlomků v souboru:** 33; z toho slepeno s jiným zlomkem: 11 (3 x 2 ks, 1 x 5 ks)
- **Minimální počet jedinců** v souboru: 3
- **Keramická třída:** CK 01
- **ČVS:** fotograficky dokumentována. **Tvar:** čtverec nebo obdélník. **Rozměry:** původní velikost byla patrně ca 260 x 260. **Plocha:** mm. **Síla:** bez reliéfu 5 mm; reliéfu: + 2 mm. **Přední strana:** glazovaná; barva zelená; povrch hladký, glazura místy opalizuje; stav dochování reliéfu: reliéf je místy buď ostrý, v detailech místy setřený či nedotlačený. **Lom:** barva světle oranžová, světle okrová. **Zadní strana:** barva: cihlově oranžová; povrch: hladký; na dvou jedincích jsou patrné stopy po očazení: do šedé až černé; stopy přepálení: ne; stopy tváření: ne.
- **Komora:** je dochována z části. **Hloubka:** celková hloubka 55 mm, síla stěny komory 6 mm. **Vyhřívací otvor:** tvar otvoru blízký čtverci nebo obdélníku s ostrými rohy; rozměry: původní velikost byla cca 250 x 250 mm **Záchytný otvor:** ne. **Středový úhel:** ne. **Jiná pozorování:** okraj komory je pro lepší zachycení po obvodu doplněn zesíleným okrajem.
- **Spoj ČVS a komory:** typ spoje D.
- **Ikonografický popis:** Dekorativní motiv s ornamentální výzdobou stáčejících se lilií. Zdobení je navíc charakteristické reliéfní páskou vodorovně běžící ve vzdálenosti 45 mm od patrně bočního okraje kachle. Ve vzdálenosti 70 mm od rohu se stáčí buď přímo do rohu, nebo naopak od rohu, což patrně souvisí s tím, zda šlo o horní část kachle nebo spodní. Fragmentárnost bohužel bližší zařazení nedovoluje.

11.2 Římsové nástavce

3. Římsový nástavec s vývalkem

- **Typ:** komorový, římsový
- **Počet zlomků v souboru:** 4
- **Minimální počet jedinců v souboru:** 1
- **Keramická třída:** CK 01

- **Čelní stěna:** fotograficky dokumentována celá. **Tvar:** obdélník na šířku. **Rozměry:** 300 x cca 120 mm. **Plocha:** ? mm. **Síla:** povrch 20 mm. **Přední strana:** glazovaná; zelená barva; povrch hladký; glazura místy opalizuje. **Lom:** barva světle oranžová; světle okrová. **Zadní strana:** barva: cihlově oranžová; povrch hladký; patrné stopy očazení: do šedé až černé; stopy přepálení: ne; stopy tváření: ne. **Komora:** je dochována z části. **Hloubka:** více než 30 mm, síla stěny komory 9 mm. **Vyhřívací otvor:** tvar obdélníku na šířku; rozměry: původní velikost byla 300 x cca 110 mm. **Záchytný otvor:** ne. **Středový úhel:** ne. **Jiná pozorování:** ne.
- **Spoj ČVS a komory:** typ spoje D.
- **Ikonografický popis:** římsový nástavec stříškový (výžlabek + vývalek + výžlabek + vývalek).

4. Římsový nástavec se stříškou

- **Typ:** komorový, římsový
- **Počet zlomků v souboru:** 5 (2 x 2 ks)
- **Minimální počet jedinců v souboru:** 2
- **Keramická třída:** CK 01
- **Čelní stěna:** fotograficky dokumentována celá. **Tvar:** obdélník na šířku. **Rozměry:** 275 x cca 110 mm. **Plocha:** ? mm. **Síla:** povrch 20 mm. **Přední strana:** glazovaná; zelená barva; povrch hladký; glazura místy opalizuje. **Lom:** barva světle oranžová; světle okrová. **Zadní strana:** barva: cihlově oranžová; povrch hladký; patrné stopy očazení: do šedé až černé; stopy přepálení: ne; stopy tváření: ne. **Komora:** je dochována z části. **Hloubka:** celková hloubka 36 mm, síla stěny komory 8 mm. **Vyhřívací otvor:** tvar otvoru blízký obdélníku; rozměry: původní velikost byla cca 240 x cca 100 mm. **Záchytný otvor:** ne. **Středový úhel:** ne. **Jiná pozorování:** ne.
- **Spoj ČVS a komory:** typ spoje D.
- **Ikonografický popis:** římsový nástavec stříškový (výžlabek + vývalek + šikmý pásek = tj. stříška).

5. Římsový nástavec s vývalky

- **Typ:** komorový, římsový
- **Počet zlomků v souboru:** 1
- **Minimální počet jedinců v souboru:** 1
- **Keramická třída:** CK 01
- **Čelní stěna:** fotograficky dokumentována celá. **Tvar:** obdélník na šířku. **Rozměry:** ? x 100 mm. **Plocha:** ? mm. **Síla:** povrch 20 mm. **Přední strana:** glazovaná; zelená barva; povrch hladký; glazura místy opalizuje. **Lom:** barva světle oranžová; světle okrová. **Zadní strana:** barva: cihlově oranžová; povrch hladký; patrné stopy očazení: do šedé až černé; stopy přepálení: ne; stopy tváření: ne. **Komora:** je dochována z části. **Hloubka:** celková hloubka 40 mm, síla stěny komory 7 mm. **Vyhřívací otvor:** tvar otvoru blízký obdélníku; rozměry: původní velikost byla ? x 90 mm. **Záchytný otvor:** ne. **Středový úhel:** ne. **Jiná pozorování:** zesílený okraj komory k lepšímu zachycení.

- **Spoj ČVS a komory:** typ spoje D.
- **Ikonografický popis:** římsový nástavec stříškový (výžlabek + vývalek + výžlabek + vývalek + výžlabek + vývalek).

6. **Římsový nástavec s vývalky**

- **Typ:** komorový, římsový
- **Počet zlomků v souboru:** 2
- **Minimální počet jedinců v souboru:** 1
- **Keramická třída:** CK 01
- **Čelní stěna:** fotograficky dokumentována celá. **Tvar:** obdélník na šířku. **Rozměry:** ? x ? mm. **Plocha:** ? mm. **Síla:** povrch 20 mm. **Přední strana:** glazovaná; zelená barva; povrch hladký; glazura místy opalizuje. **Lom:** barva světle oranžová; světle okrová. **Zadní strana:** barva: cihlově oranžová; povrch hladký; patrné stopy očazení: do šedé až černé; stopy přepálení: ne; stopy tváření: ne. **Komora:** je dochována z části. **Hloubka:** celková hloubka 45 mm, síla stěny komory 6 mm. **Vyhřívací otvor:** tvar otvoru blízký obdélníku; rozměry: původní velikost byla ? x ? mm. **Záchytný otvor:** ne. **Středový úhel:** ne. **Jiná pozorování:** zesílený okraj komory k lepšímu zachycení.
- **Spoj ČVS a komory:** typ spoje D.
- **Ikonografický popis:** římsový nástavec stříškový (výžlabek + vývalek + výžlabek).

11.3 Vyhodnocení kachlů z vrstvy E

Neodmyslitelnou součástí vybavení raně novověkých domácností, které se střídaly v městském domě čp. 55 na Latránu od sklonku 15. století patrně minimálně do 18. století, byla vždy kachlová kamna. Nejstarší zmínku o existenci kamen v domě přináší mnohokrát zmiňovaná kupní smlouva z roku 1492, kde se jasně připomíná, že součástí interiéru městského domu již na sklonku středověku byla světnice, tedy místnost světlá a čistá, tudíž vybavená nepřímým vytápěním. Rozdělení domu na dvě části určené pro chod dvou domácností vedle sebe vede k předpokladu, že světnic jako obytných reprezentativních místností muselo být v domě víc a tudíž i kachlových kamen, do nichž se pak přikládalo dřevo z horních světnic (Bůžek – Bůžková – Stejskalová 1990, 116).

Dochovaná písemná agenda vztahující se přímo k městskému domu čp. 55 nedovolila blíže specifikovat tuto problematiku, proto další informace o systému vytápění městského domu přinesl až archeologický výzkum, při němž bylo objeveno

celkem 46 fragmentů, které lze blíže datovat na sklonek 16. a počátek 17. století převážně díky pozdně renesančním a manýristickým prvkům obsaženým v jejich výzdobě.

Za ikonograficky nejzajímavější exemplář lze považovat zeleně polévaný kachel č. 1, na jehož ČVS byl znázorněn baculatý obličej ovinutý šátkem a doplněný na hlavě o jablka a vinné hrozny. Není vyloučeno, že se může jednat o manýristické znázornění podzimu, částečně připomínající např. podobu hlavy podzimu v knize Alegorie dvanácti měsíců Josta Ammana, která vyšla v Ansbachu v roce 1588 (Rosmanitz - Stelzle-Hüglin, 59). Od ostatních kachlů se kachel odlišuje nejen svou výzdobou, ale také tím, že byl doplněn o stupňovitě ustupující okrajovou lištu, která může naznačovat, že šlo o chronologicky starší výrobek.

Zajímavostí je, že na zadní straně čelní vyhřívací plochy kachle se nachází otisk tkaniny, což dokládá použití látky jako manipulační pomůcky v hrnčířské dílně. Tento postup se běžně rozšířil až po roce 1500, kdy po vložení hlíny do kadlubu byl kadlub překryt látkou a tlakem prstů přes tkaninu byl materiál rovnoměrně rozmístěn po celé ploše, to vedlo zároveň k obtisknutí struktury látky do vlhké hlíny. Následně byl kachel obrácen a čelní stěna kachle byla vyklopena tak, že zůstala ležet na přitisknutém kusu tkaniny, jejíž okraje přesahovaly plochu kachle. Byla tak umožněna dobrá manipulace s předmětem před sušením či vkládáním do pece (Smetánka 1968, 555, 575-576). Otisknutá struktura napovídá, že se jednalo o látku plátnové vazby, která patří mezi tři nejzákladnější tkalcovské vazby a zároveň je typická nejhustějším provázáním a stejnou lícní i rubovou stranou tkaniny (Březinová 2007, 69-70, 100).

Vedle komorového kachle s okrajovou lištou lze v souboru pozorovat také výrobky, které by teoreticky měly být chronologicky mladší, nelze však vyloučit, že nebyly tyto kachle používány souběžně či dokonce v jednom kamnovém tělese. Během 16. a 17. století se prosadily především kachle, jejichž výzdoba se rozbíhá až k okrajové liště, aby mohla plynule navázat na výzdobu kachlů sousedních, čímž může vzniknout nekonečný vzor, zvaný též mozaikový nebo tapetový. V domácí tvorbě se však tento jev objevil již na počátku 16. století a jeho přesnější datace zůstává otevřenou problematikou i proto, že ornament zůstává dlouhodobě badatelsky opomíjeným tématem (Loskotová 2009, 9-27). V souboru bylo zaznamenáno celkem 33 fragmentů souvisejících patrně právě s několika kusy zeleně polévaných tapetových kachlů s ornamentální výzdobou typickou především vegetabilními motivy, jejich bližší

vročení je v tomto případě nutné odvozovat z nálezových okolností. Charakter střepu i použitá glazura je nápadně podobná kachli s okrajovou lištou, což stěžuje interpretaci a není jasné, zda tyto výrobky pochází ze stejných kamen. Co však lze s jistotou tvrdit je, že tapetové řádkové kachle doplňovaly zeleně polévané kachle římsové, jejichž funkce byla rozdělovací, oddělovací či ukončující. Objeveny byly různě tektonicky řešené římsové kachle, které nejčastěji tvořily kombinace výžlabků, vývalků a šikmého pásku.

Ze studovaného souboru kachlů jasně vyplývá, že během druhé poloviny 16. století došlo v Českém Krumlově k unifikaci tvorby kamnových kachlů s přijetím nového renesančního životního stylu a módy. To mělo za následek vymizení lokálních rozdílů ve výrobcích především díky využívání jednotných matric při výrobě a výzdobě kachlů, což nebylo obvyklé v doznívajícím středověkém období, o čemž svědčí analýzy českokrumlovských gotických kachlů například z hradu a zámku (Erneé 2008) nebo městského domu čp. 27 (Hrubý – Kypta 2007, 423). V tomto ohledu platí, že kvůli specifickým ikonografickým motivům musely být nakupovány náhradní kachle „do zásoby“ nebo dokonce celé výrobní matrice. Je tedy patrné, že výrobky pochází zřejmě od místních českokrumlovských hrnčířů a právě zde mohlo také dojít k unifikaci tvorby a velkovýrobě tapetových vzorů zvláště v mladších obdobích.

Při datování je navíc nutné brát v potaz skutečnost, že stylová analýza stanovuje jen přibližnou dobu používání matrice, ale už neurčí dobu výroby samotného kachle (Michna 1977, s. 10). Stejně tak je třeba počítat s dobou, která uplyne od začlenění kachlového výrobku do kamnového tělesa až po zánik samotného tělesa. Tyto události mohou být od sebe vzdáleny 20 nebo 30 let, což je předpokládaná doba jejich fungování a doba, po kterou kamnové těleso slouží, a po níž je nahrazeno novým. Tento jev nakonec potvrzují i pravidelné opravy jednotlivých českokrumlovských kamen podle dochovaných účtů a inventářů (Erneé – Stejskal 2001, 9). Určenou dobu funkce kamen dokládá i běžná spotřební keramika nalézaná v archeologických vrstvách společně s kachli. V tomto případě je však patrné, že i běžná českokrumlovská keramika se stává unifikovanou. Přesto platí, že spotřební keramika tvoří i v tomto souboru mladší nálezový horizont. Funkce této keramiky nebyla tak dlouhá jako u kachlů, častěji se rozbíjela, a proto byla v domácnostech mnohem častěji obnovována (Pajer 1983, s. 82-83). Zajímavým poznatkem vyplývajícím z písemných pramenů v tomto ohledu je pozorování nikoliv funkce kamen a jejich zániku, ale estetických kritérií, která se měnila na prahu renesance, manýrismu a raného baroka, kdy byla některá kamna

z jiných měšťanských domácností v písemných pramenech označována jako „stará“ (Erneé – Stejskal 2001, 9).

Není překvapením, že právě zelená poleva se uplatnila na kachlích z domu čp. 55, protože více než půl tisícovka jiných kamen známých z písemných pramenů vztahujících se k českokrumlovským domácnostem byla glazovaná „zeleně“. V renesančním Českém Krumlově nebyla výjimkou ani kamna „modré“ barvy a během raně barokního období bylo možné najít kamna „bílá“ a „stříkaná“. Zeleně glazovaná kamna stála v Českém Krumlově v 16. století 5 až 20 kop míšeňských grošů, avšak náročná doprava mohla jejich cenu navýšit až dvojnásobně.

12 Hrnčíři v Českém Krumlově v 16. a na počátku 17. století

Již od sklonku středověku Rožmberkové všestranně podporovali své rezidenční město Český Krumlov. Město představovalo hospodářský základ šlechtického dvora a jeho potenciál, proto dvůr vehementně využíval ve svůj prospěch. Rožmberkové se snažili posílit jeho hospodářství vydáváním právních, společenských a ekonomických pravidel, které přispívali k scelování městské obce a utváření městského způsobu života, čímž se českokrumlovští měšťané měli přiblížit způsobům obvyklým v královských městech a zároveň formovat svůj výlučný sociální statut měšťana i vůči ostatním poddaným na rožmberském dominiu. Pro rozvoj hospodářské základny, která byla přímo podřízena dvoru, se Rožmberkové snažili získat ty nejvýhodnější výsady. Vrcholem jejich snah bylo získání královského práva „ius regale“ na sklonku 15. století, čímž se otevřel prostor pro vydávání cechovních pravidel (Truc 1982, 57-58). Cechy tvořila společenství výrobců stejného odvětví. Jejich hlavní náplní bylo ochranářské poslání, které se projevovalo v hlídání cen, omezování množství výrobků na trhu, stanovování přísné hierarchizace v cechu na cechmistry, mistry a tovaryše a zároveň v přijetí sociálních a charitativních povinností.

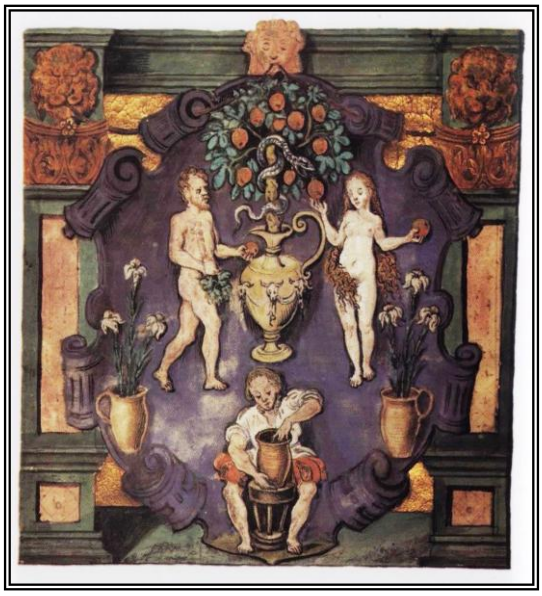

Obr. 6 Erbovní vyobrazení cechu hrnčířů na Starém městě pražském z roku 1547 se stalo vzorem pro erbovní znamení jiných královských a poddanských měst.

V Českém Krumlově od středověku a během raného novověku nacházeli široké uplatnění řemeslníci zpracovávající zeminu jako cihláři, zedníci a hrnčíři, kteří zásobovali svými keramickými výrobky domácnosti svých městských sousedů i sídlo Rožmberků. Cílené posilování výroby i trhu s keramickým zbožím v rezidenčním městě vladařům červené pětilisté růže přinášelo zisk, proto Jošt z Rožmberka přistoupil k vydání prvních cechovních artikulí pro českokrumlovské hrnčíře 21. června 1538. Patrně se tyto výhody během několika let osvědčily, proto podobná privilegia vyšla i v roce 1550 a sdružila v cech hrnčíře z menších rožmberských poddanských měst a městeček Lomnice nad Lužnicí, Soběslavi, Třeboně a Veselí nad Lužnicí.

„Tuto pak obzvláštní milost poddaným našim hrnčířóm v městech a městečkách našich Třeboni, Soběslavi, Veselí nad Lužnicí a Lomnici jsme učinili, aby žádní hrnčíři z jiného panství, ani ti, kteříby po vsech dělali, a s nimi v cechu a pořádku nestáli, hrncuov do měst a městeček ani jiných nádob na žádné trhy a jarmarky nevozili ani nenosili, ani po vsech nerozvožovali, ani také kamen po vsech nedělali. Než co se dotýče mistruov z měst a městeček, kdež cechy a pořádky mají, ti tu svobodu míti budou, na trhy a jarmarky hrnce a jiná nádobí hrnčenná vézti a tu prodávati, kdyžby se shledávalo od cechmistruov neb mistruov, že hodné dílo jest. Pakliby nalezeno bylo nehodné, tehdy má jemu pobráno býti, do komory naší jedna polovice a mistróm řemesla hrnčířského z měst a městeček svrchupsaných druhá polovice. Bylo-li by pak uznáno, a neprodal by všeho na trhu neb na jarmarce, tehdy nemá tu skládáno býti, ale odtud předse vyvezeno.“

Členství v cechu bylo pro hrnčíře nezbytné a mělo dalekosáhlé důsledky, které se odrážely v několika rovinách. Pro poznání výroby hrnčeného zboží v Českém Krumlově je důležité především to, že cechovní artikule zaručovaly městským hrnčířům sice pravidelný odběr zboží, na druhou stranu však artikule nedávaly prostor jakýmkoli inovacím. Individualismus hrnčířského rukopisu se pod tlakem vrchnostenských příkazů vytrácel a naopak posílená velkovýroba vedla k používání jednotných výrobních postupů a motivů. Zdrojem inspirace se staly především Itálie, Tyrolsko a Říše (Bauer 1980; Walcher-Molthein, 1906). Šíření cechovních pořádků i v menších městečkách rožmberského dominia vedlo postupně ke globalizaci a zmenšování regionálních rozdílů v hrnčířském zboží. Nelze však opomenout ani výrobu některých tvarů na přímou zakázku jako tomu bylo u výroby kachlových kamen a formulování jejich výzdoby (srovnej např. českokrumlovské nálezy z hradu Erneé 2008, 26-29). Pouze detailnější studium dalších českokrumlovských a jihočeských souborů by pomohlo vytvořit lokální vývoj hrnčířského zboží a pozorování změn v kontinuitě a inovacích v hrnčířství

od pozdního středověku po nástup lidové keramické tvorby. Již nyní lze předpokládat, že na úkor vlastního rukopisu docházelo k prosazování normalizované velkovýroby a používání jednotných výrobních matric. Odráží to také cechovní artikule hrnčířů, které kopírují stanovy královských měst a postupně se rozšiřují na všechna města a městečka pod rožmberskou správou, což vedlo i k zjednodušení výrobního procesu a standardizaci výrobních postupů a motivů.

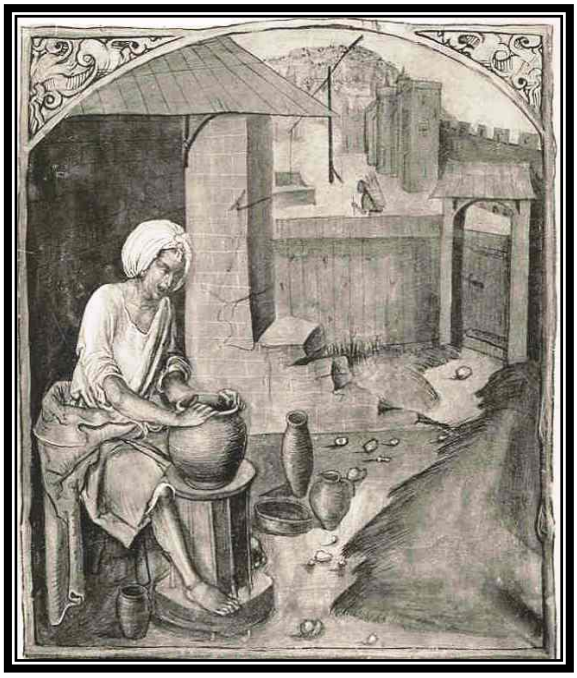

Obr. 7 Vyobrazení hrnčíře od Baltazara Behama v Codex picturatus z roku 1505.

Tradicionalismus výrobních matric a unifikace hrnčířské tvorby se promítala nejen v masové výrobě stolní a kuchyňské keramiky, ale také v dobové mentalitě**.** Některé historické prameny jsou si totiž i v širším geografickém měřítku velmi podobné. O unifikované podobě hrnčířů i jejich dílen v 16. a 17. století v rezidenčním městě velmožů s erbem červené pětilisté růže tak mohou celkem přesný obraz podat i ikonografie či spisy rozšířené ve střední Evropě jako vyobrazení krakovského hrnčíře Baltazarem Behamem z roku 1505 v Codex picturatus, dřevoryt hrnčíře Polydora Vergilia z knihy Buch von der Erfindern der Dinge vyšlé v Augsburku v roce 1537, dřevoryt Josta Amanna z knihy Beschreibung aller Stände vyšlé ve Frankfurtu nad Mohanem v roce 1568, vyobrazení hrnčířské dílny v díle Georga Agricoly, podoba hrnčíře z let 1578 až 1582 v graduálu kostela v Lomnici nad Popelkou atd.

Obr. 8 Hrnčíř na dřevorytu Josta Ammana v knize Beschreibung aller Stände z roku 1568.

Na počátku 17. století Jan Ámos Komenský šířil skrze své didaktické příručky přeložené do mnoha světových jazyků představu, že *„hrnčíř z jílu hrnce, dčbány, pokličky (škřidly) a jiné hliněné věci lípá.“* (Komenský, Dvéře 61) nebo podrobnější *„hrnčíř sedě za kruhem tvaruje z hlíny hrnce, džbány, třínohé nádoby, mísy, hliněné nádobí, kachle, poklice aj. Potom je vypaluje v peci a polévá polevou. Rozbitím hrnce vznikají střepy“* (Kvítková 1991, 52-53). Vše tedy nasvědčuje, že hrnčířství počátku novověku zůstávalo pevně cechovně svázaným řemeslem, což se projevilo v distribuci jednotného sortimentu výrobků a snad i v podobě hrnčířských dílen, domácností i každodenním životě hrnčířských rodin.

V poddanském městě, které dbalo především na svou reprezentaci vůči okolí, byla již od středověku snaha uchovat co největší pořádek přispívající k poklidnému životu zámožnějších měšťanů i pro lesk jejich výstavných domů, které pozvolna za vlády Viléma z Rožmberka měnily svou omšelou gotickou tvář v novém renesančním stylu. Na rozdíl od velkých měst, kde nebylo prostoru nazbyt, nebylo v Českém Krumlově žádoucí, aby byly dílny hrnčířů roztroušeny po městě. Výrobci keramiky byly jako zástupci černého řemesla, které využívá ke své práci oheň a pece, vytlačeni z vnitřního Starého města, Latránu, Rybářské ulice na českokrumlovské předměstí Plešivec, které svou řídkou zástavbou přibližovalo spíše venkovskému prostředí. Na prahu novověku šlo prokazatelně o běžný postup, protože na předměstí byli vytlačeni hrnčíři také v Berouně, Domažlicích, Nymburce, Počátkách, Novém Bydžově, Klatovech, Chlumci nad Cidlinou nebo Veselí na Moravě nebo byli soustředěni do jednotlivých ulic či výrobních okrsků jako v Čáslavi, Vodňanech, České Lípě, Hořovicích, Uherském Hradišti, Kutné Hoře, Kolíně, Brně a Jihlavě (Žegklitz

1990, 215). Hrnčíři v žádném z raně novověkých měst patrně nepatřili k nejzámožnějším měšťanům. V Českém Krumlově je tento jev pozorovatelný díky dobře dochovaným písemným pramenům.

Za vlády posledních Rožmberků se na Plešivci nacházely malé domky a chatrče nejchudších měšťanů (Záloha 1963, 64-65). Jednotlivé domácnosti českokrumlovských hrnčířů se v posledních desetiletích 16. století pohybovaly na nejnižší kulturní úrovni ve srovnání s ostatními domácnostmi na předměstí i ve městě. Zařízení interiéru českokrumlovského hrnčíře Jana z Vyšného se omezovalo v roce 1563 na obyčejný nábytek, ložní prádlo, nádobí a velké množství zemědělského a řemeslnického nářadí (SOkA ČK, AM ČK, K-1, kniha inventářů a šacuňků, fol. 60). Vybavení připomínalo v mnohém spíše selský grunt než městskou domácnost (Petráňová – Vařeka 1987, 277-286). Jejich postavení se nezlepšilo ani po třicetileté válce, kdy probíhaly systematické odhady majetku pro vyměření zvláštní daně. Za jméno všech českokrumlovských hrnčířů bylo zapsáno ohodnocení ve výši jedné osminy majetku (Kubíková 2003).

Provoz domácnosti zajišťoval především příjem z vykonávaného řemesla. Plešivec byl příhodnější na zdroje hlín i vody než jiné městské čtvrti. Patrně zde byly využívány především svahové a říční sedimenty bohaté na hlínu a písek, kterých směrem k vnitřnímu městu ubývalo. Na okraji města bylo dostupnější dřevo využívané jako palivo pro hrnčířské pece. Výstavba hrnčířských vypalovacích pecí na předměstí navíc předcházela šíření kouře, případně ohně, který by v hustější zástavbě mohl přerůst v požár, metlu lidských sídel raného novověku (Kubíková 1993, 264-265). Zatímco v Českém Krumlově nebyla dosud žádná podobná hrnčířská pracoviště podrobněji archeologicky zkoumána. Zajímavé analogie mohou poskytnout nálezy z jiných jihočeských měst, a to především Tábora a Bechyně. V prostoru rajského dvora bývalého augustiniánského kláštera v Táboře (dnes náměstí Mikuláše z Husi čp. 44 – obr. 4) byla objevena baterie šesti vypalovacích pecí od nejstarších prostých kupolovitých pecí až po cihlové pece z počátku 17. století.

Obr. 9 Mlýnek na mletí polev v dnešním domě čp. 1078 na náměstí Republiky v Praze

Další pracoviště bylo zkoumáno v letech 2006 a 2007 v domě čp. 18 na bechyňském náměstí. V interiéru domu se zachovala část hrnčířské dílny z počátku 17. století s vyzděným sklípkem na zrání hlíny a velkým množstvím užitkové keramiky (Krajíc 2007, 152-155). O podobě vybavení hrnčířské dílny na počátku novověku informuje i archeologický výzkum v Praze na náměstí Republiky, kde vedle dílenského odpadu byly objeveny také početné výrobní nástroje. Vedle keramických čepelí, kamenného mlýnku sloužícího k přípravě glazur a drobných formiček určených ke zdobení těl dutých či plochých tvarů stolní keramiky to byl také soubor forem určených k výrobě kachlů a dalších součástí kachlových kamen (Žegklitz – Vitanovský – Zavřel 2009, 267).

Počet podobně vybavených hrnčířských dílen byl během 16. a 17. století proměnlivý, nicméně v roce 1654 bylo evidováno v Českém Krumlově celkem 10 hrnčířů. Většina z těchto lidí byla evidována již v roce 1651 v Soupisu poddaných podle víry, díky čemuž lze sledovat také složení hrnčířských rodin a vesměs katolické vyznání rodinných příslušníků. Oldřich Plabst žil se svou manželkou Briggittou. Thobias Khobler s manželkou Alžbětou a se svou matkou Balburgou, která byla porodní bábou. Také Zachariáš Köppel bydlel se svou manželkou, hrnčířským tovaryšem, děvečkou Marií, která byla buqoyskou poddanou. Hnčířského tovaryše z Horažďovic měl doma také Petr Kinkh, kterého později neevidovala berní rula. Johan Trunder žil v domácnosti se svou manželkou Dorotou a podobně se měl i Vilém Plošků se svou manželkou Brigitou. Za zajímavost lze považovat průměrný věk hrnčířů, který se pohyboval okolo 28 let a průměrný věk zmíněných tovaryšů odhadovaný na 22 a půl roku.

Rok	Pramen	Jméno hrnčíře	Číslo domu	Ohodnocení majetku
1654	Berní rula	Oldřich Plabst	73	Osmina
		Vilém Plošků	75	Osmina
		Urban Holzbauer	93	Osmina
		Osvald Müller	99	Osmina
		Jakub Mahl	133	Osmina
		Jan Trunda	140	Osmina
		Tomáš Khobler	140	Osmina
		Zachariáš Köppel	242	Osmina

V tomto ohledu je vhodné přihlédnout také k některým informacím z jiných jihočeských měst**.** V Týně nad Vltavou byli evidováni roku 1651 tři hrnčíři Řehoř Syrovátka, Jan Svazek a Jan Haška, ale patrně zde působil ještě čtvrtý, po kterém zůstala vdova Dorota Křížová. Roku 1651 byli evidováni v Třeboni tři hrnčíři Martin, Řehoř Draxler, Zikmund Fiala. V Lomnici nad Lužnicí byli evidováni roku 1651 tři hrnčíři Řehoř Pacovský, Stefan Czeplecha a Václav Fiala, který byl dozajista příbuzným Třeboňského hrnčíře Zikmunda. V poddanském městě Veselí nad Lužnicí působily prokazatelně v roce 1556 tři hrnčíři, v roce 1595 dva, v rozmezí válečných let 1638-1640 nebyl jmenovitě evidován žádný hrnčíř. Po třicetileté válce v roce 1651 zde působilo sedm hrnčířů a později v roce 1675 se hrnčířství ve Veselí věnovalo osm řemeslníků, mezi nimiž nechyběla ani žena Hedvika Hlaváčková (Kuna). Ve Velešíně byl evidován chlapec, který *„podává hlínu“* zřejmě pomocník hrnčíře (Hanzal 1967, 5). Řemeslníci zpracovávající hlínu působily patrně i ve Vimperku již ve druhé polovině 16. století, ze soupisu poddaných z roku 1574 a urbáře z roku 1581 se však dozvídáme pouze o Matoušovi cihláři, u kterého bydlel podruh Hanzl Bavor z Lanshutu se svou rodinou (Teplý 1940, 54). První zmínka o působení hrnčíře pochází až z roku 1639, kdy se Pavel hrnčíř podílel na stráži zemské Zlaté stezky mezi Strunkovicemi a Volary (Teplý 1940, 66). Zdá se tedy, že na Rožmberském dominiu byl Český Krumlov co do počtu hrnčířů patrně na prvním místě, přestože neznáme přesné údaje pro starší období, lze předpokládat, že se poměry v mnohém neodlišovaly, protože se městu vyhla třicetiletá válka obloukem.

Obr. 10 Podoba hrnčířské jednoprostorové kupolovité pece s vertikálním tahem z počátku 16. století v Truhlářské ulici (bývalé Hrnčířské ulici) v Praze

K razantnímu zbohatnutí jmenovaných hrnčířů patrně nevedl ani pravidelný odběr zboží na trhu. Ten byl v Českém Krumlově jako rezidenčním městě z ekonomického hlediska na velmi dobré úrovni, protože byl centrem dominikálního trhu. Ve městě byly pořádány týdenní trhy, konající se pravidelně v jeden určený den v týdnu a „výroční trhy“, které se konávaly ke stanovenému datu. Jejich konání v poddanských městech zpravidla schvaloval panovník. V roce 1570 udělil Českému Krumlovu privilegium konat výroční trh Maxmilián II. (Haas 1973, 89-216). Dva starší mistři hrnčířského cechu zde dohlíželi, *„lidé aby dílem opatrováni byli, a slušně aby se jim prodávalo“* (SOkA Český Krumlov, Cech hrnčířů Český Krumlov, c-48, karton č. 1, inv. č. 1). Na náměstí docházelo k prodeji výrobků domácích řemeslníků i bohatého sortimentu zboží z ciziny. Zde se konala pestrá setkání při obchodních transakcích, jež doprovázelo předávání informací. Patrně zde docházelo k prolínání výrobních okruhů kachlů, keramiky, fajánse i kameniny, což podstatně zvyšovalo kulturní úroveň rezidenčního města i domácností jeho obyvatel. Nicméně mílové právo zaručovalo domácím řemeslníkům pravidelný odběr.

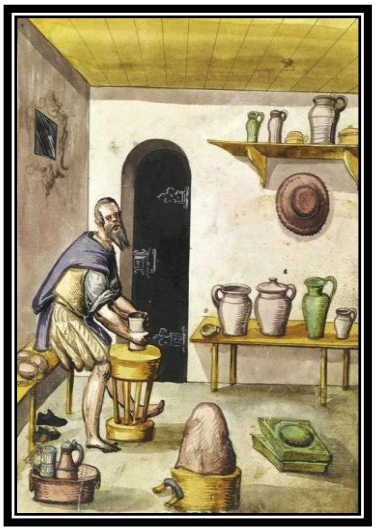

Obr. 11 Vyobrazení hrnčíře z roku 1605 v Norimberské knize řemesel

Závěrem nutno podotknout, že hrnčíři představovali významnou součást městské společnosti v Českém Krumlově během celého 16. a počátku 17. století. Jejich řemeslo a každodenní život byl pevně vázán na hrnčířský cech, který dával specifickou podobu také sortimentu výrobků. Do značné míry ovlivňoval vybavení interiéru českokrumlovských měšťanských domácností. O keramickém inventáři domácností

nejlepší svědectví přináší archeologické výzkumy jako ten, který proběhl na dvorku čp. 55 na Latránu. Stolní a kuchyňská keramika jako levné spotřební zboží totiž nebývala příliš často zaznamenávána do pozůstalostních inventářů. Ojedinělou výjimku v českokrumlovských písemnostech představuje patrně záznam z roku 1598, kdy bylo evidováno v inventáři Tobiáše Snierschpichlera nádobí *„polejvané“* (Prokopcová 151).

13 Sklo z městského domu čp. 55 na Latránu v Českém Krumlově

Širší veřejnost poprvé na existenci souboru dutého skla z období kolem poloviny 17. století ze studny městského domu čp. 55 na Latráně v Českém Krumlově upozornila Hedvika Sedláčková, když zveřejnila soupis tehdy známých lokalit s nálezy renesančního skla v Čechách a na Moravě (Sedláčková 2003, 50). O souboru skla jí podrobněji informoval táborský archeolog Rudolf Krajíc, který se již tehdy systematicky věnoval souvislejšímu výzkumu renesančních skel z jižních Čech. Ani on proto v roce 2007 neopomněl okrajově zmínit soubor ve své srovnávací studii věnované gotickému a renesančnímu sklu v jižních Čechách (Krajíc 2007, 70). Detailnější zpracování nalezeného souboru skla přináší až tento příspěvek.

V pěti rozlišených stratigrafických vrstvách ve studni byly zaznamenány fragmenty skla pouze ve stratigrafických vrstvách D a E, tedy ve spodní části studny. Následovalo proto patřičné rozlišení nálezů skla z vrstvy D, které se nacházely v hloubce 8 až 9,3 metrů, a fragmentů z vrstvy E, v níž se od hloubky 9,5 metrů do hloubky více než 11 metrů nacházela spodní voda. Tato specifikace nálezového prostředí navíc bude patrně určující pro další konzervaci skleněných fragmentů (srov. Daňková 2000, 143).

13.1 Katalog skla

1. **19/98 – s – Torzo lahvičky čtyřboké (vrstva E) – s: 1**
   Popis: torzo čtyřboké lahve, zelená s bublinkami, zachována pouze část nízkého esovitě prohnutého hrdla. Dno bylo patrně čtvercové. Sklo světle zelené s bublinkami.
   Rozměry: průměr okraje 2,9 mm.

2. **19/98 – s – Torzo lahvičky čtyřboké (vrstva E) – s: 2**
   Popis: torzo čtyřboké lahvičky, dno čtvercové a mírně vypouklé
   Rozměry: průměr dna 5,8 cm.

3. **19/98 – s – Torzo čtyřboké lahvičky (vrstva E) – s: 5**

   Popis: torzo čtyřboké lahvičky; s nízkým esovitě prohnutým hrdlem; dno čtvercové a mírně vypíchnuté; sklo tmavší zelená.

   Rozměry: výška? mm, průměr okraje 34 mm, průměr dna 85 mm. Průměr nádoby 86 mm.

4. **19/98 – s – Torzo číše (vrstva E) – s. 8**

   Popis: Dvě na sebe natavené části. Sklo čiré, bezbarvé.

   Rozměry: výška? mm, průměr dna 4 cm

5. **19/98 – s – Tabulové sklo, bucna (vrstva E) – s: 2**

   Popis: Jedná se o dva zlomky okenního terčíku (bucny) s mírně vypouklým středem.

   Rozměry: Ø větší než 62 mm.

6. **19/98 – s – Torzo lahve nebo konvice (vrstva E) – s: 1**

   Popis: jedná se o fragment ústí lahve nebo konvice, sklo čiré téměř bezbarvé.

   Rozměry: výška fragmentu 66 mm, Ø okraje 68 mm.

7. **19/98 – s – Torzo poháru (vrstva E) s. 1**

   Popis: Jedná se o střep z trychtýřovité kupy poháru, sklo čiré, téměř bezbarvé.

   Rozměry: Ø okraje 74 mm, výška fragmentu 79 mm.

8. **19/98 – s – Torzo čtyřboké lahve (vrstva E) – s: 1.**

   Popis: větší část dna čtyřboké lahve, sklo tmavší zelená s bublinkami (podobně u lampy)

   Rozměry: šířka dna 55 mm.

9. **19/98 – s – Torzo poháru s polovejčitou kupou (vrstva E) – s: 1**

   Popis: fragment polovejčité kupy, zdobený optickým dekorem a řezáním diamantem. Diamantem byla vytvořena vlnovka pod okrajem. Následovalo vytvoření rostlinného dekoru v jednom případě pouze řezaném diamantem v druhém za použití optického dekoru i řezání.

   Rozměry: Ø okraje 70 mm, výška kupy ca 60 mm.

10. **19/98 – s – Torzo pohárku s miskovitou kupou (vrstva E) – s: 1**

    Popis: Dochována část kupy poháru s miskovitou kupou; zdoben šikmými žebry

    Rozměry: Ø okraje 75 mm, v kupy 28 mm.

11. **19/98 – s – Torzo vítací číše – s: 14**

    Popis: válcovité tělo posazené na duté zvonovité patce, zdobené emaily červené a žluté barvy.

    Rozměry: Ø dna 65 mm, výška cca 260 mm, Ø okraje 87 mm.

12. **19/98 – s – Torzo fialového poháru (vrstva E) – s: 3**

    Popis: Dochovány tři fragmenty patrně z číšky; sklo manganové, fialové barvy.

13. **19/98 – s – Torzo poháru (vrstva E) – s: 1**

    Popis: Dochován pouze balustrový dřík s jedním prstencem. Sklo čiré, téměř bezbarvé

    Rozměry: výška dříku 84 mm, Ø největší výduti 15 mm.

14. **19/98 – s – fragmenty skla (vrstva E) – s: 19**

    Popis: nelze blíže specifikovat

15. **19/98 – s - Torzo číše (vrstva D) – s: 6**

    Popis: torzo vysoké číše, sklo čiré, bezbarvé, nezdobené, kruhové dno

    Rozměry: průměr dna 9,2 cm.

16. **19/98 – s – Torzo číšky (vrstva D) – s: 1**

    Popis: torzo pohárku, řezané sklo, značka na dně, čiré bezbarvé sklo – křišťálové – zdobeno dál rostlinným dekorem.

    Rozměry: průměr dna 5,5 cm.

17. **19/98 – s – Torzo číšky (vrstva D) – s: 2**

    Popis: torzo pohárku, kruhové dno, kanelované stěny – křišťálové sklo

    Rozměry: průměr dna 5,2 cm.

18. **19/98 – s – Torzo číšky (vrstva D) – s: 1**

    Popis: křišťálové sklo, kanelované stěny.

    Rozměry: průměr dna 5 cm

19. **19/98 – s – Torzo číšky (vrstva D) – s: 1**

    Popis: kruhového dno mírně vypouklé, silně opalizováno.

    Rozměry: průměr dna 4,2 cm

20. **19/98 – s – Torzo číšky (vrstva D) – s: 1**

    Popis: Střep kanelovaný a vyrobený z křišťálového skla

21. **19/98 – s – Tabulové sklo (vrstva D) – s. 3**

    Popis: čiré tabulové sklo ve zlomcích

22. **19/98 – s – Fragment poháru (vrstva D) – s: 1**

    Popis: čiré sklo bezbarvé

23. **19/98 – s – Torzo poháru s polovejčitou kupou (vrstva D) – s: 3**
    Popis: sklo tmavší zelená, méně bublinek.

24. **19/98 – s – fragment skla (vrstva D) – s: 1**
    Popis: Světle zelený střep

25. **19/98 – fragment skla (vrstva D) – s: 1**
    Popis: Tmavě zelený střep

26. **19/98 – s – Závěsná skleněná lampa (vrstva D), s. 4**
    Popis: Pravděpodobně se jedná o závěsnou skleněnou lampu, vyrobenou z modrozeleného skla s bublinkami.
    Rozměry: výška 75 mm; průměr okraje 66 mm.

27. **19/98 – s – Zlomek (vrstva D) – s: 1**
    Popis: jedná se pravděpodobně o část fragment pocházející z lahve, na vnitřní straně silná opalizovaná vrstva, sklo světle zelené.

28. **19/98 – s – Zlomky tabulového skla (vrstva D) – s. 5**
    Popis: zlomky tabulového skla různých velikostí

13.2 Vrstva D

Ve vrstvě D bylo objeveno celkem 31 skleněných fragmentů. Nádob se podařilo rozlišit 12 a fragmentů tabulového skla celkem 8 kusů. Jedná se především o sklo pocházející ze 17. století až první poloviny 18. století, o čemž svědčí jednak nálezy křišťálového skla, které bylo zdobeno technikou řezání a broušení, které byly populární především od poslední čtvrtiny 17. století (Drahotová 1985, 40). Klíčové pro stanovení datace jsou také písemné prameny, které uvádějí znovuobnovení rytí skla v eggenberkské sklárně Nové huti pod Vilémovou horou k roku 1674 (Fröhlich). Mezi fragmenty bylo rozlišeno torzo čiré vítací číše, skleněná lampa, fragmenty tabulového skla a čtyři torza pohárků z křišťálového skla, při jejichž výzdobě se uplatnily rostlinné a ornamentální motivy vytvořené broušením nebo řezáním.

13.3 Vrstva E

Starší výrobky vyrobené ze skla byly objeveny ve stratigrafické vrstvě E. Tyto exempláře lze rámcově datovat na sklonek 16. a počátek 17. století, jelikož odráží proměnu životního stylu a způsoby stolování typické pro období pozdní renesance. Vedle širokého spektra užitkového nádobí se jedná také o exkluzivní a luxusní výrobky, které přispívaly k reprezentaci měšťanské domácnosti. Je však nutné podotknout, že vedle keramiky tvoří sklo v podstatě malou část nálezového celku, a to přibližně 1 % všech nálezů. Na základě typologicko-morfologické analýzy bylo zkoumáno celkem 60 fragmentů nádob a bylo rozpoznáno celkem nádob 13. Je však nutné předeslat, že počet skleněných výrobků mohl být v domácnosti v podstatě mnohem vyšší.

Svou roli zde hraje fakt, že soubor objevený ve studni lze označit za sekundární odpad, což znamená, že byl vyhozen na místo, kam původně nepatřil, o čemž svědčí především analýza keramiky. To nutně vedlo k velkým ztrátám skla již při vyhazování souboru do studny. Dochované fragmenty svědčí, že došlo patrně k redukci pramenné základny již při samotném terénním výzkumu, kde mohly menší střepy uniknout pozornosti archeologa a jejich zachycení bylo možné pouze při prosívání či plavení. V neposlední řadě svou významnou roli hraje i následné uložení souboru, kterému se nedostalo řádné konzervace. Na vzduchu byl materiál bohužel vystaven nepříznivým vlivům okolního prostředí.

13.4 Vyhodnocení skla z vrstvy E

V roce 1551 podnikli představitelé české a moravské šlechty výpravu do Itálie, které se zúčastnil také vladař domu červené pětilisté růže (Pánek 2003). Podobně jako ostatní účastníky výpravy i Viléma z Rožmberka na apeninském poloostrově okouzlil renesanční styl života, který rozkvetl z dědictví antického Říma. Duchovní klima i kulturní úroveň italských měst ovlivnila nejbohatšího českého šlechtice natolik, že ihned po návratu začal zvát italské stavebníky, umělce a řemeslníky na svá panství (Šmrha 1938). Promyšlené investice do hmotné kultury sídel a jejích projevů

v každodenním životě měly přispět k manifestaci luxusu na rožmberském panství a hlavním očekávaným výsledkem přítomnosti a práce italských řemeslníků mělo být zaručení hospodářské prosperity i recepce renesančního stylu života na jihu Čech. S tímto procesem souvisely také změny ve sklářské výrobě i ve složení skleněného mobiliáře ve šlechtickém a později také v měšťanském prostředí. Šlo především o pokus napodobit výrobu vyhlášeného benátského skla a zároveň tím zvýšit finanční výnosy rožmberské kanceláře.

Ve druhé polovině 16. století bylo na rožmberském dominiu uvedeno do provozu hned několik skláren. Již v roce 1557 to byla sklárna u sv. Tomáše, v roce 1579 u Kaplice, 1585 u Volar a poslední Mízava v roce 1602 (Mareš 1893, 23-25). Nejvýznamnější se však stala Stará huť na Vilémově hoře, jejíž počátky sahaly ještě před rok 1591 (Fröhlich 1994, 3-14). Tato sklárna se starala o dostatečné zásobování rožmberských poddanských měst a také rezidenčního Českého Krumlova skleněnými výrobky. Dochované účty z let 1608 až 1614 uvádí celou škálu výrobků počínaje destilačními sklenicemi, přes bílé pruhované sklenice, angstry, láhve a konve, veliké sklenice se sedmi kurfiřty a stářím, erbovní sklenice s jedním nebo dvěma znaky, kropenaté číšky, veliké sklenice, sklínky, svícny veliké a malé, soudky, rozličnými druhy prohlédacích koleček konče (Mareš 1893, 166). Během roku 1614 zde bylo vyrobeno také čtyřicet jedna erbovních číší rytých diamantem a dvaaosmdesát malovaných emaily. Zdá se tedy, že sklárna pod Vilémovou horou produkovala nejmódnější skleněné výrobky na jihu Čech. Lze předpokládat, že většina skleněných předmětů, jež byly používány na sklonku 16. a na počátku 17. století v městském domě čp. 55 pochází právě odtud. Svědčí o tom také soubor skla, který byl objeven ve studni vyhloubené na dvorku tohoto domu. Bez detailní analýzy skloviny nalezených výrobků a analýzy výrobků z dosud pouze povrchově zkoumané sklárny však nelze s jistotou toto tvrzení potvrdit.

Soubor obsahoval několik fragmentů nápojového skla. Objeven byl pohár s polo-vejčitou kupou, jenž byl zdoben optickým dekorem a řezáním diamantovým hrotem. Tato technika, která se začala uplatňovat patrně skrze rudolfínského rytce skla Kašpara Lehmanna od roku 1582 v Praze (Drahotová 1970, 24), našla brzy odezvu také ve sklárně pod Vilémovou horou. Další z pohárů s miskovitou kupou byl zdoben opticky šikmými žebry, což také vykazuje šíření italských vzorů ze skláren umístěných v Rakousku nebo z mladších jihočeských skláren do českokrumlovských měšťanských

domácností (Drahotová 1985, 36). V domě na Latránu se popíjelo i z poháru s vějířovitou kupou, který mohl stát na balustrovém dříku vycházejícím z benátských vzorů. Do nápojového skla lze vřadit také číšku fialové barvy, kterou se prezentovala příměs manganu ve sklovině. Také výroba tohoto skla byla doložena ve sklárně pod Vilémovou horou (Fröhlich 1994, 4), stejně jako v jižnějších sklárnách ve Vídni či v hornorakouském Reichenau (Tarcsay 2007, 105, obr. 4). Číška navíc byla vyrobena technikou lití do formy, což umožnilo její povrch efektně ozdobit kapkovitými výčnělky.

Mezi velice oblíbené tvary renesančního a manýristického skla patřily vysoké válcovité číše zvané vítací neboli tzv. vilkumy (z německého wilkommen). V souboru byl nalezen jeden exemplář o objemu 1/2 litru postavený na duté zvonovité nožce. Jeho plášť byl vyzdoben heraldickou výzdobou. Pomocí červených a žlutých emailů byly namalovány dva erby, z nichž se však dochovaly pouze nepatrné části, které dosud nedovolily bližší identifikaci jejich držitelů. Největší dochovaná část jednoho z erbů znázorňovala přikrývadlo na přilbici. V této heraldické výzdobě na nápojovém skle se nejspíše zrcadlila demonstrace soužití a urozenosti některého manželského páru v hierarchicky uspořádané raně novověké společnosti. Není však zcela jasné, zda erby patřily zástupcům šlechty či erbovním měšťanům. Ani sociální prostředí, v kterém byla vítací číše nalezena, přímo nenaznačuje, že by se mohlo jednat o dar rožmberskému poddanému z řad šlechty, což bylo každodenní praxí, která odrážela neformální klientelské a patronátní vztahy mezi šlechtou a měšťany. O fungování šenku v městském domě písemné prameny nevypovídají, lze tedy patrně vyloučit také možnost, že by číše patřila k předmětům některého z případných hostů, jako tomu patrně bylo u skleněných číší z Tábora čp. 308 (Krajíc 2007, 74). Z českokrumlovské vítací číše patrně připíjely návštěvy a vzdávaly tak hold svému hostiteli, což umožňovalo rozehrát symbolickou komunikaci mezi předmětem a účastníky celého aktu a posloužit tak strategicky k propojení jemného přediva vztahů uvnitř nejrůznějších sociálních skupin a korporací (např. Bůžek 2007, 189-205; Stollberg Rillinger).

Nejstarší známé vítací číše se vyskytují v Čechách od 60. let 16. století, kdy se z cesty do Itálie vrátil také Vratislav z Pernštejna, s jehož svatbou v roce 1555 patrně souvisel vznik dosud nejstarší doložené vítací číše v Čechách. Přestože první písemný záznam o skle malovaném emaily pochází až z roku 1561 (Drahotová 1985, 83). Během několika let nabyly na velké oblibě a staly se vyhledávaným skleněným zbožím, o čemž

svědčí zápis jáchymovského kazatele Mathesia z roku 1562, kdy poznamenal: *„před několika málo lety se vše s picími nádobami zvrátilo, že sice téměř každý své nádobě zvláštní název vybásní. Neboť nyní se dělají nemravné velké vítací bláznivé sklenice, které lze stěží pozdvihnout.“* (Braunová 1979, 10). Zatímco ze šlechtického a sociálně vyššího měšťanského prostředí jsou známé dochované renesanční vítací číše hlavně z období od 70. let až do průběhu třicetileté války (Frýda 37, 40, tab. 15-1), v měšťanských domácnostech střední a nižší kulturní úrovně se vítací číše prosadily patrně až ve dvou posledních desetiletích 16. století (Cvrková - Černá 2007, 82, 87-88, obr. 5 - B8; Krajíc – Chvojka 2007, 31-33). Je tedy patrné, že přijímání nápojového renesančního skla v městském prostředí mohlo být opožděno (Krajíc 2003, 107).

Do dutého skla používaného v domácnosti v domě čp. 55 lze zařadit také nález několika čtyřbokých lahví, které byly nejčastěji vyrobeny z levnějšího nazelenalého skla různých odstínů. Jejich průměr dna se pohyboval v rozmezí 50 až 85 mm. Není vyloučeno, že šlo o lahvičky určené pro distribuci lázeňské vody. Sklárna pod Vilémovou horou vyráběla lahvičky na minerální vodu, které byly v rožmberských lázních Dobré Vodě rovnou plněny, aby mohly být distribuovány na městský trh (osobní sdělení Lněničková 2010). V tomto ohledu může doplňující informaci dát také závěť Tomáše Deutsche, kde si italský zedník stěžoval na dlouhodobou nemoc, kvůli které musel ulehnout na smrtelnou postel a přistoupit k sepsání poslední vůle (SOkA ČK, AM ČK, K-1, pozůstalosti, kart. č. 196).

Z tabulového skla byly v souboru rozpoznány pouze dva fragmenty pocházející z kruhového okenního terčíku, který byl původně vsazen do olověného rámečku o průměru cca 110 až 120 mm. Zatímco obvod terčíku se nedochoval a není patrné, zda měl obvodové žebro, ve středu „bucny“ je dobře patrná stopa po přílepníku. Tento malý skleněný předmět podává svědectví o výplni oken měšťanského domu a je tak jedním z mála archeologických pramenů vypovídajících o podobě konstrukce domu a jeho interiérů.

Přestože byl při archeologickém výzkumu objeven pouze nepočetný soubor skla, jeho význam výrazně vzroste, pokud badatel přihlédne k informacím, které plynou z dobových písemných pramenů. Mezi základní prameny, které přispívají k poznání vzhledu a vybavení měšťanských domácností v Českém Krumlově v 16. a na počátku 17. století, jsou šacuňky, svatební smlouvy, závěti a především pozůstalostní inventáře. Při detailní analýze písemných pramenů, které se vztahovaly k držitelům měšťanského

domu čp. 55 na Latránu, žádné zmínky o skle kvůli skladbě dochovaných pramenů nebyly předpokládány a bohužel ani zaznamenány. Proto se jevilo vhodné využít výsledky systematického průzkumu písemných pramenů vztahujících se k jiným českokrumlovským domácnostem a utvořit si bližší představu jaká byla skladba skleněného mobiliáře u českokrumlovských sousedů (Prokopcová 1986, 149-150).

Písemné prameny však poskytly překvapivé zjištění. Pouze v šesti pozůstalostních inventářích z 16. a počátku 17. století bylo vysloveně zapsáno, že se jedná o skleněný předmět. V tomto útlém vzorku převážnou část záznamů tvoří zápisy o dutém skle. *„Sklenice rozličný v židli“* byly zaznamenány v inventáři Tobiáše Snierschpichlera z roku 1598. V inventáři jednoho z nejbohatších měšťanů Matyáše Fukse z Fuchýřova z roku 1613 byly evidovány sklenice na víno, jichž bylo celkem třiatřicet. Cena uvedeného množství sklenic byla odhadnuta na jednu kopu grošů míšeňských. Měšťan vlastnil také skleněné lucerny v hodnotě 10 grošů míšeňských. Ve dvou písemných zápisech se nacházely záznamy o skleněných flaších, z nichž patrně každá stála 5 grošů míšeňských. Z charakteru těchto zápisů si o tvaru a podobě dutého skla nelze vytvořit bližší představu. Totéž platí pro tabulové sklo, které bylo představeno opět v inventáři Matyáše Fukse z Fuchýřova. V ceně 1 kopy a 20 grošů míšeňských měl doma patrně velkou tabuli malovaného skla. Druhá tabule byla bílá a její odhadní hodnota se vyšplhala na 30 grošů. U dalších pěti malovaných tabulí nebyla cena uvedena.

V pozůstalostních inventářích bylo uvedeno velké množství předmětů, u nichž nebyl zaznamenán materiál, z kterého byly vyrobeny, jako nejrůznější číše, poháry, konvičky, bohužel je však nelze s jistotou zařadit. Proč tedy nejsou v inventářích další záznamy o skleněných nádobách? Pokud cena skla byla příliš nízká, nebylo třeba přistoupit k inventarizaci. Skromné záznamy svědčí také o relativně malém počtu skla v domácnostech s výjimkou velmi bohatého Matyáše Fukse z Fuchýřova. Konfrontace s archeologickými nálezy tak může vnést do této problematiky více světla a přispět k detailnějšímu poznání rozšíření renesančního, manýristického a barokního skla v českokrumlovských měšťanských domácnostech.

Druhová skladba skleněného sortimentu zjištěná při archeologickém výzkumu studny čp. 55 na Latránu a při následné analýze se v mnohém liší od dobových písemných záznamů z jiných městských domů. Je tedy patrné, že se díky archeologickému výzkumu dá zkoumat detailněji využívání skleněných předmětů

v měšťanských domácnostech během celého 16. a 17. století. Navíc je možné přispět k poznání typologie nádob a jejich původu v domácích či cizích sklárnách (Fröhlich 1994; Týž 1996). Lze tedy přihlédnout k výrobě rožmberských skláren (Mareš 1893) nebo trhu s benátských či nizozemským sklem. Významné místo si soubor z Českého Krumlova nachází i vedle dalších archeologicky zkoumaných souborů z jiných raně novověkých měst jako je Praha (Podliska 2003), Nymburk (Sedláčková 1997), Plzeň (Frýda 2007, 33-65) aj. Bližší komparativní studium renesančního skla z jednotlivých měst následně výrazně přispěje k charakterizování kulturní úrovně jednotlivých měšťanských domácností a pomůže ke sledování průniku renesanční inovace za středověké městské hradby.

Výsledkem studie je, že zásyp studně obsahoval výrobky ze skla, které lze rámcově datovat do sklonku 16. století až počátku 18. století, tedy více než 200 let vývoje. Určující je typová odlišnost výrobků z jednotlivých stratigrafických horizontů. Zatímco nejspodnější vrstva E obsahovala fragmenty skla, které lze považovat za pozdně renesanční. Vrstva D obsahovala již výrobky barokní. Určující pro dataci bylo pozorování ve vrstvě E emailové výzdoby, optických dekorů, řezání do skla, ale také tvarové variability, jako jsou vítací číše, poháry, lahve, číšky na duté noze, okenní terčíky. Ve vrstvě D pak především techniky broušení či řezání do křišťálových pohárků s rostlinným dekorem, ale také variabilita výrobků jako vítací číše, lampa, popřípadě velké pláty tabulového skla. Je nanejvýš pravděpodobné i z nálezových okolností, že výrobky z vrstvy E a D byly vhozeny do studně nezávisle na sobě v rozmezí několika desítek let. Patrně lze pozorovat tedy výrobky užívané v domě několika domácnostmi. Sklo z vrstvy E sloužilo domácnosti Tomáše Deutsche nebo následujících majitelů, až po rodinu Steinerů, která již využívala sklo z vrstvy D.

14 Dřevo

14.1 Katalog

1. **19/98 – E – Torzo vahadla (vrstva E) – s: 1**

Popis: zužující se dřevěná tyč k silně zkorodovanému zakončení. Jedná se patrně o zlomenou část vahadla určeného k vážení vody.

Rozměry: průměr dřevěné násady 42 mm, délka 260 mm.

2. **19/98 – E – Vědro (vrstva E) – s: 15**

Popis: vědro rekonstruovatelné v celém tvaru, plášť vědra složen ze 13 dýh různé šíře, spojeno dvěma železnými obručemi. Na vnějších stranách, naproti vůči sobě přes průměr okraje, byla přibita dvě pásová kování s oky, která vyčnívala nad okraj vědra. Do nich bylo upevněno obloukovité držadlo, z něhož se zachovala pouze část, jež byla napojena do jednoho z pásových kování. Kruhové dno bylo složeno ze dvou plochých půlkruhů a vsazeno do drážky na vnitřní stěně dýh, jež se nachází ve výšce 20 mm.

Rozměry: výška dýhy 320 mm, průměr okraje cca 360 mm, průměr dna 280 mm, materiál borovice

3. **19/98 – E – Torzo vědra (vrstva E) – s: 5**

Popis: část vědra, 4 dýhy a jedna půlka kruhového dna, patrně ke spojení dýh sloužily štípané loubky

Rozměry: výška dýhy 305 mm, průměr okraje cca 345 mm, průměr dna 260 mm.

4. **19/98 – E – Palice s násadou (vrstva E) – s: 1**

Popis: dřevěná palice nasazená na násadě, lichoběžníkovitý profil,

Rozměry: násada délka 435 mm, průměr 32 mm, materiál:

Poznámka: užívána patrně pravákem.

5. **19/98 – E – 5: Torzo lopaty (vrstva E) – s: 1**

Popis: Část dřevěné lopaty vyrobené z jednoho kusu dřeva, násada téměř oválného průřezu se mírně stáčí zleva doprava k tělu lopaty, na horním konci šikmo seříznutá přechází v tělo; okraje těla nejsou zachovány, není vyloučeno, že u násady byla zvýšena hrana, na horní straně těla lopaty jsou patrné tři výžlabky navazující na osu lopaty, na dolní straně šest výraznějších výžlabků po odloupnutých dýhách.

Rozměry: celková délka 510 mm, průměr cca držadla 35 mm; lopata: délka 170 mm, šířka 100 mm.

Poznámka: užívána patrně pravákem.

6. **19/98 – E – 7: Torzo kolíku (vrstva E) – s: 1**

Popis: část dřevěného kolíku kónického tvaru, dolní konec je zúžen do špice, druhý konec značí odlomení; kruhový průměr.

Rozměry: délka 196 mm, průměr 29 mm.

7. **19/98 – E – Torzo soustružené misky (vrstva E) – s: 1**

Popis: část těla soustružené misky (zachováno cca 10 % nádoby)

Rozměry: výška 55 mm, délka 125 mm, šířka 3 mm.

8. **19/98 – E – 6: Torzo soustružené dřevěné misky (vrstva E) – s: 2**

Popis: část těla, okraje a půlka dna dřevěné misky (zachováno cca 30 % nádoby); okraj

Rozměry: výška fragmentu 60 mm, průměr dna 110 mm, šířka 2 mm.

9. **19/98 – E – Torzo dna nebo lopaty (vrstva E) – s: 2**

Popis: dva fragmenty, které pospolu tvořily patrně část dna některého z bednářských výrobků nebo lopatu.

Rozměry: délka 280 mm, šířka 140 mm.

10. **19/98 – E – fragmenty dřeva neurčené (vrstva E) – s: 13**

Popis: fragmenty dřeva, patrně odpadů nebo stavebních konstrukcí a fragmenty loubků ve špatném stavu.

14.2 Vyhodnocení dřeva:

Vlhké prostředí na dně studny vytvořilo příhodné podmínky pro uchování organického materiálu, jakým bylo dřevo (k tomu srov. Frýda 1983, 319-322; Kaván 1962, 268-272; Krajíc 1998, 118-123, 192-194). Patrně šlo o další předměty, které tvořily vybavení domácnosti, případně zajišťovaly provoz usedlosti.

Celkem se v nálezovém celku nacházelo 42 kusů dřeva. 10 fragmentů bohužel ve špatném stavu patrně pochází z loubků určených ke zpevnění věder a není jasné, zda se je podaří zachovat restaurátorským zásahem. Pouze u 3 fragmentů nebylo možné určit jejich funkci, šlo patrně o odpad nebo součást nějaké destruované konstrukce, proto nebyly zahrnuty do katalogové části. Z ostatních 29 kusů dřeva bylo sestaveno celkem 9 předmětů, což je zároveň minimální počet dřevěných předmětů.

Objevena byla dvě vědra k čerpání vody ze studně. Vědro lze v tomto případě definovat jako nádobu zhotovenou bednářskou technikou s plochým vsazeným kruhovým dnem a obvykle válcovým méně často kónicky se k hornímu okraji zužujícím pláštěm z dřevěných dužin. Plášť stahovaly železné obruče nebo dřevěné štípané loubky. U horního okraje bylo železné ucho, tvořené silným drátem obloukově prohnutým či vykovaným ze železné tyčinky, upevněné přes průměr okraje. Ucho mělo na konci ohnutá zavřená oka, jimiž se navlékalo do otvorů v plášti pod horním okrajem (Vondruška – Kopřivová – Grulich 1987, 66). Větší z českokrumlovských věder bylo složeno z dřevěných dýh, které spojovaly dvě dobře patrné, avšak silně zkorodované železné obruče. Toto vědro patrně souviselo s dalším nálezem ze dřeva, a to s částí vahadlového mechanismu. Z něho se zachovala pouze zlomená část násady, která byla zakončena železným kováním. Obloukovité držadlo vědra, jež se zachovalo pouze z malé části, pak muselo nutně být ve vrcholu provrtáno, aby tudy mohlo být železné kování protaženo a upevněno. Druhé vědro vytažené ze studny bylo vyrobeno ze dřeva listnatého stromu. Dýhy obklopující kruhové dno spojovaly na rozdíl od předešlého případu štípané loubky. V dobových pramenech se mezi dřevěnými nádobami = německy Hölzernes Gefäss; Hülzern Gefess; Holzern Gefässe rozlišovaly podle objemu vědra = německy Eimer od menších kbelíků = německy Kübel a větších džberů = německy Zuber (Šporová 2000, 69-70).

K analogickým výrobkům z jižních Čech patří nález dobře zachovaného vahadlového mechanismu s vědrem ze zásypových horizontů před rokem 1420 ze studny u cihelny z předměstí jihočeského Sezimova Ústí (Krajíc 2008, 85). Podobná jsou si vědra i svými rozměry, zdá se tedy, že pomocí vahadel bylo možné vytahovat vědra větších objemů (Krajíc 2003, 200-201). Menší vědro a dvě malá vědérka byla nalezena ve studni v Písku, kde bylo možné nálezy datovat přibližně mezi druhou polovinu 16. století a první polovinu 17. století (Fröhlich-Koppová 1995, 5).

Tabulka příkladů archeologicky zjištěných věder z 15. – 17. století z jižních Čech

Lokalita	Celkem objevených věder	Výška dýhy	Průměr dna
Český Krumlov	2 kusy	320 mm	280 mm
	-	305 mm	260 mm
Sezimovo Ústí	1 kus	320 mm	260 mm
Písek	5 kusů	235 mm	?
	-	180 mm - 1 ks	?
	-	180 mm – 7 ks	?
	-	?	150 mm
	-	?	195 mm

K provozu domácnosti a řemesla patrně sloužila lopata. Z archeologických nálezů známe podobný případ z Tábora (Krajíc 1998, 122, obr. 53 na s. 142), jež sloužil jako sázecí lopata nebo lopata určená pro práci se sypkými a lehčími materiály (Krajíc 1998, 193). Zdá se, že českokrumlovská lopata nebyla na konci okována, takže pravděpodobně nebyla využívána k přehazování sladu ve sladovně, naopak sloužila nejspíš k úklidu či jiným činnostem. Zajímavým faktem je, že byla nejspíš používána pravákem.

Dřevěné palice lze považovat za předmět polyfunkční. Vyobrazení Petra de Ebulo z konce 12. století zřetelně ukázalo využití dřevěné palice jako zbraně. V mladších obdobích se však staly palice především předmětem používaným v řemesle nebo v domácnostech. Často byly dřevěné palice užívány při práci s textilem, a to dvojím způsobem. V prvé řadě stojí za zmínku součást pracovního procesu, kdy byl textil valchován. To bylo možné dvojím způsobem, a to buď šlapáním nohou, nebo tlučením pomocí dřevěných palic (Březinová 2007, 91). Později se začaly používat valchy poháněné vodním pohonem. Také oblékání se do tkaných látek si žádalo pravidelnou údržbu a praní, které probíhalo tak, že se tkaniny před praním máčely ve vodě, do které se přidávala směs zvířecího tuku a popela. Následně se prádlo mlátilo pomocí tlouků a plácaček. Svůj význam mohly mít dřevěné palice také v bednářské výrobě vědérek, věder a díží. Na tento jev upozorňuje vyobrazení bednáře v Norimberské knize řemesel, kde muž v napřažené ruce k úderu třímá dřevěnou palici podobného tvaru, jako měl nález vyzdvižený ze studny čp. 55 na Latránu. Lze tedy předpokládat, že by se prakticky mohlo jednat o předmět používány k údržbě

sladovnických kádí nebo sudů na pivo či víno, které dozajista v domě se sladovnou a později i pivovarem nemohly chybět. V měšťanské domácnosti nechybělo ani nádobí soustružené, o čemž svědčí nálezy fragmentů dřevěných misek.

Bohužel nebylo možné v rámci diplomové práce analyzovat materiály, z nichž byly jednotlivé dřevěné artefakty zhotoveny. Xylotomie a antrakologie do budoucna poskytne dozajista zajímavé a zpřesňující informace. Již nyní je patrné ze zběžného zhlédnutí výrobků, že šlo o výrobky z listnatých stromů i některých jehličnanů jako byla borovice.

15 Kovy

15.1 Katalog

1. **19/98 – K – Lžíce (vrstva E) – s: 1**

   Popis: Lžíce (zachována celá); předmět o délce 148 mm se skládá ze dvou částí, a to lžíce samotné a držadla; lžíce téměř oválného tvaru 58 x 43 mm je hluboká 10 mm; zleva doprava se její tupý okraj stává pozvolna ostrým; držadlo je šestiúhelníkového průřezu a částečně prohnuté do oblouku; zakončení držadla připomíná vrut; vyrobeno patrně z mosazi; barva žlutozelená.

   Rozměry: celková délka předmětu 148 mm; lžíce: délka 58 mm, šířka 43 mm, hloubka 10 mm; držadlo: délka 90 mm.

   Poznámka: ostrá hrana a prohnutí držadla svědčí o používání lžíce levákem.

Obr. 12 Mosazná lžíce K-1 z domu čp. 55 na Latránu v Českém Krumlově

15.2 Vyhodnocení kovů

Na prahu 17. století byly běžnou součástí jídelních souprav lžíce. Zatímco záznamů o kompletních souborech příborů složených z nože, vidličky a lžíce bylo zachyceno v jihočeských kšaftech a pozůstalostních inventářích poskrovnu, byly v domácnostech jihočeských měšťanů hojně rozšířeny lžíce samotné a vyrobené z nejrůznějších materiálů. Nejčastěji byly v inventářích zaznamenávány lžíce z drahých

materiálů, a to ze stříbra, cínu, mosazi a železa, které se schovávaly do futrálů (Štěpková 2005, 76; Prokopcová 1986, 291). Běžně rozšířené byly také lžíce z levnějších materiálů, jako bylo dřevo nebo keramika (Prokopcová 1986, 142). Celý servis pravidelně tvořil soubor dvanácti lžic (Bůžek – Bůžková – Stejskalová 1990, 117). Při archeologických výzkumech jsou většinou nacházeny pouze solitérní kusy vyrobené především z levnějších materiálů. Nálezy dřevěných lžic z konce 16. století pocházejí například z jihočeského Tábora (Krajíc – Chvojka 2007, 24, obr. 46). Lžic, o kterých vypovídají písemné prameny, se mnoho nedochovalo a mosazný exemplář K-1 objevený při archeologickém výzkumu ve studni domu čp. 55 lze proto považovat za jednu z mála výjimek.

Lžíce stejného tvaru a výzdoby byla vyobrazena také při sepisování inventáře lobkovického stolního nádobí v roce 1647. Zobrazené nádobí zdobené erby bylo dědictvím po posledních Rožmbercích a Pernštejnech, lze je tedy vročit na samotný práh 17. století. Zajímavostí v tomto ohledu je až nápadná podoba obou výrobků. Lze předpokládat, že při jejich výrobě byla používaná jednotná matrice, která dávala výrobkům charakteristický tvar a podobu. Takto vyrobená lžíce s ostrým okrajem na jedné straně sloužila k podávání tekutých pokrmů. Spodní část lžíce, aby zbytečně neodkapávalo, bylo možné po nabírání tekutin otírat o okraj mis s talířovitým podokrajím. Funkční i estetické hledisko svědčí, že se v českokrumlovském nálezovém celku objevil další předmět charakteristický pro doznívající renesanční období.

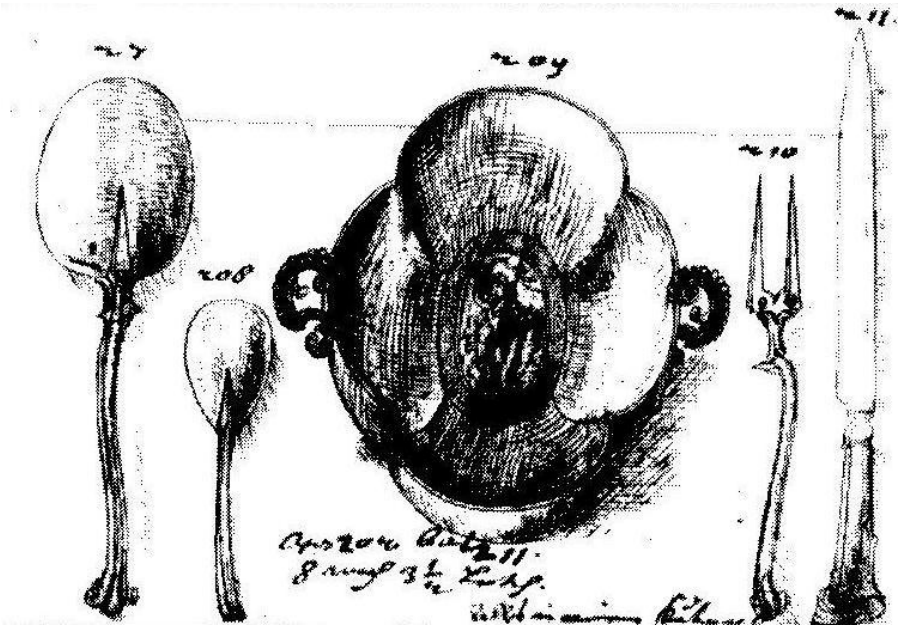

Obr. 13 Příbor z jídelní soupravy určené ke slavnostnímu stolování, která patřila Pernštejnům a později Lobkovicům, byl zachycen v inventáři z roku 1647.

16 Kůže

16.1 Katalog – kůže

1. **19/98 – K – Torzo boty - střevíce (vrstva E) – s: 6**
   Popis: Torzo boty zachované z 50%; **svršková část** byla připojena k podešvi **záložkovým švem**, který pevně fixoval lícový okraj svršku k rubovému okraji podešve, k jeho výrobě bylo použito šídlo o Ø 1,5 mm, k vyztužení svrškového dílce boty byl na vnější straně nártu využit **boček** a ve špičce boty se nacházela **tužinka**, která chránila chodce před ostrými předměty a pomáhala držet módní oblý tvar špičky; k zadní části boty byl svršek připojen **rubovým hřbetovým švem**, při jehož výrobě bylo použito šídlo o Ø 1 mm; zadní dílec boty byl opatřen perforací pro tkanici, zpevnění tvaru paty obstarával **opatek**, který oddaloval pocit únavy při dlouhodobé chůzi; mezi zadním dílcem a podešví pokračoval záložkový šev; z podešve se zachovala pouze zadní polovina s dvěma úzkými perforacemi na vnitřní straně paty.
   Rozměry: podélná osa boty 230 mm, šířka v místě OPK 90 mm, obvod paty ? mm.

2. **19/98 – K - Fragmenty kůží (vrstva E) – s: ?**
   Popis: neurčení fragmenty kůží

16.2 Vyhodnocení kůží

Na módním jevišti se během 16. století prosadily především boty pocházející z tehdejších kulturních center. S oblibou se nosily „chopines“ ze slunné renesanční Itálie, reformační „hubaté“ střevíce z německy hovořících zemí a nakonec praktické, střízlivé střevíce pocházející z katolického Španělska. Hmotných dokladů těchto bot je bohužel v archeologickém materiálu neustále poskrovnu, především kvůli nízké odolnosti koženého materiálu vůči přirozeným přírodním vlivům (srov. Losos 1970; Vaculík, 2001; Zelinger 1989). O to vyšší vypovídací hodnotu přináší pro různá sociální prostředí archeologické výzkumy pohřebišť a vlhkých míst, jako jsou studny (Bravermanová – Březinová – Hlaváček 1998, 471-491) nebo odpadní jímky (Rückl – Havrda – Tryml 2007, 380).

Významným nálezem vyzvednutým ze studny městského domu čp. 55 na Latránu jsou kožené boty. V prvním případě se dochoval střevíc vyrobený z jemné jirchářské usně, činěné solemi kamence. K jeho zhotovení bylo především zapotřebí sešít přední a zadní díl v klenkové části boty. Jelikož životnost některých módních prvků se odehrávala v rozmezí několika málo desítek let, je dobře patrné, že se jedná o botu ze samotného sklonku 16. a počátku 17. století. Svědčí o tom především vrstvený podpatek s železnými cvočky - datačním vodítkem budiž alespoň zpráva z roku 1601, kdy se běžně mluvilo o *„vokovaných“* střevících (Winter 1893, 490). Druhou módní změnu prodělal svršek boty, tím že přední část obuvi byla po stranách více vystřižena a přibyly dva postranní řemínky, jež vedly přes nárt, který byl následně schován pod jazyk. Tato pohodlnější varianta definitivně nahradila u španělských střevíců starší verzi uzavřeného vysokého nártu (Štýbrová 2009, 91). Kožený střevíc lze proto považovat za důkaz osvojení si zahraniční módy v Českém Krumlově a rostoucí oblíbenosti španělských střevíců v garderóbě měšťana okolo roku 1600. Výrobek však není importem a patrně pochází z domácích českokrumlovských ševcovských dílen. Cena střevíců se mohla v lepším případě vyšplhat až na 33 grošů (Kopečková 2000, 139).

Roku 1559 vešly v platnost cechovní artikule ševců, které napříště určily charakter krumlovského trhu s obuví a vymezení distribuce domácích výrobků. Nejprve šlo o vymezení městského trhu vůči blízkému venkovskému prostředí, *„aby žádný mistr téhož řemesla* [ševcovského] *nešel k sedlákóm dělat do vsí. Ale když sedlák přinese kderému mistru co dělati, to má jemu zdělati, a odjinud aby nižádný okolo města v míli po vsech nedělal krom zemanóm a farářóm“* (Gross 1901) V dalším článku následovala omezení chránící trh s obuví v poddanském městě před ševci, kteří by přicházeli obchodovat se svými výrobky odjinud. Jedinou výjimku tvořili ševci sídlící v ostatních rožmberských městech a městečkách, jejichž prodej na jakémkoli trhu byl pro vrchnost očekávaným přínosem. Českokrumlovští starší mistři se měli starat nejprve, aby obuv určená na prodej byla *„hodna a dobrá“* a následně aby se zboží striktně distribuovalo pouze na místě vyhrazeném ke stání ševců. Co ševce do značné míry odlišovalo od jiných řemesel, byla povinnost vyrábět obuv pro zástupce všech sociálních vrstev společnosti a dbát, aby všichni byli dostatečně zaopatřeni. *„Také mají obci a vší chudině slušný trh dávati a to má býti opatřeno buďto vedle drahosti nebo lacinosti tak, jakžby v týž čas kůže, usní i jiné potřeby mohli míti, tak aby se od nich obyvatelóm*

města našeho svrchupsaného i vší chudině dálo vedle spravedlivosti.“ Dalším významným artikulem bylo vymezení pravomocí ševců vůči koželuhům, kteří si mezi sebou navzájem leckdy fušovali do řemesel. Důležitou povinností se stalo, aby ševci nakupovali kůže u domácích koželuhů a zbytek vydělaných kůží aby byl cejchován nebo předán do vrchnostenské komory (Gross, 1901, 313).

Na počátku 17. století v Českém Krumlově nebyla kulturní úroveň řemeslnických dílen a domácností ševců nikterak oslnivá, protože jejich provozovatelé patřili k chudším městským vrstvám. Podle písemných pramenů ze sklonku 16. století jich zde bylo v provozu kolem devíti (Prokopcová 1986, 60). Tyto ševcovské dílny a jejich vybavení mohlo vypadat podobně jako ševcovské zázemí představené Janem Amosem Komenským v díle Orbis sensualium pictus, v němž ve verších představil vybavení dílny takto, *„švec dělá pomocí šídla a smolné dratve a na kopytě z kůže (která se knejpem krájí) boty, škorně, sandály a střevíce, na nichž je nahoře vidět nárt a vespod podešev“ (*Kvítková 1991). Své krátké, ale výstižné pojednání doplnil obrazovým dřevorytem, který se stal přímým vhledem do interiéru dílny. Přestože se v prvé řadě jednalo o jednoduchou didaktickou příručku, jako historický pramen s mimořádnou vypovídací hodnotou je nejen vizuálním, ale také sémantickým vodítkem při poznávání inventáře, který každý švec musel vlastnit a přibližuje také samotný pracovní proces výroby obuvi objevené na Latránu.

Základem bylo šídlo, což byl nástroj se zahnutou špičkou, kterou se mohl propíchnout materiál pod určitým poloměrem. V případě boty B-1 z Latránu byla použita minimálně dvě šídla o Ø 1 a 1,5 mm. Otvorem se následně protahovala dratev, která byla zakončením příze používané pro šití. Její zhotovení nebylo nikterak složité. Z rozmotaného okraje příze se vytrhla část příze a dosáhlo se tak zúžení průměru a znovu se rukou vytvořil zákrut. Všechny konce příze se pak protahovaly přes kousek „ševcovské smoly“. Následně se přistoupilo k zaplétání a do konce se někdy přidávala kančí štětina, protože ta byla ohebná a snáze se tak protahovala dratev otvory po zahnutých šídlech. K výrobě se dále použilo kopyto vyrobené většinou ze dřeva, na kterém byl tvarován svršek obuvi. Tím bota získala tvar poplatný módním trendům. Uzavřená obuv byla tvarována na symetrických nebo asymetrických kopytech. Zatímco použití asymetrických kopyt neumožnilo kvůli střihu nosit obuv střídavě na levé nebo pravé noze, boty vyrobené na symetrických kopytech nerespektovaly anatomické odchylky a byly typické pro renesanční obuv. Tímto způsobem byly zhotoveny všechny

objevené exempláře obuvi. Posledním speciálním řemeslnickým nástrojem bylo značící rádlo, které využívali především zruční a specializovaní ševci. Kolečko s hroty při valení dráhou šití označovalo místa pro vpíchnutí šídla jako na botě B-1. Tento nástroj většinou nepoužívali opraváři obuvi jako prťáci nebo příštipkáři, kteří šili nepravidelně, o čemž svědčí také fragment poškozené boty B-2, jejíž švy byly nepravidelně perforovány. Práce prťáků vedle ševcovských mistrů pravděpodobně neupadala, protože všechny dochované exempláře svědčí o faktu, že životnost obuvi byla kvůli pravidelnému nošení velmi omezená a opravy musely být častým jevem.

Na základě studia rožmberských účtů z let 1590 až 1616 bylo běžné, že českokrumlovští ševci dostávali největší zakázky na obuv od šlechtického dvora. Pouštěli se proto do výroby bot, střevíců a dražších pantoflů z kordovanu nebo atlasu. Pro hotové výrobky si panské služebnictvo a dvořané sami docházeli a objednané boty si vyzvedávali na lístek s příkazem k vydání obuvi na jméno. Někteří ševci si své zakázky zaznamenávali také do svých útlých knih. Díky nim nezapomínali, které zakázky je nutné ještě zaplatit, protože většinou rožmberská komora ševcům platila buď ke dnu sv. Jiří, nebo ke sv. Havlu (Hajná 1996, 61-62).

Zatímco pro zámecké prostředí se částečně dá rekonstruovat škála a podoba obuvi, v poddanském městě nebyl patrně takový potenciál, aby se nakupovala příliš drahá obuv. Sporé zmínky o botách při sepisování měšťanských pozůstalostních inventářů svědčily, že obuv patřila k nejběžnějším doplňkům šatníků a k běžnému chození byla určena levnější obuv (Bůžek – Bůžková – Stejskalová 1990, 119). V Českém Krumlově se z údajů pozůstalostních inventářů dozvídáme pouze to, že boty byly vyráběny z kordovanu (Prokopcová 1986, 167). Také s přihlédnutím k širšímu geografickému měřítku platilo, že měšťané v ostatních raně novověkých městech chodili ve škorních, střevících nebo botách (Petráňová 1994, 212).

Obr. 14 Škorně sv. Floriána na domovní fresce z roku 1566 v Českém Krumlově

Archeologické výzkumy v jižních Čechách podstatně rozšiřují sortiment a počet dokladů kožedělné výroby, které mohou souviset s produkcí lokálních koželuhů, jirchářů, ševců, ale i s oděvy a obuví měšťanů. Vedle předmětů, které mohly například souviset s výrobou nebo provozem pasířského řemesla a domácnosti v čp. 220 v Táboře jako byla tobolka, opasek, odřezky kůží, řemeny, pásky, pergamen (Krajíc 1998, 194-195), byly objeveny zbytky kožené obuvi v roce 1995 při výzkumu pohřbu v dřevěné rakvi v kostele sv. Prokopa ve Křtěnově u Temelína. V místě chodidla pravé nohy se zachovaly zbytky kožené obuvi a u pravé ruky prsten z 16. století s magickým nápisem (Thomová 2004, 261-266). Archeologický výzkum městského domu čp. 55 na Latránu v Českém Krumlově přinesl tedy další fragmenty pozdně renesanční obuvi. Svůj význam tento soubor má jistě také v širším prostoru, jelikož souborů renesanční obuvi nebylo publikováno mnoho a dosud nedošlo k syntéze této problematiky v Čechách.

17 Zvířata v městské domácnosti čp. 55 na Latránu

Významnou součástí nálezových celků ze stratigrafických vrstev ve studni byly zvířecí kosti. Jejich určením byla pověřena Lenka Kovačíková, která určila 310 zvířecích kostí, zubů a jejich fragmentů. Celkem rozlišila 42 kostí z vrstvy D a 268 z vrstvy E (2010). Následující archeozoologické údaje pochází z dosud nepublikované studie (Kovačíková 2010). Podala tak velice zajímavou sondu vyjadřující se k chovu zvířat a způsobu jejich využití, rekonstrukci hospodářského zázemí českokrumlovské domácnosti, ke kulturnímu a sociálnímu postavení jejich majitele, struktuře jeho jídelníčku a komplexně ke vztahu člověka a zvířete v rezidenčním městě raného novověku. Nicméně některé závěry podrobných analýz lze dále porovnávat s písemnými prameny, a to především s těmi, které se vztahují přímo k domu a jeho zázemí, nebo cechovními artikulemi řezníků, které určovaly pravidla chovu dobytka ve městech a distribuci masa na trhu. Na základě nálezů zvířecích kostí a písemných pramenů je tak možné detailně přispět k poznání každodenního života a zázemí měšťanské domácnosti.

Obr. 15 Vyobrazení porážky skotu ve Žlutickém kancionálu z roku 1558

V archeologicky zjištěném souboru převažovaly nálezy hospodářských savců. Především kosti domestikovaných savců tvořily 86,8 %, drůbeže 11,5 %. Výrazněji méně determinovány byly kosti ryb 0,4% a kosti divokých savců 1,3%. Je tedy patrné,

že domácnost v čp. 55 na Latránu byla odkázána především na chov domácích zvířat. Lov představoval pouze dílčí část jídelníčku, o čemž svědčí nálezy kostí jelena lesního a zajíce polního. Vedle toho studna nálezový celek svědčí o nakládání s živočišným řeznickým či kuchyňským odpadem a pravděpodobně také se skládkováním uhynulých zvířat, a to především menších šelem jako byl pes nebo kočka.

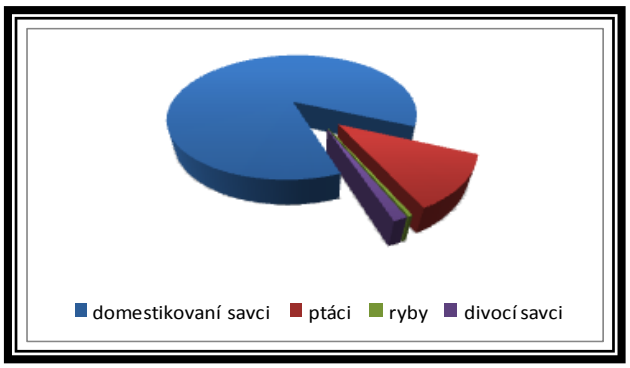

Zastoupení jednotlivých druhů v souboru zvířecích kostí ze studny čp. 55 na Latránu

Obr. 16 Vyobrazení stáje v Orbis Pictus Jana Amose Komenského z první poloviny 17. století

Chov patřil k základním činnostem městského hospodaření po celý raný novověk, což je patrné i ze zpráv vztahujících se k městskému domu čp. 55. Již z listiny z roku 1492 pochází krátký zápis o existenci krmítek pod pavlačí na dvorku a v roce 1654 byly dokonce při domácnosti Jeronýma Steinera v berní rule evidovány dvě jalovice, dvě prasata a žádné ovce. Mezi domestikovanými zvířaty výrazně převládala prasata 44,3 % a skot 25,5 %, ovce a kozy pak pouze 4,7 %. Z fragmentů kostí nalezených při archeologickém výzkumu nelze sice vypozorovat, zda šlo o zvířata chovaná doma nebo kupovaná u mistrů řeznického řemesla. Nicméně písemné prameny dovolují alespoň částečně i do této problematiky nahlédnout. Z cechovních artikulí řezníků v Českém Krumlově z roku 1539 jasně vyplývá, že měšťané si k hodům zabíjeli

dospělce i telata a následně se o maso mezi sebou dělili, z čehož plynuly velké ztráty řeznickému řemeslu. Proto Jošt z Rožmberka přistoupil k vydání artikulí a pod pokutou 1 kopy grošů zakázal měšťanům zabíjení dobytka ve svých domácnostech. Jedinou výjimku tvořily radostné okamžiky při svatbách, kdy bylo dovoleno si doma zabít mladé dobytče z vlastního chovu. I v tomto případě nesmělo být maso prodáváno dál, o čemž svědčí jeden z cechovních artikulů, *„než toto se jim dopouští: kdož by sobě doma dobytče malé odchoval anebo, majíce dělníky míti neb hody svatební strojiti, koupil, to bude moci sobě zabíti a v domácí potřebě ztráviti. Však aby toho masa ven z domu svého neprodával. Leč by mu ho tak moc zuostávalo, že by se mu zkaziti mělo. Nežli by k tomu připustiti měl, může odbýti ho, komuž chce“* (Gross 1900-1901, 201). Zajímavým poznatkem může být, že při sledování úmrtního věku prasat se zdá, že až 50 % prasat bylo usmrceno mezi 18. až 24. měsícem života, což může svědčit právě o zabíjení mladších jedinců z domácího chovu. Několik jedinců uhynulo již na počátku života a naopak zbylí starší jedinci mohli pocházet z masných krámů. Konečně také u skotu jsou vyčleněny dvě skupiny, a to telata mezi 1. až 9. měsícem života a kusy straší 8 let. Na kostech mladého skotu se dochovaly stopy po porcování. Starší jedinci pravděpodobně dávaly mléko. Nálezy ovcí a koz svědčí o jejich chovu na mléko a maso. Není vyloučeno, že ovce mohly mít také smysl pro vlnařství. Překvapivým zjištěním je, že se nacházely fragmenty 6-8 let staré ovce ve vrstvě D, která může být na základě dalších pozorování datována nejhlouběji do poloviny 17. století, nicméně údaj o nulovém počtu ovcí v domácnosti v berní rule nutí dokonce k zamyšlení nad datací zásypu. Nález kapřího žebra dokládá oblibu rybího masa na počátku novověku a patrně úzce souvisí s distribucí kaprů z jihočeských rybničních soustav do městských kuchyní (Benešová 1994; Kovář 1998; Míka 1995; Šusta 1995; Teplý 1937).

Součástí každodenního života kolem městského domu minimálně od sklonku 16. století do počátku 18. století byl štěkot psů a mňoukání koček, o čemž svědčí objev kostí dvou koček ve vrstvě E. Ve vrstvě D pak byly objeveny kosti dvou štěňat a jednoho staršího psa a dalších dvou koček.

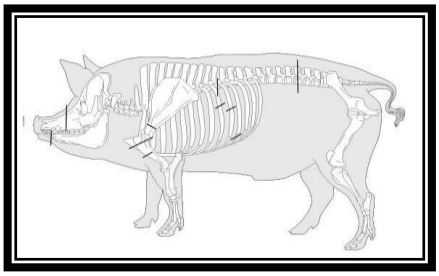

Obr. 17 Schéma zjištěných řeznických záseků na kostře prasete

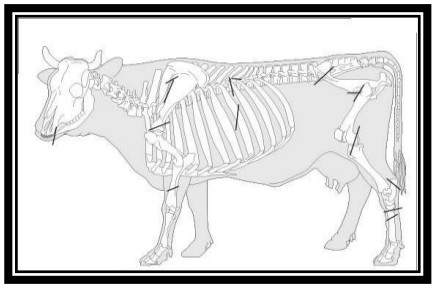

Obr. 18 Schéma zjištěných řeznických záseků na kostře skotu

18 Problematika náboženského vyznání na základě archeologických pramenů

18.1 Figurka ze slonové kosti

1. **19/98 – F – Torzo figurky Panny Marie (vrstva E) – s: 1**

   Popis: Fragment sošky ze slonové kosti zpodobňuje klečící postavu zahalenou do pláště. Patrně se jedná o klečící Pannu Marii, která se patrně modlila za věřícího. Rozřešení nabízí nápis na podstavci S: M . RIA – H/IL f a na zadní straně IN / BASA / V /. Z prvního nápisu je tedy patrné, že šlo o německý nápis

18.2 K otázce vyznání v městském domě

Náboženství, které tvořilo nedílnou součást každodenního života raně novověké společnosti, lze sledovat také skrze archeologické prameny. Ve studni čp. 55 bylo nalezeno hned několik artefaktů, které mohou poskytnout vhled do problematiky víry v poddanském městě na jihu Čech. Již analýza písemných pramenů naznačila, že na sklonku 16. století obývaly městský dům především katolicky založené domácnosti.

Obr. 19 Petr Antonín Anneis (?) Český Krumlov pod ochranou patronů města. Antepndium matky z kaple Bolestné Matky Boží na Křížové hoře, Český Krumlov kolem 1700

Tyto závěry může potvrdit v prvé řadě nález umývadla, které bylo bohatě zdobeno náboženskými motivy. Centrálním motivem, jak již bylo naznačeno, se stalo

ukřižování, které je ústředním námětem křesťanského umění. Vyobrazení panny Marie s Ježíškem souviselo patrně s nově vznikajícím mariánským kultem, který prosazovali v Českém Krumlově od druhé poloviny 16. století především Jezuité. Po levici ukřižovaného byla znázorněna postava, některého ze svatých. Ač nejsou jeho atributy dobře viditelné, lze předpokládat, že zde byl představen sv. Jan Evangelista. Tento motiv byl zopakován také na přední stěně umývadla vedle posledního dochovaného vyobrazená Ježíška ve variantě Jezulátka. Jeho dětské nahé baculaté tělíčko bylo přikryto jemnou rouškou kolem pasu a kolem kadeřavých vlasů se rozsvítila svatozář. Pravou rukou žehnal. Levou rukou držel říšské jablko na znak vládce světa. Úcta k poutním místům, kterou Jezuité všestranně podporovali, se odrazila v keramickém vybavení měšťanských domácností i jiným způsobem. S chozením pro svěceno vodu ke svatým pramenům totiž může souviset i nález velkého džbánu D-1, který etnografické prameny označují jako „tříkrálový“. Právě v období po Tridentském koncilu tento džbán mohl symbolizovat katolickou eucharistii.

Dalším z unikátních nálezů je soška panny Marie zhotovená pravděpodobně ze slonoviny. Bohužel se jedná pouze o torzo figurky panny Marie oblečené zřejmě v dlouhém rozevlátém plášti a klečící při modlení na podstavci s vyrytým nápisem S: M . RIA – H/IL f a na zadní straně IN / BASA / V /. Tato miniaturní soška patrně sloužila k propagaci mariánského kultu a souvisela s domácí pobožností českokrumlovských měšťanů na prahu 17. století, kteří se často ke svatým obraceli o pomoc.

Překvapivým zjištěním se nakonec stal nález tří fragmentů džbánu, který pocházel patrně z habánských hrnčířských dílen. Zatímco všechny písemné a archeologické prameny dosud představovaly pouze katolické předměty, zlomky habánské fajánse se staly svědectvím o průniku protestantských výrobků do domácnosti opačné víry. To však s ohledem na další katolická prostředí nemuselo být výjimkou, o čemž svědčí nejen záznamy o habánské fajánsy v pražských měšťanských domácnostech (Winter 1894, 69, 84), ale své místo si našla i v prostředí jihočeských šlechtických sídel (Kybalová 1979, 129-132). Zda šlo o výrobky z jižních Čech nebo z Moravy se snad podaří rozkrýt, pokud se přihlédne k církevním dějinám některých jihočeských měst a městeček (např. Kovář 1998, 387-400), které poznamenali novokřtěnci, zvaní též toufaři, habáni nebo huterité.

Od roku 1526, kdy vznikla jejich obec v jihomoravském Mikulově, a později i zásluhou imigrace z Horních Rakous, se tito náboženští radikálové usazovali i při jižní hranici Království českého. Jižní Čechy byly pravděpodobně důležitou spojnicí, po níž procházeli novokřtěnečtí misionáři z Moravy do Rakous a Římsko-německé říše. V neklidných dobách se tu mnozí z nich snažili nalézt bezpečné útočiště před pronásledováním. Na Českokrumlovsku působila jejich početná obec už ve dvacátých letech 16. století. První se v jižních Čechách objevili roku 1526 v Českém Krumlově. Tam vznikla novokřtěnecká obec o počtu asi 80 členů, v níž působil roku 1528 kazatel Virgilius Platter z tyrolského Rottenberku (Bok 1972, 71). Počínaje rokem 1527 vydával Ferdinand I. řadu tvrdých mandátů proti novokřtěncům a jeho postoj s jistým váháním převzal i moravský zemský sněm. Anabaptisté byli postupně vytlačeni z královských měst, ale na venkově nad nimi vrchnost dál držela ochrannou ruku, jelikož si hlídala dobré řemeslníky.

Až roku 1529 se novokřtěnci českokrumlovské obce přesunuli do Slavkova. Mezi nimi se tehdy vypravili posílit své moravské bratry i Hans Amon a Leonhard Lanzenstil, dva pozdější významní organizátoři a předáci tohoto hnutí v českých zemích. „Huteři“ se v okolí Českého Krumlova znovu objevili v první polovině třicátých let; někteří z nich zde zůstali zřejmě i po roce 1536, kdy se většina jejich spolubratří vrátila na Moravu. Už od šedesátých let 16. století zakládali na Hluboké hradecké vrchnosti vinice a s největší pravděpodobností tu mohla pracovat i dílna na výrobu habánské keramiky (Bůžek 1997, 211). Habánští hrnčíři používali zdokonalený hrnčířský kruh. Jejich keramické výrobky vytlačovaly cínové nádobí a na šlechtických sídlech i v měšťanských domácnostech se objevovaly jako módní zboží. Nicméně výroba na Hluboké netrvala dlouho a zanikla. Proto lze předpokládat, že nálezy habánské fajánse pochází z hrnčířských dílen na jižní Moravě, odkud z vyhlášených dílen byly tyto výrobky ve velkém vyváženy i do ultrakatolických domácností (Vlnas 2002, 22-23).

19 Závěr

Archeologický výzkum, který proběhnul na dvorku městského domu čp. 55 na Latránu v Českém Krumlově v roce 1998, se stal vydatným zdrojem informací o fungování městské domácnosti na prahu nového věku v jednom z nejvýznamnějších poddanských měst na jihu Čech. Prvním a snad klíčovým rozhodnutím bylo znovu oprášit banánové krabice a shromáždit veškeré artefakty, které byly při výzkumu objeveny. To bylo těžké především proto, že uplynulo takřka deset let, co byl soubor uskladněn a některé jeho součásti byly rozposlány na konzervaci. Bohužel nutno dodat, že některým částem nálezového celku se konzervace dosud nedostalo, což se již projevilo a i do budoucna to může mít neblahé důsledky.

Co tedy výzkum přinesl? Klíčovým nálezem bylo objevení studny, která poskytnula bohatý nálezový fond skládající se z keramiky, dřeva, kovů, skla, kůží, zvířecích kostí, rostlinných makrozbytků z rozmezí asi dvou staletí, a to sklonku 16. až 18. století. Nabídla se tak možnost studovat měšťanskou domácnost skrze archeologické prameny, které lze označit v kulturně historickém duchu za hmotné.

V rámci diplomové práce bylo cílem přispět ke zpracování nálezového souboru, podat přesné informace o artefaktech formou katalogové části a dále pokračovat v analýze jednotlivých artefaktů a směřovat k interpretaci zjištěných faktů. V případě, že vycházíme z teoretických konceptů, které archeologický pramen považují za neživotný, je nezbytné zkoumat živou část raně novověkého Českého Krumlova. Proto bylo nanejvýš nutné přistoupit ke studiu historických pramenů, tedy pramenů písemných a ikonografických, díky nimž bylo možné vytvořit sociokulturní kontext, v němž jednotlivé artefakty vznikaly, vyvíjely se, byly používány a zanikaly. V prvé řadě šlo o výzkum písemností vztahujících se k minulosti městského domu čp. 55 na Latránu v Českém Krumlově. Základem studia se stala práce topografická studie českokrumlovské archivářky Anny Kubíkové, která naznačila strukturu pramenů, které se bezprostředně vztahují ke zkoumanému domu a poskytnula mi detailnější informace, kde prameny hledat, za což jí velice děkuji. Analýza písemných pramenů se odehrávala ve Státním okresním archivu v Českém Krumlově a v českokrumlovské pobočce Státního oblastního archivu v Třeboni. Podrobně byly sledovány především kupní smlouvy, testamenty, urbáře, Berní rula, Soupis poddaných podle víry a svatební

smlouvy. Výhodou studia českokrumlovských měšťanských domácností je dlouhodobý zájem z řad historiků o toto téma i o dějiny města jako takového. To umožnilo sledovat také fungování českokrumlovských cechů, které během 16. století zažívaly svou zlatou dobu a vydatně zásobovaly městský trh svými výrobky, které si následně nakupovali měšťané a měšťanky do svých domácností.

Na základě studia písemných pramenů bylo možné sledovat jednotlivé obyvatele městského domu od roku 1492 až do 18. století. K dalšímu studiu nebylo přikročeno, jelikož o mladším období již stratigrafické vrstvy ve studni nepřinesly žádné informace. Patrně nejdůležitějším poznatkem bylo, že v roce 1578 byly spojeny v rukou jednoho majitele, a to italského zedníka Tomáše Deutsche, dva trakty jednoho městského domu, které již od roku 1492 sloužily vždy dvěma rodinám současně. Nový majitel totiž patrně zahájil velkou přestavbu domu v renesančním duchu. To se projevilo i ve výzdobě interiéru domu. Svůj význam si změna zaslouží i s ohledem na archeologickou nálezovou situaci ve studni. Je totiž možné, že právě spojením dvou domovních traktů došlo k zániku některých funkčních místností v domě, a to jak světnice, tak kuchyně, které musely být v provozu v obou domovních traktech. Také pouhá změna majitele městského domu mohla vést k likvidaci stolní a kuchyňské keramiky, kachlů, příborů, dřeva, což byly materiály levné a tudíž pro nového majitele i kvůli jejich opotřebování bezcenné. Problematika nakládání s odpadem se zdá být vcelku jasná, protože nádoby byly rozbity dříve, nežli byly vhozeny do studně, o čemž svědčí především fakt, že se v celém souboru dochovala pouze jedna celá keramická nádoba. Jelikož většina objevených artefaktů platila za spotřební zboží, výjimkou může být snad jen mosazná lžíce, nelze vyloučit, že by stejný osud nepotkal tyto předměty ani v následujících letech, kdy Tomáše Deutsche postupně nahradil Vít Šítal, později Ondřej Mang a pak celá rodina Šteinerů, která v domě žila až do 18. století.

Svou roli při zasypávání studně mohla hrát i změna primární funkce objektu zásobovat domácnost pitnou vodou. V prvé řadě v domě, kde fungovala sladovna, muselo být dbáno na nezávadnost pitné vody, o čemž svědčí například zmínka z Lomnice nad Lužnicí, kde „*...ze studnice smradlavou vodou vařeno, ale pivo výborné děláno, načež velmi těžce měšťané hleděli*“ (Pánek 1985, 180). Za druhé již v roce 1561 byl na předhradí krumlovského hradu přiveden dřevěný vodovod Jakubem Krčínem z Jelčan, který se rozhodl zásobovat zámecký pivovar, načež vznikla veršovaná skladba: *„Nejsa ještě dokonalým purkrabí, toho léta přivedl vodu na Předhradí, kterážto do*

pivovaru zase teče, takže sládci na vodu nejmají žádné péče" (Pánek 1985, 225). Nelze tedy vyloučit, že během druhé poloviny 16. století se nemohla městská domácnost napojit právě na zámecký vodovod a odebírat si čistou a zdravou vodu ke své potřebě. V tu chvíli by pravděpodobně starý zdroj vody, jakým byla studna, zanikl.

Poslední důležitou událostí, která mohla vést k vyházení obrovského množství věcí z domu, mohl být požár, jaký propuknul v roce 1613. Díky Václavu Březanovi lze s jistotou potvrdit, že zasáhnul i dům čp. 55. Vyklízení domu po tragické události mohlo být nákladnou i únavnou prací a studna na dvorku městského domu mohla představovat dostatečný prostor pro vyvážení odpadu i relativně levnější řešení než byl vývoz odpadu na některé z českokrumlovských smetišť.

Role odpadní jímky následně byla studni přiřčena na několik desítek let, o čemž svědčí několik stratigrafických vrstev, které obsahovaly pestrý zdroj artefaktů. V diplomové práci šlo především o stratigrafickou vrstvu E, která poskytnula nejstarší a nejpočetnější soubor. Jedním z cílů diplomové práce bylo prozkoumat jednotlivé artefakty tak, aby mohly být co nejlépe datovány. Relativní dataci bylo možné vytvářet na základě korelace několika zásadních údajů, a to především se spodní a horní hranicí výskytu některých artefaktů v českých zemích, ale i historickými souvislostmi. Je nutné připomenout, že soubor obsahoval tyto zajímavé artefakty. Ojedinělým nálezem byly tři fragmenty habánské keramiky, která se stala módní záležitostí především let 1550 až 1627. Našla se také vítací erbovní číše malovaná emaily, podobné se začaly používat v Čechách již kolem roku 1555 a jejich oblíbenost neupadla ani v první polovině 17. století. Také řezaný pohárek se dostal do městské domácnosti až po roce 1582, protože do té doby technika řezání nebyla v Čechách známá. Výzdoba kachlů a umývadla nese pozdně renesanční a manýristické prvky v podobě ornamentálních vzorů, gerland, lilií i ve figurálních profánních i náboženských motivech. Kožené boty jsou typickými zástupci španělské módy, která se v Čechách prosazovala po roce 1600. K zpřesnění datování lžíce a lamp lze využít ikonografické prameny, které znázorňující téměř stejné předměty a zároveň jsou datovány přibližně k polovině 17. století. Je tedy i na příkladu tohoto krátkého výčtu možné konstatovat, že předměty objevené ve stratigrafické vrstvě E lze rámcově datovat na sklonek 16. a počátek 17. století.

Vznik vrstvy D pak zřejmě souvisí s rodinou Šteinerů, která začala v domě provozovat pivovar. Ve druhé polovině 17. století se do vybavení domácnosti dostaly broušené pohárky z křišťálového skla, proměnu doznalo i otopné zařízení jakým byla

kachlová kamna, na němž zelenou polevu nahradila poleva hnědá. Přesto i na nich se udržely ornamentální tapetové vzory podobné kachlům objeveným v hlubší stratigrafické vrstvě.

Od doby kdy Kuba Kukla byl nucen se rozdělit o střechu nad hlavou s Linhartem Hůskou uplynulo takřka století a domácnost byla opět spojena v rukou jednoho majitele, a to dobře zajištěného italského zedníka. Ten vedle zahrádek a polností se těšil především ze své nemovitosti, jejíž podobu razantně pozměnil. Překvapivým zjištěním je, že žádný z nalezených předmětů v početném souboru nelze s jistotou přiřadit nějakému řemeslu, které se na přelomu 16. a 17. století v domě či mimo něj provozovalo. Veškeré předměty totiž souvisí především s chodem domácnosti jako lopata, palice, vědra, vahadlo a mohly je používat nejširší vrstvy obyvatel. Jednalo se téměř výhradně o spotřební zboží, ať už v podobě kuchyňského nádobí v podobě hrnců, trojnožek, zásobních hrnců nebo prošlapaných kožených střevíců. Ani mísy s talířovitým podokrajím, talíře, džbány určené výhradně ke stolování se výrazněji nevymykaly. Souhrně lze konstatovat, že v souboru se nacházely výhradně předměty spjaté s lokální výrobou českokrumlovských řemeslníků, a to hrnčířů, ševců aj. Patrně také skleněné výrobky pocházely z rožmberských skláren a s největší pravděpodobností ze skláren pod Vilémovou horou.

Při pohledu na zjištěná fakta se zdá, že na prahu novověku došlo v Českém Krumlově k bourání mentálních zdí mezi středověkem a raným novověkem. Otevírání městských bran okolnímu světu vedlo ke konfrontaci městského tradicionalismu a korporativnosti se silnou globalizací, jež se projevila přijetím nového renesančního životního stylu. Sortiment kuchyňské a stolní keramiky se zdá být nanejvýš oproštěn od středověkých vzorů a odráží potřeby novověkého člověka nejen v problematice vaření a přípravy jídel, ale také jejich servírování na stůl na talířích. Přijímání nových kulturních impulzů navíc mohlo být umocněno polohou městského domu na rušné hlavní komunikaci probíhající skrz celý latrán, kde každý viděl jeho průčelí a proto bylo nutné jít s módou. Během druhé poloviny 16. století doznal interiér domu i jeho vybavení velkých změn, to bylo dáno také proměnou nabídky nejrůznějších předmětů na městském trhu. Začala se objevovat keramika tvořená na rychle otáčivém hrnčířském kruhu, která se vykazovala pouze nejjednodušší výzdobou. Také vznik tapetových kachlů dokládá jednotnou matrici a překročení středověkých hrází rozehráním nekončícího příběhu ikonografického motivu.

	Novověk	Novověk
	1492 – 1541	**2/3 16. – 1/2 17. století**
	Písemné prameny	**Archeologické nálezy ze studny (vrstva E)**
Konstrukce domu a interiérů	Dřevěná pavlač nad dvorkem	Okenní terč
Vybavení domácnosti a řemeslo	Dvě káděe	Dřevěná lopata
	Dva stoly	Dřevěná palice
		Dřevěný kolík
		Kachlová kamna
		Keramické lampy
Vybavení kuchyně a stolu	Velká a střední mísa (? Materiál)	Kuchyňská a stolní keramika
		Nápojové ad. Sklo
		Dřevěné misky
		Umývadlo
		Kovová lžíce
		Doklady rostlinné a masité stravy
Předměty osobní potřeby (vč. hygieny)	Peníze	Nočníky
	Černá sukně	Kožené boty
	Ložní prádlo	Figurka
	Kožich	
	Štuky plátna	
	Kuše s heverem	
	Zbroj	
Vybavení dvorku	Korýtka	Vahadlo
		Dřevěná vědra
		Studna

Zajímavým faktem je také srovnání výpovědní hodnoty historických a archeologických pramenů, které poskytují vhled do problematiky podoby a vybavení městského domu čp. 55. Do následující tabulky byly vřazeny prameny s největší zpovídací hodnotou, a to kupní smlouva z roku 1492 a závěť z roku 1541. Vedle toho vrstva E z archeologicky zkoumané studny.

Archeologický výzkum tedy přinesl poznatky o městském domě a jeho vývoji především pro období raného novověku, obzvláště pak pro 2/3 16. století až 18. století. Bylo prozkoumáno několik stratigrafických vrstev, mezi nimiž vynikala do bohatosti nalézaných artefaktů nejspodnější vrstva E. Ta se stala klíčovým zdrojem informací

pro diplomovou práci. Vrstvy D, C, B čekají dál na své vyhodnocení, při zběžném pohledu je však patrné, že se jedná pouze o několik fragmentů stolní a kucyňské keramiky a zlomky kachlů nebo skla. Bohužel výzkum těchto vrstev nebyl možný, především kvůli promísení zlomků materiálu se zvířecími kostmi a k předání keramiky došlo těsně před odevzdáním diplomové práce. V budoucích letech však dojde k doplnění výzkumu i o tyto fragmenty a snad i k prezentaci výzkumu v odborných časopisech. Na závěr nutno podotknout, že některé výsledky této práce byly již prezentovány na odborných konferencích, kde se setkaly s velkým ohlasem, což patrně podpoří další a ještě komplexnější výzkum nálezového souboru zvláště po stránce environmentální. Cílem budoucího snažení tedy bude ještě důkladněji přispět k poznání společenských a kulturních změn v Českém Krumlově v raném novověku.

20 Seznam použitých pramenů a literatury

20.1 Seznam internetových odkazů:

Český Krumlov: http://www.ckrumlov.info/php/

České sněmy: http://www.psp.cz/eknih/snemy/

Norimberská kniha řemesel: http://www.nuernberger-hausbuecher.de/

20.2 Seznam pramenů

Státní oblastní archiv Český Krumlov, Velkostatek Český Krumlov, I 4R N. 1 a (Berní rula).

Státní oblastní archiv Český Krumlov, Velkostatek Český Krumlov, I 5AS 42 i (kupní smlouva z roku 1492).

Státní oblastní archiv Český Krumlov, Velkostatek Český Krumlov, I 7Ralfa 186 (urbáře z let 1504, 1510).

Státní oblastní archiv Český Krumlov, Velkostatek Český Krumlov, I 7Gbeta N. 9/1. (urbář z roku 1530).

Státní oblastní archiv Český Krumlov, Velkostatek Český Krumlov, I 7Gbeta 2 (urbář z roku 1554).

Státní okresní archiv Český Krumlov, Archiv města Českého Krumlova, K-1, kniha testamentů, inv. č. 321.

Státní okresní archiv Český Krumlov, Archiv města Českého Krumlova, K-1, sirotčí kniha, inv. č. 184.

Státní okresní archiv Český Krumlov, Archiv města Českého Krumlova, K-1, trhová kniha, inv.č. 336, 337, 338.

Státní okresní archiv Český Krumlov, Archiv města Českého Krumlova, K-1, pozůstalosti, kart. 196, kart. 219, kart. 204.

Státní okresní archiv Český Krumlov, Archiv města Českého Krumlova, K-1, kniha svatebních smluv, inv.č. 334.

20.3 Seznam literatury a editovaných dobových tisků:

Bauer, I. 1980, *Hafnergeschirr*, München.

Beneš, J. 1999, *Český Krumlov, měšťanský dům na Latránu 55 – výzkum dvorku a studny – Český Krumlov*, Zprávy české archeologické společnosti 38, 16-17.

Bernheim, E. 1908, *Lehrbuch der historischen Methode und der Geschichtsphilosphie*, Leipzig.

Bible kralická 2007, *Bible svatá aneb všecka svatá písma starého a nového zákona. Podle posledního vydání Kralického z roku 1613*, Praha.

Biow, D. 2006, *The Culture of Cleanliness in Renaissance Italy*, New York.

Blažková-Dubská, G. 2007, *House of the Artury slibe at Prague Castle*, Studies in Postmedieval Archeology 2, 9-42.

Boháčová, I. – Frolík, J. – Chotěbor, P. – Žegklitz, J. 1986, *Bývalý biskupův dům na Pražském hradě*, Archaeologia historica 11, 117-126.

Bok, V. 1972, *Osudy novokřtěnce z jižních Čech*, Jihočeský sborník historický 41, 1972, 68-74.

Borkovský, I. 1946, *Nález skleněného poháru s arabským nápisem na Pražském hradě*, Časopis společnosti přítel starožitností 54, 136-139.

Bourdieu, P. 2000, *Nadvláda mužů*, Praha.

Bouzek, J. 2002, *Reflexe osobní a kolektivní identity v archeologických pramenech*, in: Neustupný, E. (ed.), Archeologie nenalezeného. Sborník přátel, kolegů a žáků k životnímu jubileu Slavomila Vencla, Dobrá voda u Pelhřimova, 34-40.

Braunová, D. 1980, *Renesanční a barokní emailové sklo. Katalog sbírky Západočeského muzea v Plzni*. Plzeň.

Břeň D. – Kašpar, V. – Vařeka, P. 1995, *K problematice počítačového zpracování středověké keramiky (Databáze Klasifik)*, Archeologické fórum 4, Praha, 36-41.

Březinová, H., *Textilní výroba v českých zemích ve 13. - 15. století. Poznání textilní produkce na základě archeologických nálezů*, Praha – Brno 2007.

Burian, V. 1964: *Středověké srubové konstrukce v Olomouci*, Archeologické rozhledy 16, 661-662, 663, 713,719.

Burke, P. 2005, *Lidová kultura v raně novověké Evropě,* Praha.

Bůžek, V. – Bůžková, H. – Stejskalová, J. 1990a, *Měšťanské domácnosti v předbělohorských jižních Čechách. Prameny, metody, stratifikace*, Jihočeský sborník historický 59, 65-80.

Bůžek, V. – Bůžková, H. – Stejskalová, J. 1990b, *Interiéry domů v jihočeských předbělohorských městech (Životní styl měšťanů v době pozdní renesance a manýrismu)*, Jihočeský sborník historický 59, 113-128.

Bůžek, V. – Hrdlička, J. 1997, *Dvory velmožů s erbem růže. Všední a sváteční dny posledních Rožmberků a pánů z Hradce*, Praha.

Bůžek, V. 2002, *„Páni a přátelé" v myšlení a každodenním životě české a moravské šlechty na prahu novověku*, Český časopis historický 100, 229-264.

Bůžek, V. 2006, *Společnost zemí habsburské monarchie 1526-1740 v české, maďarské, rakouské a slovenské historické vědě posledního desetiletí*, Český časopis hisotrický 104, 485-526.

Bůžek, V. 2007, *Přípitek ve společnosti raného novověku*, in: Nodl, M. – Tinková, D. (edd.), Antropologické přístupy v historickém bádání, Praha, 189-213.

Coles, J. – Lawson, A. J. 1987: *European Wetlands in Prehistory*. Oxford.

Coles, J. 1984: *The Archaeology of Wetlands*, Edinburgh.

Coles, J. 1986: *Precision, purpose and priorities in Wetland Archaeology*, The antiquaries Journal 66, 227-247.

Cvrková, M. – Černá, E. 2007, *Sklo z počátku novověku z Ústí nad Labem – Předmostí, čp. 43*, Historické sklo 4, Čelákovice, 77-90.

Čechura, J. 1989a, *Cechy rožmberských měst a městeček do poloviny 16. století*, Jihočeský sborník historický 58, 113-124.

Čechura, J. 1989b, *Rozvoj cechů na rožmberském dominiu po roce 1550*, Jihočeský sborník historický 58, 177-185.

Daňková, A. 2000: *Konzervace a restaurování archeologického skla ve fragmentárním stavu*, Historické sklo 2, 143-147.

Dohnal, M. – Fröhlich, J. 2000, *Výzkum parkánu u kasáren v Písku (Vyhodnocení souboru novověké keramiky)*, Výzkumy v jižních Čechách 13, 155-184.

Dohnal, M. – Vařeka, P. 1997, *Výzkum novověké vesnické usedlosti v Srlíně (okr. Písek) – svědectví archeologických a písemných pramenů*, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 10, 84-106.

Dohnal, V. 1964, *Nález středověkých studní ve Veselí nad Moravou*, Archeologické rozhledy 16, 757-758.

Drahotová, O. 1970, *České sklo*, Praha.

Drahotová, O. 1985, *Evropské sklo*, Praha.

Drahotová, O. a kol. 2005, *Historie sklářské výroby v českých zemích I. díl. Od počátků do konce 19. století*, Praha.

Drda, M. – Krajíc, R. 1983, *K metodice třídění středověké keramiky na Táborsku*, Archeologia historica 8, 175-187.

Dufková, L. 2003, *Osobní hygiena na šlechtických sídlech*, Brno.

Elias, N. 2006, *O procesu civilizace I. Sociogenetické psychogenetické . proměny chování světských horních vrstev na Západě*, Praha.

Ernée, M. – Gabriel, F. 2001: *Český Krumlov, Radniční ul. čp. 29. Informace o výsledcích zjišťovacího archeologického výzkumu*, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 14, 269-274.

Erneé, M. – Stejskal, A. 2001, *Zima a teplo – okrajový i ústřední problém předmoderního člověka. Úvaha o sálajících kamnech a mrazivém zápraží*, Ďas 5, Praha, 5-10.

Ernée, M. 1995, *Archeologické výzkumy v historickém jádru Českého Krumlova v roce 1994*, Archeologické rozhledy 47, 455-460.

Erneé, M. 2001: *Pícka Sebalda Matighofera (Pohled do dílny rožmberského přepalovače stříbra)*, Archeologia historica 26, 27-42.

Erneé, M. 2008, *Gotické kamnové kachle z hradu a zámku v Českém Krumlově*, Archeologické výzkumy v jižních Čechách – Supplementum 5, České Budějovice – Praha.

Fehring, G. P. 1992, *Einführung in die Archäologie des Mittelalters*, Darmstadt.

Flajšhanz, V. 1926, *Klaret a jeho družina*, Praha.

Flodrová, M. – Loskotová, I. 1995, *Výrobky brněnských řemeslníků, 14. století*, Archeologia historica 20, 551-561.

Foster, L. 2009, *The Baroque kachen at Bečov nad Teplou Castle*, Studies in Postmedieval Archaeology 3, 65-92.

Frejlachová, J. 1995, *Svatba Viléma z Rožmberka s Kateřinou Brunšvickou (Příspěvek k renesančním slavnostem)*, České Budějovice (nepublikovaná diplomová práce PF JU).

Fröhlich, J. – Koppová, E. 1995, *Výzkum středověké studny domů čp. 118 a 119 v Písku*, Jihočeský sborník historický 64, 3-19.

Fröhlich, J. 1994: *Renesanční sklárny na Vilémově hoře*, Jihočeský sborník historický 63, 3-14.

Fröhlich, J. 1996: *K lokalizaci skláren v Novohradských horách*, Jihočeský sborník historický 65, 3-9.

Frolík, J. – Smetánka, Z. 1997, *Archeologie na Pražském hradě*, Praha – Litomyšl.

Frýda – Rožmberská 1991, *Středověké odpadní jímky z Kašperských Hor*, Sborník západočeského muzea v Plzni, Historie VI, 28-63.

Frýda, F. 1983, *Nálezy středověkého dřeva z Plzně*, Archeologia historica 8, s. 319-322.

Gross, H. 1900-1901, *Z bývalých cechů v Českém Krumlově*, Památky archeologické 19, 193 - 204, 307 – 320.

Gross, H. 1902, *Ze řemesel a živností v Českém Krumlově v 15. a 16. století*, Památky archeologické 19, 533-546.

Haas, A. (ed.) 1973, *Soupis privilegií měst a městeček Jihočeského kraje od roku 1525*, Archivum Trebonense 2.

Hajná, M. 1996, *Oděvní móda na dvoře posledních Rožmberků*, České Budějovice (nepublikovaná diplomová práce na PF JU).

Hall, J. 1991, *Slovník námětů a symbolů ve výtvarném umění*, Praha.

Hanzal, J. 1967, *K populačním poměrům v rožmberských městech před Bílou horou*, Jihočeský sborník historický 36, 1-6.

Hoffmann, F. 2009, *Středověké město v Čechách a na Moravě*, Praha.

Hochmanová – Vávrová, V. 1958, *Systematický archeologický výzkum u STS ve Starém Městě*, Pravěk východní Moravy I, 73-75.

Hrdlička, J. 2000, *Hodovní stůl a dvorská společnosti. Strava na raně novověkých aristokratických dvorech v českých zemích (1550-1650)*, České Budějovice.

Hrdlička, J. 2007, *Historická antropologie pro „střední třídu“? Možnosti a limity antropologických přístupů ke studiu společnosti vrchnostenských měst v raném novověku*, in: Nodl, M. – Tinková, D. (edd.), Antropologické přístupy v historickém bádání, Praha, 215-235.

Hrdlička, J. 2008, *Měšťan*, in: Bůžek, V. – Král, P. (edd.), Člověk českého raného novověku, Praha, 139-165.

Hrubý, P. – Kypta, J. 2007, *Pozůstatky pozdně středověkých kachlových kamen z parcely domu čp. 27 v Českém Krumlově (Příspěvek k poznání vazeb mezi českou, uherskou a švýcarskou kamnářskou produkcí)*, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 20, 423-434.

Huml, V. 1971, *Nález renesanční keramiky v Praze „Na Slovanech“*, Archeologické rozhledy 23, 222-226.

Huml, V. 1995, *Rudolfínská lékárna Matyáše Borbonia na Koňském trhu očima archeologa*, Praha.

Charvát, P. – Charvátová, K. 1981, *Keramika 16. století z Prahy – Karlova*, Praehistorica 8 – Varia Archaeologica 2, 333-336.

Chybová, H. – Válka, M. 1994, *Nález novověké keramiky z přelomu 17. a 18. století na dvoře Rottalovského domu v Kroměříži*, Český lid 81, s. 326, s. 328.

Janáček, J. 1961, *Řemeslná výroba v českých městech v 16. století*, Praha.

Janská, E. 1977: *K nálezům středověkých studní*, Staletá Praha VIII, Praha, 165-196.

Jeitelles, L. H. 1933, *Die vorgeschichtliche Alterthümer der Stadt Olmütz und Ihrer Umgebung*, Mitteilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien 1, 86.

Jordánková, H. – Sedláčková, H. 2005, *Skleněné střípky a keramické střepy z domácnosti Matouše Židlochovického*, Brno v minulosti a dnes XVIII, s. 119-143, 636-650.

Kalný, A. 1976, *Soupis urbářů jihočeských archívů 1378-1773*, I., České Budějovice.

Kaván, J. 1962, *Středověké nálezy z Hrádku nad Nisou*, Archeologické rozhledy 14, 1962, s. 268-272

Klápště, J. 1983: *Studie o středověké studně z Mostu*, Památky archeologické 74, 443-492.

Klučina, P. 2004, *Zbraně a zbroj*, Praha – Litomyšl.

Kodera, P. 1997, *Prostory a prostorovost měšťanských domů v raně novověkých jižních Čechách a v Praze*, České Budějovice (nepublikovaná diplomová práce PF JU).

Komenský, J. A., *Dvéře jazyků odevřené*, Praha 2003.

Kopečková, J. 2000, *Předbělohorská kniha kšaftů města Domažlic a možnosti jejího využití k výzkumu každodenního života*, Západočeský sborník historický 6, 117-144.

Kovář, M. 1998, *Novokřtěnci na dominiu Pánů z Hradce*, Opera historica 6, s. 387-400.

Krajíc R. 2008, *Středověké cihlářství. Sezimovo Ústí – archeologie středověkého poddanského města 4.*, České Budějovice – Tábor 2008.

Krajíc, R. – Chvojka, O. 2007, *Táborský poklad. Archeologický výzkum domu čp. 308,* Tábor.

Krajíc, R. 1989, *Výzkum středověké studny v Soběslavi, okr. Tábor (I. nálezové okolnosti a deskripce materiálu)*, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 6, 79-123.

Krajíc, R. 1990, *Výzkum středověké studny v Soběslavi, okr. Tábor (II. Analýza souboru kuchyňské a stolní keramiky)*, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 7, 97-120.

Krajíc, R. 1998, *Dům pasíře Prokopa v Táboře (Archeologický výzkum odpadní jímky v domě čp. 220)*. Tábor.

Krajíc, R. 2003a, *Sezimovo Ústí. Archeologie středověkého poddanského města 3. Kovárna v Sezimově Ústí a analýza výrobků ze železa I,* Praha – Sezimovo Ústí – Tábor.

Krajíc, R. 2003b, *Soubor renesančního skla z táborského domu čp. 308 (Předběžné sdělení)*, Historické sklo 3, 103-107.

Krajíc, R. 2007, *Archeologie postmedieválního období. Současný stav a perspektivy výzkumu v jižních Čechách*, AVJČ – Supplementum 4, České Budějovice, 137-174.

Krajíc, R. 2007, *Gotické a renesanční sklo v jižních Čechách*, Historické sklo 4, 67-76.

Krajíc, R. 2009, *Voda a odpady jako privátní i komunální problém městských aglomerací. Doklady z města Tábora od 13. do 18. století*, Památky archeologické 100, 261-300.

Kubíková, A. 1982, *Panství Český Krumlov ve světle berní ruly*, Jihočeský sborník historický 51, s. 88-101.

Kubíková, A. 1993, *Záznamy o českokrumlovských požárech v díle Václava Březana*, Výběr z prací členů Historického klubu při jihočeském muzeu v Českých Budějovicích 30/4, 264-265.

Kubíková, A. 1999, *Vývoj názvů komunikací na území městské památkové rezervace Český Krumlov*, Jihočeský sborník historický 68, 237.

Kubíková, A. 2003, *Českokrumlovští měšťané v polovině 17. století - soupis podle berní ruly,* In: Českokrumlovsko 1620 - 1850. Český Krumlov, 39-50.

Kubíková, A. 2005, *Rožmberské kroniky. Krátký a sumovní výtah od Václava Březana*, České Budějovice.

Kuna, F. 1927, *Dějiny města Veselí nad Lužnicí a okolí,* Veselí nad Lužnicí.

Kvítková, N. (ed.) 1991, *Jan Ámos Komenský. Orbis sensualium pictus*, Praha.

Kybalová, J. – Novotná, J. 1981, *Habánská fajáns 1590-1730,* Praha-Brno.

Kybalová, J. 1979, *Habánské fajánsové květináče na zámku v Jindřichově Hradci*, Památky a příroda 1979, s. 129-132.

Lansfeld, H. 1950, *Lidové hrnčířství a džbánkařství. Besedy o řemesle džbánkařském, hrnčířském a kamnářském*, Praha.

Ledvinka, V. 1995, *Poddanská města a městečka na panstvích jihočeských Vítkovců v 16. a na počátku 17. století*, in: Ivan Martinovský (ed.), Poddanská města v systému patrimoniální správy, Ústí nad Orlicí, 173-183.

Lipp, C. 1994, *Der Brunnen*, in: HAUPT Heinz Gerhard (Hg.), Orte des Alltags. Miniaturen aus der europäischen Kulturgeschichte, München, 119-130.

Loskotová, I. 2009, *Ornament v kachlovém reliéfu středověkého a raně novověkého Brna*, in: Alena Křížová a kol., Ornament – oděv – šperk. Archaické projevy materiální kultury, Brno, s. 9-27.

Mareš, F. 1893, *České sklo. Příspěvky k dějinám jeho až do konce XVIII. století se zvláštním ohledem na jižní Čechy*, Praha.

Matoušek, V. – Scheufler, V. – Štajnochr 1985, *Berounské majoliky,* Časopis Národního muzea – řada historická 154, 126-139.

Matoušek, V. – Scheufler, V. 1983, *Raně novověké berounské zboží ve světle archeologických výzkumů v Berouně*, Archaeologia historica 8, 189-196.

Michna, P. J. 1995: *Nález středověké studny v Brně*, in: Brno v minulosti a dnes 13, Brno, 209-216.

Míka, A. 1970, *Osudy slavného domu. Rozkvět a pád rožmberského dominia*, České Budějovice.

Miller, J. – Černíkovský, P. 2005, *Urbánní historie (raného novověku) ve středovýchodní Evropě: Stručná úvaha o minulosti, současném stavu a perspektivách oboru*, ČČH 105, 861-884.

Miller, J. 2006, *Uzavřená společnost a její nepřátelé. Město středovýchodní Evropy (1500-1700)*, Praha.

Nechvátal, B. – Smetánka, Z. 1965, *K interpretaci odpadních jímek a studní v městském prostředí*, AR 17, 262-263.

Nechvátal, B. 1967, *K nálezové problematice středověkých studní a odpadních jímek*. Soubor z Plzně, Solní ulice, Český Lid 54, 170-174.

Nekuda, V. – Reichertová, K. 1968, *Středověká keramika v Čechách a na Moravě*, Brno.

Neustupný, E. 2002, *Archeologie a historie*, in: Neústupný, E. (ed.), Archeologie nenalezeného. Sborník přátel, kolegů a žáků k životnímu jubileu Slavomila Vencla, Dobrá voda u Pelhřimova, 141-152.

Neustupný, E. 2007, *Metoda archeologie*, Plzeň.

Nováček, K. 2000, *Středověký dům v Plzni. Archeologický výzkum parcely v Sedláčkově ulici 1*, Sborník Západočeského muzea v Plzni, Historie 15, 5–65.

Nováček, K. 2004, *Rezidualita v městských souvrstvích*, in: Šmejda, L. - Vařeka, P. (eds.), *Sedmdesát neustupných let.* Plzeň, 131–146.

Novotný, B. 1959: *Hromadný nález ze 16. století v Brně*, Fontes archaeologicae Moraviae I., Brno.

Opravil, E. 1964: *Středověké jámy a studny*, Archeologické rozhledy 16, 219-224.

Pajer, J. 1983, *Počátky novověké keramiky ve Strážnici*, Strážnice.

Pajer, J. 2006, *Studie o novokřtěncích*, Strážnice.

Pánek, J. 1985, *Václav Březan. Životy posledních Rožmberků I/II*, Praha.

Pánek, J. 2003, *Výprava české šlechty do Itálie* (1551-1552), Praha.

Pešek, J. 1991, *Pozůstalostní inventáře jako pramen poznání kultury každodenního života*, Opera Historica 1, 30-42.

Petráň, J. a kol 1985, *Dějiny hmotné kultury I/1. Kultura každodenního života od pravěku do 15. století; I/2: Kultura každodenního života od 13. do 15. století*, Praha.

Petráň, J. a kol. 1995-1997, *Dějiny hmotné kultury. Kultura každodenního života od 16. do 18. století II/1-2*, Praha.

Petráňová, L. 1994, *Ke studiu oděvů lidových vrstev měst a venkova od 16. do poloviny 18. století v Čechách*, Český lid 81, 201-216.

Petráňová, L. – Vařeka, J. 1987, *Vybavení venkovské zemědělské usedlosti v době předbělohorské (na pozadí poddanských inventářů)*, Archaeologia historica 12, 277-286.

Preusz, M. 2010, *Voda v měšťanském a šlechtickém prostředí na jihu Čech na prahu novověku*, České Budějovice (nepublikovaná diplomová práce na FF JU).

Procházka, R. – Himmelová, Z. 1995, *Příspěvek k vývoji středověké zástavby tzv. Velkého špalíčku v Brně*, Archeologia historica 20, 233-245.

Procházka, R. 1988, *Archeologické prameny ke středověkému Brnu*, Archeologia historica 13, 83-95.

Prokopcová, H. 1986: *Kulturní úroveň měšťanské domácnosti v předbělohorských jižních Čechách (České Budějovice a Český Krumlov)*, České Budějovice (diplomová práce PF JU).

Radoměřský, P. – Richter, M. 1974, *Korpus české středověké keramiky datované mincemi*, Sborník Národního muzea v Praze, Řada A - Historie, svazek 28, 57-168.

Ratajová, J. – Storchová, L. 2009, *Žena není příšera., ale nejmilejší stvoření Boží. Diskursy manželství v české literatuře raného novověku*, Praha, s. 264-310.

Richter, M. – Smetánka, Z. 1959, *Příspěvek k metodice studia středověké keramiky v Čechách*, Archeologické rozhledy 11, 86-97.

Richter, M. 1963, *Výzkum opevněné středověké osady v Hradišťku u Davle*, Archeologické rozhledy 15, 200-219, 221-223.

Richterová, J. 1997, *Pražané na přelomu středověku a novověku. Život a kultura pražských měšťanů v 2. polovině 15. a v 16. století.* Katalog výstavy. Praha.

Romaňák, A. – Dangl, V. a kol. 1986, *Vojenské dějiny Československa II (1526-1914)*, Praha.

Rosmanitz, H. – Stelzle-Hüglin, S. 1994, *Von der Druckgraphik zum Kachelrelief Monasdarstellungen nach Jost Amman auf südwestdeutschen Ofenkacheln des 16. und 17. Jahrhunderts*, Archäologische Nachrichten aus Baden 51/52, 58-70.

Royt, J. 2006, *Slovník biblické ikonografie*, Praha.

Rückl, Š. – Havrda, J. – Tryml, M. 2007: *Renaissance cesspit from Malá Strana in Prague*, SPM 2, 361-382.

Rzehak, A. 1909, *Die Gefässfunde im Baugrund der Brünner Häuser, Ein Beitrag zur Geschichte des Bauopfers*, Zeitchrift des Mährischen Landesmuseums 9, 95-135.

Sakařová, J., 1990: *Z obsahu středověké studny v Nymburce*, Archaeologia historica 15, 453-454.

Samojská, K. 2009, *Potters in the New Town in Prague between 1487 and 1597*, Studies in Postmedieval Archeology 3, 11-20.

Sedláčková, H. 2003: *Soupis lokalit s archeologickými nálezy renesančního skla (1500-1650) v Čechách a na Moravě*, Historické sklo 3, 47-67.

Scheufler, V. 1961, *Jihočeská keramika 17. a 18. století*, Český lid 48, 49-56.

Scheufler, V. 1972, *Lidové hrnčířství v českých zemích*, Praha.

Scheufler, V. 1979, *Archeologické výkopy novověké keramiky – interpretační problémy*, Český lid 60, 203-210.

Schneiderwinklová, P. 2009, *The relationship between vessel forms and the main ceramic classes from well no. 03 in Perlová Street in Plzeň*, Studies in Postmedieval Archeology 3, 199-206.

Schneiderwinklová, P. a kol. 2008, *Raně novověká studna z Plzně, Perlové ulice – výpověď archeologických a environmentálních pramenů*, Ve službách archeologie 2, 175-196.

Skružný, L. 1974, *Příspěvek k vývoji hrnčířských cechů a hrnčířských pracovních nástrojů*, Český lid 61, 155-175.

Smetánka, Z. – Žegklitz, J. 1990, *Post-medieval archeology in Bohemia and its problems,* Studies in postmedieval archeology 1, 7-21.

Smetánka, Z. 1961: *Nález středověké studny v Kutné Hoře*, Archeologické rozhledy 13, 180-184, 195-196, 201-202.

Smetánka, Z. 1968, *Technologie výroby českých kachlů od počátku 14. století do počátku 16. století*, Památky archeologické 59, Praha, s. 555, 575-576.

Smetánka, Z. – Žegklitz, J. 1990, *Post-mediaeval archaelogy in Bohemia and its problems,* Studies in postemediaeval archeology 1, 7-21.

Soupis, 1997, *Soupis poddaných podle víry z roku 1651. Bechyňsko 2.*, Praha.

Stejskal, A. 1997, *Instituce hospod v sociální teorii a praxi rožmberského dominia (1551-1611)*, in: Kokojanová, Michaela (ed.), Měšťané, šlechta, duchovenstvo v rezidenčních městech raného novověku (16. - 18. století), Prostějov, 376-408.

Stolberg – Rillinger, B. 2004, *Symbolische Kommunikation in der Vormoderne. Begriffe – Thesen – Forschungsperspektiven*, Zeitschrift für Historische Forschung 31, 389-405.

Šebela, L. – Vaněk, J. 1985, *Hromadný nález ze studny v areálu bývalého bratrského sboru v Ivančicích. Přelom 16. a 17. století*, Ivančice.

Šebesta, P. 1979: *Výzkum středověké studny v Chebu*, Archeologia historica 4, 267-271.

Široký, R. 2000: *Pitná, užitková a odpadní voda v českých městech ve středověku a raném novověku stav a perspektivy archeologického poznání*, PA 91, 345-410.

Šmrha, K. 1938, *Vlašští stavitelé v nejjižnější části Čech v době renesanční*, Otisk z revue Cesta č. 5 a 6. roč. I.

Šporová, L. 2000, *Všední život města Mostu ve světle sirotčí knihy ze 17. století*, in: Michaela Hrubá (ed.), Města severozápadních Čech v raném novověku, Ústí nad Labem 2000, s. 66-75.

Štajnochr, V. 1998a, *Dva etnografické exkurzy do novověké keramiky a keramika v archeologii*, Archeologické rozhledy 50, 35-42.

Štajnochr, V. 2004, *Hrnce pro tepelné zpracování pokrmů. Studia funkcí novověké keramiky,* Archeologie ve středních Čechách 8/2, 801-851.

Štajnochr, V. 2005, *Džbány. Studia funkcí novověké keramiky*, Archeologie ve středních Čechách 9/2, 729-778.

Štajnochr, V. 2006, *Mísy. Studia funkcí novověké keramiky*, Archeologie ve středních Čechách 10/2, 959-1046.

Štýbrová, M. 2009: *Boty, botky, botičky,* Praha.

Tarcsay, K. 2007: *Das Produktionsspektrum des 16. und 17. Jhs. im Österreichischen Teil des Böhmerwaldes*, Historické sklo 4, 101-106.

Teplý, F. 1935, *Dějiny města Jindřichova Hradce, I/2*, Jindřichův Hradec.

Teplý, F. 1940, *Z dějin boubínského podlesí,* Strakonice.

Thomová, Z. 2004, *Nález stříbrného prstenu s magickým nápisem v kostele sv. Prokopa ve Křtěnově*, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 17, 261-266.

Tomáš Jordán z Klausenburku 1580, *Knijha o Wodách Hojitedlných neb Teplicech Morawských,* Olomouc.

Trachtová, J. 1991, *Možnosti využití cechovních písemností pro poznání každodenní kultury pozdně středověkých měst*, Opera Historica 1, 81-89.

Truc, M. 1982, *Ius regale rožmberských městských privilegií*. In: Malý, K. (ed.), *Městské právo v 16. – 18. století v Evropě,* Praha, s. 53-67.

Vaculík, J. 2001: *Vliv stárnuti na strukturální změny usní z historických nálezů.* In: Obuv v historii 2000. Sborník materiálů k III. mezinárodní konferenci. Zlín.

Van Dülmen, R. 1999, *Kultura a každodenní život v raném novověku (16. – 18. století). Dům a jeho lidé I.*, Praha.

Vařeka, P. 2002, *Keramika pozdního středověku až počátku novověku z areálu bývalých kasáren Jiřího z Poděbrad na náměstí Republiky v Praze 1 (zjišťovací výzkum v letech 1998-1999)*, Archaeologia Pragensia 16, 217-249.

Vařeka, P. 2008, *Proměny keramické produkce vrcholného a pozdního středověku v Čechách,* Archeologické rozhledy 50, 123-137.

Vařeka, P. 2009, *Zaniklá středověká vesnice Vojkov na Černokostelecku – svědectví archeologie*, Kuděj 1, 43-54.

Vašíček, Z. 2006, *Archeologie, historie, minulost,* Praha.

Veselý, J. 1993: *Souvislost mezi spojením města Českého Krumlova s městskou obcí Latránem v roce 1555 Vilémem z Rožmberka a soudobými hospodářskými opatřeními na rožmberském dominiu*, Opera historica 3, 315-318.

Vondráčková, K. 1996, *Nálezy ze středověkých studní pod jezuitským kostelem v Klatovech*, Sborník Západočeského muzea v Plzni, Historie XIII, 134-159.

Vondruška, V. – Kopřivová, V. – Grulich, T. 1987, *Etnografický slovník I. Domácí kuchyňské nářadí, nádobí a náčiní*, Praha.

Vorel, P. 2005, *Velké dějiny zemí koruny české VII. 1526-1618*, Praha-Litomyšl.

Walcher von Molthein, A. 1906, *Bunte Hafnerkeramik der Renaissance in den österreichischen Ländern*, Wien.

Winter, Z., *Přepych uměleckého průmyslu v měšťanských domech XVI. věku*, Časopis muzea království českého 67, 1894, s. 69 a 84.

Záloha, J. 1963, *Majetkové poměry obyvatel v Českém Krumlově koncem 16. století*, Jihočeský sborník historický 32, s. 64-65.

Záloha, J. 1972: *Sjednocení města Českého Krumlova*, JSH 41, 49-50.

Zíbrt, Č. 1890, *Poctivé mravy a společenské řády při jídle a pití*, Praha.

Zíbrt, Č. 1924, *Staročeská tělověda a zdravověda. S původními obrázky podle rukopis a knih staročeských i cizích*, Praha.

Zelinger, J. 1989: *Příčiny poškozeni a metody konzervace usně.* In: Základy muzejní konzervace III. Brno.

Žegklitz, J. – Smetánka, Z. 1989, *Historie a postmedievální archeologie*, Československý časopis historický 37, 728-738.

Žegklitz, J. - Vitanovský, M. - Zavřel, J. 2009, *Soubor kachlových forem z pražské hrnčířské dílny Adama Špačka a její kachlové produkce v letech 1531 – 1572*, Studies in Postmedieval Archaeology 3, 207-272.

Žegklitz, J. 1985, *Vybavení hrnčířské dílny v 15. – poč. 17. století v Čechách*, Muzejní a vlastivědná práce 23, č. 3, 146-155.

Žegklitz, J. 1990, *Topografie pražských hrnčířských dílen a jejich podoba v 16. a 17. století*, Studies in Postmedieval Archeology 1, 215-230.

21 Přílohy

Obr. 20 Pohled na průčelí městském domu čp. 55 na Latránu v Českém Krumlově

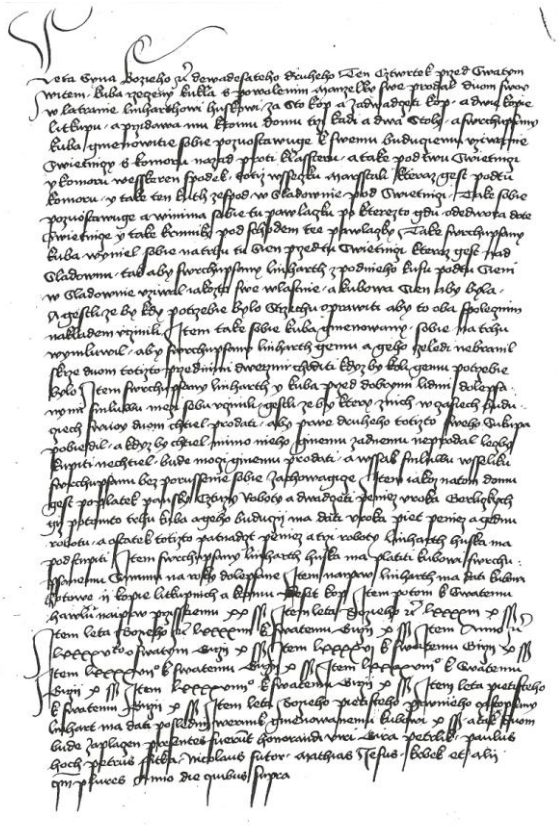

Obr. 21 Kupní smlouva z roku 1492

Obr. 21 Ukázka kulového, melounovitého a vejčitých džbánů (žejdlíků) a mis s talířovitým podokrajím

Obr. 22 Ukázka raně novověkého malovaného talíře MT-13 kolem 1600

Obr. 23 kresebná rekonstrukce jedné z keramických lamp L-1

Obr. 24 Pohled na dřevěnou palici shora E-4

Obr. 25 Boční pohled na dřevěnou palici E-4

Obr. 26 Komorový kachel s okrajovou lištou znázorňující patrně tvář podzimu, typ 1

Obr. 27 Tapetový vzor na jednom z komorových kachlů, typ 2.

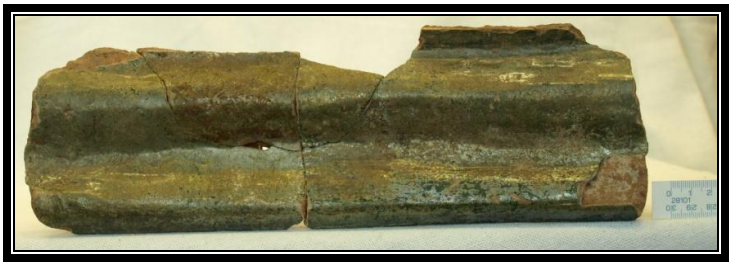

Obr. 28 Jeden z římsových nástavců, typ. 3

Obr. 29 Římsový nástavec se stříškou, typ. 4

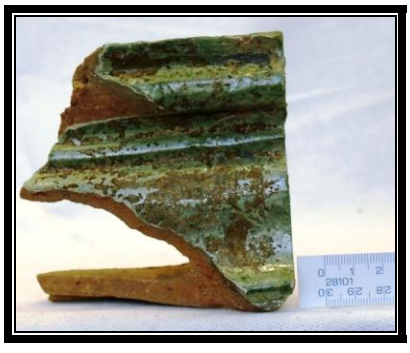

Obr. 30 Římsový nástavec – typ. 5

Obr. 31 Ukázka mísy se třmenovými uchy MU-2

Obr. 32 Ukázka mísy třmenovými uchy MU-1

Obr. 32 Ukázka hrnce - koflíku (jediná celá nádoba nalezená ve studni) H-52

Obr. 33 Ukázka poklice

Obr. 34 Ukázka chladícího džbánu D-3

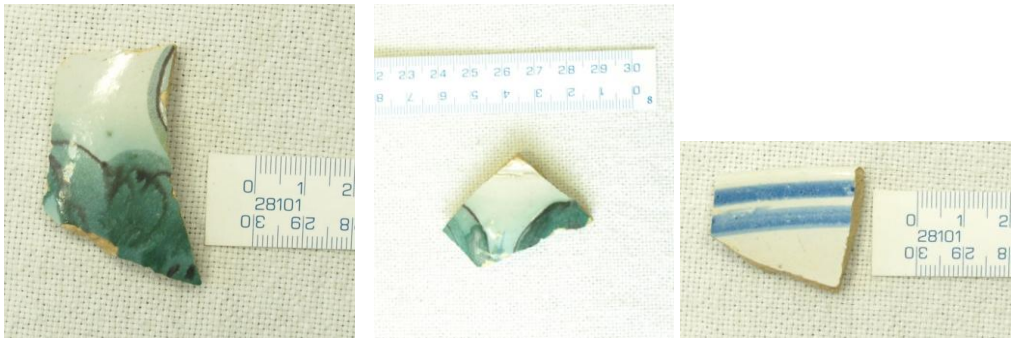

Obr. 35 Detaily fragmentů habánské fajánse D-35, MT-46

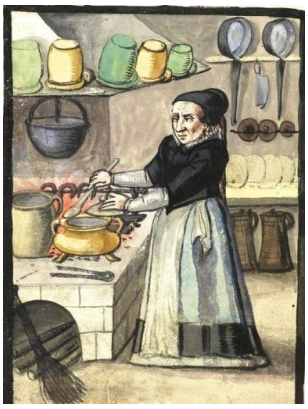

Obr. 36 Vhled do raně novověké kuchyně v Norimberské knize řemesel

Obr. 37 Ukázka pekáče PE-1

Obr. 38 Ukázka trojnožky

Obr. 39 Kožená bota jako ukázka španělské módy v Českém Krumlově po roce 1600 K-1

Obr. 40 Dřevěná lopata E-5

Obr. 41 Fragment nočníku s typickým plochým a vyztuženým okrajem N-1

Obr. 42 Figurka Panny Marie ze slonoviny F-1

Obr. 43 Detail jezulátka a sv. Jana na umývadle U-1

Obr. 44 Detail Panny Marie na umývadle U-1

Obr. 45 Detail ukřižování na umývadle U-1

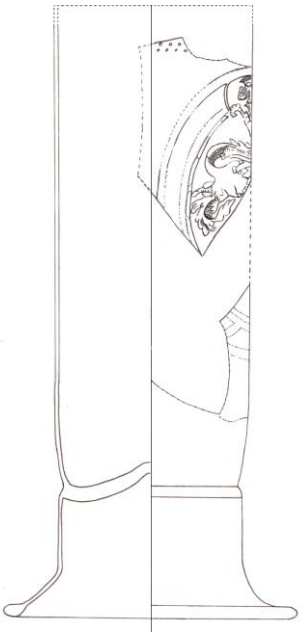

Obr. 46 Kresebná rekonstrukce vítací číše S – 11 s erby a fotografie fragmentů

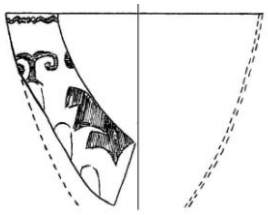

Obr. 47 Kresebná rekonstrukce kupy poháru S-9 zdobené řezáním a optickým dekorem

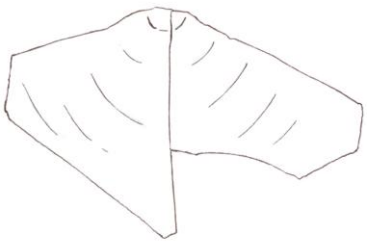

Obr. 48 Kresebná rekonstrukce okenního terče (bucny) S-5

Obr. 49 kresebná rekonstrukce nádobky S-12 z fialového skla (mangan)

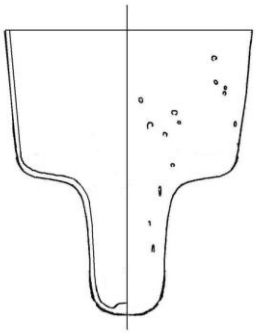

Obr. 50 Kresebná rekonstrukce skleněné lampy S-26 z vrstvy D

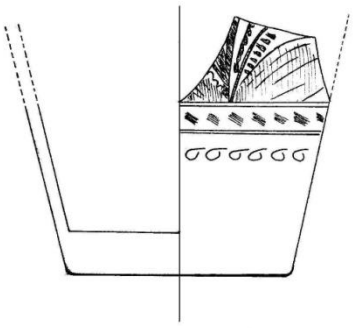

Obr. 51 kresebná rekonstrukce pohárku S-16 zdobeného rytím nebo broušením z vrstvy D